

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

141625

**TÜRK SAĞLIK MEVZUATININ
İNCELENMESİ**

141625

UZMANLIK TEZİ
Dr. METİN FİKRET GENÇ

TC. YÖNETİM VE EKONOMİ BAKANLIĞI
DOKÜMANLAR VE ARAMA BİRİMİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. CEMİL ÖZCAN

MALATYA- 1995

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
BÖLÜM I. GİRİŞ VE AMAÇ	1
II. GENEL BİLGİLER	3
2.1. İdare.....	3
2.1.1. Genel Olarak İdare	3
2.1.2. Kamu İdaresi	5
2.1.3. Sağlık İdaresi	6
2.2. Hukuk ve Mevzuat	8
2.2.1. Genel Olarak Hukuk ve Mevzuat	8
2.2.2. İdare Hukuku	13
2.2.3. Sağlık Mevzuatı	14
2.3. Literatür Bilgileri	15
III. MATERYAL VE METOD	20
3.1. Araştırmanın Tipi	20
3.2. Araştırmanın Veri Kaynakları	20
3.3. Tanım ve Kriterler	20
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	26
3.5. Araştırmanın Süresi	26
IV. BULGULAR	27
4.1. Kanunlar	27
4.2. Kanun Hükmünde Kararnameler	88
4.3. Tüzükler	92
4.4. Bakanlar Kurulu Kararıyla Yürürlüğe Konulan Yönetmelikler	141
4.5. Diğer Yönetmelikler	163
V. TARTIŞMA	221
VI. SONUÇ	293
VII. ÖZET	295
KAYNAKLAR	296
EKLER	298
ONAY	341

EKLER DİZİNİ

<i>Liste No</i>		<i>Sayfa</i>
<i>1.</i>	Konulara Göre Tüm Mevzuat Listesi	299
<i>2.</i>	Konulara Göre Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararnameler Listesi	310
<i>3.</i>	Konulara Göre Tüzükler Listesi	315
<i>4.</i>	Konulara Göre Yönetmelikler Listesi	318
<i>5.</i>	Alfabetik Sıraya Göre Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararnameler Listesi	323
<i>6.</i>	Alfabetik Sıraya Göre Tüzükler Listesi	325
<i>7.</i>	Alfabetik Sıraya Göre Bakanlar Kurulu Kararıyla Yürürlüğe Konulan Yönetmelikler Listesi	326
<i>8.</i>	Alfabetik Sıraya Göre Diğer Yönetmelikler Listesi	327
<i>9.</i>	Kronolojik Sıraya Göre Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararnameler Listesi ..	330
<i>10.</i>	Kronolojik Sıraya Göre Tüzükler Listesi	333
<i>11.</i>	Kronolojik Sıraya Göre Bakanlar Kurulu Kararıyla Yürürlüğe Konulan Yönetmelikler Listesi	334
<i>12.</i>	Kronolojik Sıraya Göre Diğer Yönetmelikler Listesi	335
<i>13.</i>	Sağlıkla İlgili Kanunlarda Öngörülen Para Cezaları Listesi	338

TABLolar DİZİNİ

Tablo No		Sayfa
1.	Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanunlar (Tanımlayıcı İstatistikler)	279
2.	Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Tüzükler (Tanımlayıcı İstatistikler)	279
3.	Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Yönetmelikler (Tanımlayıcı İstatistikler)	280
4.	Yaş Gruplarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları	281
5.	Kelime Sayılarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları	282
6.	Orijinal Madde Sayılarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları	283
7.	Halen Yürürlükte Olan Madde Sayılarına Göre Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları	284
8.	Mevzuat Yaşı (Bağımsız Değişken) İle Orijinal Madde Sayısı (Bağımlı Değişken) Arasındaki İlişki	285
9.	Mevzuat Yaşı (Bağımsız Değişken) İle Kelime Sayısı (Bağımlı Değişken) Arasındaki İlişki	285
10.	Hükümet Dönemlerine Göre Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları	286
11.	Hükümet Dönemlerine Göre Yıl Başına Düşen Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları	287
12.	Çok Partili Dönem Öncesi, Ara Dönemler ve Demokratik Dönemlere Göre Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları	289
13.	Çok Partili Dönem Öncesi, Ara Dönemler ve Demokratik Dönemlere Göre Yıl Başına Düşen Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları	290

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No		Sayfa
1.	Sağlık Mevzuatı Özeti Formatı.....	22
2.	Toplam Mevzuat ve Geçerli Mevzuat Sayılarına Göre Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelikler	291
3.	Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Mevzuatın Pay Grafiği	291
4.	Sağlıkla İlgili Toplam Mevzuatın Pay Grafiği	291
5.	Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları Olarak Toplam Mevzuat ve Geçerli Mevzuat	292

KISALTMALAR

<i>T.C:</i>	Türkiye Cumhuriyeti
<i>DSÖ:</i>	Dünya Sağlık Örgütü
<i>SSYB:</i>	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
<i>KHK:</i>	Kanun Hükmünde Kararname
<i>SSK:</i>	Sosyal Sigortalar Kurumu
<i>TBMM:</i>	Türkiye Büyük Millet Meclisi
<i>AÇSAP:</i>	Ana - Çocuk Sağlığı Aile Planlaması
<i>UHK:</i>	Umumi Hıfzısıhha Kanunu
<i>TTB:</i>	Türk Tabipleri Birliği
<i>TEB:</i>	Türk Eczacıları Birliği
<i>R. Gazete:</i>	Resmi Gazete
<i>s.:</i>	Sayfa
<i>Bkz.:</i>	Bakınız

BÖLÜM I

GİRİŞ ve AMAÇ

Tarihin ilk çağlarından beri insanlar topluluk halinde yaşarken birbirleriyle ilişkilerinde bazı kurallara göre davranmışlardır. Bu kurallar; ahlak ve görgü kuralları ile din kuralları olmuştur. Sözlü ifade edilen kuralların yanısıra, yazının bulunması ile yazılı kurallar da ortaya çıkmıştır. Mezopotamya' daki Asur uygarlığının Hamurabi kanunları, bu kuralların ilk örneklerden biri olarak karşımıza çıkar. Kurallar, insanlararası ilişkilerde herkese eşit statünün uygulanması ve standardizasyonun sağlanması yolu ile toplumların ayakta durmasını sağlayan vazgeçilmez unsurlardır.

Giderek sosyal hayatın karmaşıklaşması ve yapılacak işlerin ve görevlerin çeşitlilik kazanması ile bu kuralların kapsamlarının da hem nitel hem nicel olarak değiştiği görülür. Görgü, ahlak ve din kuralları varlıklarını sürdürürken günlük hayatın pek çok alanında artık bir de "hukuk kuralları" denen ve toplum hayatının pek çok alanına ilişkin uymakla yükümlü olduğumuz konuları açıklayan kurallar devreye girer.

Yazılı hukuk kuralları, "mevzuat" olarak bilinir(1). Ceza hukuku, medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku , idare hukuku gibi dalları olan hukuk biliminin ilişkide olduğu bilimlerden birisi de "idare bilimi" dir.

Sağlık hizmetlerinin sunumu, ülkeler arasında farklılık gösterse de tüm ülkelerde "kamu idaresi", başka bir deyişle "devlet", kuralları koyar ve bu kuralların uygulanışının takipçisi olur. Sağlıkta özel sektörün payının çok büyük olduğu ülkelerde bile (A.B.D. gibi) , devletin denetim ve gözetim yetkisi vardır.

Türkiye'de de sağlık sektöründe durum benzer özellik gösterir. "*Sağlıkla ilgili konularda uyulması gerekli olan yazılı hukuk kuralları*" olarak tanımlanabilecek "*sağlık mevzuatı*", Anayasa' daki ilgili hükümlere aykırı olmamak kaydıyla çıkarılan kanunlar ile bu kanunlara aykırı olmamak kaydıyla yürürlüğe konan tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve diğer yazılı metinleri kapsar.

Sağlık mevzuatı, sağlıkla ilgisi olan herkesi (hizmeti alan ve/veya veren) ilgilendirmekle birlikte, hizmeti veren kişi, kurum ve kuruluşlar için bilinmesi ve uyulması gerekli olan kurallar manzumesidir. Bu nedenle; geçerli mevzuatın nelerden ibaret

olduğunu, bu mevzuata nasıl ulaşılacağını ve günlük uygulamalarda nasıl yararlanılacağını bilmek zorunluluğu vardır.

Türkiye’de, mevzuat ile ilgili resmi ve özel yayınlar olmakla birlikte, “sağlık mevzuatı” adı altında, ilgili mevzuatın biraraya getirildiği resmi bir kaynak yoktur. Bu konuda yapılmış özel çalışmalar vardır; ancak, yapılmış en son çalışmanın (2), 1987 yılına ait olması nedeniyle, yedi yılı aşkın bir süre içerisinde mevzuatta yapılan değişiklikler ile yeni çıkan bazı mevzuat metinlerine ulaşmak için genel mevzuat kaynaklarından yararlanmaktan başka yol mevcut değildir. Bu genel kaynaklar incelendiğinde, ilk bakışta mevzuatın adı sağlığı çağrıştırmıyorsa, kişinin, adı geçen mevzuatı atlaması mümkündür. Bu tür mevzuata güzel bir örnek “Çeltik Ekimi Kanunu”dur(3). Kanunun adı ilk bakışta sağlığı çağrıştırmıyor ise de, içindeki hükümlere bakıldığında, sulak arazinin sıtma için risk yaratması dolayısıyla alınacak tedbirlerden bahsedildiği görülür. Bu örnekler çoğaltılabilir.

Sağlıkla ilgili meslekler günümüzde hayli artmıştır; çevre mühendisliği, gıda mühendisliği gibi. Bu mesleklerin hepsi için gerekli olmakla birlikte, özellikle “sağlık idaresi” alanında çalışanlar için mevzuat bilgisi daha elzemdir. Çünkü idareci konumundaki kişi, mevzuat bilgisi gerektiren durumlarla daha çok karşılaşır ve mevzuatın uygulayıcısı olma görevinden dolayı sorumluluğu da daha fazladır.

Türkiye’de tıp uzmanlıkları içinde “sağlık idaresi” örgün eğitiminin yapıldığı tek alan, “halk sağlığı” disiplini. Bu disiplinin içindeki temel unsurlardan biri de “sağlık idaresi” olup, idare unsurunun içinde de sağlık mevzuatı bilgisi ayrı bir önem taşır.

1995 yılı Ocak ayı itibarıyla yürürlükte olan mevzuatın incelenmesini hedefleyen bu çalışmanın amaçları şunlardır:

1) Belirli bir yöntem dahilinde mevzuatı (kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük ve yönetmeliklerle sınırlı olmak üzere) biraraya getirip özetlerini yapmak.

2) Alfabetik, kronolojik ve konulara göre fihristler oluşturularak asıl metinlere ulaşmada kolaylık sağlamak.

3) Mevzuatla ilgili karşılaştırmalı analiz ile mevzuatın kritiğini yapmak.

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

Türk Sağlık Mevzuatı' nın incelendiği bu çalışmada “mevzuat” ile ilişkisinden ötürü hukuk, idare hukuku kavramları ile idare, kamu idaresi ve sağlık idaresi kavramlarını açıklamakta yarar vardır. Sağlık alanında çalışan resmi veya özel kişiler, günümüzün karmaşık iş dünyasında, işlerin yürütülmesi için anahtar role sahip olan “idare” ve “hukuk” bilgisine sahip olmak zorundadırlar. Öte yandan idare bilimi, bize işlerin yürütülmesinde- ve böylece ortak amaçlara ulaşmada - bir araç görevi görür.

Sağlık alanı da kendine özgü niteliklere sahip olmakla beraber, iş dünyasının idare biçimi ile ortak yönleri sahiptir. Bir sağlık ocağı tabibi, bir idareci olarak idare biliminin tekniklerini uygulamak ve bunları uygularken de yazılı hukuk kurallarına uygun davranmak zorundadır.

Yukarıda açıklanan kavramlar şu başlıklar altında incelenmiştir:

2. 1. İdare
 2. 1.1. Genel Olarak İdare
 2. 1.2. Kamu İdaresi
 2. 1.3. Sağlık İdaresi
2. 2. Hukuk ve Mevzuat
 2. 2.1. Genel Olarak Hukuk ve Mevzuat
 2. 2.2. İdare Hukuku
 2. 2.3. Sağlık Mevzuatı

2. 1. İDARE

2. 1. 1. Genel Olarak İdare:

Türkçe’ de “idare” ve “yönetim” kelimeleri sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmakta ise de “idare”, daha çok kamusal ve kurumsal; “yönetim” ise daha çok hizmet ve / veya mal üreten kuruluşlar için kullanılan “amaçlara yönelik etkinlikler” anlamını taşımaktadır. Bu alandaki İngilizce literatürde geçen “administration” kelimesi, Türkçe’ de daha çok “idare” nin karşılığı olmakta; “management” ise, Türkçedeki

“yönetim” sözcüğünü karşılamaktadır. Öte yandan yönetim kelimesi, idare kelimesinin öztürkçe’ si olarak da sıklıkla kullanılmaktadır.

Pfiffner ve Presthus’ a göre “administration”; “Saptanmış amaçları gerçekleştirme yöntemleri ile ilgili bir etkinlik veya süreçtir (4, s.3).

Massie ve Douglas’ a göre “management”; “Ortak bir grubun, diğerlerinin eylemlerini ortak amaçlar doğrultusunda yönlendirdiği bir süreçtir”. Kast ve Rosenzweig’ in “management” tanımı; “ Ortak amaçların doğrultusunda insan ve madde kaynaklarının eşgüdümlemesi” biçiminde iken Sisk’ e göre “management”; “Belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek için tüm kaynakların planlama, örgütleme, yönlendirme ve kontrol etme süreçleri aracılığı ile koordinesidir “(5, s.10) .

Yukarıdaki tanımların tümünde var olan kavram, “amaçlar” dır. Gerek kamusal ve kurumsal, gerekse hizmet ve mal üretimine yönelik kuruluşlarda gerçekten de önceden belirlenmiş amaç ve/veya amaçlar mutlaka vardır. Topluluk halinde yaşayan insanlar, günlük hayatlarının çeşitli işlerinde, amaçları doğrultusunda işbirliği içinde ve koordineli hareket ederler. İşlerin yürütümünde- başka bir deyişle amaçlara ulaşmada- bazen yönetici olurlar, bazen de yönetilen konumunda olurlar. İki insanın yürüttüğü bir işte bile bir kişinin diğerine verdiği bir basit komut , yönetim işlevi taşır.

İdarenin Fonksiyonları İçinde İdarenin Birimleri:

Bir örgütün idari birimlerini incelemek, o örgütün fonksiyonlarını anlamak için en basit yoldur. Örgüt şeması da denen bu yapıda White’ a göre üç birim vardır: asli birimler, yardımcı birimler ve kurmay birimler (6, s.9). Sağlık Bakanlığı’ nın ülkemizdeki örgütlenmesi içinde asli birimlere örnek olarak sağlık hizmeti veren sağlık ocağı, hastane gibi kuruluşları verebiliriz. Destek veya yardımcı birimlere ise örnek olarak sağlık müdürlükleri verilebilir. Sağlık Bakanlığı ise bu yapıda kurmay birim olarak işlev görür.

Gourney’ e göre; “Dünyadaki orduların büyük çoğunluğunda da benzer birimler vardır. Savaşçı sınıflar, lojistik sınıflar ve kurmay sınıf gibi. Bu sınıflamanın değeri, birçok örgütün yapılarını gerçeğe yakın yansıtmadır” (6, s.11).

Yönetim Süreçleri:

Bir kurumda idari faaliyetlerin neler olduğuna bakıldığında, işlerin belli başlıklar altında kategorize edilebileceğini görülür. Örneğin deprem felaketi yaşanan bir ilin sağlık

müdürünün bu alanda yapacağı işler ele alındığında idareci, olağanüstü ve acil hallerdeki sağlık sorunlarına yönelik bir planlama yapıp, iş bölümünü yapacak, görevlileri belirleyecek (gerekirse il dışından yardım isteyecek) ve bu görevliler arasında eşgüdümü sağlarken onların motivasyonunu yüksek tutacaktır. İşlerin maddi boyutu, iletişim, yazışmalar, gerekli yerlere raporların verilmesi, işte sürekliliğin sağlanması da bu yönetim sürecinin diğer unsurları olacaktır. Özetle, amaca veya amaçlara yönelik sistemli bir etkinlik uğraşısı içine girilecektir. Yani depremden en az kayıpla ve en az komplikasyonla çıkmak için en rasyonel, en etkin, en kapsamlı olan uygulamalara yönelinecektir. Bunlara yönelirken de eldeki mevzuat ve onun verdiği yetkiye dayanılacaktır. Örneğin Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik (7) gibi.

Bu genel yaklaşımdan ve örnekten sonra yönetim süreçlerine değinmek gerekmektedir. Yönetim işi hangi süreçlerden ibarettir sorusuna pek çok yazar değişik süreçler tanımlı yapıp cevap arar. Burada, bazı tanımlara yer verilmiştir.

Koontz, O'Donnell ve Wehrich' e göre yönetim süreçler şöyledir:

1. Planlama, 2. Organizasyon, 3. Personel kullanma, 4. Yönlendirme, liderlik ve motivasyon (8, ss.117-119).

Gulick ve Urwick' e göre süreçler, İngilizce sözcüklerin baş harflerinin kısaltılmış şekliyle (P.O.S.D.Co.R.B.) olarak formüle edilir (5) :

Planning :Planlama

Organizing: Örgütlenme

Staffing: Personel alma,kullanma

Directing: Yönlendirme

Coordinating: Koordine etme(eşgüdüm)

Reporting: Denetleme

Budgeting: Bütçe yapma

2. 1. 2. Kamu İdaresi:

İdare biliminin bir dalı olan "Kamu İdaresi Bilimi", Gournay' e göre; " sosyal bilimlerin, siyasal iktidarın otoritesi altında, devleti ve diğer kamu kuruluşlarını meydana getiren organların yapı ve faaliyetlerini belirtmeye ve açıklamaya yönelmiş bir dalı" dır (6,s.3).

Amerikan literatüründe “public administration” olarak geçen kamu idaresinin, Pfiffner ve Presthus’ a göre tanımı da şöyledir: “Temsilci politikacılar tarafından belirlenen kamu politikasının yürütülmesi” (4, s. 4).

Kamu idaresi kimlerden oluşur sorusuna ise Gournay’ in kamu idaresi tanımı ile cevap vermek mümkündür. O’na göre kamu idaresi; “siyasal iktidarların kararlarını hazırlamak ve yürütmek (veya uygulattırmak) ile yükümlü personelin bütünü” dür ve “sadece devlet idaresi değil, fakat mahalli idareler, özel kanunlarla kurulmuş kurumlar da idare kapsamı içindedir”(6, s.4).

Yönetim süreçleri olarak ele alınan karar verme, planlama, organize etme, koordinasyon gibi süreçlerden *karar verme*’ yi burada ele alacak olursak; toplumun istemleri doğrultusunda önce *politika kararları*’ nın alındığını görürüz. İdare cihazına, yani onun hiyerarşik yapısı içindeki bürokratlara düşen görev ise, alınmış politika kararlarının uygulanması sağlamaktır.

Burada, “ özel kurum ve kuruluşların yönetimi” nden de bahsetmek yararlı olacaktır. Örneğin, özel bir hastanenin yönetimi süreci, bir *özel örgüt yönetimi* sürecidir. Kamu’ da ilk amaç *hizmet* iken, özel örgütlerde ise birincil amaç, hizmet veya mal sunumunun ötesinde *kazanç*’ tır (9, s.9). Her ikisi için de yönetim teknikleri ve süreçler benzerlik gösterir ise de kamunun özel sektör üzerinde, yasal ve idari denetim yetkisi vardır. Ekonomik sistemleri ne olursa olsun, kamunun özel sektöre yönelik bir denetim mekanizmasına sahip olmadığı bir ülke olmaması beklenir.

2. 1. 3. Sağlık İdaresi:

Kamu’nun, yani Devlet’ in, Gournay’ e göre, dört ana görevi vardır: egemenlik görevleri, ekonomik görevler, sosyal görevler ve eğitim, kültür görevleri. Sağlıkla ilgili faaliyetler de sosyal görevlerden sayılır (6, s.15). Bu nedendir ki sağlık idaresi, kamu idaresinin bir dalı olarak düşünülebilir ve tüm idare bilimi dallarında olduğu gibi, kendine özgü yanları da olsa, aynı süreçleri ve teknikleri kullanarak amaçlara ulaşmayı hedefler. Sağlık alanında da hiç şüphesiz özel örgütler vardır; özel hastaneler, laboratuvarlar gibi. Ancak; tıpkı emniyet ve ulusal savunma gibi, sağlık alanı da, büyük ölçüde devletin gözetim ve denetimine tabi olmak durumundadır.

Fişek’ e göre sağlık yönetimi; “Bir topluma sağlık hizmeti sunma amacı ile bir örgütte çalışan kişilerin yaptıkları eylemlerden oluşan süreci inceleyen bir bilim” dir (10,

s.11). Bu tanımda da görülebileceği gibi yönetimde mutlaka bir amaç veya amaçlar vardır ve amaçlara yönelik bir örgütlenme söz konusudur. Bu durumun güzel bir örneği, Türkiye’ de sıtma, verem, trahom gibi hastalıkların yaygın olduğu dönemlerde, bu hastalıklarla daha iyi başedebilmek amacıyla geliştirilen bu hastalıklara özel örgütlenmedir. Zaman içinde adı geçen hastalıkların yaygınlığının azalması, yeni bir örgütlenme modeline gidişe yol açmıştır.

Sağlık idaresinin kendine özgü yönlerinin varlığı (talep esnekliği, hizmetin ivediliği, yüksek teknoloji gerektirmesi vb.) bu bilimin önemini vurgularken; mesleklerde uzmanlaşmanın yaşandığı çağımızda, sağlık idareciliği de ayrı bir disiplin ve meslek halini almaktadır.

Türkiye’ de İdarenin ve Sağlık İdaresinin Genel Örgütlenişi:

Türkiye’ de, kamu idaresi açısından merkezi ve taşra idaresi diye iki yapıdan söz edilebilir. Ayrıca yerel idareler de vardır. Bakanlıkların merkez örgütleri Ankara’ da olup, bazı bakanlıkların bazı genel müdürlükleri hizmet açısından kolaylık olması nedeniyle Ankara dışında da olabilmektedir (örneğin Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü’nün merkezi İstanbul’ dadır).

Taşra teşkilatı: Vali’ nin başkanlığında çeşitli İl Müdürlükleri vardır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü vb.).

Türkiye’ de Sağlık Bakanlığı ve birimleri Eren’ e göre şöyledir(11):

- 1) Kurmay Birim: Ankara’ daki Sağlık Bakanlığı örgütüdür.
- 2) Yardımcı Birimler: İllerdeki Sağlık Müdürlükleri ve Sağlık Grup Başkanlıkları gibi.
- 3) Hizmet Birimleri: Sağlık evleri, sağlık ocakları, hastaneler, AÇSAP merkezleri vb.dir.

2.2. HUKUK ve MEVZUAT

2.2.1. Genel Olarak Hukuk ve Mevzuat:

a. Sosyal Düzen ve Hukuk İle İlişkisi:

Bir sosyal düzen içinde yaşayan insanlar, birbirleriyle etkileşim, ilişki içinde olurken bazı kurallara göre davranırlar. Bu kurallara *sosyal kurallar* denir. Bu kurallar, sosyal ödevlerimizi düzenler. Ancak bu kurallara uyulmadığında *sosyal müeyyideler* (*yaptırımlar*) devreye girer.

Sosyal kurallar içinde din, ahlak, görgü ve hukuk kuralları yer alır. Bazı uyulması beklenen kurallar vardır ki bunlar hem din, hem ahlak, hem görgü ve hem de hukuk kuralı niteliği taşır. Örneğin yalan söylememek gibi. Ancak kuralların bir kısmının yaptırımları diğerinden farklılık gösterebilir. Mahkemede yalancı tanıklık yapmak ağır bir suç sayılırken ahlak kuralı açısından ise müeyyidesi, toplumsal eleştiri ve kınama ile sınırlı kalır. Keza pijama ile sokağa çıkmak bir görgüsüzlük olup, hukuken suç değildir.

Tarihi süreç içinde bazen, özellikle din kuralları aynı zamanda hukuk kuralı olarak da karşımıza çıkmış ise de batı toplumları örneğinde olduğu gibi çoğu kez hukuk kuralları, başlıbaşına bir bütünlük ve kapsamlılık arzeder.

b. Hukuk ve Hak Kavramları:

Hukuk terminolojisinde hak;" kişilere hukukun tanıdığı yetki" anlamında kullanılır. "Hukuk"un ise değişik anlamlarda kullanıldığı görülür. Herşeyden önce sosyal bilimlerin bir dalıdır ve kavram olarak tanımı şöyledir: "Kişilerin birbirleriyle ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve kamu gücü ile desteklenen sosyal kurallar bütününe hukuk denir (12)".

Hukukta müeyyide (yaptırım): Ceza verme, zorla yaptırma, tazminat ödetme, geçerli saymama, iptal etme biçiminde uygulanır (12).

c. Hukukun Kaynakları:

Bunların içinde yazılı hukuk kuralları en önemlisi olup, yasama organı (Türkiye'de meclis) ve yetkili kamu kuruluşları (idari hukuk metinleri; yönetmelik, yönerge, genelge vb.) tarafından yürürlüğe konurlar. Yazılı olmayan örf ve adet hukuku ile mahkemelerin içtihatları ve bilimsel çalışmaların ürünü olan ve bilimsel içtihat olarak da adlandırılan doktrin de hukukun kaynakları arasındadır. Yazılı hukuk kuralları bağlayıcı olmasına karşın mahkeme içtihatları (yüksek mahkemelerin içtihadı birleştirme

kararları hariç) ve doktrin, bağlayıcı olmayıp, yardımcı kaynak niteliğindedir. Örf ve adet hukuku, duruma göre bağlayıcı veya yardımcı kaynak niteliği göstermektedir.

d. Yazılı Hukuk Kuralları: Mevzuat

Anayasa, yasalar, yasa gücünde metinler, tüzükler, yönetmelikler ve diğer metinlerin tümüne *Mevzuat* denir(12). Bu sıralamada bir mevzuat, (örneğin kanun) kendinden güç bakımından önce gelen mevzuata (örneğin anayasaya) aykırı hükümler içeremez. İçerecek şekilde çıkarıldığı takdirde, Anayasa Mahkemesi tarafından, yasanın Anayasa'ya aykırı olan maddeleri ya da tümü iptal edilir.

Anayasa: Devletin temel yapısını, yönetim biçimini, Devlete ait organların birbirleriyle ilişkilerini, bireylerin hak, sorumluluk ve ödevlerini genel esaslarıyla düzenleyen yasadır. Cumhuriyet öncesinde ilk Anayasa, 1876' da çıkarılan Kanunu Esasi' dir. Cumhuriyet döneminde ilk Anayasa, Atatürk döneminde, 1924 yılında çıkarılan "Teşkilatı Esasi Kanunu" dur. 1961 yılında Kurucu Meclis tarafından çıkarılan Anayasayı nihayet 1982 yılında Danışma Meclisi tarafından çıkarılan ve halen yürürlükte olan son Anayasa izlemiştir (13).

Kanunlar: Modern demokrasilerdeki " kuvvetler ayrılığı " ilkesinin üçlü sacayağı (yasama, yürütme ve yargı)' ndan birisi olan " yasama gücü", Türkiye' de, ulus adına Türkiye Büyük Millet Meclisi' ne aittir (1982 Anayasası-madde:87). Temsili demokrasilerde bu yolla millet, -kendisi yerine- seçtiği vekillerine, kendisine uygulanacak yasaları çıkarma yetkisi verir. Anayasa' ya göre; kanun çıkarma, " kanun teklifi " ve " kanun tasarısı " şeklinde iki yolla olur. Anayasa' nın 88 inci maddesine göre, kanun tasarısı ve tekliflerinin Meclis' te görüşülme esasları içtüzükle düzenlenir. Bu, Meclis içtüzüğüdür. Kanun teklifi, Milletvekilleri tarafından, kanun tasarıları ise hükümet tarafından verilir, Meclis' te ilgili komisyonlarda görüşülür ve nihayet Meclis Genel Kurulu' nda genel olarak ve madde madde görüşülür. Kanun tasarılarının tüm bakanlarca imzalandıktan sonra Meclis Başkanlığı' na verilmesi gerekir. Kanun teklifinde de teklifi veren Milletvekillerinin imzaları gerekir. Hem teklif hem de tasarıların gerekçelerinde, tasarı veya teklifin tümü ve maddeleri hakkında yeterli bilgiler, kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi istenen hükümlerin neler olduğu ve nedenleri açıkça belirtilir. Meclis Başkanı veya Komisyonlar, şartlara uymayan tasarı ve teklifleri sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler. Meclisteki görüşmelerin sonundaki oylamanın sonucuna göre kanun kabul edilir ve Cumhurbaşkanı tarafından 15 gün içinde onaylanırsa Resmi Gazete' de

yayımlanır. Böylece yasa geçerlilik kazanır. Cumhurbaşkanı' nın yasayı incelenmek üzere Meclis' e geri gönderme yetkisi vardır. Ancak, eğer Meclis aynı metni tekrar uygun görürse, Cumhurbaşkanı yasayı o haliyle onaylamak zorundadır. Keza Cumhurbaşkanı' nın Anayasa değişiklikleri için ayrıca değişiklik istemini halkoyuna sunma hakkı da vardır. Yasalar, Resmi Gazete' de yayımlanış tarihinde yürürlüğe girerler (12, 13, 14). Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesi' ne iptal davası açma durumu söz konusudur. Bu hak, Cumhurbaşkanı, iktidar ve anamuhalefet partisi meclis grupları ile TBMM' nin üye tam sayısının en az beşte biri oranındaki üyelere verilmiş olup, ilgili mevzuatın Resmi Gazete' de yayım tarihinden başlayarak 60 gün içinde müracaat gereklidir (1982 Anayasası: madde 150, 151).

Cumhuriyet Döneminde Çıkan Kanunların Numaralandırılması (12,14):

a) 23 Nisan 1920 (TBMM' nin açılışı)' den 27 Mayıs 1960 ihtilaline kadar, 7480 kanun çıkarılmış ve halen geçerli olanları, aynı kanun numaraları ile anılmaktadırlar.

b) Milli Birlik Komitesi' nin çalışmaya başladığı 27 Mayıs 1960 tarihinden, Temsilciler Meclisi' nin toplandığı 6 Ocak 1961 tarihine kadar çıkarılan 238 kanun, 1' den başlayarak numaralandırılmıştır ve halen aynı numara ile yürürlüktedir.

c) 6 Ocak 1961 tarihinden itibaren Kurucu Meclis' in çıkardığı 137 Kanun' un numaraları, 239' dan başlayarak devam etmiştir ve böylece 26 Ekim 1961 tarihi' ne kadar toplam 375 kanun çıkmıştır. Bu 375 kanundan geçerliliği sürenlerin numaraları günümüzde de aynı numaraları taşımaktadır.

d) 26 Ekim 1961 tarihinde toplanan T.B.M.M.' nin, 12 Eylül 1980 tarihine kadar çıkarmış olduğu 2300 kanun ise tekrar 1' den başlayarak numaralandırılmıştır ve aynı kanun numaraları halen geçerlidir.

e) 12 Eylül 1980' den günümüze değin çıkarılan kanunlara ayrı bir numaralama sistemi uygulanmamış olup, 26 Ekim 1961 tarihinde 1 den başlayan numara sırasını sürdürmektedir.

Böylece 375 de dahil olmak üzere 1- 375 arası, *aynı numarayı taşıyan üç kanun* vardır. 376 - 7480 (dahil) arası *aynı numarayı taşıyan iki kanun* bulunmaktadır.

Yasa gücünde metinler:

Bunlar, milletlerarası andlaşmalar ve Kanun Hükümündeki Kararnameler (KHK)' dir. Milletlerarası andlaşmaların onaylanması, TBMM' nin bir yasa ile andlaşmayı onaylamasına bağıdır. Bunlar hakkında, Anayasa' ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi' ne başvurulamaz. Anayasa' nın içinde geçen bazı konulara ilişkin çıkan Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasına gerek olmayıp, yayımlandıkları tarihten itibaren yürürlüğe girerler(12).

Anayasa' da belirtilen temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler dışında kalan konularda; amacı, kapsamı, ilkeleri ve süresi bir *yetki yasası* ile belirlenmek şartıyla, TBMM tarafından hükümete, *Kanun Hükümünde Kararname çıkarma yetkisi* verilebilir. Olağanüstü hal ve sıkıyönetim durumunda, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanmak şartıyla Bakanlar Kurulu, yetki yasası olmaksızın KHK çıkarabilir. KHK' ler, Resmi Gazete' de yayınlanıp yürürlüğe girerler ve TBMM' ne sunulurlar. Anayasa' ya aykırı olması durumunda Anayasa Mahkemesi' nce iptal edilebilirler. TBMM tarafından ivedilikle görüşülmesi ve yasalaşması gereken KHK' ler, eğer kabul edilirlerse yasa halini alırlar; kabul edilmezlerse yürürlükten kalkarlar (12).

Cumhuriyet öncesi dönemde Padişah veya Meclis tarafından kabul edilmiş ve Cumhuriyet döneminde yürürlükten kaldırılmamış olan mevzuat, adı ne olursa olsun (nizamname, talimatname vb.), Cumhuriyet dönemi açısından *kanun* kabul edilir. Bu özelliği taşıyan mevzuat azdır . Bunlara en güzel örnek, Memurin Muhakemat Kanunu' dur ve yukarıda da belirtildiği gibi Cumhuriyet öncesinde çıkmış olmasına karşın, Cumhuriyet döneminde bu konuda bir kanun çıkmadığı için halen geçerlidir (12).

Tüzükler (Nizamnameler):

Kanunların tatbik şekli hakkında Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan ve Danıştay' in incelemesinden ve Cumhurbaşkanı' nın onayından geçen, Resmi Gazete' de yayım tarihinden itibaren geçerli olan hukuk metinleridir. Tüzükler, ilgili yasa veya yasalara aykırı olamazlar. Her tüzük, mutlaka bir veya birden çok yasaya dayandırılmak zorundadır. Yayınlanırken de " Dayandığı Kanunun Numarası ve Tarihi" belirtilerek yayımlanırlar. Kanunlara aykırı tüzükler için Danıştay' a iptal davası açılabilir (12,14).

Yönetmelikler (Talimatnameler):

Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren yasaların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla

Yönetmelikler çıkarabilirler. *Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren yönetmelikler Resmi Gazete'* de yayımlanır. Diğer yönetmeliklerden hangilerinin Resmi Gazete' de yayımlanacağı, kanunla belirlenir (24.5.1984 tarih ve 3011 sayılı " Resmi Gazete' de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun). Yasa ve tüzüğe aykırı olan yönetmelikler, Danıştay' a başvuru halinde iptal edilebilirler. Çıkarılmaları için yasa veya tüzüğün yetki vermesi zorunluluğu olan yönetmelikler, Danıştay' ın görüşü alınmadan çıkarıldıkları için hukuki hatalar içerebilmektedir (12).

Diğer Yazılı Hukuk Metinleri:

Anayasa' da belirtilmemekle beraber kamu tüzel kişileri, yaptırım gücü açısından yönetmeliklerden sonra gelen metinler de çıkarmakta olup, Bunların en yaygın olanları, *yönerge (talimat)* ve *genelge (tamim)* adını alır. Ayrıca Resmi Gazete' de *karar*, *genel tebliğ*, *tebliğ* adıyla da idari metinler yer almaktadır. Hiçbir ad verilmeksizin ".....Bakanlığından bildirilmiştir." biçiminde de idari metinler yer almakta ise de yönerge ve genelge dışındakilerin yaptırım güçleri ve mevzuatta yaptırım sırası açısından yerleri konusunda açıklık yoktur (12).

Son yıllarda, tüzük çıkarmanın uzun süren hukuki prosedürü nedeniyle tüzük yerine yönetmelik çıkarılması yoluna gidilmektedir. Bu durumda da yönetmeliği açıklamak üzere yönerge çıkarılmaktadır. Yani tüzüğün yerini yönetmelik, yönetmeliğin yerini de yönerge almış olmaktadır (12).

Genel hükümlerden özel uygulama ayrıntılarına doğru bir mantık silsilesi izleyen anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge sıralamasında her zaman, her mevzuat için bu mantık sırasının izlenmediği de bir gerçektir. Örneğin yönetmelikle düzenlenmesi yeterli olabilecek bir konu için milletvekilleri, kanun teklifinde bulunabilmektedir. Ya da kanun konusu olabilecek hususlar; tüzük, yönetmelik, hatta yaptırım gücü açısından daha alt sırada yer alan idari metinlerle düzenlenebilmektedir.

Yazılı Hukuk Kurallarının Yayımlanması:

Ülkemizde, yazılı hukuk kurallarından bir bölümü süreli yayın biçiminde (periyodik olarak) yayımlanmaktadır (1,3,7,12,15,16,17,18). Bu yayınların bir kısmı devlete ait, bir kısmı da özel kişi ve kuruluşların çıkardığı yayınlardır. Süreli yayınlarda uçan yaprak (föy volant) sistemi kullanılmakta olup, abonelere periyodik olarak mevzuat değişiklikleri ve fihristler gönderilmektedir. Ayrıca bu konularda çeşitli özel kitaplar da

yayımlanmıştır. Örneğin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu' nu pekçok özel kişi ve kuruluş yayımlamıştır.

10 Ekim 1984 tarih ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilat Kanunu' nun 10. maddesi ile, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü' ne “ hukuki metinleri toplamak, ayıklamak, yürürlükte olanlarını tespit etmek” ve “ geçerli mevzuatı, ek ve değişiklikleri ile birlikte tek metin haline getirerek yayımlamak” görevleri verilmiştir (3). Bu görevlere dayanılarak şu süreli yayınlar yayımlanmaktadır: **1) Resmi Gazete:** 1927 yılından bu yana Başbakanlık tarafından düzenli biçimde günlük olarak yayımlanmaktadır. Resmi Gazetede; yasalar, milletlerarası andlaşmalar, KHK' ler, tüzükler, bazı yönetmelikler, Bakanlar Kurulu kararları, Anayasa Mahkemesi' nin iptal kararları, İçtihadı Birleştirme Kararları, tebliğler gibi kaynaklar yer almaktadır (12). **2) Külliyat:** Bunlar; yürürlükteki kanunları, yürürlükteki bazı kanunların mülga hükümlerini, K.H.K' leri, tüzükleri, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konan yönetmelikleri biraraya getiren mevzuat metinleridir. **3) Düsturlar:** TBMM çalışma dönemlerine göre “Tertip Düstur” I,II,III.. biçiminde düzenlenmiş mevzuat metinleri olup, külliyatın da ana kaynağı niteliğindedir(12).

2. 2. 2. İdare Hukuku

Hukukun pekçok dalı var olup, bunlardan bazıları; Anayasa Hukuku, Hukuk Sosyolojisi, Vergi Hukuku, İdare Hukuku' dur.

Gournay' e göre; “İdare Hukuku, normatif (kuramsal) bir disiplindir. İnceleme konusu, kamu personelinin işlemlerinde uyulan veya uyulması gereken kurallardır: Anayasa hükümleri, kanunlar, tüzükler, yargı kararları gibi. Hukukçu; esas itibariyle, biçimsel mantığa ve muhakemeye dayanan tümdengelim metodlarını kullanır. İdare bilimi, pozitif bir disiplindir; hiç şüphesiz bu bilim dalının hukuk kurallarıyla ilgilenmemesi düşünülemez. Ama herşeyden önce onu ilgilendiren konu, hukuk kurallarının uygulanış tarzıdır. Yönetim bilimi uzmanı, metinlerin, prensiplerin ve resmi doğruların ötesinde, uygulamada işlerin nasıl cereyan ettiği ve neden öyle cereyan ettiği sorularıyla ilgilenir. Kısaca anayasa hukuku karşısında siyaset bilimi ne ise, idare hukuku karşısında da idare bilimi odur (6, ss.4-5).

Pfiffner ve Presthus' a göre İdari hukuk (administrative law)' un elemanları şunlardır:

-İdarecilerin görevlerini ve güçlerini açıklayan anayasa, yasa, tüzük, yönetmelik ve diğer resmi kararlar.

-İdareciler tarafından yapılan düzenlemeler ve kurallar.

-İdareciler tarafından verilen kararlar, direktifler ve emirler.

-İdarecilerin yürüttüğü teftiş, tetkik ve duruşmalar.

-Yukarıda anılan işlerle ilgili teamül ve adli kararlar.

Aynı yazarlar, günümüzdeki *kuvvetler ayrılığı ilkesi (yasama, yürütme ve yargı)*' nin yaygınlık kazanmasından bahisle, bunun yargı' nın gücünü ortadan kaldırmadığını belirtmektedirler(4, s.443). Bürokrasinin fonksiyonları, hukuki yapı tarafından belirlenir ve hukukçular, idarede merkezi rol oynarlar. Bu duruma örnek olarak idare mahkemeleri verilebilir. Bir idarecinin hukuka aykırı davranışı, idare mahkemesi tarafından iptal edilir.

2. 2. 3. Sağlık Mevzuatı

Sağlıkla ilgili yazılı hukuk kuralları olarak tanımlanabilecek “sağlık mevzuatı”, bu alanda çalışanların uymakla yükümlü oldukları kuralları kapsar. Genel mevzuat başlığı altında belirtilen özellikler bu alan için de geçerlidir.

Sağlık mevzuatı alanında, Türkiye’de, resmi bir başvuru kaynağı yoktur. İlgililer için mevzuata ulaşmanın yolu, resmi mevzuat külliyatına veya Resmi Gazete’ ye başvurmaktır. Bu yolun ötesinde, bazı özel eserler de kaynak teşkil edebilir. Bu eserlerden literatür bölümünde bahsedilmiştir.

2. 3. LİTERATÜR BİLGİLERİ

Bu bölümde sağlık mevzuatı alanının belli başlı eserlerinden olan beş özel çalışmadan bahsedilmiştir.

1. Demirel ve arkadaşlarının *Sağlık Mevzuatımız* adlı eseri (19):

10 Haziran 1969 tarihine kadar yapılan değişikliklerle yenilenmiş olan ikinci baskıdan sonra bu kitabın yeni baskısı yapılmamıştır. Kitap, 1031 sayfa olup, içerik olarak; sağlık personelinin ilgilendiren kanun, tüzük ve yönetmelikler ile Yargıtay, Danıştay, Adli Tıp Meclisi ve Yüksek Sağlık Şurası Kararları'ndan bir derleme biçimindedir. 37 kanun, 18 tüzük, 36 yönetmeliğin tam metinleri eserde yer almaktadır.

"Diğer Konular" başlığı altında incelenen başlıklar şunlardır: Çeşitli sağlık meslek mensuplarının vazifeleri, antibiyotik tatbikatı, deterjanlar hakkında tebliğ, gıda maddelerinde kullanılacak boyalar ve katkı maddeleri, işçilerin sağlık işleri, adli tababetle ilgili konular, sağlık personelinin bilirkişilik ve şahitlikleri, mesleki suçları, Yüksek Sağlık Şurası Kararları, Türk Ceza Kanunu'nun sağlık personelinin ilgilendiren maddeleri, İş Kanunu'nun sağlık personelinin ilgilendiren maddeleri.

Kitapta, içindekiler bölümünde yasa, tüzük ve yönetmelikler alfabetik sırayla yer almışken; konuların izleniş sırasında ise alfabetik bir sıra izlenmemiş olduğu, konulara göre sıra izlenirken kanun, tüzük ve yönetmelik biçiminde ayrı ayrı bir sıra izlenmediği görülmekte olup; okurun "içindekiler" bölümünden ilgili yeri bulup okuması gerekmektedir. Kitabın hekim ve hukukçuların ortak çalışmasının ürünü oluşu nedeniyle orijinal mevzuat metinlerinin dipnotlarında verilen ek bilgi ve açıklamalar, okur için sağlıklı bir rehber niteliğindedir. Ancak eserde tüm mevzuat yer almamıştır.

2. Çubukçu ve Işık'ın *Kavram İndeksli Sağlık Kanunları* (20) adlı eseri:

Adından da anlaşıldığı gibi, sadece kanunların incelendiği bu çalışmada; kanunlarda geçen kavramlar, alfabetik indeks halinde listelenmiş olup, böylece okurun merak ettiği bir kavramla ilgili kanuna bu liste yardımıyla kolayca ulaşması hedeflenmiştir. Bu indekste ulaşılmak istenilen kavramın karşısında hangi kanunun, hangi maddesine bakılması gerektiği bulunmaktadır. Giriş kısmında alfabetik ve kronolojik kanun indekslerinin yer aldığı eserin, kavram indeksi bölümünden sonraki bölümünde de

kronolojik sıraya göre kanunların tam metinleri yer almaktadır. Sağlıkla ilgili olan kanunları incelemeyi amaçlayan kitapta " iş ve çalışma mevzuatı " dışında tüm sağlıkla ilgili kanunlar yer almıştır. Sağlık personelinin hukuki sorumlulukları hakkındaki Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu gibi kanunlarla, sosyal güvenlik kuruluşlarına ait kanunlar ve sağlık personelinin aynı zamanda devlet memuru olmasından dolayı kendisini ilgilendiren "Devlet Memurları Kanunu" gibi kanunlara yer verilmemiştir.62 kanunun orijinal tam metnini içermektedir. Mevzuattaki metinler, yazım tarihi itibarıyla geçerli metinler olup, yapılan son değişiklikler metinlere işlenmiştir. Ancak 1970' den bu yana baskısı yapılmadığından geçerliliği ancak değişmemiş mevzuatla sınırlıdır.

3. Köroğlu' nun *Sağlık Personelini İlgilendiren Hukuk Kuralları* adlı eseri (2):

Bu eserde mevzuatın ele alınışında "sağlık personelini ilgilendirmesi" ölçü olarak ele alınmıştır. Bu nedenle sağlıkla ilgili hükümler içeren örneğin İş ve Çalışma hayatına ait mevzuat, Belediye Kanunu, Çevre mevzuatı gibi konulara yer verilmemiştir.

Kapsam: 1) Anayasa' nın "Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması İle İlgili Maddesi.

2) Kanunlar: 29 kanun.

3) S.S.Y.B.'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

4) Tüzükler: 12 tüzük.

5) Yönetmelikler: 33 yönetmelik.

6) Yönergeler: 3 yönerge.

7) Türk Ceza Kanunu' nun sağlık personelini ilgilendiren maddeleri.

8) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu' nun sağlık personelini ilgilendiren maddeleri.

9) Türk Medeni Kanunu' nun sağlık personelini ilgilendiren maddeleri.

10) Borçlar Kanunu' nun sağlık personelini ilgilendiren maddeleri.

11) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu' nun sağlık personelini ilgilendiren maddeleri.

Eserde alfabetik, kronolojik bir sıralama amacı güdülmemiş, konulara göre bir sıra izlenmiştir. Bu nedenle kanun, tüzük ve yönetmelikler ayrı ayrı değil, konulara göre, kanun, tüzük, yönetmelik ve yönergeler peşpeşe gelecek şekilde ele alınmıştır. Ancak konu başlıkları bir liste biçiminde verilmemiştir. Mevzuat metinlerini içeren liste, "içindekiler" bölümüdür.

4. Eren' in *Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı* adlı eseri (11):

Bu eserde sağlık mevzuatı, idari işlerin anlatıldığı konuların eklerinde yer almakta olup, ayrıca da idarecilere konuların içinde mevzuat ve yorumları ile ilgili bilgiler verilmektedir. Bu yönüyle tam bir idari rehber niteliği taşıyan bu eserin ne yazık ki 1984' den sonra yeni baskısı yapılmamıştır. Konular şu başlıklar altında incelenmektedir:

-Yönetim nedir,

-Türkiye' de sağlık yönetiminin genel örgütlenişi,

-Bölgeyi tanıma,

-Sağlık yönetimi,

- Sağlık yönetimi bürosunun yönetimi,
- Köylerde sağlık örgütü,
- Sağlık yöneticisinin katılacağı değişik kurul ve yönetim birimleri,
- Erken tanı hizmetleri,
- Değişik alanlarda sağlık hizmetleri,
- Mal sağlama, mal verme.

Eklerde verilen mevzuat:

- 1) Kanunlar: 3 kanun
- 2) Kanun Hükmünde Kararname: 1 tane (181 Sayılı KHK)
- 3) Tüzükler: 5 tüzük.
- 4) Yönetmelikler: 22 yönetmelik.

Görüldüğü gibi bu eserin önemli bir bölümü sağlıkla ilgili değil, sağlık personelinin Devlet Memuru olmasından dolayı bilmesi gereken mevzuat niteliğindedir.

Kitabın ekinde ayrıca sağlıkla ilgili yasalar ve sağlıkla ilgili kronolojik tüzükler dizini ile alfabetik konu başlıklarına göre bir dizin vardır.

5. Dr. Akay ve arkadaşları tarafından derlenen *Sağlık Nizamname, Talimatname, Tamim İndeksi* adlı eser (21):

Hıfzısıhha Okulu tarafından 1960 yılında çıkarılan bu eser, okuyucuya rehber niteliğinde bir indeks çalışması olup, 1960 yılından sonra yeni baskısı yapılmamıştır. Yayımlandığı dönemin sağlıkla ilgili tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelerinin eksiksiz bir derlemesi olma özelliği vardır.

Eserin bölümleri:

- 1) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını İlgilendiren Nizamnameler (*Tüzükler*) Listesi.
- 2) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Talimatname ve Talimatlar (*Yönetmelikler ve Yönergeler*) Listesi.
- 3) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Tamimler (*Genelgeler*) Listesi.
- 4) İndeks.

Birinci bölümde; tüzüklerin tarihi, numarası, adı ile yayımlandıkları Resmi Gazetenin no.su, düstur cildi ve sayfası liste halinde verilmiştir.

İkinci bölümde; yönetmelik ve yönergelerin tarihi, adı ve yayımlandığı yer (üç kaynak belirtilmiştir) liste halinde sunulmuştur.

Üçüncü bölümde; genelgelerin no.su ile yayımlandıkları Sağlık Dergisinin cildi, sayfa no.su ve sayısı liste halinde verilmiştir.

Dördüncü bölümde (İndeks); alfabetik sırayla konu başlıkları verilmiş ve her konunun yanına ilgili tüm mevzuatın (tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge) numaraları yazılmıştır. Bu numaralardan, okurun ilgili 1,2 ve 3 no.lu listelere dönerek merak ettiği konuya ilişkin mevzuatın adlarını ve bunları nerelerden bulabileceğini öğrenmesi hedeflenmiştir.

Adından da anlaşılacağı üzere bir indeks çalışması olmasından dolayı özet veya tam metin biçiminde mevzuat metni içermeyen bu çalışma, kanunlar hariç tutulursa, ilgililer için eşsiz bir başvuru kaynağıdır. Ne yazık ki halen bu eserin yeni baskısı yoktur.

Eserin listelerindeki “Sağlık ve Sosyal Bakanlığı” ibaresi, sağlıkla ilgili mevzuatın sadece bu bakanlıkla ilgili olabileceği gibi bir yanlış kaniya yol açmamalıdır. Bu eserin kapsamı bu şekilde çizilmiş ise de, başta Sosyal Sigortalar Kurumu olmak üzere sağlık hizmeti sunan pek çok kurum ve kuruluş vardır. Doğaldır ki bu örgütlerin de kendilerine göre mevzuatı olacaktır.Yine de Sağlık Bakanlığı’ nın ülkenin sağlığından birinci derecede sorumlu bakanlık olması ve diğer kurum ve kuruluşların üstünde bir nitelik arzemesi nedeniyle sağlık mevzuatının pekçoğunun bu bakanlıkla ilgili olması beklenir ve gerçek de böyledir.Esasen bu eserin yazım amacı da Sağlık Bakanlığı teşkilatı çalışanlarına yönelik olmasıdır.

BÖLÜM III

MATERYAL VE METOD

3. 1. Araştırmanın Tipi:

Bu araştırma, *tanımlayıcı (descriptive)* bir çalışmadır. Sosyal bilimlerde tanımlandığı gibi kayıtlara dayanılarak mevzuat incelendiğinden “arşiv çalışması” olarak da değerlendirilebilir. Amaçlar kısmında da belirtildiği üzere, 1995 Ocak ayı itibarıyla geçerli olan sağlıkla ilgili kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük ve yönetmelikler ele alınıp, bunların içerikleri, madde sayıları, çıkarılış amaçları gibi özellikleri ortaya konmuştur. Daha sonra mevzuatın birbirini tamamlayıcılığı, değişik mevzuatlar arasında çelişkilerin olup olmadığı gibi konular incelenerek kendi alanında ilk ve kapsamlı bir araştırma olması amaçlanmıştır.

3. 2. Araştırmanın Veri Kaynakları:

İncelenen sağlık mevzuatına ulaşmak için, Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü’ nün yayımladığı aşağıdaki kaynaklardan öncelikle yararlanılmıştır:

- Yürürlükteki Kanunlar Külliyatı.
- Kanun Hükmünde Kararnameler Külliyatı.
- Yürürlükteki Tüzükler Külliyatı.
- Yürürlükteki Bakanlar Kurulu Kararıyla Yürürlüğe Konan Yönetmelikler Külliyatı
- Resmi Gazete ve Yıllık Resmi Gazete Fihristleri.

Araştırmacının tez danışmanı Özcan’ nın özel arşivi özellikle Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikler dışındaki diğer yönetmelikler için esas kaynak olarak kullanılmıştır .

3. 3. Tanım ve Kriterler:

Mevzuat: Anlam olarak “yazılı hukuk kuralları” diye tanımlanabilecek olan “mevzuat”ın bu incelemedeki ele alınış kriteri “ sağlıkla ilgili kanun, kanun hükmünde

kararname, tüzük ve yönetmelikler”dir. Bununla birlikte metinde bazen genel anlamıyla da mevzuat kelimesi kullanılmıştır. Bunun nedeni, bazı sağlık mevzuatının, sağlıkla ilgili olmayan mevzuatla ilişkisini açıklamak içindir.

Geçerli mevzuat : Ocak 1995 itibarıyla geçerli olan mevzuat anlamındadır. Mevzuatın yürürlükte olmasının kriteri olarak Külliyat Fihristleri esas alınmakla birlikte, 27.10.1988 gün ve 3488 sayılı *Uygulama İnkamı Kalmamış Olan Kanunların Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun* da ayrıca incelenerek, fihristte olabilecek yanlışlıklar kontrol edilmiştir.

3.3.1. Sağlıkla İlgili Mevzuat' ın neler olduğunun saptanması:

Giriş bölümünde belirtildiği gibi, Türkiye’de sağlık mevzuatı ile ilgili resmi bir kaynak yoktur. Literatür kısmında ele alınan bazı özel çalışmalarda “sağlıkla ilgili” olma kriteri olarak farklı yaklaşımlar temel alınmıştır. “Sağlık personeli ile ilgili olma”, “ Sağlık yönetimi ile ilişkili sağlık mevzuatı” gibi yaklaşımlar içinden bu araştırmanın sınırlarını belirlemekte yararlanılmıştır.

Buna göre, örneğin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, sağlık personeli eğer bir kamu görevlisi ise kendisini ilgilendiren bir mevzuattır. Ancak, bir “*sağlık mevzuatı*” değildir. Çünkü tüm kamu görevlilerini kapsamaktadır. Keza 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, işçilerin sağlığı ile ilgili hükümler de içermektedir; ancak, yine bir *sağlık mevzuatı* değildir.

Sağlık mevzuatına nelerin dahil olduğunun saptanması için, literatür bölümünde ele alınan özel eserlerin içerikleri de bir rehber olmuştur. Bunun ötesinde, ayrıca alfabetik külliyat fihristlerinden konu ile ilgili olabilecek mevzuat adları tespit edilmiş ve daha sonra bu mevzuatın orijinal metinleri incelenmiştir.

Tüm bunların ötesinde, araştırmacı, tez danışmanı Özcan’ ın özel sağlık mevzuatı arşivini esas almış, külliyattan yapılan incelemenin sonunda ortaya çıkan mevzuat listesinin tamamının özel arşivde bulunduğu görülmüştür.

3.3.2. Mevzuatın inceleniş yöntemi:

Her mevzuatın orijinal metni tümüyle okunmuş ve “sağlığı ilgilendiren” hükümlerine ağırlık verilerek özetleme yoluna başvurulmuştur. Mevzuat özeti yapılırken; kanunlar, KHK’ler, tüzükler, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan

yönetmelikler ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikler dışındaki diğer yönetmeliklerin her biri kronolojik sırayla ele alınıp özetlenmiştir.

Genel olarak her bir mevzuat, şu formatla özetlenmiştir:

Şekil 1: Sağlık Mevzuatı Özetinin Formatı

1. Mevzuatın kimliği
2. Amaç
3. Madde sayısı
4. Özet metni
5. Yürürlük
6. Yürütme

Bu formatta sırasıyla şu bölümler vardır:

1. *Mevzuatın kimliği*: İlgili külliyattan edinilen orijinal tam metnin adını ve numarasını, yayımlandığı Resmi Gazete' nin tarihini ve numarasını, kabul tarihini vb. içeren kısımdır. Her mevzuat özetlenirken bu kısım orijinal metinden alınmıştır. Bazı mevzuatın orijinal metinlerinde, yukarıdaki tanımların bir kısmı eksik olduğundan, bu bölümler, (.....) biçiminde veya “ Belirtilmemiş” ifadesiyle gösterilmiştir.

2. *Amaç*: Bu kısım, araştırmacı tarafından, metnin hukuki lafzına sadık kalınarak düzenlenmiştir. Bazı mevzuatta, özellikle 1980 yılından sonra kaleme alınan mevzuatta, zaten “amaç” adlı bir bölüm bulunmaktadır. Bu tür mevzuatta orijinal metindeki “amaç” tanımından büyük ölçüde yararlanılmıştır.

3. *Madde sayısı*: Burada mevzuatın toplam kaç maddeden ibaret olduğu belirtilmiştir. Ancak, öyle mevzuat vardır ki madde sayısı azdır, ama her bir madde oldukça uzundur. Bunun tersi de mümkündür. Yine de madde sayısı, mevzuatın kapsamı hakkında genelde bir fikir verici niteliğe sahiptir. Örneğin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü, 537 madde ile bu konudaki uygulamalar için kapsamlı bir

kaynaktır. Sağlık alanındaki en temel ve kapsamlı mevzuat olan Umumi Hıfzısıhha Kanunu da buna başka bir örnektir (309 madde).

Madde sayısı belirtilirken parantez içinde, yürürlükten kaldırılmış maddeler “mülga “madde sayısı olarak, değişiklik yapılmış maddeler de “değişik” madde sayısı olarak verilmiştir. Ayrıca mevzuata sonradan eklenen maddeler “ek” madde olarak, geçici maddeler ise, “geçici” madde sayısı olarak sayıyla gösterilmiştir.

Ek: Mevzuat metnine zaman içinde yapılan değişik eklemeleri ifade eder. Mevzuatın ilk hazırlanışında bulunmayan bir konuyu veya sonradan mevzuata eklenmesi uygun görülen hükümler ek maddelerde bulunmaktadır. Bazen bu ekleme, bütün bir madde olarak değil de “ek fıkra veya ek cümle “ olarak yapılabilir.

Mülga: Değişik nedenlerle yürürlükten kaldırılmış, geçerliği olmayan maddelerdir. Bazen bir maddenin tümü değil, içindeki bir tanım veya cümle de mülga olabilmektedir.

Değişik: Zaman içinde mevzuat metninde değişiklik yapılmış ve başka bir metin, mevzuata böylece değişik madde, cümle veya tanım olarak girmiştir.

Değişik, ek, mülga ve geçici madde olarak, *madde sayısı* kısmında verilen rakamlar, (*bütün bir maddedeki* değişiklik, ilga edilmişlik ile bütün bir ek veya geçici madde sayılarını) belirtir. Bir maddenin bir kısmındaki değişiklik veya bir kısmının ilga edilmiş olması mevzuatta sıkça rastlanan durum ise de bu tür kısa veya uzun değişikliklerin hepsinin rakamlarla verilmesi pratik olmadığından sadece bir maddenin tümündeki değişiklik, ekleme, ilga edilme veya ek madde değişiklikleri hesaba alınmıştır.

4. *özet metni*: Bu bölümde; konunun önemine göre uzunluğu değişmek üzere, orijinal metin hakkında yeterince fikir verecek ölçüde bir özet yapma yoluna gidilmiştir. Özellikle *yönetmelikler* ve bazı *tüzükler*, kanunların uygulanmasına ilişkin ayrıntılı açıklamalar içerdiği için bu metinlerin hangi konulardaki uygulamaları ifade ettiğine dair genel ifadelerin kullanılması ile yetinilmiştir.

5. *yürürlük*: Her orijinal mevzuat metninin sonunda - birkaç istisna hariç - zaten bu bölüm vardır. Ancak bazı metinlerde”*tarihinden itibaren muteberdir*” veya “....*tarihinde yürürlüğe girer*” biçiminde ifadelerin olması nedeniyle standartlığı sağlamak için *yürürlük* terminolojisi kullanılmıştır. Burada belirtmek istenen, o

mevzuatın hukuken yürürlüğe giriş tarihidir ve bu tarih, mevzuatın Resmi Gazete' de yayımlanışı ile ilişkilidir. Bir mevzuat, Resmi Gazete' de yayımlanmadan yürürlüğe girmiş olmaz. Pek az mevzuatın, yürürlüğe giriş tarihi, R. Gazete' deki yayım tarihinden sonraki bir tarihtir. Bu tür mevzuat, genellikle, ileriye yönelik bir hukuki düzenleme ile ilgilidir. Örneğin 3224 sayılı Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu' nun yürütme maddesinde; "Bu kanunun 48 inci maddesi dahil 61 inci maddesine kadar olan maddeleri, Türk Diş Hekimleri Birliği' nin ilk Genel Kurul toplantısında yapılacak merkez organ seçimlerinin kesinleşmesini takiben; diğer maddeleri de yayım tarihinden itibaren yürürlüğe girer" hükmü ileriye yönelik bir olayı anlatmaktadır.

Resmi Gazete' de yayımlanmayan yönetmeliklerin bir kısmı, "Bakanın yönetmeliği onaylama tarihi" itibariyle yürürlüğe girdiklerinden bu tür yönetmeliklerde, yürürlük tarihi olarak onay tarihi alınmıştır.

6. *yürütme*: Bilindiği gibi modern demokrasilerde kuvvetler ayrılığı ilkesi vardır. Buna göre yasama, yürütme ve yargı, birbirinden bağımsızdır. Yürütme, Hükümet' in işlevini tanımlar. Hükümet, Başbakan başkanlığında bakanlardan oluşur ve buna " Bakanlar Kurulu" denir. İşte "yürütme erki"nden kimlerin sorumlu olduğu bu bölümde mevzuat metinlerinin sonunda yer alır.

Metinlerde " yürütme" ile ilgili değişik ifadelere rastlanmaktadır. Kiminde " Bu tüzük hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti (*Bakanlar Kurulu*) yürütür." ifadesi varken bazı mevzuatta da yürütmeden sorumlu bakanlar tek tek belirtilmiştir. Son zamanlarda yürürlüğe giren mevzuatta sadece " Bakanlar Kurulu" ibaresi kullanılmaktadır. Eski metinlerdeki değişik bakanlık adları, bir bakıma o mevzuatla ilişkili bakanlıkları da okura gösterdiği için, mevzuatın kimlerle ilgili olduğu konusunda fikir verme özelliği taşıdığı söylenebilir.

Yürütme bölümünde bakanlık adları verilirken, orijinal metnin *yürütme* kısmında bakanlık adları nasıl yer almışsa o adla verilmiştir. Eski tarihli mevzuatta, bakanlık adları da farklıdır. Örneğin, Sağlık Bakanlığı' na geçmişte Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı gibi adlar verilmiştir. Özet metinlerinde ise, bakanlıklar, günümüzdeki adları ile yer almıştır.

Aşağıda sağlık mevzuatı özetlerinin “*Yürütme*” bölümünde adı geçen bakanlıkların günümüzdeki karşılıklarına göre bakanlık adları verilmiştir:

1. Sihat ve İctimai Muavenet Vekaleti, Sihat ve İctimai Muavenet ve Münakalat Vekaleti, Sıhhiye ve Muaveneti İctimaiye Vekaleti, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekaleti, Sıhhiye Vekaleti, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı: ***Sağlık Bakanlığı.***
2. Adliye Vekaleti, Adalet Vekaleti: ***Adalet Bakanlığı.***
3. Dahiliye Vekaleti: ***İçişleri Bakanlığı.***
4. Maliye Vekaleti, Maliye ve Gümrük Vekaleti: ***Maliye Bakanlığı.***
5. Müdafaa-i Milliye Vekaleti, Milli Müdafaa Vekaleti: ***Milli Savunma Bakanlığı.***
6. Maarif Vekaleti: ***Milli Eğitim Bakanlığı.***
7. Ziraat Vekaleti; Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı: ***Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.*** ile ***Orman Bakanlığı*** (halen iki ayrı bakanlık olarak ayrılmıştır).
8. Kültür ve Turizm Bakanlığı: ***Kültür Bakanlığı*** ile ***Turizm Bakanlığı*** (halen iki ayrı bakanlık olarak ayrılmıştır).
9. Nafia Vekaleti, İmar ve İskan Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı: ***Bayındırlık ve İskan Bakanlığı.***
10. Ticaret Vekaleti, İktisat ve Ticaret Vekaleti: ***Sanayi ve Ticaret Bakanlığı.***
11. Sosyal Güvenlik Bakanlığı: ***Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.***

Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı ise incelenen mevzuat metinlerinde aynı adla geçmektedir.

3. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Bu araştırma; sağlık mevzuatı olarak kanun, kanun hükmünde kararname (KHK), tüzük ve yönetmelikleri incelemekle sınırlıdır. Elbette ki mevzuat sadece bunlardan ibaret değildir. Yönerge, genelge, emir gibi diğer mevzuat belgeleri de vardır. Ancak; hem bu kaynakların tümüne ulaşmanın güçlüğü, hem de bu kaynakların daha çok sağlıkla ilgili işlerin günlük yürütümü ile ilgili ve çok sık değişen metinler olmaları nedeniyle kapsam dışı bırakılmışlardır. Esasen yaptırım gücü açısından da bunlar, araştırmanın kapsamı içinde yer alan kanun, KHK, tüzük ve yönetmeliklerden sonra gelmektedirler.

3.5. Araştırmanın Süresi, Kullanılan Paket Programlar:

Bu çalışmada ilk olarak, 1 Ocak 1994 tarihinden Şubat 1994 sonuna kadar, mevzuat ana metinleri biraraya getirilmiş, Mart 1994’ den sonra mevzuat metinleri bütün olarak ele alınıp okunmuş ve kronolojik sıraya göre özetleri yapılmıştır. Sekiz ay süren bu çalışma döneminde ayrıca “İdare, Hukuk ve Mevzuat” konularına ilişkin kaynaklar incelenerek çalışmanın “Genel Bilgiler” bölümü bitirilmiştir. Bu dönemde sağlık mevzuatı alanında yapılmış özel çalışmalar da ele alınmış ve özetleri yapılmıştır.

Eylül 1994 başından itibaren, mevzuat ana metinlerini konu başlıklarına göre yeniden ele alıp inceleyerek tartışma kısmı bitirilmiştir. Beş ay süren bu dönemde mevzuatın alfabetik, kronolojik ve konu başlıklarına göre listeleri de yapılmıştır. Şubat - Nisan 1995 de ise gerekli düzeltmeler yapılarak çalışma bitirilmiştir.

Araştırmada, metinlerin yazılması ile tablo ve şekiller için IBM uyumlu kişisel bilgisayarda “Winword 6.0” paket programı kullanılmış, istatistiksel analizlerde ise “SPSS” ve “Microsta” paket programlarından yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. KANUN ÖZETLERİ (KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE)

1. TABABETİ ADLİYE KANUNU*

Kanun No: 38

Kabul Tarihi: 11.10.1920

Yayımlandığı R. Gazete: 12.3.1921

Sayı: 6

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:1, S.:69

Amaç: Bu kanunun amacı, adli tabiplikle ilgili düzenlemeleri yapmaktır.

Madde sayısı: 7

Bu kanunla adli tabiplik görevi resmi tabiplere verilmiş olup, yasal sakıncalar olması halinde veya resmi tabip yoksa serbest tabipler de adliyece görevlendirilebilir. Adli rapor düzenleme yetkisi diplomalı tabiplere ait olup, bulunmadığı durumlarda sağlık memurları, onlar da yoksa adliyenin uygun göreceği bilirkişiye de bu görev verilebilmekte olup, bu gibi raporların sonradan bir tabip tarafından onaylanması gereklidir. Ancak otopsi sadece hekim tarafından yapılabilir ve hekim, gerekli otopsi malzemesini yanında bulundurmak zorundadır. Malzeme masrafları, daha sonra haksız taraftan alınmak kaydıyla hükümet tarafından karşılanır. Ayrıca hekime bilirkişilik ücreti de, hakim takdirine göre ödenir.

Adli tabiplik görevinden kaçınmak, Kanunu Ceza' nın 99 uncu maddesine göre suçtur**.

Yürürlük :Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti .

*: Adli Tabiplik Kanunu

** : Tababeti Adliye Kanunu' nun çıktığı tarihte geçerli olan Kanunu Ceza, 1926 tarihinde çıkan Türk Ceza Kanunu ile yürürlükten kalkmış olduğundan Kanunu Ceza' da bahsedilen 99 uncu maddenin yerini yeni kanunda 526 ncı madde almıştır.

2. KÖY KANUNU

Kanun No: 442

Kabul Tarihi: 18.3.1924

Yayımlandığı R. Gazete: 7.4.1924

Sayı: 68

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 5, S. : 336

Amaç: Bu kanunun amacı; köylerin tanımı, köyün yönetimi ve köylülerin yapacağı işleri düzenlemektir.

Madde sayısı: 97 asıl (20 maddesi mülga, 15 maddesi değişik) ve 15 ek maddeden ibarettir.

Köylerde muhtar, devlet memuru statüsüyle köy işlerinde söz söylemek, emir vermek ve emrini yaptırmak hakkına sahip olup, köyün başıdır.

Yasada köylünün işleri sıralanırken bir bölümü zorunlu işler olarak belirtilmiştir. Bunların yerine getirilmemesi cezayı gerektirirken, zorunlu olmayan işlerde ise ceza söz konusu değildir. Sağlıkla ilgili köylünün yerine getirmekle zorunlu olduğu işler şunlardır:

- 1) Sıtma kaynağı olabileceği için su birikintilerini kurutma,
- 2) Köye kapalı yoldan içme suyu getirme ve çeşme yapma,
- 3) Kuyu ağızlarını kapatma , etrafını iki metre eninde harçla döşeme,
- 4) Evlerde odalarla ahırları bir duvarla ayırma,
- 5) Her evde hela yapma, ayrıca köyün uygun bir yerine genel kullanıma açık hela yapma,
- 6) Evlerden dökülecek pis suların, içme sularına karışmasını önlemek için kapalı pis su tertibatı yapma,
- 7) Çevrenin temiz tutulması için ortaklaşa çaba gösterme,
- 8) Su kaynaklarının çevresini temiz tutma; bu kaynaklardan çeveye su sızarak birikinti oluşmasını önleme,
- 9) Köyün süprüntü, çöplük ve gübreligini , köyden uzakta ve yol üstünde olmayan, rüzgaraltı bir yere yapıp , herkese o gübrelikten ayrı ayrı yerler gösterme,
- 10) Köyde bulaşıcı hastalık çıkarsa veya frengili bir adam görülürse hükümete bildirme. Görevliler gelinceye kadar şüphelilerin yanına kimseyi yaklaştırmama,

- 11) Köyde hayvanlarda bulaşıcı hastalık çıkarsa da yetkililere haber verip görevliler gelinceye kadar şüpheli hayvanları ayırma,
- 12) Yıkılmaya yüz tutmuş duvar veya damları yıktırma,
- 13) Muhafazasına mecbur oldukları yırtıcı ve azgın hayvanları başıboş salıvermeme,
- 14) Köyde çürümüş ve kokmuş gıdaları yok etme,
- 15) Köyde evlerin etrafını ve köyün sokaklarını temiz tutma.

Yapılması köylünün *isteğine bağlı* olan işler ise şunlardır:

- 1) Ahırların evlerden ayrı yapılması,
- 2) Ev, ahır, hela duvarlarının yılda bir defa badanalanması,
- 3) Köy mezarlığının köyden ve caddeden uzak bir yerde, suların geldiği tarafta değil akıp gittiği tarafta olmasına çalışmak ve etrafını duvarla çevirerek içerisine hayvan girmesini önlemek, mezarlığa gübre ve çöp dökülmemesi,
- 4) Köyde çamaşırlık ve hamam yapılması,
- 5) Köyde sağlık işlerine bakmak üzere bir sağlık korucusu bulundurulması, yok ise il veya ilçe merkezinde açılacak kurslara adam göndererek yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi,
- 6) Hükümetçe verilecek ilaçların korunması.

Muhtarların sağlıkla ilgili görevleri:

- 1) Bulaşıcı hastalıkların ihbarı,
- 2) Hekim olmayanların hastalara bakması (üfürükçüler dahil) halinde hükümete haber verme,
- 3) Köylünün aşılmasını sağlama,
- 4) Doğum, ölüm, evlenme, boşanma işlerinde nüfus memuruna haber vermedir.

Yürürlük : Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti.

3. TÜRK KODEKSİ HAKKINDA KANUN

Kanun No: 767

Kabul Tarihi: 3.3.1926

Yayımlandığı R. Gazete: 17.3.1926

Sayı: 324

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:7, S. : 635

Amaç: Bu kanunun amacı, Türk kodeksinin düzenleme esaslarını belirlemektir.

Madde Sayısı: 11.

Türk kodeksini düzenlemek için Sağlık Bakanlığına bağlı 15 üyeden oluşan bir "kodeks komisyonu" oluşturulur. Komisyonun üyeleri bakanlıkça saptanıp Başbakanın görüşü alınarak ve Cumhurbaşkanının onayından geçerek saptanır; toplanma zamanı ve yeri bakanlıkça belirlenir.

Komisyon , tıp ve veteriner hekimlikte kullanılan her türlü maddenin aşağıdaki özelliklerini tespit eder ve "Türk Kodeksi" ni yayımlar:

- 1) Türkçe, Fransızca, Latince adlarını ve eş anlamlarını belirlemek,
- 2) Kimyasal bileşimlerini, üretim şekillerini belirlemek,
- 3) Tecrübeler ve tıbbi yayınlardaki gözlemlere dayanarak özelliklerini belirlemek,
- 4) Saflıklarının tayin yöntemlerini belirlemek,
- 5) Tağşişat (saflığın giderilmesi) aranması usullerini belirlemek,
- 6) En az ve en çok (asgari ve azami) tıbbi miktarlarını belirlemek,
- 7) İlaçların eczanelerde tabip reçetesine göre çeşitli şekilde tertiplerini belirlemek,
- 8) Bozulmalarının önlenmesi ve korunma usullerini belirlemek,
- 9) Bir arada birleştirilmesi uygun olmayan maddeleri belirlemek,
- 10) Üretim yerlerini belirlemek,
- 11) Eczanelerde hangi bitkiler, ecza ve kimyasal maddelerin bulundurulacağını ve bunlardan her birinin cins, çeşit ve miktarlarını ve eczanelerde bulunması gereken alet-edevatı gösteren cetvelleri düzenlemek.

Türkiye'de üretilip satılacak maddelerin Türk Kodeksine uygun olması gereklidir. Kodekste yapılacak değişiklikler, beş yılda bir komisyonun toplanması ile gerçekleştirilir. Değişik şekliyle yeni kodeks geçerli olur. Değişikliklere uygun olmayan ilaç üretim ve

satışı halinde Türk Ceza Kanunu ile Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun' a göre işlem yapılır.

Yürürlük:Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Maliye Vekaleti. 3. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaleti.

4. SULAR HAKKINDA KANUN

Kanun No: 831

Kabul Tarihi:28.4.1926

Yayımlandığı R. Gazete: :10.5.1926

Sayı:368

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 7, S. : 887

Amaç: Bu kanunun amacı, şehir ve kasabalarda toplumun ihtiyacı olan suların sağlanmasına ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 9 (2 maddesi mülgadır) ve 9 ek madde.

Kanun; su temininin, belediyeleşim yerlerinde belediyelerin, belediyeleşim olmayan yerleşim yerlerinde ise köy ihtiyar meclislerinin görevi olduğuna ilişkin esasları belirtmektedir. Kanunun yayım tarihinden itibaren beş yıl içinde, belediyeler, Umumi Hıfzısıhha Kanunu' na uygun şekilde halihazırda var olan su tesislerinin islah, tadil ve yeniden inşası için proje düzenleyip Sağlık Bakanlığı'na gönderirler. Bu projeler iki ay içinde Bakanlıkça onaylanmak zorundadır. Onaydan sonra iki yıl içinde de tesisata başlanması zorunludur. Köyler için de onay mercii yerel sağlık örgütüdür.

Suların kaynakları belediye veya köy sınırlarının dışında ise belediyeler veya köy ihtiyar meclisleri yine sorumludur.

Ortaklaşa yerleşim yerleri arasında kullanılacak sular, Belediyeler Kanunu'na uygun şekilde oluşturulacak bir "birlik" marifetiyle idare edilirler.

İçme suları kaynaklarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından yasak edilir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: 1.Başbakanlık. 2. Dahiliye Vekaleti. 3. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

**5. SICAK VE SOĞUK MADEN SULARININ İSTİSMARI
İLE KAPLICALAR TESİSATI HAKKINDA KANUN ***

Kanun No: 927

Kabul Tarihi:10.6.1926

Yayımlandığı R. Gazete:30.6.1926

Sayı:408

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 7, S. : 1544

Amaç: Bu kanunun amacı, sıcak ve soğuk maden sularıyla ilgili düzenlemeler yapmaktır. Halen keşfedilmiş sıcak ve soğuk maden sularının işletme hakkı, madenler yönetimi fen kurulunca belirlenecek sınır dahilinde olmak üzere, 12 Nisan 1341 (rumi) tarihli kanun gereğince yeni keşfedilmiş maden gibi ihale olunur. İmtiyaz sahibinin arazi sahibiyle ilişkilerini düzenleyen kanun, ayrıca işletmenin mali sorumluluklarından da bahsetmektedir.

Madde sayısı: 7 madde ve 5 ek madde.

Maden suyu imtiyaz sahipleri, Sağlık Bakanlığı'ndan izin alarak ürünlerini şişelerde pazarlayabilirler. Bu şişelerden başka türlü madde pazarlamasında yararlanılamaz.

İçmeye ve yıkanmaya özel olup halen keşfedilmiş veya henüz keşfedilmemiş şifalı suların vergi ve temettü (kâr payı) hisseleri il özel idarelerine aittir. Özel idareler bu suları kendileri işletebilecekleri gibi, işletme izni vererek ihale de edebilirler veya belediyelere veya köylere devredebilirler. Bu sulardan içerik olarak kıymetli veya mevkii olarak önemli olanlar, gerek görülürse devletçe de işletilebileceği gibi isteklilerine ihale de edilebilirler. Bu yasadaki önce verilmiş olan haklar saklıdır.

Bu suların işletme hakkı olmakla birlikte mülkiyetin devri ve satışı yapılamaz.

İşletmelere yapılacak her türlü tesisler için Sağlık Bakanlığı'na başvurulur. İşletme ve sağlık denetimi Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'na göre yapılır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Maliye Vekaleti. 3. Ticaret Vekaleti.

*.İstismar: İşletme

**6. ECZA TİCARETHANELERİYLE SANAT VE ZİRAAT İŞLERİNDE
KULLANILAN ZEHİRLİ VE MÜESSİR KİMYEVİ MADDELERİN SATILDIĞI
DÜKKANLARA MAHSUS KANUN**

Kanun No: 984

Kabul Tarihi: 2.3.1927

Yayımlandığı R. Gazete: 12.3.1927

Sayı: 575

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 8, S.:124

Amaç: Bu kanunun amacı ilaç ve kimyasal maddelerin toptan satıldığı dükkanların tabi olacakları kuralları açıklamaktır.

Madde sayısı: 28.

Kanuna göre ecza ve kimyasal maddelerin toptan satışının yapılacağı dükkanların (kanunda “depo” kelimesi geçmemekle birlikte kastedilen bu olsa gerektir) açılışı, Sağlık Bakanlığının iznine tabi olup, bu tür işyerlerini bir eczacıyı sorumlu müdür göstererek açabilmek mümkündür (madde 1 ve 3). Bunun için o yerin en büyük mülki amirine dilekçe ile başvurulur. Gerekli incelemelerden sonra Sağlık Bakanlığı açma izni verir.

Ecza toptancılarında reçete yapılması, kişilere perakende ecza, ilaç ve her türlü kimyasal madde satışı yasaktır.

Kanunda, denetim yetkisinin Sağlık Bakanlığı’nda olduğundan bahsedilerek ayrıca cezai hükümlere de yer verilmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adliye, 2. Maliye, 3. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaletleri.

**7. SERİRİ VE GIDAİ TAHARRİYAT VE TAHLİLAT YAPILAN VE MASLİ
TEAMÜLLER ARANILAN UMUMA MAHSUS BAKTERİYOLOJİ VE
KİMYA LABORATUVARLARI KANUNU***

Kanun No: 992

Kabul Tarihi: 19.3.1927

Yayımlandığı R. Gazete: 30.3.1927

Sayı:580

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:8, S. : 149

Amaç: Bu kanunun amacı, bakteriyoloji ve kimya laboratuvarları ile ilgili işletme kurallarını ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 13

Belirli ücret karşılığında veya ücretsiz klinik ve gıda ile ilgili incelemeler yapan bu laboratuvarlar, yapılacak incelemenin cinsine göre ihtisas belgesine sahip ve Türkiye' de sanatını icraya yetkili tabip, veteriner, eczacı veya kimyagerler tarafından Sağlık Bakanlığı' nın izni alınarak açılırlar.

İzin için İl Sağlık Müdürlüğüne dilekçe ile başvurulur. Müdürlükçe gerekli incelemeler yapıp dilekçe ve ekleri Sağlık Bakanlığı'na gönderilir. Bakanlıkça yapılan inceleme sonucunda ruhsat verilir. Başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde işlemler sonuçlandırılıp dilekçe sahibine bildirilir. Laboratuvarların fenni özelliklerinden ruhsat sahibi sorumludur.

Yasada laboratuvarların denetim biçimi, bulundurulması gereken defter ve evraklar, yasal ve cezai sorumluluklardan bahsedilmektedir.

Laboratuvarın kapatılması veya nakli halinde Sağlık Müdürlüğüne bilgi verilir.

Yürürlük: Bu kanun yayım tarihinden 15 gün sonra geçerlidir.

Yürütme: 1. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 2. Adliye Vekaleti.

*:Seriri: klinik; Taharriyat: araştırmalar; Masli teamül: Serum incelemesi.

**8. ASKERİ NEKAHETHANE VE SANATORYUMLARDA BULUNAN VE
SEVKEDİLENLERE VE HARB YARALILARININ VE TEBDİLHAVALILARIN
SURETİ İAŞELERİNE DAİR KANUN***

Kanun No:1034

Kabul Tarihi: 19.5.1927

Yayımlandığı R. Gazete: 31.5.1927

Sayı:598

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 8, S. : 554

Amaç: Bu kanunun amacı, askeri nekahethanelerde ve bu amaçla kullanılan hastane koğuşlarında bulunan her tür hastalar ile hava değişimine gönderilenlerin yoldaki beslenme biçimini düzenlemektir. Yasada, bu konuda hazırlanmış ve uygulanması gereken rasyon cetvelleri bulunmaktadır.

Madde sayısı: 5.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: 1. Müdafaai Milliye. 2. Bahriye Vekaleti. 3. Maliye Vekaleti.

*: Nekahet: İyileşme: Tebdilhava: Hava değişimi.

**9. TABABET VE ŞUABATI SAN'ATLARININ TARZI İCRASINA DAİR
KANUN***

Kanun No: 1219

Kabul Tarihi: 11.4.1928

Yayımlandığı R. Gazete: 14.4.1928

Sayı: 863

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 9, S. : 126

Amaç: Bu kanunun amacı, tabiplik mesleğinin yürütülmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 82 madde (4 maddesi değişik, 10 maddesi mülgadır) ve 10 ek madde ile 3 geçici maddeden ibarettir.

Bu kanunun önemli hususları şöyle özetlenebilir:

Türkiye' de sadece T.C. uyruklu tabipler mesleklerini uygulayabilirler. Keza mahkemelerde ancak T.C. uyruklu hekimler bilirkişilik yapabilirler; bir kişinin sağlık durumu hakkında da ancak T.C. uyruklu bir tabip rapor verebilir. Yabancı tabip çalıştırılabilmesi için özel mevzuat gereklidir. Yabancı ülkelerden alınan diplomaların geçerli olabilmesi için bazı koşullar ileri sürülür.

-Küçük cerrahi işlemleri her tabip yapabilir, ancak ameliyat yapma yetkisi sadece cerrahlara aittir.Sağlık memurları, küçük tıbbi müdahaleleri yapabilirler; sünnetçiler de sünnet yapabilirler (Ancak halen günümüzde "sünnetçi" belgesi veren bir sağlık teşkilatı yoktur).

- Özel hekimlik yapmak serbest olup, bunun için yörenin en büyük sağlık amirliğine müracaat gerekir. Tabipler ticaretle uğraşamazlar.

- İhtisas yapmadan uzman ünvanı kullanılamaz. İhtisas işleri için bir tüzük çıkarılması öngörülür(Tababet Uzmanlık Tüzüğü).

- Tabiplerin, serbest eczane açabilmeleri için eczacılık diplomasına sahip olmaları ve tabiplik yapmamaları gerekir (ecza dolabı açma hakkı saklıdır).

- Bir tabip, evi hariç olmak üzere birden fazla yerde muayenehane açamaz.

Yasanın 2. bölümü dış tabipleri ve dişçileri, 3. bölümü ise ebeler hakkındadır. Bu konuda da Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu ile değişik hükümler getirilmiştir.

Yasanın Tabip Odaları hakkındaki 14-22 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Bu konuda halen Türk Tabipleri Birliği Kanunu yürürlükte.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaleti. 2. Adliye Vekaleti. 3. Maarif Vekaleti.

*: Tabiplik ve şubeleri sanatlarının icra tarzı (yürütüm biçimi)' na ilişkin kanun.

Not: 27.12.1993 gün ve 3954 sayılı Kanun ile 1219 sayılı yukarıda anılan kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir (30.12.1993 gün ve 21804 sayılı Resmi Gazete):

Türk Silahlı Kuvvetlerince yetiştirilen sıhhiye sınıfına mensup erbaş ve erler de. Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yaptıkları süre ve görevle sınırlı olmak üzere, küçük sıhhi işlemleri yapmaya yetkilidirler.

Yukarıdaki fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, yönetmelikle belirlenir.

10. İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR KANUNU*

Kanun No: 1262

Kabul Tarihi: 26.5.1928

Yayımlandığı R. Gazete: 26.5.1928

Sayı: 898

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:9, S. : 544

Amaç: Bu kanunun amacı, kimyasal ve tıbbi ürünlerle ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 23 madde (10 maddesi değişik, 2 maddesi mülgadır) ve 7 ek maddeden ibarettir.

Kodekste yazılı şekil ve formül haricinde ve fenni kurallara uygun olarak belirgin ve sabit bir şekilde yapılacak etkeninin ismiyle veya özel bir ad altında ticarete çıkarılan tababette kullanılan her tür basit ve bileşik yapıda, tedavi edici değeri olan maddelere ispençiyari ve tıbbi müstahzarlar ismi verilir.

Tabip reçetesi ile verilmesi zorunlu olanlar ancak reçete karşılığında ve diğerleri reçetesiz olarak özellikle eczanelerle ecza ticarethanelerinde özel kanunlarına göre satılırlar. Diş tozları, suları ve macunları satışı bu kurallara tabi değildir.

Türkiye' de bu tür maddelerin imalatı için laboratuvar veya fabrika açabilme yetkisi, Türk tabip, eczacı ve kimyagerler ile ihtisasları ile ilgili maddelerin üretimi söz konusu ise veteriner ve diş tabiplerinin sorumlu müdürlüğü altında, gerçek ve tüzel kişiler yetkili olup, bu yerlerin denetimleri Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır. Keza dışarıdan ilaç ithali ve her türlü üretim için Sağlık Bakanlığı' nın izni gerekli olup, bu izinler Resmi Gazete'de yayımlanır. Türk kodeksinde olmayan ancak tıbben yararlı olduğu düşünülen maddelerin de ithali yine Bakanlığın iznine tabidir.

Bu kanunda müstahzarların dış ambalajında ve içindeki prospektüsünde belirtilmesi gereken hususlar da açıklanmaktadır. Reçetesiz satılamayacak olan ilaçların tıbbi dergiler haricinde hiçbir yerde ve hiçbir biçimde reklamı yapılamaz.

Yasada ayrıca cezai hükümler de yer almakta ve uygulama şekli için tüzükler çıkarılacağından bahsedilmektedir.

*: İspençiyari: Kimyasal

Not: 4.1.1943 ve 4348 sayılı Kanun ile 23.2.1994 gün ve 3977 sayılı Kanun'lar ile bu kanunun bazı hükümleri değiştirilmiş, 4348 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikler 1262 sayılı Kanuna işlenmiştir. 3977 sayılı Kozmetik Kanunu'nun getirdiği değişiklikler ise Kanuna işlenmediğinden 3977 sayılı Kanuna da bakılması gerekmektedir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekaleti. 3. Maliye Vekaleti.

11. BELEDİYE KANUNU

Kanun No: 1580

Kabul Tarihi: 3.4.1930

Yayımlandığı R. Gazete: 14.4.1930

Sayı: 1471

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 11, S. : 80

Amaç: Bu kanunun amacı, beldenin ve belde sakinlerinin yerel özellikte ortak ve medeni ihtiyaçlarını yerine getirmekle görevli bir tüzel kişilik olan belediyelerin çalışma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 165 madde (17 maddesi mülga, 14 maddesi değişik) ve 8 ek madde ile 3 geçici maddeden ibarettir.

Belediyelerin pek çok görevlerinin yanısıra bu yasa ile belirlenmiş sağlıkla ilgili görevleri de vardır. Özetle bu görevler şunlardır:

- 1) Umuma açık yerlerin temizliği ve düzenini kontrol etmek,
- 2) Yenilecek içilecek maddelerin ve halkın sağlığını ilgilendiren yerlerin denetimi, ruhsat işlemleri, ücret tarifelerini belirlemek,
- 3) Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hastalıklarıyla mücadele için devlet kuruluşlarıyla birlikte çalışmak,
- 4) Ölenleri muayene etmek, gömme ruhsatı vermek ve belediyelerce gösterilen mezarlıklardan başka yerlere ölü gömdürmemek,
- 5) Sağlık yönünden uygun olmayan yerlerde hayvan kestirmemek,
- 6) Esnafın sağlık denetimini yapmak,
- 7) Ulaşım araçlarının temizliğini denetlemek,

- 8) İnşaatlara ruhsat vermek,
- 9) Bırakılmış ve bulunmuş çocukları, akıl hastalarını, sokakta bayılanları, kazaya ve afete uğrayanları koruyup gözetmek,
- 10) Yangına karşı önlemler almak ve itfaiye teşkilatı kurmak,
- 11) Sular Kanunu' na göre su temin etmek,
- 12) Fakir hastalara ücretsiz bakmak,
- 13) Genel tuvaletler yapmak,
- 14) Gerektiğinde eczane dahil sağlık kuruluşları oluşturmak,
- 15) Çöp toplama işlerini yürütmek.

Not: Et kesimi, 10.6.1982 gün ve 2678 sayılı Kanun'a göre özel kuruluşların kombinalarında da yapılabilmektedir.

Yürürlük: 1.9.1930

Yürütme: İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu).

12. UMUMİ HIFZISIHHA KANUNU (UHK)*

Kanun No: 1593

Kabul Tarihi: 24.4.1930

Yayımlandığı R. Gazete: 6.5.1930

Sayı: 1489

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 11, S. : 143

Amaç: Bu kanunun amacı, genel anlamda sağlığın korunması ile ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 309 madde (20 maddesi değişik, 4 maddesi mülgadır) ve 3 ek maddeden ibarettir.

*: Genel Sağlığın Korunması Kanunu.

Sağlıkla ilgili temel yasaların başında gelen bu yasa, önemi nedeniyle sistematik biçimde (bap ve fasılların adlarıyla ve gerek görülen yerlerde açıklamalarla) ele alınacaktır. Bap ve fasılların sadece adları günümüz Türkçesine çevrilmiş olup, ayrıca eklemeler yapılmamıştır. 1930 tarihli bu yasanın içerisinde yer alan konularla ilgili pek çok yasa ileriki tarihlerde çıkmış olmakla birlikte, bu yasaların hazırlanmasında genel olarak UHK esas alınmıştır. Yasanın sağlıkta temel yasa olması nedeniyle özetlenmesi yerine bölüm ve kısım isimleri verilmiştir. İçeriğin tümünün önemli olmasından dolayı Sağlık Bakanlığı'nın genel görevleri maddeler halinde belirtilmiştir.

I. Bap: Sıhhi Teşkilat :

- Fasıllar: 1. Devletin sağlıkla ilgili işleri ve sıhhi merciler (madde:1-4),
2. Sağlık Bakanlığı teşkilatı (madde:5-9),
3. Yüksek Sağlık Şurası (madde:10-17),
4. İl Özel İdareleri ve Belediyeler (madde:18-22),
5. İl ve ilçelerin Umumi Hıfzısıhha Meclisleri (madde:23-28).

II. Bap: Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele:

- Fasıllar: 1. Sınırlar ve sahillerin sıhhi savunması (madde:29-56),
2. Ülke içinde bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele (madde:57-96),
3. Sıtma ile mücadele (madde:97-98),
4. Trahom ile mücadele (madde: 99-102),
5. Zührevi (cinsel yolla bulaşan) hastalıklarla mücadele (madde:103-112),
6. Veremle mücadele (madde:113-121),
7. Geçen fasıllar arasında ortak hükümler (madde:122-127).

III. Bap: Genel kadınlar hakkında hükümler (madde:128-132).

IV. Bap: Muhaceret (göçmenlik)' e ait sıhhi işler (madde: 133-138).

V. Bap: Gemiler, demiryolları ve diğer ulaşım araçları sıhhi işleri (madde:139-150).

VI. Bap: Çocuk hıfzısıhhası:

- Fasıllar: 1. Çocukluk ve gençlik koruması (madde:151-169),
2. Süt hakkında (madde:170-172).

VII. Bap: İşçiler hıfzısıhhası (madde:173-180).

VIII. Bap: Yenilecek ve içilecek şeyler ile kullanılacak bazı maddeler (madde:181-199).

IX.Bap: Maden suları ve kaplıcalar (madde:200-210).

X.Bap: Mezarlıklar, ölülerin defni, mezardan çıkarılması ve nakli:

Fasıllar: 1. Mezarlıklar ve ölülerin defni (madde:211-226),

2.Ölülerin çıkarılması ve nakli (madde:227-234).

XI.Bap: Şehir ve kasabalar hıfzısıhhası:

Fasıllar: 1.İçilecek ve kullanılacak sular (madde:235-243),

2.Mecralar ve müzahrefat (su yolları ve süprüntüler, pislikler) imhası (madde:244-249),

3. Meskenler (madde:250-257),

4. Hanlar, oteller ve genel yerler (madde: 258-261),

5. Yeni kurulacak veya düzenlenecek şehir ve kasabalar (madde:262-267).

XII.Bap: Gayrısıhhi (sağlığa uygun olmayan) müesseseler (madde:268-275).

XIII.Bap: Sıhhi istatistik ve coğrafya ve propaganda (madde:276-281).

XIV.Bap: Ceza hükümleri (madde: 282-302).

XV.Bap: Genel hükümler (madde: 303-309).

Bu kanun ile ülkenin sağlık şartlarını düzeltme ve milletin sağlığına zarar veren bütün hastalıklar veya zararlı etkenlerle mücadele etmek ve gelecek neslin sağlıklı olarak yetişmesini sağlama ve halkın tıbben ve sosyal yönden iyilik halinden olması için çaba sarfetme işleri devletin genel hizmetlerinden sayılmıştır. Bu anlamda birinci derecede yetkili merci Sağlık Bakanlığı olup aşağıda yazılı hizmetleri doğrudan yerine getirmekle mükelleftir (madde:3):

- 1) Çocuk ölümlerini azaltacak önlemleri almak,
- 2) Anaların doğum öncesi ve sonrasında sağlıklarını korumak,
- 3) Bulaşıcı ve salgın hastalıkların ülkeye girmesini önlemek,
- 4) Ülke içinde her türlü bulaşıcı ve salgın hastalıklar ile çok sayıda ölüme neden olan zararlı etkenlerle savaşmak,
- 5) Sağlıkla ilgili mesleklerin uygulanmalarını düzenlemek, denetlemek,
- 6) Besinleri, ilaçları, tüm zehirli ve uyuşturucu maddeleri, yalnız hayvanlar için kullanılanlar hariç olmak üzere, tüm aşı ve serumları denetlemek,
- 7) Çocuklarla gençlerin sağlıklarını korumaya yönelik görevler ve okul sağlığı işlerini yürütmek ve denetlemek,
- 8) Çalışma koşulları ile iş ve işçi sağlığı konularında denetlemelerde bulunmak,
- 9) Maden suları ve diğer sağlığa yararlı özellikleri bulunan suları denetlemek,

10) Hıfzısıhha kuruluşları, bakteriyoloji laboratuvarları her türlü biyokimyasal muayene ve incelemeler yapan kuruluşları açmak ve işletmek,

11) Mesleki okullar açmak ve yönetmek, mesleki okullar açılmasına izin vermek, bunları denetlemek,

12) Akıl hastalıkları ve diğer ruhsal hastalıklara özgü tedavi evleri, doğuştan eksikliği olanların barındırılıp tedavi edilecekleri yurtlar ve kuruluşlar açmak, yönetmek ve işletmek,

13) Göçmenlerin sağlığa ilişkin işlerini yapmak,

14) Hapishanelerin sağlık koşullarını düzeltmek,

15) Tıbbi istatistikler toplamak,

16) Sağlıkla ilgili yayınlar yapmak,

17) Taşıt araçlarının sağlık koşullarına uygunluğunu denetlemek.

Yürürlük: Yayımlanmasından 6 ay sonra.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**13. HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
MEMURLARI MAAŞATININ TEVHİT VE TEADÜLÜ HAKKINDAKİ 14 NİSAN
1930 TARİH VE 1587 NUMARALI KANUNA MÜZEYYEL KANUN***

Kanun No: 2151

Kabul Tarihi: 20.4.1933

Yayımlandığı R. Gazete: 27.4.1933

Sayı: 2389

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 14, S. : 201

Not: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 190 sayılı Genel Kadro Hükümleri Hakkında KHK ile devlet personel rejimine yeni bir düzenleme getirilmiş olduğundan, bu kanun, hukuken geçerli olmasına karşın uygulamada geçersiz bir kanundur.

*: Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü memurlarının maaşlarının birleştirilmesi ve denkliği hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna ek kanun.

14. HUSUSİ HASTANELER KANUNU

Kanun No: 2219

Kabul Tarihi: 24.5.1933

Yayımlandığı R. Gazete: 5.6.1933

Sayı: 2419

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 14, S. : 275

Amaç: Bu kanunun amacı, özel hastanelerle ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 49.

Devletin resmi hastaneleri, özel idarelerin hastaneleri ve belediyelere ait olan hastaneler haricindeki hastanelere "Özel Hastaneler" denir. Bu hastanelerin kuruluşundan işletilmelerine varıncaya değin denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı' nındır.

Kanunda bu hastanelerin tanımları, açılma şartları, teşkilatı, görevleri sıralanmakta ve cezai hükümlere de yer verilmektedir. Ayrıca bu konuda bir tüzük çıkarılması öngörülmektedir (Hususi Hastaneler Tüzüğü adı altında çıkmıştır ve halen yürürlüktedir). Konular şu bölümler halinde ele alınmıştır:

- : Birinci Fası: Hususi hastanelerin tarifleri ve açılma şartları (madde: 1-8).
- İkinci Fası: Hususi hastanelerin teşkilatı (madde: 9-22).
- Üçüncü Fası: Hususi hastanelerin vazifeleri (madde: 23-33).
- Dördüncü Fası: Ceza hükümleri ve son hükümler (madde: 34-49).

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Sıhhiye ve İçtimai Muavenet Vekaleti.
3. Dahiliye Vekaleti.

15. UYUŞTURUCU MADDELERİN MURAKABESİ HAKKINDA KANUN*

Kanun No: 2313

Kabul Tarihi: 12.6.1933

Yayımlandığı R. Gazete: 24.6.1933

Sayı:2435

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 14, S. : 564

Amaç: Bu kanunun amacı, uyuşturucu maddelerin denetimi ile ilgili esasları açıklamaktır.

Madde sayısı: 32 madde (4 maddesi değişik ve 1 maddesi mülgadır) ve 1 geçici maddeden ibarettir.

Kanunun ilk maddesinde tanımlanan uyuşturucu maddelerin ithal, ihraç ve ülke içinde satışı Sağlık Bakanlığı' nın denetimine tabidir. 2108 sayılı Kanun'da belirtilen müstahzar afyonun üretim, ithal, ihraç ve satışı yasak olup, üretimi için kenevir ekilmesi de yasaktır.

Uyuşturucu maddelerin ülke içinde perakende ve reçete karşılığında satışı özellikle Eczacılar ve Eczaneler Kanunu' na göre açılmış eczanelerde yapılır. Bunlar için ayrı bir defter tutulur. Bu yasada belirtilenlerin haricindeki diğer maddelerin neler olacağı Bakanlar Kurulu kararı ile ve Sağlık Bakanlığı tarafından tayin ve ilan olunur.

3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanunu' nun 27 inci maddesinin F fıkrası hükümleri saklıdır.

Yasada cezai hükümlerden de bahsedilmekte ve kenevir ekimi ile ilgili olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' nca; uyuşturucu maddelerden örnek alınması saklanması ve imhası hakkında ise İçişleri ve Sağlık Bakanlıkları ile Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü' nün görüşleri alınmak sureti ile Adalet Bakanlığı' nca birer yönetmelik hazırlanacağı vurgulanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

*: Murakabe: Denetim.

**16. ASKERİ HASTAHANELER İLE HASTANE GİBİ KULLANILACAK
REVİRLERDE HASTALARIN BESLENME VE BAKIMLARI HAKKINDA
KANUN**

Kanun No: 2615

Kabul Tarihi: 15.12.1934

Yayımlandığı R. Gazete: 24. 12. 1934

Sayı: 2888

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 16, S. : 44

Amaç: Bu kanunun amacı, askeri hastaneler ile hastane gibi kullanılacak revirlerde hastaların beslenme ve bakımları hakkında düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 6.

Kanunda, hastaların beslenme rejimleri ile ilgili cetveller ile hastanelerin aydınlatma, ısıtma ve arıtma işlemlerine ilişkin kurallar getirilmekte olup, bu konuda Milli Savunma Bakanlığı'na görev verilmektedir.

Yürürlük: Bu kanun, yayım tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme: Milli Müdafaa Vekaleti.

**17. ANKARA MERKEZ HIFZISIHHA MÜESSESESİNDE KULLANILACAK
YABANCI UZMANLARA AİT KANUN**

Kanun No: 2755

Kabul Tarihi: 3.6.1935

Yayımlandığı R. Gazete: 8.6.1935

Sayı: 3023

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 16, S. : 582

Amaç: Bu kanunun amacı, Sağlık Bakanlığı Ankara Merkez Hifzısıhha Müessesesi'nin değişik bölümleri için getireceği yabancı uzmanlarla, süresi beş yılı geçmemek ve kurumda çalıştırmak üzere mukavele yapmaya yetkili olduğuna dair hükümleri ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 3.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

18. SITMA VE FRENGİ İLAÇLARI İÇİN KANUN

Kanun No: 2767

Kabul Tarihi: 7.6.1935

Yayımlandığı R. Gazete: 15.6.1935

Sayı: 3029

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 16, S. : 602

Amaç: Bu kanunun amacı, sıtma ve frengi ilaçları ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 5 madde (3 maddesi değişik) ve 1 geçici maddeden ibarettir.

Bu kanunla sıtma ve frengi ilaçlarının yurda ithal yetkisi Türkiye Kızılay Cemiyeti' nin tekeli altına alındığı belirtilmektedir. Tekel altına alınan ilaçların listesi Sağlık Bakanlığı' nca düzenlenip, Bakanlar Kurulu' nca onaylanır.

Devlet daire ve müesseseleri ile Kamu İktisadi Teşebbüsleri' ne ve hayır kurumlarıyla bunlara bağlı hastane ve dispanserlere bedelsiz olarak gönderilen ilaçlar ile eşantiyon mahiyetinde ücretsiz olarak gelenler için yukarıdaki kuralların geçerli olmadığı belirtilmektedir.

Yürürlük: Bu kanun hükümleri 1 Eylül 1935 tarihinden itibaren geçerlidir.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı. 2. Gümrük ve Tekel Bakanlığı.

19. ÇELTİK EKİMİ KANUNU

Kanun No: 3039

Kabul Tarihi: 11.6.1936

Yayımlandığı R. Gazete: 23.6.1936

Sayı: 3337

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 17, S. : 601

Amaç: Bu kanun, çeltik ekimi esaslarını düzenlemektedir.

Madde sayısı: 38 madde ve 1 geçici madde.

İllerde valiler, ilçelerde ise kaymakamlar başkanlığında kurulacak çeltik komisyonunda üye olarak bulunacaklar arasında Sıtma Mücadele Başkanı veya hekimi,

bunların olmadığı illerde Sağlık Müdürü veya ilçelerde sağlık ocağı tabibi de yer almaktadır.

Bilindiği gibi çeltik ekimi sulak arazide yapılır ve bu tür alanlar sıtma için elverişli yerlerdir. Bu nedenle çeltik ekiminin esasları düzenlenirken sıhhi bazı kurallar da getirilmiştir. Örneğin, çeltik ekimi eğer bataklıklara yakın köy ve şehirler etrafında yapılacaksa daha önceden konulmuş olan ekim alanı-yerleşim yeri uzaklığını belirleyen ölçülerin geçersiz olacağı vurgulanmaktadır. Keza çeltik alanlarına su getiren arklarda birikinti ve durgun su oluşumuna izin verilmeyeceği belirtilmektedir.

Çeltik alanlarında çalışanların sağlığı ile ilgili hükümler de içeren kanunda örneğin işverenlerin çalışanlarına ücretsiz kinin dağıtması gibi sorumluluklar yer almaktadır. Ayrıca kanunda cezai hükümlere de yer verilmiştir. 22.1.1983 gün ve 2790 sayılı kanunla Çeltik Ekimi Kanunu' na ek ve değişiklikler getirilmiştir.

Yürürlük: Yayın tarihi

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti.3. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 4. Maliye Vekaleti. 5. Ziraat Vekaleti. 6. Nafia Vekaleti.

20. SIHHAT VE İÇTİMAİ MUAVENET VEKALETİ TEŞKİLAT VE MEMURİN KANUNU*

Kanun No: 3017

Kabul Tarihi: 9.6.1936

Yayımlandığı R. Gazete: 23.6.1936

Sayı: 3337

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 17, S. : 1217

Not: 13.12.1983 tarih ve 181 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 48 inci maddesi ile bu kanun ile bu kanuna ek kanunların adı geçen KHK' ye aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmış olduğundan dolayı, (hukuken geçerliliği devam etmekle beraber) uygulamada geçerliliği olmayan bir kanun halini almıştır.

*: Sağlık Bakanlığı teşkilat ve memurları kanunu.

**21. RADYOLOJİ, RADİOM VE ELEKTRİKLE TEDAVİ VE DİĞER
FİZİYOTERAPİ MÜESSESELERİ HAKKINDA KANUN**

Kanun No: 3153

Kabul tarihi: 19.4.1937

Yayımlandığı R. Gazete: 28.4.1937

Sayı: 3591

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 18, S. : 197

Amaç: Bu kanunun amacı; radyoloji, radyum ve elektrikle tedavi ve diğer fizyoterapi kurumlarının açılması, işletilmesi, denetlenmesi ile ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 16 madde ve 1 geçici madde.

Yukarıda belirtilen müesseselerin açılabilmesi Sağlık Bakanlığı' nın iznine bağlı olup, buralar yalnız ihtisas belgesi olan tabipler tarafından işletilebilir. Bu işlemlere ilişkin bir tüzük çıkarılır.

Tabipler ve dış tabipleri muayenehanelerinde yalnız tedavileri altında bulunan hastalarda teşhis için kullanılmak üzere röntgen teşhis aletleri veya tedavi için faradizasyon, galvanizasyon, diyatermi vs. cihazları bulundurabilirler. Bu cihazları kullanmak için özel olarak Sağlık Bakanlığı' ndan izin almaya gerek yoktur. Sadece, durumdan yörenin en büyük sağlık amiri yazıyla haberdar edilir. Tabip ve dış tabipleri bu cihaz ve aletleri iyi kullanabildiklerini bir belge ile ispata veya bir uzman yanında en az üç aylık bir kurs veya staj yapmaya mecburdurlar.

Kanunda, yukarıdaki konularla birlikte cezai hükümler de yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti. 3. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

22. ASKERİ HASTABAKICI HEMŞİRELER HAKKINDA KANUN

Kanun No: 3433

Kabul Tarihi:10.6.1938

Yayımlandığı R. Gazete: 25.6.1938

Sayı: 3943

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:19, S. : 462.

Amaç: Askeri hastabakıcı hemşireler ve askeri öğrencilerle ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 12 madde (4 maddesi değişik, 1 maddesi mülgadır) ve 1 ek maddeden ibarettir.

Not: Halen günümüzde Türk Silahlı Kuvvetlerine ait sağlık kuruluşlarında "askeri hastabakıcı hemşire" ünvanında bir kadro bulunmamaktadır. 657 ve 1327 sayılı Kanunlar ile, 3433 sayılı yukarıda belirtilen Kanunun devlet memurlarıyla ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak öğrencilerle ilgili bir değişiklik getirilmediğinden 3433 sayılı Kanundaki, öğrencilerin barınma, geçim, giyim-kuşam, zorunlu hizmet, eğitim programı ile ilgili hükümleri geçerlidir. Buna göre, öğrencilerin konumu askeri tıbbiye öğrencilerinki gibidir ve üç yıl mesleki zorunlu hizmet vardır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Milli Müdafaa Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 3. Maarif Vekaleti. 4. Maliye Vekaleti.

23. YALOVA KAPLICALARININ İŞLETİLMESİ VE KAPLICALARIN İNKİŞAFI İŞLERİNİN SİHHAH VE İÇTİMAİ MUAVENET VEKALETİNE BAĞLI HÜKMI ŞAHSİYETİ HAİZ BİR TEŞEKKÜLE DEVRİ HAKKINDA KANUN*

Kanun No: 3653

Kabul tarihi: 26.6.1939

Yayımlandığı R. Gazete: 4.7.1939

Sayı: 4249

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 20, S. : 652

Amaç: Yalova Kaplıcaları işletme esaslarına düzenleme getirmektir.

Madde sayısı: 20 madde (1 maddesi mülğadır) ve 1 geçici madde.

Bu kanun ile Yalova kaplıcalarının işletilmesi, Sağlık Bakanlığı' na bağlı Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi adı altında tüzel kişiliği olan bir kuruluşa devredilmiştir. Kaplıcalar bölgesinin genel planı ile bu bölgede yapılacak binaların inşa biçimleri ve krokileri Sağlık Bakanlığı' nca saptanır.

Yürürlük: 1.7.1939.

Yürütme: 1. Maliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Münakalat Vekaleti.

*: Yalova Kaplıcalarının işletilmesi ve kaplıcaların geliştirilmesi işlerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı tüzel kişiliğe sahip bir kuruma devri hakkında kanun.

24. GÖZLÜKÇÜLÜK HAKKINDA KANUN

Kanun No: 3958

Kabul Tarihi: 30.12.1940

Yayımlandığı R. Gazete: 4.1.1941

Sayı: 4703

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 22, S. : 83

Amaç: Gözlükçülükle ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 18 madde ve 2 geçici madde.

Bu kanuna göre, numaralı gözlük camı satmak ve gözlükçü ünvanını kullanabilmek için şu şartlar gereklidir:

- 1) Türk olmak,
- 2) 20 yaşını bitirmiş olmak,
- 3) En az orta eğitimini bitirmiş olmak,
- 4) Bedenen ve ruhen sağlıklı olmak,
- 5) Sağlık Bakanlığı tarafından verilen gözlükçülük belgesine sahip olmak.

Tabipler, ticarethane açarak gözlükçülük yapabilirler; ancak, gözlükçülük yaptıkları sürece hekimlik yapamazlar.

Gözlükçüler, yalnızca tabiplerce verilen reçetelere göre, numaralı gözlük camları ve çerçeveleri satabilirler. Reçetesiz numaralı gözlük camı satmak, tavsiye etmek, göz muayenesi yapmak, bu işlere yarayan alet ve cihazları bulundurmamak yasaktır. Eczanelerde gözlükçü ruhsatnamesine sahip eczane sahibi veya mesul müdürü veya kalfalardan birinin gözetim ve sorumluluğu altında gözlükçülük yapılabilir. Gözlük ticarethaneleri, Sağlık Bakanlığı'nın denetimine tabidir.

Kanunda cezai hükümlere de yer verilmiştir.

Yürürlük: Bu kanun, yayım tarihinden üç ay sonra geçerlidir.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti. 3. Maliye Vekaleti. 4. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

25.TÜRKİYE CUMHURİYETİ REFİK SAYDAM MERKEZ HIFZISIHHA MÜESSESESİ TEŞKİLİNE DAİR KANUN

Kanun No: 3959

Kabul Tarihi: 30.12.1940

Yayımlandığı R. Gazete: 4.1.1941

Sayı: 4703

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 22, S. : 85

Sağlık Bakanlığı'na bağlı, Hıfzısıhha Enstitüsü ve Hıfzısıhha Mektebinden ibaret olmak üzere teşkil edilen Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesinin teşkilatlanmasına ilişkin olarak çıkarılmış olup, 10.8.1942 tarih ve 4288 sayılı Kanun'un birinci maddesi ile kurumun adı T.C. Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi şeklinde değiştirilmiştir. Son olarak, 190 sayılı K.H.K. gereğince kurumun

adı, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı olarak değiştirilmiş ve “Hıfzısıhha Okulu” bölümü kaldırılmıştır.

Amaç: Bu kanunda Hıfzısıhha Enstitüsü ve Hıfzısıhha Mektebi ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Madde sayısı: 15 madde (2 maddesi değişiktir).

Sağlık Bakanlığı' nın gerek gördüğü değişik yerlerde aynı işleri yapmak üzere enstitü şubeleri açılabilir. Müessesenin yönetim ve eğitim biçimi ve diğer hususlara ait esaslar, Sağlık Bakanlığı' nca tespit edilir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti.

**26. KÖY EBELERİ VE KÖY SAĞLIK MEMURLARI TEŞKİLATI YAPILMASINA
VE 3017 NUMARALI SİHHAT VE İÇTİMAİ MUAVENET VEKALETİ TEŞKİLAT
VE MEMURİN KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE
DAİR KANUN***

Kanun No: 4459

Kabul Tarihi: 9.7.1943

Yayımlandığı R. Gazete: 16.7.1943

Sayı: 5457

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 24, S. : 549

Not: Bu kanun hukuken geçerli olmakla beraber 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile getirilen hükümler ve 190 sayılı Genel Kadro Hükümleri Hakkında KHK gereğince, köy ebeleri ve köy sağlık memurları adı altında bir ünvan ve kadro kalmadığından uygulamada geçersiz bir kanundur.

*: Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu: Sağlık Bakanlığı Teşkilat ve Memurları Kanunu.

27. VEREM SAVAŞI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 5368

Kabul Tarihi: 11.4.1949

Yayımlandığı R. Gazete: 15.4.1949

Sayı: 7183

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 30, S. : 7183

Amaç: Bu kanunun amacı, verem savaşı ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 7 madde (1 maddesi mülğadır) ve 4 geçici madde.

Bu kanuna göre ÷lkemizde Verem hastalığı ile mücadele, Sağlık Bakanlığı' nın sorumluluğunda olup; Bakanlık, bu konuda faaliyet gösteren özel idareler, belediyeler ve Verem Savaş Dispanserleri' ne de destek olmakla görevlidir.

Verem savaşı ile ilgili işlerin yürüt÷lmesi için gerekli ödenek, Bakanlık bütçesinde ayrı bir kalemden ödenir. Kanunda mali konularla ilgili diğer hükümler de yer almaktadır.

Not: 181 sayılı K.H.K. gereğince, halen Verem Savaşı Daire Başkanlığı adlı Bakanlık merkez örgütü birimi, en üst makam konumundadır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Maliye Bakanlığı. 2. Bayındırlık Bakanlığı. 3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

28. TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ KANUNU

Kanun No: 6023

Kabul tarihi:31.1.1953

Yayımlandığı R. Gazete: 31.3.1953,

Sayı: 8323

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 34, S. : 374

Amaç: Bu kanunun amacı, Türk Tabipleri Birliği ile ilgili hükümler getirmektir.

Madde sayısı: 66 madde (17 maddesi değişik ve 1 maddesi mülğadır) ve 5 geçici, 4 ek maddeden ibarettir.

Türk Tabipleri Birliği (TTB), tabipler arasında mesleki deontolojiyi ve dayanışmayı korumak, mesleğin kamu ve kişiler yararına uygulanıp geliştirilmesini

sağlamak ve meslek mensuplarının hak ve yararlarını gözetmek amacıyla kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde mesleki bir oluşumdur.

Bu birlik, yerel tabip odaları, Merkez Konseyi, Yüksek Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre' den oluşan teşekküllerin bütünü olan bir tüzel kişiliktir.

8.1.1985 gün ve 3144 sayılı Kanun ile bu tür meslek örgütlerinin siyaset yapmaları yasaklanmıştır.

Tabip odaları, meslektaşlarının ikinci iş bulmalarında ve bunun üyeler arasında hakkaniyetle dağıtımında da görevlidirler.

Sınırları içinde en az 200 tabip bulunan her ilde bir Tabip Odası kurulur. Bu sayıdan daha az tabip bulunan iller, en yakın ve uygun olan Tabip Odası' na dahil olurlar. Bu karar, TTB Merkez Konseyi' nin önerisiyle Büyük Kongre tarafından verilir.

Odaya; serbest çalışan tabiplerin üye olması zorunlu olup, resmi işlerde çalışıp da muayenehanesi olmayan tabiplerin üye olmaları isteğe bağlıdır. Askeri tabipler ise odaya üye olamazlar, ancak mesleklerini yürütürken aynı disiplin ve deontoloji kurallarına tabidirler.

Tabip Odası üç organdan ibarettir: "Genel Kurul (madde:12-16)", "Yönetim Kurulu (madde:18-29)" ve "Haysiyet Divanı (madde: 31-39)". Genel Kurul, her yıl Nisan ayında toplanır ve faaliyet raporu ibra edilir. Onaylanmayan faaliyet raporu, Yönetim Kurulu' nun düşmesine yol açar. Yönetim Kurulu seçimi, iki yılda bir yapılır. Birlikte Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre delegeleri seçimi de yapılır.

TTB Merkez Teşkilatı: 1. Yüksek Haysiyet Divanı (madde: 42-52), 2. Merkez Konseyi (madde:53-59), ve 3. Büyük Kongre (madde: 60-63)' den oluşur. Büyük Kongre, yılda bir defa Ankara' da Tabip odalarının delegelerinin katılımıyla gerçekleştirilir. Yüksek Haysiyet Divanı da yılda iki defa Ankara' da toplanır. Dokuz asil ve dokuz yedek üyeden oluşan Divan' a Sağlık Bakanlığı' ndan yetkililer gözlemci olarak katılabilirler; ancak oy kullanamazlar. Merkez Konseyi ise Ankara' da çalışmalarını düzenli olarak sürdüren bir kuruluştur.

Sağlık Bakanlığı' nın TTB ile Tabip Odaları üzerinde idari ve mali yönden denetim ve gözetim yetkisi var olup, bu organlar, Bakanlığın tasarruflarına uymakla yükümlüdürler. Keza, mahallin en yüksek mülki amirinin devlet güvenliği, ülke bütünlüğü, toplum huzuru gerekçeleriyle bu organların faaliyetlerini geçici olarak durdurma yetkileri var olup, nihai karar asliye hukuk mahkemelerindedir.

TTB' nin tüm organlarının seçimleri, ilçe seçim kurulları gözetiminde ve hakim denetiminde yapılır ve sonuçlar da ilçe seçim kurulu başkanı onayından geçer.

Yürürlük: Yayın Tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Vekaleti. 2. Adalet Vekaleti.

29. ECZACILAR VE ECZANELER HAKKINDA KANUN

Kanun No: 6197

Kabul tarihi: 18.12.1953

Yayımlandığı R. Gazete: 24.12.1953

Sayı: 8591

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 35, S. : 83

Amaç: Bu kanunun amacı, eczaneler ve eczacılarla ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 48 madde ve 2 geçici madde.

Kanunun girişinde eczacılık mesleğinin tanımı ve görev alanları belirtilip, eczacılık yapabilme şartları, eczane açmak için gerekli işlemler sıralanmaktadır. Keza eczane ruhsatının hangi şartlarda iptal edileceği, devir, nakil, kapatma işlemleri, eczacının ölümü halinde yakınlarının sanatı sürdürme şartları, eczanelere sorumlu müdür tayininin nasıl olacağı da belirtilmektedir.

Eczanelerin denetimi, resmi sağlık örgütlerinin kontrolunda olup; devir ve satış işlemlerinde de noter huzurunda resmi tabip bulunur. İllerde sağlık müdürlüğü, ilçelerde ise sağlık ocağı tabiplikleri, eczaneleri yılda en az iki kez denetlemeye yetkilidir (madde:30-33).

Serbest eczane olmayan yerlerde resmi kuruluşlara ait eczaneler varsa, bunlar ücretiyle halka ilaç satmak zorundadırlar. Devlet memuru ve asker olan kişiler, serbest eczane açamazlar, sorumlu müdürlük yapamazlar. Serbest eczacılar eğer askerlik, belediye başkanlığı veya milletvekilliği durumu ortaya çıkarsa sorumlu müdür yönetiminde eczanelerini işletebilirler.

Kanuna göre bir eczacı, birden fazla eczane açamaz, sorumlu müdürlük yapamaz; seçimle elde edilen görevler veya öğretmenlik dışında görev kabul edemez, eczanesi dışında ilaç tertip edemez (madde: 20-29).

Eczaneler ile ilgili bölümde, eczanelerin bina ve iç düzenlemeleri ile ilgili kuralların Sağlık Bakanlığı' nca konulacağından bahsedilmektedir. İlaçların vasıfları,

Kodekse uygunlukları, reçete yapma işlemleri, protokol defteri ve benzeri kırtasiye işleri, bulundurulması gereken acil ilaçlar, denetim ve teftiş, görev yerinden ayrılma ve izin koşulları da kanunda belirtilmektedir.

Gece ve pazar günü nöbetlerinin resmi sağlık kuruluşunca onayı gerekli olup, eczanelerde tabiilerin listesinin olması öngörülmektedir. Yasaya göre acil haller dışında tabiilerin eczanede hasta bakmaları yasaktır.

İlaç fiyatlarının belirlenmesinde Sağlık Bakanlığı yetkili olup, yasada ayrıca cezai hükümler de yer almaktadır (madde: 40-46).

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Vekaleti. 2. Adalet Vekaleti.

30. KİMYAGERLİK VE KİMYA MÜHENDİSLİĞİ HAKKINDA KANUN

Kanun No: 6269

Kabul Tarihi: 15.2.1954

Yayımlandığı R. Gazete: 20.2.1954

Sayı: 8639

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 35, S. : 404

Amaç: Bu kanunun amacı, kimyagerlik ve kimya mühendisliği ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 9 madde ve 1 geçici madde.

Kanunun girişinde kimyager, kimya mühendisi ve yüksek mühendisi ünvanlarının kullanılması ve yetkilerinden bahsedilmekte ve yabancı ülkelerden alınan diplomaların, ülkemizde profesörlerden oluşan bir kurulda yapılacak sınavda başarılı olmak durumunda geçerli olacağı vurgulanmaktadır.

Kimyager ve kimya yüksek mühendisleri, her türlü mesleki, gıda tahlil ve müstahzarat laboratuvarları ve kimya ile ilgili diğer tesisleri kurabilirler ve buralarda sorumlu müdürlük yapabilirler. Kimya mühendisleri imalathane açabilir, fabrika kurabilir ve buraların sorumlu müdürlüklerini yapabilirler. Kimyager, kimya mühendisi ve yüksek mühendisleri; yarı resmi kuruluşlarda çalışıyorlarsa mesai dışında kendi meslekleriyle ilgili olarak serbest çalışabilirler.

Kanunda cezai hükümler de yer almaktadır (madde:7).

Yürütme: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

31. HEMŞİRELİK KANUNU

Kanun No: 6283

Kabul Tarihi: 25.2.1954

Yayımlandığı R. Gazete: 2.3.1954

Sayı: 8647

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 35, S. : 460

Amaç: Bu kanunu amacı, hemşirelik mesleğiyle ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 16 madde ve 1 geçici madde.

Kanunun girişinde hemşirelik ünvanına kimlerin sahip olabileceği belirtilip, bu yasadan önce hemşire ünvanına sahip olanların haklarının saklı olduğu vurgulanmaktadır. Hemşire yetiştiren okullar, Sağlık Bakanlığı' nın gözetim ve sorumluluğunda olup, sadece T. C. vatandaşları ülkemizde hemşirelik yapabilirler.

Kanun, hemşirelerin görev, yetki ve sorumluluklarını sıralamakta ve hemşirelere zorunlu hizmetlerini bitirme şartıyla özel çalışabilme yetkisini de vermektedir.

Yasada bahsedilen "hemşire yardımcılığı" 3565 sayılı kanunla belirlenen bir statü olup, halen günümüzde bu ünvanlı personel bulunmamaktadır.

Öğretmen, okul yöneticisi, başhemşire, klinik ve ameliyathane hemşiresi, dispanser, laboratuvar hemşireleri, ziyaretçi hemşireler, diyet hemşireleri ve sosyal hizmet hemşirelerinin nasıl yetiştirilecekleri Bakanlık' ça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir denmektedir. Daha sonraları 4862 sayılı kanun ile bazı ünvanlar kaldırılmış ve yerine, kanuna ekli ilgili cetvelde hangi ünvanların kullanılacağı belirlenmiştir.

Yürürlük: 28 Şubat 1954

Yürütme: 1. Maliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

**32. VETERİNER HEKİMLİĞİ MESLEĞİNİN İCRASINA, TÜRK VETERİNER
HEKİMLERİ BİRLİĞİ İLE ODALARININ TEŞEKKÜL TARZINA VE GÖRECEĞİ
İŞLERE DAİR KANUN**

Kanun No: 6343

Kabul Tarihi: 9.3.1954

Yayımlandığı R. Gazete: 18.3.1954

Sayı: 8661

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 35, S. : 1461

Amaç: Bu kanunu amacı, veteriner hekimliği mesleği ile Türk Veteriner Hekimleri Birliği hakkında düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 75 madde (12 maddesi değişik, 1 maddesi mülğadır) ve 7 geçici, 5 ek maddeden ibarettir.

Kanunun başında "veteriner hekim" in tanımı yapılmakta, T.C. vatandaşı olan ve diplomasını Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' na onaylatmış olan hekimlerin mesleklerini bu kanun hükümleri çerçevesinde serbestçe yürütebileceği belirtilmektedir. Yabancı ülkelerden alınmış diplomaların Milli Eğitim Bakanlığı' nca onaylanması ve jüri sınavında başarılı olmak kaydıyla veteriner hekimlik yapılabilir.

Kanunda görev, yetki ve sorumluluklar açıklanmakta, veteriner hekimliğe engel haller de vurgulanmakta ve muayenehane açma şartları ve işlemleri de belirtilmektedir. Hayvan sağlık memurları ile bu işlerde uygulamalı bilgiye sahip olanların sanatlarını icrasına, bu konuda çıkarılacak yönetmeliğe uygun olmak kaydıyla izin verilebileceği açıklanmaktadır.

Kanunun ikinci bölümü (madde:14-64), Türk Veteriner Hekimleri Birliği hakkındadır. Bu birlik; meslektaşlararası ilişkilerin iyileştirilmesi, mesleğin kamu yararına yürütülmesi gibi amaçlarla kurulmuş kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip bir kuruluştur. Birlik; veteriner hekim odaları ile Merkez Konseyi, Yüksek Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre organlarından ibarettir. Siyaset yasağı ve birliğin görevleri yasada sıralanmaktadır.

Veteriner hekim odaları, sınırları içinde en az 30 veteriner hekim bulunan il merkezlerinde kurulur. Daha az sayıda hekim bulunan iller birleşip bir oda teşekkül

ettirebilirler. Odaya serbest çalışan hekimlerin üye olması zorunludur. Odaların organları şunlardır:

- 1) Genel Kurul,
- 2) Haysiyet Divanı,
- 3) Yönetim Kurulu.

Kanun, bu organların çalışma esaslarını açıklamakta ve cezai hükümlere de yer vermektedir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

33. TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNU

Kanun No: 6643

Kabul Tarihi: 25.1.1956

Yayımlandığı R. Gazete: 2.2.1956

Sayı: 9223

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:37, S. : 250

Amaç: Bu kanunun amacı, Türk Eczacıları Birliği ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 61 madde (11 maddesi değişik, 2 maddesi mülgadır) ve 3 ek, 2 geçici maddeden ibarettir.

Kanunun birinci maddesinde de belirtildiği üzere, eczacıların birbirleriyle ilişkilerinin iyi hale getirilmesi ve dayanışmanın sağlanması, meslek disiplininin korunması, halkla ilişkilerin iyi tutulması amaçlarıyla, Türk Eczacıları Birliği kurulur.

Serbest eczacılar ile özel kuruluşlarda eczacılık yapacak olanlar, işe başlamadan önce buldukları ilin eczacı odasına kaydolmak zorunda olup, eczacı odasına kayıtlı olanlar diğer kanunlarla kurulmuş meslek odalarına kaydolmaya ise zorunlu değildir.

Diğer konumdaki sivil eczacıların üyelikleri isteğe bağlıdır.

T. Eczacıları Birliği; Eczacı Odaları, Merkez Heyeti, Yüksek Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre' den oluşan tüzel kişiliğe sahip bir oluşumdur. İlki haricindeki organlar birliğin merkez teşkilatını oluştururlar.

Diğer meslek odalarında olduğu gibi, birliğin siyasetle uğraşması yasaktır.

Kanunda yukarıda belirtilen genel amaçlar doğrultusunda birliğin görevleri sıralanmakta ve sınırları içinde en az 150 eczacı bulunan her ilde bir eczacı odasının kurulacağı vurgulanmaktadır.

Eczacı odalarının organları şunlardır:

- 1) Genel Kurul,
- 2) Yönetim Kurulu,
- 3) Haysiyet Divanı.

Kanun, bu organların çalışma esaslarını sıralamaktadır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Adalet Vekaleti. 2. Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti.

34. UMUMİ HAYATA MÜESSİR AFETLER DOLAYISIYLA ALINACAK TEDBİRLERLE YAPILACAK YARDIMLARA DAİR KANUN

Kanun No: 7269

Kabul Tarihi: 15.5.1959

Yayımlandığı R. Gazete: 25.5.1959

Sayı: 10213

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt: 40, S. : 1046

Amaç: Bu kanunun amacı, deprem (yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkındaki hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 53 madde (27 maddesi değişik) ve 9 geçici, 7 ek maddeden ibarettir.

Kanuna göre, acil yardım teşkilatı ve programları hakkında genel esasları kapsayan bir yönetmelik yapılır. Bu yönetmelik; İçişleri, Bayındırlık ve İskan, Tarım ve Köyşleri ve Sağlık Bakanlıklarınca çıkarılır (Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik). Bu yönetmelik esaslarına göre afetten sonra yapılacak kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, ölüleri gömme, yangınları söndürme, yıkıntıları temizleme ve felaketedeleri iase gibi konularda program ve uygulama valiliğin yetkisindedir. Ancak sivil savunma örgütünün olduğu yerlerde bu işler adı geçen örgütlerle birlikte yürütülür.

Afet halinde yaralı ve hastalar resmi sağlık kuruluşlarından ücretsiz yararlanırlar. Özel hastanelerde yapılan sağlık yardımlarının giderleri sonradan, bu kanun gereğince ödenir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

35. SİTMANIN İMHASI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 7402

Kabul Tarihi: 4.1.1960

Yayımlandığı R. Gazete:11.1.1960

Sayı:10402

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:41, S. : 104

Amaç: Bu kanunun amacı, sıtma hastalığının imhası ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 29.

Yurt içinde sıtmanın imhası (eradikasyonu) bu kanun hükümlerine göre yapılır. Bu faaliyet beş yıl sürecek bir faaliyet olup; Bakanlar Kurulunca bu sürenin uzatılması mümkündür ve uygulamada da 1964, 1969, 1974 ve 1979 yıllarında alınan Bakanlar Kurulu kararları ile bu süreler beşer yıllık olmak üzere uzatılmıştır.

İmha faaliyetleri yapılacak yerler ile faaliyet süreleri, bu konuda yetkili olan Sağlık Bakanlığı' nca saptanır.

Halen Sıtma Savaşı Daire Başkanlığı, Bakanlığın merkez örgütünün sıtma ile ilgili en üst düzey idari birimidir.

Kanunda konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Teşkilat ve selahiyet (yetki):madde:3-5,
- 2) Mecburiyet, mükellefiyet ve yasaklar (zorunluluk, sorumluluk ve yasaklar):
madde: 6-13,
- 3) Cezai hükümler: madde:14-21,
- 4) Çeşitli hükümler: madde:22-29.

Yürütme: Yayım tarihi.

Yürürlük: Bakanlar Kurulu.

36. KÖY İÇME SULARI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 7478

Kabul Tarihi: 9.5.1960

Yayımlandığı R. Gazete: 16.5.1960

Sayı:10506

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 3,

Cilt:41, S. : 1019

Amaç: Bu kanunun amacı, köylerin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanması ile ilgili olarak görevli olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü' nün görev, yetki ve sorumluluklarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 18 madde (1 maddesi mülga) ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Kanunda, köy içme ve kullanma suları ile ilgili olarak tahsisat, çalışma ve icrai programlar, teşkilat ve personel, tesisler, tesislerin devir ve teslimi, tesislerin bakım ve işletilmesi, içme suyunun tahsis ve tevzii, istimlak konuları ve cezai hükümler yer almaktadır. Kanuna göre, köy içme suyu tesisleri bitirilince DSI, tesisi köy ihtiyar meclisine devir ve teslim eder. Eğer tesis birden çok köye hizmet verecek nitelikte ise veya belediyeye ait su ise bu tesis, belediyelerin veya köylerle birlikte belediyelerin ortak malı olur. Tesislerin bakım ve işletilmesi köy ihtiyar heyetinin görevi olup masraflar köy bütçesinden karşılanır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

37. YERALTI SULARI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 167

Kabul Tarihi: 16.12.1960

Yayımlandığı R. Gazete: 23.12.1960

Sayı:10688

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 4,

Cilt:1, S. : 814

Amaç: Bu kanunun amacı, yeraltı suları hakkında düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 22 madde (1 maddesi değişik) ve 1 geçici madde.

Yeraltı suları, devletin hüküm ve tasarrufu altında olan sular olup, bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili (onayı) bu kanun hükümlerine göre yürütülür.

4. 7. 1988 gün ve 336 sayılı K.H.K.' nin 1. maddesi ve 7. 2. 1990 tarihinde aynen kabul edilen 3612 sayılı kanunun 37. maddesi gereğince yeraltı suyu sahaları, DSİ (Devlet Su İşleri) Genel Müdürlüğü' nün teklifi ile, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı' nca "Yeraltı Suyu İşletme Alanları" olarak kabul ve ilan edilir.

6309 sayılı kanun hükümleri gereğince maden olarak kabul edilen sularla içmeye ve yıkanmaya mahsus maden suları bu kanun hükümlerinden istisnadır.

Yeraltı Suları Hakkında Kanun' un uygulanması ile ilgili olarak, ilgili Bakanlıkların ortaklaşa bir tüzük hazırlayacağını vurgulandığı bu kanunda, DSİ ' den gerekli arama izni, kullanma, islah ve tadil işlemleri de açıklanmaktadır..

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**38. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞINA BAĞLI SAĞLIK KURUMLARI
İLE ESENLENDİRME (REHABİLİTASYON) TESİSLERİNE VERİLECEK
DÖNER SERMAYE HAKKINDA KANUN**

Kanun No: 209

Kabul Tarihi: 4.1.1961

Yayımlandığı R. Gazete: 9.1.1961

Sayı: 10702

Yayımlandığı Düstur: Tertip:4,

Cilt: 1, S. : 1001

Amaç: Bu kanun (18.3.1976-1975/1 Karar ile değişik şekli) döner sermaye uygulaması hakkındadır ve bu miktar her bütçe yılı içinde Bakanlar Kurulu' nca ihtiyaca göre artırılabilir.

Madde sayısı: 16 madde (2 maddesi değişik) ve 1 ek, 1 geçici maddeden ibarettir.

Döner sermaye, kurumların kârları ile bağışlardan ve devlet yardımlarından teşekkül eder. Bu işlemlerin takibi için bir Döner Sermaye Müdürlüğü kurulur. Döner Sermaye işlemleri, Muhasebei Umumiye Kanunu ile, Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tabi olmayıp, Sayıştay' ın denetimine tabidir.

Döner Sermayeye ait bütün mallar devlet malı hükmünde olup, bunlar aleyhine işlenen suçlar aynen devlet malları aleyhine işlenmiş suç olarak kabul edilir. Döner sermayenin işletilmesine ilişkin esaslar, Maliye ve Sağlık Bakanlıklarınca ortaklaşa düzenlenecek bir yönetmelik ile tesbit olunur.

Yürürlük: Yayımlı tarihi .

Yürütme: 1. Maliye Bakanlığı. 2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

39. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun No: 224

Kabul Tarihi: 5.1.1961

Yayımlandığı R. Gazete: 12.1.1961

Sayı:10705

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 4,

Cilt:1, S. : 1486

Amaç: Bu kanunun amacı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bir hak olarak tanınan sağlık hizmetlerinden faydalanmanın sosyal adalete uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sağlıkla ilgili hizmetlerin yürütülmesi için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

Madde sayısı: 35 madde (5 maddesi değişik, 1 maddesi mülga) ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Sosyalleştirme; vatandaşların, sağlık hizmetleri için ödedikleri prim ile kamu sektörüne ait kurumların bütçelerinden ayrılan kaynak karşılığı her çeşit sağlık hizmetlerinden ücretsiz veya kendisine yapılan harcamanın bir kısmına katılım yoluyla eşit şekilde yararlanmalarıdır.

Sağlık Grubu Başkanlığı, Sağlık Ocağı, Sağlık Evi kavramlarının ilk kez ortaya atıldığı kanunda özel hekimlik yapabilmek serbest bırakılmıştır. Kişilerin istedikleri sağlık kuruluşunu ücretini ödemek kaydıyla seçmeleri serbest kılınmıştır. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği bölgelerde Milli Savunma Bakanlığı' na bağlı kuruluşlar hariç olmak kaydıyla diğer kamu sağlık kuruluşları, Sağlık Bakanlığı' nın çatısı altında toplanacaktır.

Sosyalleştirilmiş sağlık hizmeti teşkilatı; sağlık evleri, sağlık ocakları, sağlık merkezleri ile hastaneler, çeşitli koruyucu hekimlik örgütleri, sağlık hizmeti özellik gösteren yerler için kurulmuş oluşumlar, sağlık müdürlükleri, bölge hastaneleri ve laboratuvarları, eğitim kurumları, Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatı ve diğer bakanlıklarla kurumlarda Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapmak üzere kurulmuş olan dairelerden oluşur.

Hizmetin nasıl yürütüleceği (sağlık ocağı, sağlık merkezi ve hastanelerde) Sağlık Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile tespit edilecektir.

Sağlık ocaklarında hizmet ilke olarak ücretsiz verilecek olup, istisnai haller ve acil durumlardaki prosedür de yasada açıklanmaktadır.

Bir bölgede gerekli altyapı oluşmadan orada "sosyalleştirme" nin başlayamayacağı vurgulanıp, uygulama yerlerinin bakanlığın teklifi ile Başbakanlıkça saptanacağı belirtilmektedir.

Not: Halen 1995 itibarıyla tüm Türkiye " sosyalleştirme" kapsamındadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

40. SAĞLIK EĞİTİM ENSTİTÜLERİ KURULUŞ KANUNU

Kanun No:555

Kanun Tarihi:31.3.1965

Yayımlandığı R. Gazete:10.4.1965

Sayı:11965

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt:4, S. : 95

Amaç: Bu kanun, Sağlık Bakanlığı' nın merkez teşkilatına bağlı olarak kurulacak Sağlık Eğitim Enstitüleri' nin görevleri ile mezunlarının çalışma alanlarını düzenlemektedir.

Madde sayısı: 12 madde ve 1 geçici madde.

Kanunda, bu kurumlarda eğitim ve yönetimin nasıl olacağının çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceği vurgulanmaktadır.

Lise ve dengi eğitim görmüş sağlık teknisyenlerine yönelik üç yıllık bir enstitü eğitiminin sonunda yüksek okul diploması verilir. Mezunlar, sağlık personeli yetiştiren orta dereceli okullarda öğretmenlik yaparlar. Halk sağlığı, koruyucu ve tedavi edici hekimlik örgütlerinde kendi mesleki çalışmalarına ait görevlere, eğitim seviyeleri göz önüne alınarak öncelikle atanırlar. Enstitüde eğitim yapanlar, memuriyetlerine devam edip, maaş alırlar. Eğitim süresinin birbuçuk katı sürede zorunlu hizmet vardır.

Bu enstitülerde öğretmen olacakların doktora veya ihtisas yapmış olmaları veya bu enstitüde öğretim yardımcısını en az üç yıl yaptıktan sonra kendi bölümlerinde yeterlik sınavını vermiş olmaları şarttır. Öğretmen bulunamadığı hallerde tayinle ücret karşılığında dışarıdan da öğretmen temin edilebilir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Milli Eğitim Bakanlığı. 2. Maliye Bakanlığı. 3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

**41. ANKARA, İSTANBUL VE NÜFUSU YÜZBİNDEN YUKARI OLAN
ŞEHİRLERDE İÇME, KULLANMA VE ENDÜSTRİ SUYU TEMİNİ HAKKINDA
KANUN**

Kanun No: 1053

Kabul Tarihi: 3.7.1968

Yayımlandığı R. Gazete: 16.7.1968

Sayı: 12951

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 7, S.: 2603

Amaç: Bu kanunun amacı; Ankara, İstanbul ve nüfusu yüzbinden yukarı olan şehirlere su sağlanması ile ilgili hususları açıklamaktır.

Madde sayısı: 12.

Kanunda, su kaynağını oluşturan barajlar, isale hatları ve tasfiye tesislerinin Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nce; depo ve dağıtım şebekelerinin ise belediyelerce yapılacağı hükme bağlanmakta (madde 2) ve belediyelerle DSİ arasındaki işbirliğine ait hususlar açıklanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Maliye, 2. İçişleri, 3. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıkları.

**42. ORGAN VE DOKU ALINMASI, SAKLANMASI VE NAKLİ HAKKINDA
KANUN**

Kanun No: 2238

Kabul tarihi: 29.5.1979

Yayımlandığı R. Gazete: 3.6.1979

Sayı: 16655

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 18, S. : 150

Amaç: Bu kanun tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlarla insanlardan organ ve doku alınması, saklanması, aşılması ve nakil işlemlerini düzenlemektedir. Ototogreftler, saç ve deri alınması, aşılması ve nakil ile kan transfüzyonu, bu kanun hükümlerinin kapsamı dışındadır.

Madde sayısı: 17.

Kanun, bedel veya başkaca çıkar karşılığı olarak organ ve doku alınmasını ve satılmasını, bu konularla ilgili reklam yapılmasını yasaklamaktadır. Keza 18 yaşını doldurmamış ve mümeyyiz olmayan kişilerden de organ ve doku alınmaz. Vericinin

hayatını mutlak surette sona erdirecek veya tehlikeye sokacak işlemler de yine yasak olup, işlemin tıbbi gerekleri de yerine getirilmek zorundadır.

Ölüden organ ve doku alınması: Ölüm hali "hekimler kurulu" nca saptanır. Bu kurulda alıcının müdavi hekimi ile organ ve doku nakli işlemini gerçekleştirecek ekipten hekimlerin olması yasaktır.

Sağlığında vücudunun tamamını veya bir kısmını tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlarla bağışladığını resmi veya yazılı bir vasiyetle belirtmemiş veya bu konuda isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise ölüm anında birinci dereceden akrabalarının veya herhangi bir yakınının onayı ile organ ve doku alınabilir.

21.1.1982 gün ve 2594 sayılı kanunun 1. maddesi gereğince değişiklik getirilerek; kaza ve doğal afet sonucu ölen kişinin yakını yoksa, hayatı organ ve doku nakline bağlı olan kişilere, rıza aranmaksızın ölüden organ ve doku nakli yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Yasada ayrıca cezai hükümler de yer almaktadır (madde 7).

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

43. SAĞLIK PERSONELİNİN TAZMİNAT VE ÇALIŞMA ESASLARINA DAİR KANUN

Kanun No: 2368

Kabul Tarihi: 31.12.1980

Yayımlandığı R. Gazete: 31.12.1980

Sayı: 17207 (Mükerrer Sayı)

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 20, S. : 128

Amaç: Sağlık personelinin tazminat ve çalışma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 8 madde (1 maddesi mülgadır).

Bu kanunun 6. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 2162 sayılı kanun kapsamına giren personele 1.1.1981 tarihinden itibaren 657, 926 ve 1765 sayılı kanunlara göre hak edilen aylık, yakacak yardımı, iş riski, iş güçlüğü, teminindeki güçlük zammı ve mahrumiyet yeri ödeneği ödenir. Şu kadar ki; bu personelin Aralık 1980 tarihinde almakta oldukları aylık ve diğer ödemeler ile 2162 sayılı kanun gereğince (nöbet ve acil

vaka tazminatları hariç) aldıkları tazminatların net toplamı, yukarıdaki fıkra gereğince ele geçecek miktardan fazla olduğu takdirde aradaki fark kendilerine tazminat olarak ödenir. İş riski, iş güçlüğü, teminindeki güçlük zamlarının yeniden düzenlenme yetkisi ise Bakanlar Kuruluna aittir.

Özel kanunlarına göre meslek ve sanatlarını serbest olarak icra etme hak ve yetkisine sahip olanlar, istedikleri takdirde, yukarıda öngörülen tazminat hakkında yaralanmamak şartı ile (iş güçlüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zamları veya bu mahiyetteki zamlar ödenmemek üzere) serbest olarak çalışabilirler. Kamu sağlık hizmetlerinde çalışan personelin haftalık yasal çalışma süresi 45 saat iken serbest çalışanlar için bu süre, 40 saattir.

Yürürlük: 31.12.1980

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

44. BAZI SAĞLIK PERSONELİNİN DEVLET HİZMETİ YÜKÜMLÜLÜĞÜNE DAİR KANUN

Kanun No: 2514

Kabul Tarihi: 21.8.1981

Yayımlandığı R Gazete: 25.8.1981

Sayı: 17439

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 20, **S. :** 386

Amaç: Bu kanunun amacı, bazı sağlık personelinin devlet hizmeti yükümlülüğü ile ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 12 madde (2 maddesi değişik) ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Kanuna göre;

1) Türkiye' deki tıp fakültelerinden mezun olan veya öğrenimlerini yurt dışında yaparak tabip ünvanı kazananlar, 2) uzman tabipler, 3) diş tabibi, eczacı veteriner, kimyager, kimya mühendisi, kimya lisansiyeri, biyolog ve psikologlar ile bunlardan Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nde sayılan ve tıbbın ana dallarından birinde uzman olup ilgili mevzuat hükümlerine göre Sağlık Bakanlığınca onaylananlar ve bunlardan doktora aşamaları ile öğretim üyeliği ünvanını kazananlar, bu kanunun kapsamına girmektedir. Yurt dışında kendi olanaklarıyla okuyarak devletten öğrenci dövizi almadan

öğrenimlerini tamamlayan sağlık personeli bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Kanunda; devlet hizmeti yükümlülüğü, yükümlülüğün başlangıcı, yükümlülüğü yerine getirmeyenler ile ilgili hükümlerle beraber asistanlık sınavına giriş, askerlik hizmeti, diğer mevzuata göre mecburi hizmet yükümlülükleri de anlatılmakta ve devlet hizmeti yükümlülerinin ilgili kurum ve kuruluşlar arasında dağılımı ve atama esasları hakkında Sağlık Bakanlığı, Adalet, Milli Savunma, Maliye, Milli Eğitim, Sosyal Güvenlik Bakanlıklarının (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı) ortaklaşa bir yönetmelik hazırlayacaklarından bahsedilmektedir.

15.6.1989 tarih ve 3579 sayılı Kanun'un geçici maddeleri gereğince yukarıda bahsedilen 2514 sayılı Kanun'daki zorunlu hizmet süreleri, bu kanunun yürürlüğe giriş tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5 yıl süre ile yarıya indirilmiştir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

45. GEMİ SAĞLIK RESMİ KANUNU

Kanun No: 2548

Kabul Tarihi: 6.11.1981

Yayımlandığı R. Gazetesinin Tarihi: 10.11.1981

Sayı: 17510

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 21, S. : 32

Amaç: Türk limanları arasında seyreden, yabancı ülke limanlarından Türk limanlarına gelen, Türk limanlarından yabancı ülke limanlarına giden veya Boğazlardan transit geçen gemiler hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaktadır.

Madde sayısı: 11 madde (4 maddesi değişik, 1 maddesi mülga) ve 1 geçici maddeden ibarettir.

Sağlık Resmi: Her yıl mali yılbaşında Sağlık, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları'nın ortaklaşa tesbit edecekleri bir vergi olup, yukarıda bahsedilen gemilerde net ton başına hesaplanarak alınır. Ancak harp gemileri, resmi ziyarette bulunan gemiler ve zorunlu nedenlerle Türk limanlarına giren ve orada ticarete girişmeyen gemilerle 50 tona kadar olan gemilerden bu vergi alınmaz.

Yasaya göre aşaşıdaki davranışlarda bulunmak yasaktır (madde 6):

a) Limandan sağlık işlemi yaptırmadan hareket etmek, b) Gerçeğe uymayan sağlık bildiriminde bulunmak, c) Gerektiğinde mikrop, haşare ve fare ile mucedele etmek için görevlilere zamanında başvurmamak, d) Bulaşık bir limandan gelen gemilerin sağlık muayenesi bitip temiz kağıdı almadan rıhtıma yanaşmak, e) Gerekli işlemlerde ilgililere glk çıkarmak, f) Karantina işaretlerini bulundurmamak.

Yasada bu ve benzeri yasalara uymayanlara verilecek cezalarda bahsedilmekte ve gerek cezalar ve gerekse gemi sağlık resmi ve yıllık gemi sağlık cüzdanı gelirlerinin Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü ne aktarılacağı ifade edilmekte ve Sağlık Bakanlığınca uygulama esaslarına ilişkin bir yönetmelik çıkarılacağı vurgulanmaktadır.

Yürürlük: 1.1.1982

Yürütme: 1. Maliye Bakanlığı. 2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

46. ADLİ TIP KURUMU KANUNU

Kanun No: 2659

Kabul Tarihi: 14.4.1982

Yayımlandığı R. Gazete: 20.4.1982

Sayı: 17670

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 21, S. : 301

Amaç: Bu kanunun amacı, adalet işlerinde bilir kişilik görevi yapmak üzere Adalet Bakanlığı' na bağlı olarak kurulan Adli Tıp Kurumu' nun çalışma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 39 madde (1 maddesi değişik) ve 2 geçici madde.

Kanuna göre, Bakanlar Kurulu gerekli gördüğü yerlerde ayrıca kuruma bağlı olarak Adli Tıp İhtisas Daireleri veya şubeleri kurabilir.

Kanunun 3. maddesinde Adli Tıp Kurumu' na dahil birimler şöyle sıralanmaktadır: 1) Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, 2) Adli Tıp Başkanlar Kurulu, 3) Adli Tıp Genel Kurulu, 4) Adli Tıp İhtisas Kurulları, 5) Adli Tıp İhtisas Daireleri, 6) Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığı, 7) Adli Tıp şube Müdürlükleri.

Kanun; bu birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile atamalar ve özlük hakları ve Adli Tıp Kurumu Döner Sermaye İşletmesi ile ilgili hükümler de ihtiva eder.

Yürürlük: Bu kanun yayımını takip eden aybaşından itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

47. TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU KANUNU

Kanun No: 2690

Kabul Tarihi: 9.7.1982

Yayımlandığı R. Gazete: 13.7.1982

Sayı: 17753

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 21, S. : 370

Amaç: Bu kanunun amacı; barışçıl amaçlarla Türkiye' de atom enerjisinin kullanılma esaslarını düzenlemek, desteklemek ve denetlemek üzere oluşturulan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)' nun kuruluş, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarını saptamaktır. Kanun, bu konuda faaliyette bulunan kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

Madde sayısı: 21 madde ve 4 geçici madde.

TAEK' nun organları şunlardır: 1) Atom Enerjisi Komisyonu, 2) Danışma Kurulu, 3) İhtisas Daireleri, 4) Bağlı Kuruluşlar.

Kanunun sağlık açısından önemi şudur: TAEK, aralarında sağlık kuruluşlarının da bulunduğu radyoaktif madde ve radyasyon cihazları bulunduran kurum ve kuruluşları birinci dercede denetleme ve lisans verme yetkisine sahip bir kurumdur.

Kurumun ihtisas daireleri ise şunlardır: 1) Nükleer Güvenlik Dairesi, 2) Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği Dairesi, 3) Araştırma-Geliştirme Koordinasyon Dairesi, 4) Teknoloji Dairesi, 5) Mali ve İdari İşler Dairesi, 6) Genel Sekreterlik.

TAEK, hazırlayacağını öngördüğü bir tüzükle, insan sağlığının ve çevrenin radyasyondan korunması için alınması gereken önlemleri belirlemektedir (Radyasyon Güvenliği Tüzüğü adıyla çıkarılan tüzük).

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

48. NÜFUS PLANLAMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 2827

Kabul Tarihi: 24.5.1983

Yayımlandığı R. Gazete: 27.5.1983

Sayı: 18059

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 22, S. : 352

Amaç: Bu kanunun amacı; nüfus planlaması esaslarını, gebeliğin sona erdirilmesi ve sterilizasyon işlemlerini, acil müdahale halleri ile gebeliği önleyici ilaç ve araçların temin, imal ve saptanmasına ilişkin hususları düzenlemektir (madde 1).

Madde sayısı: 15 madde ve 1 geçici madde.

Nüfus planlaması, bireylerin istedikleri sayıda ve istedikleri zaman çocuk sahibi olmaları demektir. Sterilizasyon, bir erkek veya kadının çocuk yapma yeteneğinin cinsel ihtiyaçlarını temine engel olmaksızın ortadan kaldırılmasıdır. Gebeliğin sona erdirilmesi ve sterilizasyon, devletin gözetim ve denetimi altında, bu kanunun öngördüğü biçimde yerine getirilebilir.

Bu kanunun en önemli özelliği, gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar kürtaja izin vermesidir. On haftadan fazla olan gebeliklerde, ancak anne hayatı tehdit altındaysa veya doğacak çocuk ile onu izleyecek kuşaklar için ağır sakatlığa yol açacak bir durum varsa ilgili uzmanın vereceği rapora dayanılarak kürtaja izin verilebilir. Acil hallerde nasıl davranılacağı, müdahaleyi yapan hekimin bildirimini nasıl ve nereye yapacağı, izin belgelerinin şekli ve doldurulma esasları, hizmetlerin sunulacağı yerler, bu yerlerin özellikleri, denetim ve gözetimi ile ilgili hususlar bir tüzükle belirlenir (Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük).

Kanunda Sağlık Bakanlığı' nın bu konuda yapacağı işler arasında aşağıdaki mevzuatın hazırlanmasının da olduğu vurgulanmaktadır:

1. Sterilizasyon ve rahim tahliyesi hakkında tüzük.
2. Eğitim öğretim ve uygulama hizmetlerinin yürütülmesine dair yönetmelik.
3. Personelin eğitim ve görevlendirme usulleri ile yetkilerini belirleyen yönetmelik.

Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde düzenlenerek yürürlüğe konulacak olan tüzük ve yönetmelikler, yürürlüğe girinceye kadar, 557 sayılı, mülga Nüfus Planlaması Hakkında Kanun' un hükümleri uyarınca yürürlüğe konmuş olan

tüzük ve yönetmeliklerin bu kanuna (2827 sayılı kanun) aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

49. SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNU*

Kanun No: 2828

Kabul Tarihi: 24.5.1983

Yayımlandığı R. Gazete: 27.5.1983

Sayı: 18059

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 22, *S. :* 355

Amaç: Bu kanunun amacı; korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

Madde sayısı: 40 madde (1 maddesi değişik) ve 7 geçici, 3 ek maddeden ibarettir.

Bu kanun, ilgili tüm özel ve resmi kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişileri, hizmeti verenler ile hizmeti alanlar ve alacak durumda olanları kapsar.

Bu anlamda hizmetleri götürmek için şu örgütler oluşturulur: Çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, kreş ve gündüz bakımevleri, huzurevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezleri. Başbakanlığa bağlı olarak oluşturulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK)' nün merkezi Ankara' dadır ve her yıl 23 Nisan' da ve Sağlık Bakanlığı' nın çağrısı üzerine Kasım ayında toplanan bir Danışma Kurulu vardır. Bu kurumun dışındaki sosyal hizmet kuruluşlarının kurulması izne tabidir.

Yasada kurumun örgütlenme biçimi ve diğer çalışma esasları anlatılmakta olup merkez teşkilatı ile taşra teşkilatı birimleri dile getirilmektedir. Buna göre taşra teşkilatı birimleri şunlardır:

- 1) İl Sosyal Hizmetler Kurulu,
- 2) İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri,
- 3) İhtiyaç duyulan ilçelerde kurulacak Sosyal Hizmetler Şubeleri,

4) Sosyal hizmet kuruluşları.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

*: "24.5.1983 TARİH VE 2828 SAYILI SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNUNA BİR EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN (25.2.1988 GÜN VE 3413 SAYILI):

Bu kanunun Ek 1 inci maddesi; kamu kurum ve kuruluşlarına, reşit olana kadar SHÇEK tarafından bakılan ve korunan çocuklar için, her yılbaşındaki, hangi statüde olursa olsun, serbest kadro mevcutlarının binde biri nisbetindeki kısmını ayırarak bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavında başarılı olanlar arasından atama yapma zorunluluğu getirmektedir.

50. KAN VE KAN ÜRÜNLERİ KANUNU

Kanun No: 2857

Kabul Tarihi: 23.6.1983

Yayımlandığı R. Gazete: 25.6.1983

Sayı: 18088

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 22, S. : 434

Amaç: Kanunun amacı kan ve kan ürünlerine ilişkin esasları düzenlemek olup, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişileri kapsamı içine alır.

Madde sayısı: 10 madde ve 1 geçici madde.

Kan alınması, kan ve kan ürünlerinin verilmesi yasa ile hekim denetimi ve gözetimine bırakılmıştır. Bu ürünlerin ve test serumlarının sağlanması, üretimi, depolanması, dağıtılması ve kullanılmasının gerekli araç gereçlerin sağlanmasının gözetim ve denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı' nındır. Kanuna göre, Tıp fakülteleri ve eğitim hastanelerinde kan merkezi, bakanlığın saptayacağı diğer hastanelerde kan merkezi veya kan istasyonu açılması zorunludur.

Gerçek ve tüzel kişiler Bakanlıktan izin almak koşuluyla sadece test serumu, plazma ve plazma ürünleri üretebilirler.

Kan ve Kan Ürünleri Danışma Kurulu: İstişare amacıyla düşünülmüş olarak oluşturulan bu kurulun çalışma esasları bir yönetmelikle belirlenir. Kanunun 8. Maddesine göre, kan

ve kan ürünleriyle ilgili kuruluşların tanımları, açılmaları, idari ve teknik denetimleriyle bu kanunun uygulama esas ve usulleri bir yönetmelikle belirlenir (Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği).

Daha önce açılmış bulunan özel ve tüzel kişiliklere ait kan merkezleri, bu yasanın yürürlüğe girmesini takip eden en geç altı aylık süre içinde tasfiye edileceği hükmüne bağlanmıştır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

51. ÇEVRE KANUNU*

Kanun No: 2872

Kabul Tarihi: 9.8.1983

Yayımlandığı R. Gazete: 11.8.1983

Sayı: 18132

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 22, S. : 499

Amaç: Çevre ile ilgili konularda düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 34 madde (7 maddesi değişik, 4 maddesi mülga) ve 2 geçici, 1 ek maddeden ibarettir.

Bu kanunun amacı çevrenin korunup iyileştirilmesi ve kirlenmenin önlenmesi için alınacak önlemler ve yapılacak düzenlemelerin teknik ve hukuki esaslarını düzenlemektir. Kanunda "çevre korunması, ekolojik denge, çevre kirliliği, kirlenme, atık ve alıcı ortam" tanımları yapılarak genel çevre koruma ilkeleri sıralanmakta, gerçek ve tüzel kişiliklerle birlikte her vatandaşın bu konuda sorumlu olduğu vurgulanarak "kirlenme temizler" ilkesi getirilmektedir.

Bakanlar Kurulu, ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı alanları, "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak tespit ve ilan edilebilir (bu konuda 19.10.1989 gün ve 383 sayılı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname çıkmıştır).

Çevre kirliliğine yol açabilecek kurum ve kuruluşlar, bir Çevresel Etki Değerlendirme Raporu hazırlarlar. Bu rapora ilişkin ayrıntılı hükümler için bir yönetmelik çıkarılır (madde 9).

Denetim: Çevre denetimi Çevre Genel Müdürlüğü' nce yapılır ve esasları yönetmelikle belirlenir. Kuruluşlar, faaliyetleri sonucu ortaya çıkan atık ve artıkların özellik ve miktarlarını düzenli olarak Çevre Genel Müdürlüğü' ne bildirmek zorundadırlar.

Faaliyetlerin Durdurulması: Yasada belirtilen hususlara uymayan işletmelere, mahallin en yüksek mülki amirince süre verilir. Bu sürenin sonunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletmenin faaliyetleri kısmen veya tamamen durdurulur.

Tehlikeli hallerde faaliyetlerin durdurulması: Çevre kirliliğinin toplum sağlığı yönünden tehlike yarattığı hallerde, Sağlık Bakanlığı kendiliğinden veya Çevre Bakanlığı'nın talebi üzerine, kirliliğe yol açan işletmenin faaliyetlerinin geçici bir süre için kısmen veya tamamen durdurulmasına karar verebilir ve bu kararın uygulanmasını valilik veya kaymakamlıktan ister. Valilik ve kaymakamlığın da kendiliklerinden durdurma kararı alma yetkileri var olup, bu karar derhal Sağlık Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı' na bildirilir.

Çevre Kanununda ayrıca "Çevre Kirliliğini Önleme Fonu" ile ilgili hükümler ve cezai hükümler de yer almakta olup, cezai hükümler için ilgili yönetmelikler esas alınır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

* : (1)19/10/1989 tarih ve 383 sayılı KHK' nin 25 inci maddesi: bu Kanun ile Çevre Müsteşarlığına verilen yetkilerin. Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığına geçeceğini hükme bağlamıştır.

(2) 9/8/1991 tarih ve 443 sayılı KHK' nin geçici 1 inci maddesi ile çeşitli mevzuatta geçen "Çevre Müsteşarlığı" ve "Çevreden Sorumlu Devlet Bakanlığı" ibareleri "Çevre Bakanlığı" . "Çevreden Sorumlu Devlet Bakanı" ve "Çevre Müsteşarı" ibareleri "Çevre Bakanı" olarak değiştirilmiştir.

52. TÜRK DIŞ HEKİMLERİ BİRLİĞİ KANUNU

Kanun No: 3224

Kabul Tarihi: 7/6/1985

Yayımlandığı R. Gazete: 25.6.1985

Sayı: 18792

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt:24, S. : 491

Amaç: Bu kanunun amacı, Diş Hekimleri Odaları ile Türk Diş Hekimleri Birliği'nin kurulmasına, teşkilat, faaliyet ve denetimlerine, organlarının seçimlerine dair esas ve usulleri düzenlemektir.

Madde sayısı: 62 madde (13 maddesi mülga) ve 3 geçici maddeden ibarettir.

Diğer meslek birlikleri gibi Diş Hekimleri Odaları da, meslektaşlarının ortak ihtiyaçlarını karşılamak mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak gibi amaçlarla kurulmuş, tüzel kişiliğe sahip meslek kuruluşlarıdır. Odaların, amaçları dışında faaliyetlerde bulunamayacakları ve siyasetle uğraşamayacakları hükme bağlanmıştır.

Bu yasanın çıkışından önce Diş Hekimleri Tabip Odalarına bağlı iken bu yasa ile daha önce Tabip Odasına kayıtlı en az 100 diş hekimi bulunan her ilde bir Diş Hekimleri Odası oluşturulacağı hükme bağlanmıştır. Bu sayıdan az diş hekimi bulunan yerlerde, hangi illerin birlikte Oda oluşturacağı Türk Diş Hekimleri Birliği Genel Kurulu'na kararlaőtırılır.

Diş Hekimleri Odalarının organları şunlardır (madde 5):

- 1) Oda Genel Kurulu,
- 2) Oda Yönetim Kurulu,
- 3) Oda Disiplin Kurulu,
- 4) Oda Denetleme Kurulu.

Odalar, ihtiyaca göre faaliyet alanları içindeki il ve ilçelerde temsilcilikler açabilirler. Bu konuda yapılacak işlemler bir yönetmelikle belirlenir.

Türk Diş Hekimleri Birliği:

Bütün Odaların katılımı ile merkezi Ankara olarak oluşturulan bu birlik şu organlara sahiptir:

- 1) Birlik Genel Kurulu,
- 2) Birlik Merkez Yönetim Kurulu,

3) Birlik Yüksek Disiplin Kurulu,

4) Birlik Merkez Denetleme Kurulu.

Yasada ücret tarifeleri oluşturma ve üyelere uygulanacak disiplin hükümlerinden de bahsedilmekte ve bu disiplin işlemlerinin, Birlikçe hazırlanacak yönetmeliğe göre yürütüleceği vurgulanmaktadır.

Yürürlük: Bu kanunun 48 inci maddesi dahil 61 inci maddesine kadar olan maddeleri, Türk Diş Hekimleri Birliği' nin ilk Genel Kurul toplantısında yapılacak merkez organ seçimlerinin kesinleşmesini takiben; diğer maddeleri de yayım tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

53. HAYVAN SAĞLIĞI VE ZABITASI KANUNU

Kanun No: 3285

Kabul Tarihi: 8.5.1986

Yayımlandığı R. Gazete: 16.5.1986

Sayı: 19109

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 25, S. : 209

Amaç: Bu kanunun amacı, hayvanlardan ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunulmasını ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele edilmesini sağlamaktır.

Madde sayısı: 61 madde ve 1 geçici madde.

İhbarı zorunlu hastalıklar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından tespit edilip Resmi Gazete' de yayımlanır.

Hayvan ve hayvan ürünlerinin ithali veya ihracı için veteriner hekimce bir rapor düzenlenmiş olması gerekli olup, bunlara ilişkin işlemler bir yönetmelikle tespit edilir.

Yasaya göre bulaşıcı hastalıkların ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili Bakanlığa ihbarı zorunludur. Karantina ve tecrit işlemleri bir yönetmelikle belirlenir. Hayvan sağlığını koruyucu ve tedavi edici maddeler ilgili Bakanlığın izniyle imal edilebilir.

Ticari amaçlı kasaplık hayvan kesimleri mezbaha, kombina veya kapalı hayvan kesim yerlerinde yapılır. Kesimden önce veya veteriner hekim kontrolü şart olup, ilgili esaslar bir yönetmelikle belirlenir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

54. SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU

Kanun No: 3359

Kabul Tarihi: 7.5.1987

Yayımlandığı R. Gazete: 15.5.1987

Sayı: 19461

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 26, S. :

Amaç: Bu kanunun amacı, sağlık hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 12 madde ve 5 geçici madde.

Bu kanunun amacı, sağlık hizmetleri ile ilgili temel esasları düzenlemek olup, Milli Savunma Bakanlığı' na bağlı olanlar haricindeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçek ve tüzel kişileri kapsamı içine alır.

Kanun, Sağlık Bakanlığı' na sağlıkta ana koordinatörlük görevi vermekte olup, ilk kez bu kanunda "Sağlık İşletmesi" kavramı yer almaktadır. Buna göre kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait sağlık birimleri, ilgili bakanlığın teklifi ve Sağlık Bakanlığı' nın uygun görmesi halinde Bakanlar Kurulu kararı ile kamu tüzel kişiliğine sahip sağlık işletmelerine dönüştürülür. Yine bu kanunla ilk defa sözleşmeli Türk ve yabancı uyruklu eleman çalıştırılmasına olanak verilmekte ve tabiplere belli koşullar altında mesai saatleri dışında çalıştıkları kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapabilme imkanı getirilmektedir.

Kanun, sağlık işletmesinin gelir, gider ve vergi durumları ile diğer işletim biçimlerini de açıklamaktadır. Ancak hukuken halen yürürlükte olmakla birlikte bu kanunun yürürlükte olan diğer bazı kanunlara aykırı hükümleri de vardır. Kanunun 3, 4 ve 5. maddelerinin bazı fıkraları, Anayasa Mahkemesi' nin 19.4.1988 tarih ve E.1987/16, K.1988/8 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve iptal edilen bu fıkralar ana metinden çıkarılmıştır.

Kanunun, yürürlüğe girdiği tarihten bu yana pilot bölge dahil olmak üzere hiçbir yerde uygulaması gerçekleşmemiştir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

55. EĞİTİM, GENÇLİK, SPOR VE SAĞLIK HİZMETLERİ VERGİSİNİN İHDASI İLE 3074 SAYILI AKARYAKIT TÜKETİM VERGİSİ KANUNU, 197 SAYILI MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU, 1318 SAYILI FİNANSMAN KANUNU, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU, 213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN VE 492 SAYILI BORÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASI VE BU KANUNLARA BAZI HÜKÜMLER EKLENMESİNE DAİR KANUN

Kanun No: 3418

Kabul Tarihi: 24.3.1988

Yayımlandığı R. Gazete: 31.3.1988

Sayı: 19771 (2. mükerrer)

Yayımlandığı Düstur: Tertip:,

Cilt:, S.:.....

Amaç: Bu kanunun amacı, eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetlerinin daha iyi yürütülmesi için ek kaynaklar temin etmektir.

Madde sayısı: 44 madde (1 maddesi değişik) ve 1 geçici madde.

Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile; su, soda, gazoz, meyveli gazoz ve meyve suları hariç olmak üzere alkolsüz içkiler ve tütün ve tütün mamüllerinin teslimi ve ithalatı bu vergiye tabidir.

Kanun, vergi işlemlerinin nasıl yürütüleceğinden bahsetmektedir.

Yürürlük: Bu kanunun;

- a) 1-10 uncu maddeleri, yayımını takip eden aybaşında,
- b) 12, 13 ve 15 inci maddeleri, 1.7.1988 tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde,
- c) 23 ve 24 üncü maddeleri, 1.1.1988 tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde,
- d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**56. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA DAİR KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR KANUN**

Kanun No: 3572

Kabul Tarihi: 14.6.1989

Yayımlandığı R. Gazete: 17.6.1989

Sayı: 20198

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: ... S:....

Amaç: Bu kanunun amacı, sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmelere işyeri açma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılmasıdır.

Madde sayısı: 8 madde ve 2 geçici madde.

Ancak bu kanun hükümleri aşağıdaki işyerleri için uygulanmaz:

- 1) UHK' da belirtilen birinci sınıf Gayrisihhi İşyerleri,
- 2) Yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle LPG dolum yerleri ve depoları ile bunların dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, taş ocakları, akaryakıt istasyonları ve benzeri yerler,
- 3) 2634 sayılı kanunun kapsamına giren turizm işletmeleri,
- 4) 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu' nun 7. maddesi ile aynı kanuna 3233 sayılı kanunla eklenen 8. madde kapsamına giren yerler.

Ruhsatı vermeye yetkili merciler (madde 3): Belediye sınırları ile mücavir alanları dışında kalan tüm işyerleri ve işletmelerde valilik veya kaymakamlıklar, belediye sınırları içinde ise belediyelerdir. Büyükşehir belediyesi olan yerlerde 2. ve 3. sınıf gayrisihhi müesseseler için büyükşehir belediye başkanlıkları, diğer işletmeler için de ilçe belediye başkanlıkları yetkilidir. Burada esas alınacak hususların başında insan sağlığına zarar vermemek, çevre kirliliğine yol açmamak gelmektedir ve madde 4' de belirtildiği üzere ilgili yönetmeliğe göre davranılır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**57. ÖDEME GÜCÜ OLMAYAN VATANDAŞLARIN TEDAVİ GİDERLERİNİN
YEŞİL KART VERİLEREK DEVLET TARAFINDAN KARŞILANMASI
HAKKINDA KANUN**

Kanun No: 3816

Kabul Tarihi: 18.6.1992

Yayımlandığı R. Gazete: 3.7.1992

Sayı: 21273

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 31, S. :

Amaç: Bu kanunun amacı, hiç bir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayan ve sağlık giderlerini karşılayacak gücü bulunmayan Türk vatandaşlarının sağlık giderlerinin, Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçilinceye kadar Devlet tarafından karşılanması ve bu durumdakilere "Yeşil Kart" verilmesinin esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 14 madde ve 3 geçici madde.

Yüksek Sağlık Koordinasyon Kurulu: Mali ve idari konularda bu kanunun yürütülmesiyle ilgili koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuş, Ekonomi işlerinden sorumlu Devlet Bakanı' nın başkanlığında, İçişleri, Maliye ve Gümrük, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanları' ndan oluşan bir kuruldur.

Bu kanundaki haklardan yararlanmak isteyenlerin istekleri, illerde il idare kurulu, ilçelerde ise ilçe idare kurulu tarafından, ilgili kanun ve yönetmeliğe göre karara bağlanır. Bu yönetmelik, bir ay içinde çıkarılır.

Bu kanuna göre Yeşil Kart alacak durumda olmayanların ödeme gücünü aşan sağlık hizmetleri ile bu kanun kapsamında olmayan sağlık hizmetlerinin ücret ve bedellerinin karşılanmasında 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu' nun hükümleri uygulanmaya devam edilir.

Yürürlük: Yayımlı Tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

58. KALITSAL HASTALIKLARLA MÜCADELE KANUNU

Kanun No: 3960

Kabul Tarihi: 28.12.1993

Yayımlandığı R. Gazete: 30.12.1993

Sayı: 21804

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 33, S. :

Amaç: Bu kanunun amacı, kalıtsal hastalıklarla mücadele esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 3 madde.

Devlet, kalıtsal kan hastalıklarından Talessemi ve Orak Hücreli Anemi dahil olmak üzere, bütün kalıtsal kan hastalıklarıyla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele eder. Bu konudaki uygulanacak esaslar için, Sağlık Bakanlığınca bir yönetmelik çıkarılacağı öngörülmektedir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

59. KOZMETİK KANUNU

Kanun No: 3977

Kabul Tarihi: 23.2.1994

Yayımlandığı R. Gazete: 26.2.1994

Sayı: 21861

Not: Bu kanunun metni Resmi Gazete'den alınmıştır.

Amaç: Bu kanunun amacı, kozmetik maddelerle ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 6 madde.

Bu kanunun ilk maddesinde "kozmetik" in tanımı şöyle yapılmaktadır: "İnsan vücudunun epiderma, tırnakla kıllar, saçlar, dudaklar ve genital organlar gibi değişik kısımlarına, ağız ve dişlere veya mukozaya uygulanmak üzere hazırlanmış, amacı veya yan amacı bu kısımları temizlemek, koku vermek ve korumak suretiyle iyi bir durumda muhafaza etmek, görünümünü değiştirmek ve vücut kokularını düzeltmek olan, saç boyaları ve saç açıcıları da dahil bütün preparatlar ve/veya maddelerdir".

Kozmetiklerin üretim, ithal ve satışları Sağlık Bakanlığının denetimine tabi tutulmaktadır. Bu konuda bir yönetmeliğin de çıkarılacağından bahseden kanuna göre, Sağlık Bakanlığı'nın denetim ile maddi cezalar ve kapatmaya kadar varabilen yetkilerinin de olduğu hükme bağlanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

60. MEZARLIKLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No: 3998

Kabul Tarihi: 9.6.1994

Yayımlandığı R. Gazete: 13.6.1994

Sayı: 21959

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 33, S.:.....

Amaç: Bu kanunun amacı, mezarlıkların korunması ile ilgili hususları belirlemektir.

Madde sayısı: 5

Kanuna göre, Devlet mezarlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü yönetimindeki tarihi mezarlıklar ile şehitlikler ve cemaatlere ait özel statüsü bulunan mezarlıklar haricindeki mezarlıkların mülkiyeti, belediye yerlerinde belediyelere, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine ait olup, bu yerlerin satışı yasaktır. Korunmaları ve bakımı da ilgili kurum ve kuruluşlara aittir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

4. 2 . KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME ÖZETLERİ (KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE)

1. SAĞLIK BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Tarih: 13.12.1983

No:181

Yetki Kanununun Tarihi: 17.6.1982

No: 2680

Yayımlandığı R. Gazete: 14.12.1983

No: 18251

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 23, S. : 364

Amaç: Sağlık Bakanlığı' nın kuruluş, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 50 madde (4 maddesi değişik, 6 maddesi mülga) ve 8 geçici maddeden ibarettir.

Bu kanun hükmünde kararname ile, UHK' da bahsedilen Sağlık Bakanlığı' nın görevleri yeniden tanımlanmıştır (madde 2). Kanser ile savaş gibi güncel durumlara ilişkin yeni görevlerden de bahseden bu KHK' de ayrıca Bakanlık teşkilarına ilişkin hükümler bulunmaktadır.

KHK' ye göre Bakanlık örgütü; merkez örgütü, taşra örgütü ve bağlı kuruluşlardan oluşur. Bakanlık merkez örgütü; Bakanlık makamı, müsteşar ve müsteşar yardımcıları ile ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden oluşur. KHK, tüm bu birimlerin tanımı ile görev, yetki ve sorumluluklarını açıklamaktadır.

181 sayılı KHK' de yapılan bazı değişiklikler metne işlenmiş olup buna göre ana hizmet birimleri içine Dış İlişkiler Daire Başkanlığı ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Daire Başkanlığı adlı iki birim eklenmiştir. Böylece ana hizmet birimlerinin sayısı 10' a çıkmıştır. Bu birimler şunlardır:

- 1) Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 2) Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 3) İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü,
- 4) Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü,

- 5) Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü,
- 6) Sıtma Savaşı Daire Başkanlığı,
- 7) Verem Savaş Daire Başkanlığı,
- 8) Kanserele Savaş Daire Başkanlığı,
- 9) Dış İlişkiler Daire Başkanlığı,
- 10) Avrupa Topluluğu Koordinasyon Daire Başkanlığı.

Yardımcı birimler içerisinde, sağlık personelinin diplomalarının tescilinin ve Tababet Uzmanlık Tüzüğü' ne göre, uzmanlık belgelerinin tescilinin yapıldığı "Personel Genel Müdürlüğü" de vardır.

Gıda maddelerinin ve bunları üreten yerlerin sağlık açısından kontrolü görevi, bu KHK ile Sağlık Bakanlığı' na verilmiş olup, Bakanlık bu görevini yürütürken Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile yerel yönetimler arasında işbirliğini sağlayacaktır.

Sağlık Bakanlığı' nın sürekli kurulu, Yüksek Sağlık Şurası olup (madde 30), seçim yolu ile şura üyesi olanların görev süresi bir yıldır. Ayrıca Bakanlık, ülkenin sağlık ile ilgili konularında danışma görevi yapmak üzere şuraya bağlı olarak danışma kurulları oluşturabilir. Şura ile ilgili diğer hususlar UHK' na göre yürütülür.

Sağlık Bakanlığı' nın bağlı "Bağlı Kuruluşlar"ı şunlardır:

- 1) Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü,
- 2) Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**2. ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI KURULMASINA DAİR
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME**

<i>Tarih: 19.10.1989</i>	<i>No: 383</i>
<i>Yetki Kanununun Tarihi: 12.3.1986</i>	<i>No: 3268</i>
<i>9.4.1987</i>	<i>No: 347</i>
<i>12.10.1988</i>	<i>No: 3479</i>
<i>1.6.1989</i>	<i>No: 3569</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete: 13.11.1989</i>	<i>No: 20341</i>

Amaç: Bu kanun hükmünde kararnamenin amacı, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. Maddesine göre " Özel Çevre Koruma Bölgesi " olarak ilan edilen ve edilecek alanların sahip olduğu çevre değerlerini korumak ve mevcut çevre sorunlarını gidermek için tüm tedbirleri almak, bu alanların koruma ve kullanma esaslarını belirlemek, imar planlarını yapmak, mevcut her ölçekteki plan ve plan kararlarını revize etmek ve re'sen onaylamak üzere Çevre Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliğe sahip "Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı"nın kurulması ile bu kurumun teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir (madde 1).

Madde sayısı: 28 madde (2 maddesi değişik, 1 maddesi mülgadır) ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen ve edilecek olan " Özel Çevre Koruma Bölgeleri" için bu KHK nin hükümleri uygulanır. Kurumun merkez örgütü; Özel Çevre Koruma Kurulu, Ana Hizmet Birimleri, Danışma Birimleri ve Yardımcı Birimler' den oluşur (9.8.1991 tarih ve 444 sayılı KHK' nin 7. Maddesi ile Özel Çevre Koruma Kurulu lağvedilmiştir).

KHK' de başkanlık ile birlikte merkez örgütünün görev, yetki ve sorumlulukları hakkında hükümlerle merkez örgütünün kadro listesi ve koruma ve yapılaşma esasları, Özel Çevre Koruma Fonu' na ilişkin esaslar yer almaktadır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**3. ÇEVRE BAKANLIĞININ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME**

Tarih: 9.8.1991

No: 443

Yetki Kanununun Tarihi: 6.6.1991

No:3755

Yayımlandığı R. Gazete: 21.8.1991

No: 20967

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5,

Cilt: 31, S.: ...

Amaç: Çevre Bakanlığı kurulmasına, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 45 madde ve 10 geçici madde.

Bu KHK' de Çevre Bakanlığı' nın görevleri sıralanmakta (madde 2), bakanlığın teşkilatı ise merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlardan meydana gelir denmektedir (madde 3).

Merkez teşkilatı, Bakanlık makamı ile şu birimlerden oluşur:

1) **Ana hizmet birimleri** (Çevre Kirliliğini Önleme ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü, Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Finansman Dairesi Başkanlığı, Çevre Eğitimi ve Yayın Dairesi Başkanlığı.

2) **Danışma ve Denetim Birimleri.**

3) **Yardımcı Birimler.**

Bakanlığın **Sürekli Kurulları** ise şunlardır:

1) Yüksek Çevre Kurulu,

2) Çevre Şurası,

3) Mahalli Çevre Kurulları.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

4. 3. TÜZÜK ÖZETLERİ (KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE)

1. ASKERİ HASTANELERE ALINACAK AHALİ VE FUKARA HAKKINDAKİ NİZAMNAME*

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 2.1.1921,

No: 480

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3,

Cildi: 1, S. : 125

Amaç: Bu tüzüğün amacı, askeri hastanelere kabul edilecek sivil ve yoksul kimselerle, askeri hastane olmayan yerlerde askeri personelin yararlanacağı resmi sağlık kuruluşları hakkında düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 5 (1 maddesi değişik).

Bu tüzük ile askeri hastanelerin, boş yatakları oldukça fakir hastalar için yüzde beş kontenjan ayırmaları ve bu hastalara ücretsiz bakmaları öngörülmekte olup yine fakir hastalar için bir poliklinik oluşturmaları ve ayakta tedavi görecektir olan bu hastalardan ücret almamaları hususları açıklanmaktadır.

Tüzüğün 16. 11. 1942 - 18972 Kararname ile değişiklik getirilen ikinci maddesi, buldukları yerde kendi sağlık kuruluşu olmayan ordu mensuplarının devlet, özel idare veya belediyeye ait sağlık kuruluşlarından yararlanabileceklerini ve masrafların Milli Savunma Bakanlığı'na karşılanacağını hükme bağlamaktadır.

Yürürlük: Tüzükte yürürlük tarihi belirtilmemiştir.

Yürütme : 1. Müdafaai Milliye Vekaleti. 2. Sıhhiye Vekaleti.

*: Tüzüğün orijinal metninde "Dayandığı Kanunun Tarihi" ve "Yayımlandığı Resmi Gazetenin Tarihi" belirtilmemekte olup, bu tarihte Resmi Gazete yayımlanmamakta idi.

2. SULAR KANUNUNUN UYGULANIŞINI GÖSTEREN TÜZÜK

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	: 12.8.1928,	<i>No:</i> 7044
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	: 28.4.1926,	<i>No:</i> 831
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	: 29.8.1928,	<i>No:</i> 976
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 3,	<i>Cildi: 9, S. : 793</i>

Amaç: Bu tüzüğün amacı, Sular Kanunu'nun uygulanması ile ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 12 (1 maddesi değişik).

Kanunun ihtiyacını gidermeye mahsus suların sağlanması ve yönetimi, belediyelere ve belediye olmayan yerlerde ihtiyar meclislerine verildiğinden, bu tüzük ile vakıf sularının da belediye veya ihtiyar meclislerine devrolunacağı hükmü getirilmektedir.

22. 2. 1946 - 3/3819 K. ile değişik 8. maddede belediye veya köylere devrolunan vakıf sularından vakıf hayrat ve akarı niteliğinde olan sular için Vakıf İdaresinden ücret talep edilemeyeceği dile getirilmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1 . Dahiliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

3. MEZARLIKLAR HAKKINDAKİ NİZAMNAME

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	: 1.7.1931,	<i>No:</i> 11410
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	: 3.4.1930,	<i>No:</i> 1580
<i>Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi</i>	: 9.8.1931,	<i>No:</i> 1868
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 3,	<i>Cildi: 12, S. : 391</i>

Amaç: Bu tüzüğün amacı, Belediye Kanunu'ndaki mezarlıklarla ilgili hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 42.

UHK ve Belediye Kanunu, halkın kullanımına açık mezarlıkların tesisi ve işletilmesi yetkisini belediye yerlerinde belediyelere, belediye olmayan yerlerde ise köy ihtiyar heyetlerine vermektedir.

Mezarlıklar (Belediyelere Vakıflar Genel Müdürlüğünce devrolunanlar haricinde) üç tip olup bunlar; şahıslara ait özel mezarlıklar, şahıslara ait vakıf niteliğinde mezarlıklar ve Vakıflara ait olan cami içindeki mezarlıklardır.

Mezarlıkların başka amaçlar için ne zamandan itibaren kullanılabilceğini sağlık memurları tarafından yapılacak inceleme sonucunda belediyeler kararlaştırma yetkisine sahiptir.

Belediyelere ait genel mezarlıklar haricinde başka yerlere ölü gömülmesi yasak olup UHK' nun getirdiği istisnalar hariçtir (madde 5). Bu tüzükte mezarlıkların özelliklerinin nasıl olması gerektiği açıklanmaktadır. Ölülerin yıkanması, kefenlenmesi, mezarlığa nakli ve gömülmesi işlemlerinde belediyeler görevlidir (madde 27). Defin Ruhsatı (gömme izni) olmayan ölüler gömülemez. Mezarlık memurları, ölenlerin kimliklerini nüfus müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Dahiliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

4. EVLENME MUAYENESİ HAKKINDA NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 17.8.1931,	No:11682
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 24.4.1930,	No: 1593
Yayımlandığı R. Gazete	: 21.9.1931,	No: 1904
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 3,	Cildi: 12, S. : 477

Amaç: Bu tüzüğün amacı, UHK' da bahsi geçen evlenme muayenesi ile ilgili hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 15.

Tüzüğe göre evlenme muayeneleri, resmi sağlık kuruluşlarında ücretsiz yapılmak durumunda olup, özel tabip raporları da resmi tabiplerce onaylanmak şartıyla geçerlidir.

Tüzükte evlenme muayenesinin nasıl yapılacağı belirtilmekte; şüpheli durum var ise verem için balgam, frengi için kan, bel soğukluğu için ise genital akıntı örneğinin alınarak muayeneye gönderileceği kuralı getirilmektedir. Cüzzam veya akıl hastalığı şüphesinde ise gerekirse uzman tabibe sevk işlemi yapılacaktır. Bu işlemde gizlilik prensibine uygun davranılacak, keza resmi tabibe de cevap gizli yazı ile, sahibi haricindeki bir yolla ulaştırılacaktır. Muayeneler, gizlilik ilkesine uygun ortamda yapılmak durumunda olup, muayene öncesinde kimlik tespiti mutlaka yapılmalıdır.

Balgamında tbc. basili bulunanlar veya açık, ilerlemiş veremi olanlar ile gırtlak veremi olanların evlenmesine izin verilmez.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

5. İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLAR NİZAMNAMESİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 19.9.1935,	No: 2/ 3238
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 14.5.1928,	No: 1262
Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi	: 23.9.1935,	No: 3113
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 3,	Cildi: 16, S. : 767

Amaç: Bu tüzüğün amacı, kimyasal maddeler ve tıbbi müstahzarlar ile ilgili 1262 sayılı Kanunun uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 23.

Bu tüzüğe göre; ülke içinde yapılan veya dışarıdan getirilen ilaç ve tıbbi müstahzarlar, fiyatlarına göre *istihlak resmine* (tüketim vergisi) tabidirler. Bu vergi, müstahzarın üzerine pul yapıştırılması yoluyla uygulanır ve bu işlem, ürün imalathaneden çıkmadan önce tamamlanır. İthal edilecek ürünler için, Sağlık Bakanlığı'ndan "ısmarlama izin kağıdı" alınır. Gümrükte ise malın miktarına göre pul verilir ve bu pullar, gümrük işlemleri bittikten en çok 48 saat sonra tüccarın adres olarak gösterdiği yerde, en büyük sağlık idarecisinin göndereceği görevlinin huzurunda ürünlere yapıştırılır. Dışarıdan getirilen sınırlı sayıda mallar için pul yapıştırma işlemi, gümrükte yapılır. Ayrıca bu

pulların, ithalatçı tarafından alınarak dışarıdaki firmaya gönderilmesi ve yapıştırma işleminin ülke dışında yapılması da mümkündür.

Tüzüğün diğer maddeleri cezai yaptırımlar hakkındadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Maliye Vekaleti. 3. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 4. Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti.

6. RADYOLOJİ, RADYOM VE ELEKTRİKLE TEDAVİ MÜESSESELERİ HAKKINDA NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 27.4.1939, **No:** 2/10857

Dayandığı Kanunun Tarihi : 19.4.1937, **No:** 3153

Yayımlandığı R. Gazete : 6.5.1939, **No:** 4201

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, **Cildi:** 20, **S. :** 350

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 3153 sayılı Kanun'un uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 52.

Bu tüzükte; radyoloji, radyum ve elektrikle tedavi kurumlarının bina özellikleri, ışıklardan korunma yöntemleri, bulunması gereken en az ışın miktarı ve elektrikle tedavi araçlarının özellikleri açıklanmaktadır.

Tüzük; röntgen ve radyum ışınlarının kullanıldığı yerlerde en çok 5 saat çalışılabileceğini, çalışanların hastanelerde başka işlerde görevlendirilemeyeceklerini ve bu kişilere gece uykularına engel olacak işler verilemeyeceğini hükme bağlamaktadır. Ayrıca çalışanların yılda dört defa tatil yapmaları ve yılda iki defa kan sayımı yaptırıp açık yerlerinin cildini de muayene ettirmeleri gerekli olup, muayene sonuçları bir deftere düzenli şekilde kaydedilmelidir.

Elektrikle tedavi kurumlarında; bu aletlerin gerek uygulayana, gerekse hastaya zarar vermeyecek şekilde izole edilmiş olması ve şebekenin de elektrik kurumunun standartlarında bulunması gereklidir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 2. Adliye Vekaleti. 3. Dahiliye Vekaleti.

**7. GEMİLERDE YOLCULARIN SİHHİ EMNİYETİ HAKKINDA
NİZAMNAME**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 16.1.1943,	No: 2/19331
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 24.4.1930,	No: 1593
Yayımlandığı R. Gazete	: 28.1.1943,	No: 5316
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 3,	Cildi: 24, S. : 222

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirtilen yolcuların taşınması ile ilgili hükümlerin uygulanmasına dair kuralları açıklamaktır.

Madde sayısı: 29.

Yolcu gemilerinde (şehir içi, ülke içi ve ülkeler arası yolcu taşıyan gemiler) bulunacak ilaç ve tıbbi malzeme ile hasta tedavisi için ayrılacak yerler ve bu gemilerin şartları ve yolcu yerlerinin sağlık özellikleri ve izdihama (sıkışıklığa) engel olacak tedbirler bu tüzükte saptanmıştır.

Gemilerin kamara, büfe ve mutfaklarında çalışanların, her üç ayda bir kez sağlık muayenelerinin yapılıp, bulguların sağlık cüzdanlarına işlenmesi gereklidir.

Şehir içi gemiler hariç olmak üzere, yolcu kapasitesi ikiyüzün üstünde olan gemilerin hekim bulundurması, ikiyüzden az kapasiteli gemilerin ise sağlık memuru bulunması bu tüzüğün öngördüğü bir diğer kuraldır. Keza, seyir uzaklığı, hiç bir limana uğramadan beşyüz milden fazla olan gemilerin de hekim bulundurması öngörülmüştür. Hekim veya sağlık memuru, yolcu ve mürettebatın sağlığı ile, gemideki gıdaların sağlıklı oluşundan doğrudan sorumludur. Gerek UHK gerekse bu tüzüğe uygun olmayan durumlarda gemi kaptanına durum bildirilir; gerekli düzenlemeleri yapmayan kaptan sorumlu olur. İkiyüz kişilik kapasiteli gemilerde bir, kişi sayısı daha fazla olan gemilerde ise iki yataklı bir hasta tecrit kamarası bulundurulur ve eğer bulaşıcı hastalığı olan bir kişi varsa burada tecrit ve tedavi edilir; ilk limanda da hasta karaya çıkarılır.

Tüzüğün son kısmında ise, gemilerde bulundurulması gerekli ilaç ve malzeme listesi yer almaktadır.

Yürütme: Yayın tarihi.

Yürürlük: 1. Adliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Münakalat Vekaleti.

8. MEZBAHA YAPI TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	<i>:14.4.1947,</i>	<i>No: 3/5661</i>
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	<i>:24.4.1930,</i>	<i>No: 1593</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	<i>:28.4.1947,</i>	<i>No: 6593</i>
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	<i>:3,</i>	<i>Cildi: 28, S. : 1138</i>

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununda adı geçen mezbahalarla ilgili uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 34.

Bu tüzük, şehir ve kasabalarda yeniden yaptırılacak veya varken düzeltilecek mezbahaların nasıl olması gerektiğini açıklamaktadır. Bilindiği gibi mezbahalar, birinci sınıf gayrisihhi kurumlardır (Gayrisihhi Müesseseler Yönetmeliği).

Nüfusu; on bine kadar olan yerlerde Tip 1, on bin- yirmi bin arası olan yerleşim yerlerinde Tip 2, yirmi bin- elli bin arası olan yerleşim yerlerinde ise Tip 3 olarak nitelendirilen mezbahaların kurulmasını öngören tüzüğe göre, nüfusu elli binden fazla olan yerler için de özel tip, fenni usulle yapılacak mezbahalar önerilmekte olup, ancak bu projenin de Sağlık Bakanlığınca onaylanması öngörülmektedir. Nüfusu iki binden az olan yerleşim yerlerinde sadece kesim yeri yapılması da mümkündür.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı. 2. İçişleri Bakanlığı.

**9. VAZİFE MALULLÜKLERİNİ BELİRTEN USUL VE BELGELER HAKKINDA
TÜZÜK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	<i>: 19.9.1951,</i>	<i>No:3/13653</i>
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	<i>: 8.6.1949,</i>	<i>No:5434</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	<i>: 8.11.1951,</i>	<i>No:7951</i>
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	<i>: 3,</i>	<i>Cildi: 33, S. : 20</i>

Amaç: Bu tüzüğün amacı, vazife malullüklerini (görev gereği emeklilik) belirten usul ve belgeleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 7.

Bu tüzük; 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun 45. maddesinde belirtilen vazife malullükleri hakkında olup, buna göre mesleki hastalık veya işin yürütülmesi sırasında oluşan malullükleri kapsamına alır. Bu hallerde, tüzüğün 2 inci maddesinde öngördüğü biçimde tutanak düzenlenir. Buna göre tutanakta şu hususlar yer alır:

- 1) İlgilinin kimlik bilgileri,
- 2) Kazanın olduğu yer, tarih ve saati,
- 3) Mallullüğe neden olan işin ve kazanın mahiyeti,
- 4) Malullüğün; (içki kullanmak, kurallara uygunsuz harekette bulunmak, yasak fiilleri yapmak, intihara teşebbüs, başkalarına veya kendine menfaat veya zarar sağlama maksatlarıyla) oluşmadığının belirtilmesi.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**10. GIDA MADDELERİNİN VE UMUMİ SAĞLIĞI İLGİLENDİREN EŞYA VE
LEVAZIMIN HUSUSİ VASIFLARINI GÖSTEREN TÜZÜK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	<i>: 4.8.1952,</i>	<i>No: 3/15481</i>
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	<i>: 24.4.1930,</i>	<i>No: 1593</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	<i>: 18.10.1952,</i>	<i>No: 8236</i>
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	<i>: 3,</i>	<i>Cildi: 33, S. : 1809</i>

Amaç: Kısa adıyla Gıda Maddeleri Tüzüğü de denen bu tüzüğün amacı, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nda belirtilen gıda ve genel sağlığı ilgilendiren eşya ve malzemenin özel niteliklerine ilişkin hususları açıklamaktır.

Madde sayısı: 716 madde (340 maddesi değişik, 2 maddesi mülgadır), 6 ek madde ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Bütün gıda maddelerinin ve umumun kullanmasına özgü olup da sağlık denetimine tabi bulunan eşya ve malzemenin haiz olacağı özel nitelikler ve bunların ne gibi hallerde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş sayılacağı bu tüzükte gösterilmiş olup, denetim UHK' nun 181 ve sonraki maddelerine göre yapılır.

Satışa sunulan gıda maddelerinin ambalajının nasıl olacağını da belirtildiği bu tüzüğe göre orijinal ambalajı hiç bozulmamış ve son tüketim tarihi geçmemiş maddelerden doğan sorumluluk üreticiye aittir. Ambalajı kısmen bozulmuş veya açıkta satılan gıda maddelerinin sorumluluğu duruma göre üretene ve/veya satana aittir.

Özel yönetmeliğinde izin verilmiş haller haricinde herhangi bir gıda maddesinin boyanması veya renginin alınması veyahut gerçek niteliğini gizlemek için herhangi bir işleme tabi tutulması yasak olup, bu tür boya veya katkı maddesi içeren gıdaların saf veya doğal gibi ibarelerle satışı yapılamaz.

Kokuları yanındaki eşyaya sinen petrol ve benzeri maddeler; süt, yağ, un ve ekmek gibi yabancı kokuları kolaylıkla alabilen gıdalarla bir arada bulundurulamazlar. Ambalajında maden suyu, gazoz, bira olduğunu gösteren etiket bulunan gıda kaplarına asitler, dezenfektanlar, amonyak, petrol vs. gibi sağlığa zararlı maddeler konamaz.

Gıda maddeleri, açık cins ve türlerine veya üretimde kullanılan birincil maddelere göre adlandırılır ve bunun haricinde bir adla satılamazlar. Satışları sırasında kapalı ambalajın üzerinde veya açıkta satılıyorsa torba, çuval, kavanoz gibi kapların üzerinde

etiketle içerikleri belirtilmiş olmalıdır. Ancak ekmek, yumurta, meyve ve sebze gibi gıdalar için bu işlem gerekli değildir.

Gıda maddelerinin ambalajında herhangi bir iyileştirici özelliğe sahip olduğu veya içeriğinde doğal olarak bulunan besinlerin dışında, besleyici ve tedavi edici niteliğe sahip olduğuna ilişkin ibarelerin bulundurulması yasaktır.

Toplam 11 bölümden ibaret olan tüzüğün yukarıda özetlenen genel hükümleri dışında diğer bölümlerinde, tek tek gıda maddelerinin nasıl olması gerektiği belirtilmektedir. Aşağıda gıda maddeleri, ilgili maddeleri ile belirtilmiştir:

- Çiğ süt, pastörize süt, sterilize süt, rekombine süt, koyulaştırılmış süt, süt tozu ve tıbbi sütler: Madde 17-43,
- Kremalar ve kaymaklar: Madde 44-48,
- Yoğurt ve ayran: Madde 49-57,
- Bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş sütler ve süt ürünleri: Madde 58-60,
- Peynir ve peynir mayası: Madde 61-72,
- Tereyağları: Madde 73-88,
- Margarinler: Madde 89-110,
- Yemeklik bitkisel yağlar: Madde 111-132,
- Bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş yemeklik bitkisel yağlar: Madde 133-136,
- Kasaplık hayvan etleri, kümes hayvanları etleri ve balık etleri: Madde 137-147,
- Konserveler: Madde 148-201,
- Yumurta ve yumurta konserveleri: Madde 203-218,
- Domates salçası, konservesi ve suyu ile ketçap ve soslar: Madde 219-230,
- Perhiz yiyecekleri ve çocuk mamaları: Madde 231-241,
- Hazır sebze çorbaları ve terbiyeler: Madde 242-251,
- Tahıl, bulgur, yemeklik baklagil kuru taneleri: Madde 252-270,
- Tahıl unları, irmik, yemeklik baklagil unları ve kuru sebze tozları, nişasta: Madde 271-298,
- Ekmek ve benzerleri, hamur müstahzarları, mayalar, hamur kabartma tozları: Madde 299-343,
- Ballar: Madde 344-360,
- Şeker ve şekerli tatlılar: Madde 361-415,

- Sular ve buzlar: Madde 416-434,
- Alkolsüz içkiler: Madde 435-460,
- Dondurmalar: Madde 461-468,
- Meyve suları, şıra, pestil, üzüm şırası ile yapılan cevizli sucuk ve benzerleri: Madde 469-481,
- Alkollü içkiler: Madde 482-542,
- Kahveler: Madde 543-558,
- Çaylar: Madde 559-569,
- Kakaolar ve çikolatalar: Madde 570-599,
- Baharat: Madde 600-623,
- Tuz: Madde 624-626,
- Sirke ve turşular: Madde 627-640,
- Sabunlar: Madde 641-660,
- Giyilecek eşyanın üretiminde kullanılan her tür maddeler, her tür çamaşır imaline yarayan örgüler ve benzerleri ile elbiselik kumaşlar, bunların boyanmasında kullanılan boyalar ve bu eşyanın temizlenmesinde kullanılacak müstahzarlar: Madde 661-665,
- Tuvalet malzemesi: Madde 666-670,
- Oyuncaklar: Madde 671-679,
- Gıda maddelerinin ambalajına ilişkin kağıt, mukavva ve plastik malzeme: Madde 680-687,
- Yenilecek ve içecek maddelerin konulduğu kaplar: Madde 688-698,

Bu tüzükte bahsedilen gıda maddeleriyle genel sağlığı ilgilendiren eşya ve malzemelerin kontrol ve denetimi belediyelere, belediye olmayan yerlerde ise Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık kuruluşlarına aittir. Görevlilere, işyeri sahipleri yardımcı olmak durumundadır.

Numuneler, ikişer adet olmak üzere temiz ve kapalı kaplara alınıp, ağızları sıkıca kapatılır, ip ile sağlam şekilde bağlanır ve bu ipin düğümü üzerine hiç bir şekilde bozulup açılmayacak biçimde erimiş mühür mumu dökülerek görevli tarafından mühürlenir. Ayrıca bir tutanak tutulur; bu tutanakta işyeri sahibinin de imzası da mutlaka bulunmalıdır. Alınan numunelerden biri laboratuvara bir resmi yazı ile gönderilirken, diğeri ise işyeri sahibine bırakılır. Sonuçlardan işyeri sahibi haberdar edilir.

Bu tüzük hükümleri ülke içinde üretilen ve tüketilen maddeler için geçerli olup, özellikle ihraç malı olmak üzere üretilen maddeler, kendi özel hükümlerine tabidir.

Gıda Maddeleri Tüzüğü' ne aykırı harekette bulunanlar için UHK ve gerekirse Türk Ceza Kanunu' nun 363, 396 ve 398 inci maddeleri gereğince cezai işleme başvurulur.

Sağlığa zarar verecek derecede bozulmuş gıda maddeleri çifte hekim raporu ile imha edilir. Derhal imhası gereken gıdalar için iki hekim bulunmayan yerlerde bir hekim ve bir sağlık memuru, bunların her ikisi bir arada bulunamıyorsa yalnız hekim veya sağlık memuru ve esnaftan iki kişi, bunlar da bulunamadığı takdirde belediye zabıta memuru ile imha edilecek maddeyi satan iki kişinin düzenleyeceği rapor üzere imha işlemi belediyelerce yerine getirilir.

Not: 21. 4. 1971 gün ve 7/2235 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile tüzüğe " insektisit, rodentisit ve mollusisit" ler hakkında ek maddeler ilave edilmiştir.

Yürürlük: Yayım tarihinden itibaren 45 gün sonra.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

11. VAZİFE MALULLÜKLERİNİN NEVİLERİ İLE DERECELERİ HAKKINDA NİZAMNAME

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 13.7.1953,	No: 4/1053
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 8.6.1949,	No: 5434
Yayımlandığı R. Gazete	: 15. 8.1953,	No: 8485
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 3,	Cildi: 34, S. : 1763

Amaç: Bu tüzüğün amacı, vazife malullüğü ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 3.

5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanunu 52 inci maddesinde 6 derece olarak belirtilen vazife malullüklerinin türleri bu tüzükte bir cetvel biçiminde gösterilmiş olup, bu cetvelde gösterilenlerin dışında görülecek malullüklerin hangi dereceye girecekleri TC Emekli Sandığı Sağlık Kurulunca belirlenir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

12. PTT YARDIM SANDIĞI NİZAMNAMESİ (*)

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 21.7.1954,	<i>No:</i> 4/3522
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 13.7.1953,	<i>No:</i> 6145
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 15.9.1954,	<i>No:</i> 8803
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 3,	<i>Cildi:</i> 35, <i>S. :</i> 2051

Amaç: Bu tüzüğün amacı PTT Sağlık Yardım Sandığı ile ilgili uygulama esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 14.

PTT Yardım Sandığı, PTT memur ve hizmetlilerinin ve bunların ailelerinin tedavileriyle uğraşmak üzere kurulmuş olup, merkezi Ankara' dadır. Teşkilat; İdare Kurulu ve Sandık Müdürlüğü' nden ibarettir. Tüzükte bu organların çalışma esaslarından bahsedilerek, memur ve hizmetlilerle bunların ailelerine yapılacak sağlık yardımlarının nasıl olacağı açıklanmakta ve konuyla ilgili bir yönetmelik çıkarılması öngörülmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

(*): Bu tüzüğün dayanağını teşkil eden 4145 Sayılı kanun, 120 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılmış, ancak geçici 3 üncü maddesinde yeni düzenleme yapılincaya kadar PTT Sağlık Yardım Sandığının faaliyetinin devam edeceği belirtilmiştir. Daha sonra 8.6. 1984 tarih ve 233 sayılı KHK' nin 63 üncü maddesi ile adı geçen 120 sayılı KHK de yürürlükten kaldırılmış, 233 sayılı KHK gereğince çıkarılan PTT Ana Statüsünün geçici 6 ve 7 inci maddelerinde personel ve sağlık tesisleri ile ilgili düzenlemeler yapılincaya kadar mevcut hükümlerin uygulanmasına ve faaliyetlerin sürdürülmesine devam olunacağı belirtilmiş olduğundan, işbu tüzükten bu çalışmada bahsedilmesi gerekli görülmüştür.

**13. İSPİRTOLU İÇKİLERİN VASIFLARIYLA BİRA FABRİKA VE
İMALATHANELERİNİN KONTROL VE MUAYENELERİ İLE İLGİLİ
NİZAMNAME**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 10.3.1956,	No: 4/6891
Dayandığı Kanunun Tarihi : 8.6.1942,	No: 4250
Yayımlandığı R. Gazete : 27.4.1956,	No: 9295
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3,	Cildi: 37, S. : 1217

Amaç: Bu tüzük; ispirotolu içkilerin özellikleri ile bira fabrika ve imalathanelerinin sağlık ve teknik bakımdan haiz olması gereken nitelikler ve bu iş yerlerinin kontrol ve muayenelerine ilişkin işlemleri açıklamaktadır.

Madde sayısı: 33.

Bira ve diğer ispirotolu içkilerin sağlık yönünden nitelikleri ve kullanıldıkları kapların nasıl olması gerektiği, Gıda Maddeleri Tüzüğünde belirtilmiştir.

Bu tüzüğe göre kontrol ve muayene işlemlerinin sorumluluğu Tarım ve Köyşleri Bakanlığı' na ait olup sağlık yönünden kontrol ve muayene yetkisi ise Sağlık Bakanlığı' nındır. Bu denetimlerde, üretimin her aşamasında denetim görevlileri yeterli miktarda örnek alabilirler. Bu örnekler yerel tarım örgütünün mührü ile mühürlenmek üzere iki adet alınır. Gerekli tahliller yerel tarım müdürlüğü' nce yapılır, sonuç imalathane sahibine bildirilir. İmalathane sahibi rapora yedi gün içerisinde itiraz ederse, bu sefer örnek, Ziraat Fakültesi Laboratuvarı' na gönderilir. Kesin işlem buradan gelecek sonuca göre yapılır ve bu tüzük hükümlerine aykırı davrandığı sabit olanlar, ilgili kamu ve tüzel kişilerce Cumhuriyet Savcılığı' na bildirilir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu

**14. FİZYOTERAPİ VE BUNLARA BENZER MÜESSESELER HAKKINDA
NİZAMNAME**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 15. 8. 1957,	<i>No:</i> 4/9326
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 19. 4. 1937,	<i>No:</i> 3153
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 12. 10. 1957,	<i>No:</i> 9730
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 3,	<i>Cildi:</i> 38, <i>S. :</i> 1823

Amaç: Radyoloji, Radyum ve elektrikli tedavi ve diğer fizyoterapi müesseseleri hakkındaki 3153 sayılı kanunun 4 üncü maddesine göre, fizyoterapi ve bunlara benzer müesseselerin içermesi gereken nitelik ve şartlar bu tüzükte saptanmıştır.

Madde sayısı: 12.

Bu tür kuruluşlar bu alanda ihtisas yapmış hekimler tarafından açılabilir. Bunun için müessesenin açılacağı yerin en büyük mülki amirine bir dilekçe ile başvurulur. Bu dilekçeye; ihtisas belgesi, müessesenin iki nüsha planı, cihazların adlarıyla teknik özelliklerini gösteren belgeler eklenir. Tamamlanan evrak üzerinde Sağlık Bakanlığı' nca yapılacak inceleme sonunda gerekli izin verilir.

Tüzüğün ikinci bölümü; Sağlık Bakanlığı' nca bir tedavi kurumu olduğu kabul ve onaylanarak işletme izni verilecek kaplıcalar ve içmelerde bulunması gereken asgari tesisat ve malzemeleri açıklamaktadır.

Kaplıcalar ve içmelerde kurum hekimi tarafından tedaviye başlanırken, tedavi sırasında ve sonunda hastaların tansiyon, kan, idrar vb. tahlillerin yapılabileceği bir laboratuvarın bulundurulması da gereklidir.

Bu kuruluşlarda tercihan bir fizik tedavi mütehasısı bulunmalıdır. Bulunamadığı takdirde elektrikle tedavi cihazlarını kullanmaya yetkili olan iç hastalıkları veya akıl ve sinir hastalıkları mütehasısı bir hekim bulundurulması zorunludur.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti. 3. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

15. AYAKKABI MURAKABE NİZAMNAMESİ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :11.3.1958,	<i>No:</i> 4/10086
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :10.6.1930,	<i>No:</i> 1705
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :15.5.1958,	<i>No:</i> 9907
<i>Yayınlandığı Düsturun Tertibi</i> :3,	<i>Cildi:</i> 39, <i>S.:</i> 938

Amaç: Bu tüzüğün amacı, ayakkabı denetimi ile ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 33 madde (1 maddesi değişik).

Türkiye'de kadın, erkek ve çocuk ayakkabıları ve terliklerinin üretim ve satışları bu tüzük hükümlerine tabi olup; bebe patikleri, otomobil lastiklerinden yapılan çarıklarla nalın, takunya ve bunların plajlarda giyilen benzerleri bu tüzüğün kapsamın dışındadır.

Tüzükte; kullanılacak malzemeler ve üretim hakkında maddeler ile birlikte denetim ve kontrol biçimlerine ilişkin hükümler de bulunmakta ve denetim yetkisi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bırakılmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihinden 90 gün sonra.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

16. ZİRAİ MÜCADELE İLAÇ VE ALETLERİ HAKKINDA NİZAMNAME

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 27.12.1958,	<i>No:</i> 4/11142
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 15.5.1957,	<i>No:</i> 6968
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 4.2.1959,	<i>No:</i> 10126
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 3,	<i>Cildi:</i> 40, <i>S.:</i> 110

Amaç: Bu tüzüğün amacı, tarımda kullanılan ilaçlar ve preparatlar ile, her türlü motorlu ve motorsuz, yerde veya havada kullanılabilen, sabit veya seyyar aletler, makinalar ve bunların çalıştırılabilmesi için gerekli olan her türlü araçlar ve parçalar hakkında düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 73 madde ve 7 geçici maddeden ibarettir.

Bu hammadde, ilaç ve aletlerin normları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na tespit edilir. İthalat, ihracat ve toptan ticaretle uğraşmak isteyenler de aynı Bakanlıktan izin almak zorunda olup, perakendecilik yapmak isteyenler ise valiliklerden izin alırlar.

Tüzükte ithalat, üretim, satış ve ihracata ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

17. TIBBİ DEONTOLOJİ NİZAMNAMESİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :	13.1.1960,	No: 4/12578
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 23.1.1953,	No: 6023
Yayımlandığı R. Gazete	: 19.2.1960,	No: 10436
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 3,	Cildi: 41, S. : 164

Amaç: Bu tüzüğün amacı; 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 7. maddesi gereğince tabip odalarına kayıtlı bulunan tabip ve dış tabiplerinin uymakla yükümlü oldukları meslek ahlakı kurallarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 46 madde ve 1 geçici maddeden ibarettir.

Tabiplerin ilk görevi, insan sağlığına, hayatına ve kişiliğine özen ve saygı göstermek olup, insanlar arasında hiç bir biçimde ayırım yapılamaz.

Tabip, görevi ve uzmanlığı ne olursa olsun, gerekli bakımın sağlanamadığı acil vakalarda, zorunlu bir neden olmadıkça, ilk yardımda bulunur. Tabip, görevi gereği sahip olduğu sırları kimseye açıklayamaz.

Her tabip, kendi bilgi ve görgüsüne göre bilinen ve kabul görmüş metodlardan istediği tedavi biçimini seçebilir, hastanın tedavisini reddedebilir. Ancak başka tabip olmadığı veya hastanın hayatının tehlikeye girdiği hallerde tedaviyi reddedemez.

İşyerlerine, ticari bir görünüm veremeyecek olan tabipler, buldukları tabip odalarının bu konudaki kurallarına uymak durumundadırlar. Yayın araçlarında sadece kimlik, uzmanlık dalı, diploma numarası, muayene adresi ile gün ve saatleri hakkında ilan verebilirler.

İnsan üzerinde zararlı olmadığı kanıtlanmamış herhangi bir tedavi yöntemini kullanmak yasak olup, bir keşif hakkında da insanları yanıltacak ifadeler kullanmamak gerekir.

Tüzüğün ikinci bölümü hekimlerin hastaları ile ilişkilerini düzenleyen kuralları, üçüncü bölümü ise hekimlerin birbirleriyle ve paramedikal meslek mensuplarıyla olan ilişkilerini düzenleyen kuralları içermektedir.

Tabipler, tüzüğe göre; muayenehane açma, nakletme veya kapatma gibi hallerde bağlı oldukları tabip odalarına en çok bir hafta içinde yazılı olarak bilgi vermekle sorumludurlar.

Bu tüzük hükümlerine aykırı davrananlar, tabip odaları yönetim kurullarınca haysiyet divanına verilirler. Ancak bu durum, eğer gerekiyorsa tabiplerin hukuki ve cezai yönlerden takibata uğramayacakları anlamına gelmez.

Yürürlük: Yayımlanma tarihinden iki ay sonra.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti.

18. GENEL KADINLAR VE GENELEVLERİN TABİ OLACAKLARI HÜKÜMLER VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ HASTALIKLARLA MÜCADELE TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 30.3.1961, No: 5/984

Dayandığı Kanunun Tarihi : 24.4.1930, No: 1593

Yayımlandığı R. Gazete : 19.4.1961, No: 10786

Yayımlandığı Düsturun Tertibi :4, Cildi: 1, S. : 2444

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 1593 sayılı UHK' da geçen fuhuş konusuyula ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 126 madde (14 maddesi değişik) ve 1 ek, 1 geçici maddeden ibarettir.

Tüzüğün ilk bölümünde, "Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonları" ve " Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonlarına Yardım Kurulları" adlı iki kuruluştan bahsedilmektedir.

Buna göre; komisyonun sağlık kesimi, genel kadınlar ve genelevlerin sağlık yönünden muayene ve denetimini yapacak hekim, hastabakıcı, gerekirse memur ve odacıdan oluşan bir ekiptir. Muayene işi az olan yerlerde resmi hekimler bu işi sırayla yaparlar. Komisyon kararları, illerde vali, ilçelerde kaymakamca onaylandığında geçerli olur. Kaymakamca onaylanmadığı halde komisyonca ısrar edilen kararlar için valiliğin görüşüne göre hareket edilir. İllerde ise, valinin onaylamaması ve komisyonun ısrarı halinde Sağlık Bakanlığı' nın görüşü esas olur.

Bir yerde bu komisyonun kurulabilmesi için, bu tüzükte yer alan koşullara uygun kurumların var olması veya oluşumuna imkan olması, belediye ve polis teşkilatı bulunması gerekir. Eğer yoksa Yardım Kurulu kurulabilir. Komisyonlara illerde Sağlık Müdürü veya yardımcısı, ilçelerde ise Sağlık Ocağı tabibi başkanlık eder. Yardım kurullarının görevlerini açıklamak üzere bir yönetmelik hazırlanır.

Tüzüğe göre fuhşu meslek haline getirdiği saptanan 21 yaşını bitirmiş kadınlar için kimlik (muayene) cüzdanı çıkarılır; bu kadınların haftada iki gün resmi tabibe muayene olmaları, sonuçların da cüzdana işlenmesi gerekir. Bu cüzdanlar her yıl değiştirilir. 21 yaşını bitirmemiş kadınlar için ise "gizli sağlık kartonu" çıkarılır.

Fuhşa sürüklenen veya bu tehlikeye maruz bırakılan 18 yaşından küçük kimseler hakkında 6972 sayılı "Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun" hükümlerine göre gereken önlemler alınır.

Tüzükte, resmi muayenelerin sonucunda neler yapılacağından bahisle, özel hekimlerin de tedavi yapabileceği, ancak resmi makamlara durumun bildirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu tüzükte yazılı kurallara uymayan özel tabiplerin bir daha genel kadınların muayenesini üstlenmesine izin verilmez.

Tüzüğün 4 üncü kısmı genelevlerin açılma şartları hakkındadır. Komisyonca inceleme yapıp, o yerin en büyük mülki amirince onay verildikten sonra polisçe açmaya izin verilir.

Fuhuş yerlerine 18 yaşından küçük müşteriler ve üzerinde okul önlüğü olan öğrenciler giremezler. Buralara saat 24.00 ' den sonra müşteri kabul edilemez.

Tüzüğün diğer bölümlerinde teftiş ve cezai işlemler, zührevi muayene yerleri ve mali konular hakkında hükümler yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

19. YERALTI SULARI TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 20.7.1961,	<i>No:</i> 5/1465
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :16.12.1960,	<i>No:</i> 167
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 8.8.1961,	<i>No:</i> 10875
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 4,	<i>Cildi:</i> 1, <i>S. :</i> 2975

Amaç: Yeraltı Suları Hakkındaki Kanun' la ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 18.

Bu tüzükte; işletme sahaları, el ile açılan kuyular, belge alınması gereken kuyular, etüd ve proje yapmaya veya kuyu açmaya yetkili kimseler, kontrol işleri hakkında hükümler yer almaktadır. Bu konuda birinci derecede yetkili ve sorumlu kuruluş, Devlet Su İşleri (DSİ) teşkilatıdır.

Tüzük, ilgili teknik konularda bir yönetmelik çıkarılmasını da öngörmektedir. Bu yönetmeliğe göre; yeraltı sularının arama, kullanma, islah ve onarım işlemleri sırasında yerüstü suyunun veya kullanmaya elverişsiz, bozuk kaliteli ve pis suların, kuyu veya kaynağa karışması ile ilgili teknik önlemler alınır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

20. TÜRK ECZACILARI DEONTOLOJİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 9.7.1968,	<i>No:</i> 6/10314
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.1.1956,	<i>No:</i> 6643
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :27.7.1968,	<i>No:</i> 12961
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 7, <i>S. :</i> 2710

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu' nun 1 inci maddesi gereğince birliğe kayıtlı eczacıların tabi olacakları deontoloji kurallarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 20 (1 maddesi değişik, 1 maddesi mülga).

Eczacılar, birbirleriyle ve diğer sağlık mensuplarıyla ilişkilerinde işbirliği ve karşılıklı saygıyı esas alırlar; müşteri ve diğer iş sahipleriyle ilişkilerinde meslek ahlak ve kurallarına göre hareket ederler ve insanlar arasında ayırım yapmazlar.

Eczacılar, mesleki sırlarını açıklamazlar. Hekimin yazdığı ilaçtan başkasını veremez ve onun önerilerinin dışında önerilerde bulunamazlar. Yazı veya sözle kendi reklamlarını yapmak, iş kağıtlarına ve faturalara reklam niteliğinde ibareler koymak yasaktır. Keza, tıp mensubu olan veya olmayan kişilerle açık veya gizli anlaşma yaparak (muvazaa) eczane veya ecza dolabı açılmaz.

Eczacılar, Sağlık Bakanlığı' nın saptadığı fiyat listelerine göre satış yapabilirler. Birliğin; eczanelerin açılma ve kapanma saatleri, tatil günleri ve eczane nöbetleri hakkındaki ve diğer konulardaki kararlarına da uymak zorunludur.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adalet Bakanlığı. 2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

21. SOSYAL SİGORTA SAĞLIK İŞLEMLERİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :26.5.1972,	<i>No:</i> 7/4496
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :17.7.1964,	<i>No:</i> 506
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :22.6.1972,	<i>No:</i> 14223
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 11, <i>S. :</i> 2504

Amaç: İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik hallerinin meslekte kazanma gücünü ne oranda azaltacağı, sürekli bakıma muhtaç olma koşulları, işe alıştırmanın nasıl yapılacağı, erken yaşlanmanın hangi hallerde uygulanacağı bu tüzükte belirtilmiştir.

Madde sayısı: 68 madde (18 maddesi değişik) ve 1 ek maddeden ibarettir.

Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu' nun, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu' nunda belirtilenler dışında kalan ve bu kanunun uygulanması ile ilgili bulunan görev ve çalışma esasları, hangi hastalıkların meslek hastalığı sayılacağı ve bu hastalıkların işten ayrıldıktan en geç ne kadar zaman sonra meydana çıktığı takdirde o işten ileri gelmiş kabul edileceği bu tüzükte açıklanmaktadır.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ortaya çıkan arızaların, sigortalının mesleğinde kazanma gücünü ne oranda azaltacağı, tüzüğe ekli A, B, C, D ve E cetvellerine göre tesbit edilir. Meslekte kazanma gücünün azalma oranının hesabında, sigortalının sürekli iş göremezlik halinin raporla saptandığı tarihteki yaşı esas alınır.

İşe alıştırma (rehabilitasyon): Sigortalılardan sürekli iş göremez veya malül hale gelmiş yahut da gelebilecekleri tibben kabul edilenlerin, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini sağlamak amacı ile yapılan tıbbi bakım ve mesleki eğitim' dir. Kurum tarafından uygun görülecek yerlerde bölge rehabilitasyon sağlık kuruluşları oluşturulur. Rehabilitasyon kurumlarında uygulanacak eğitim programları ile çalışma esasları, bir yönetmelikle tesbit edilir.

Erken Yaşlanma: Sigortalılardan 50 yaşını doldurmuş, ancak yaşlılık aylılığında yararlanma yaşını doldurmadan, biyolojik yönden bu yaşı doldurmuş bir insan derecesinde yaşlanmış ve çalışma gücünün bu düzeye düşmüş olduğu bu tüzükteki hükümlere göre saptananlar, erken yaşlanmış sayılırlar. Buna ilişkin rapor, SSK hastanelerince verilir.

Tüzüğün 6 ncı bölümü Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu' nun görevleri ve çalışma esasları hakkındadır.

Meslek Hastalıkları: Sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleri meslek hastalığıdır. Tüzüğe ekli meslek hastalıkları listesi bu konuda esas alınır. Listede yer almayan, ancak görev icabı alındığı kesin olarak saptanan diğer bazı enfeksiyon hastalıkları da meslek hastalığı sayılır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

22. İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KURULLARI HAKKINDA TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:31.1.1973,	No: 7/5734
Dayandığı Kanunun Tarihi	:25.8.1971,	No: 1475
Yayımlandığı R. Gazete	:19.2.1973,	No: 14453
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 5,	Cildi: 12, S. : 430

Amaç: İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları' nın hangi iş yerlerinde kurulacağı ve bu kurulların kuruluş biçimleri, çalışma usulleri, ödev ve yetkileri bu tüzükte belirtilmiştir.

Madde sayısı: 11.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları' nın, işveren tarafından, 50 ve daha çok işçi çalıştırılan ve altı aydan daha uzun süreli iş yapılan işyerlerinde kurulması zorunludur. Bu kurullarda işyeri hekimi de bulunur.

Kurulların ödev ve yetkileri:

- 1) Eğitim faaliyetlerinde bulunmak,
- 2) İş güvenliği ile ilgili önlemleri saptayıp işverene önermek,
- 3) İşyerinin özelliklerine uygun bir iç yönetmelik hazırlayıp işverene sunmak, yönetmeliğin uygulanışını izlemek,
- 4) İş kazalarına karşı alınacak önlemleri saptayıp, uygulanmasını sağlamak,

- 5) İş kazası veya meslek hastalığı hallerinde gerekli inceleme ve soruşturmayı yapıp, sonucu işverene bildirmek,
- 6) İşçilerin periyodik muayenelerinin yapılmasını kontrol etmek,
- 7) Yangınla ilgili önlemleri izlemek,
- 8) Tesislerin bakım ve onarımında gerekli güvenlik tedbirlerini planlamak ve kontrol etmek,
- 9) Yılda bir faaliyet raporu hazırlamak.

Tüzükta ayrıca kurulların çalışma usullerinden bahsedilmekte ve ayda en az bir kez toplanacağı hükme bağlanmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

23. HAZIRLAMA, TAMAMLAMA, TEMİZLEME İŞLERİ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :12.2.1973,	No: 7/5834
Dayandığı Kanunun Tarihi :25.8.1971,	No: 1475
Yayımlandığı R. Gazete :12.3.1973,	No: 14474
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,	Cildi: 12, S. : 468

Amaç: Bu tüzüğün amacı, İş Kanunu'nda belirtilen hazırlama, tamamlama, temizleme işleriyle ilgili uygulama esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 14 (1 maddesi değişik).

1475 sayılı İş Kanununun 66 ıncı maddesinde belirtilen bu işler; bir işyerinde yürütülen asıl işin düzenle yapılabilmesi için, belirli günlük ya da istisnai nitelik göstermeyip, hep aynı biçimde sürüp gitmesi zorulu olan işlerdir.

Hazırlama, tamamlama, temizleme işleri, görevleri yalnız bunları yapmaktan ibaret olan ayrı işçilere yaptırılmayıp da, işyerinin asıl işçilerine, yürüttükleri esas işlere ek olarak yaptırıldığı takdirde, bu tüzük hükümleri uygulanır. Bu işler için asıl işçilerden ayrı olarak ve sadece bu işleri yapmak üzere işe alınmış işçiler için ise İş Kanunu'nun genel hükümleri uygulanır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

24. HAFTALIK İŞ GÜNLERİNE BÖLÜNEMEYEN ÇALIŞMA SÜRELERİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :38.2.1973,	<i>No:</i> 7/5941
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :17.3.1973,	<i>No:</i> 14479
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 1790

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 1475 sayılı İş Kanunu' nda belirtilen çalışma sürelerine ilişkin uygulamaları açıklamaktır.

Madde sayısı: 17 (5 inci maddesi değişik).

Karayollarında, demiryollarında ve deniz, göl ve akarsularda hareket halindeki taşıtlarda yapılan ve Deniz İş Kanunu'na tabi olmayan taşıma işlerinde olduğu gibi, iş süresinin bir haftanın iş günlerine bölünmesi suretiyle yürütülmesine nitelikleri bakımından imkan olmayan işlerde, çalışma dönemine ve iş sürelerine uygulanacak usuller, bu tüzükte gösterilmiştir.

Bu tür işyerlerinde, bir çalışma dönemindeki çalışma süresi, bu dönem içindeki hafta sayısının , haftalık yasal iş süresiyle çarpımı sonunda bulunan miktarı aşamaz.

İşverenler çalışma tablo ve çizelgesi düzenleyerek, çalışma dönemi, işin günlük başlayış ve bitiş saatleri, dinlenme zamanları, hafta tatil günlerini bu listelerde belirtirler.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**25. POSTALAR HALİNDE İŞÇİ ÇALIŞTIRILARAK YÜRÜTÜLEN İŞLERDE
ÇALIŞMALARA İLİŞKİN BAZI ÖZEL USUL VE KURALLAR HAKKINDA
TÜZÜK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :23.3.1973,	<i>No:</i> 7/6116
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 4.4.1973,	<i>No:</i> 14497
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 1893

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu' nda geçen postalar halinde işçi çalıştırılarak yürütülen işlerdeki çalışma şartlarıyla ilgili düzenlemeleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 13 (3 maddesi değişik).

Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalıştıkları için durmaksızın birbiri ardına postalar halinde işçi çalıştırılarak işletilen yahut nöbetleşe işçi postaları ile yapılan işlerde, çalışma sürelerine, gece çalışmalarına, çalışma ortasındaki zorunlu dinlenmelere ve hafta tatillerine ilişkin özel usul ve kurallar bu tüzükte belirtilmiştir.

17.4.1984-84/ 7950 Karar ile değişik: Sağlık kuralları bakımından günde yedi buçuk saat veya daha az çalışması gereken işlerde, işçi postaları sayısı, her bir postanın çalışma süresi 1475 sayılı İş Kanununun 29.7. 1983 günlü ve 2869 sayılı Kanun'la değiştirilen 61 inci maddesinin (b) bendinde öngörülen tüzükte belirtilen günlük çalışma sürelerini aşmayacak biçimde düzenlenir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

26. FAZLA ÇALIŞMA TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar kurulu kararının tarihi</i>	:27.3.1973,	<i>No:</i>	7/6147
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	:25.8.1971,	<i>No:</i>	1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	: 4.4.1973,	<i>No:</i>	14497
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 5,	<i>Cildi:</i>	12 S. : 1906

Amaç: Ülkenin genel yararları veya işin niteliği yahut üretimin artırılması gibi nedenlerle İş Kanununun 61' inci maddesinin (a) bendinin ikinci fıkrasında yazılı günlük normal çalışma sürelerinin dışında yapılacak fazla çalışmalar hakkında bu tüzük hükümleri uygulanır.

Madde sayısı: 15.

Fazla çalışma süresi günde üç saati geçemez. Tüzükte hangi iş türlerin de işçilere fazla çalışma yaptırılmayacağı belirtilmektedir. Fazla çalışmaya izin verilen işyerlerinde, zaman içinde sağlık durumu bozulan işçilere artık fazla çalışma yaptırılmaz ve bu durum bir hekim raporu ile belirlenir. Bu raporu, öncelikle işyeri veya Sosyal Sigortalar Kurumu hekiminin, bunların bulunmadığı yerlerde de herhangi bir hekimin raporu yeterlidir.

Bir işyerinde fazla çalışma yapılması, o işyerinin bağlı bulunduğu bölge çalışma müdürlüğünün iznine bağlıdır. Tüzükte fazla çalışma izninin prosedürlerinden ayrıntılı bir biçimde söz edilmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

27. AĞIR VE TEHLİKELİ İŞLER TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :29.3.1973,	<i>No:</i> 7/6174
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 9.4.1973,	<i>No:</i> 14502
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 1960

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu' nun, ağır ve tehlikeli işlerle ilgili konularına ilişkin uygulama esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 8.

Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işler grubuna girdiği, kadınlar ile 16 yaşını doldurup ancak 18 yaşını bitirmemiş çocukların, hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri bu tüzükte belirtilmiş ve bu işler tüzüğe bağlı cetvelde gösterilmiştir. İlgili cetvelde karşısında K* harfi bulunmayan işlerde kadınlar ve Ç** harfi bulunmayan işlerde de 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmeyen çocuklar çalıştırılmaz.

Bu işlerde çalıştırılacak işçilerin işe girişlerinde, bedence bu işlere elverişli olduklarına dair hekim raporu gereklidir. Ayrıca işin devamı süresince de bu işlerde çalıştırılmalarında bir sakınca olmadığı; 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını doldurmamış çocuklar için en az altı ayda bir diğerleri için de en az yılda bir defa hekim raporu gereklidir. Bu raporlar; işyeri hekimi, SSK sağlık kuruluşları, sağlık ocakları tarafından verilir. Bu raporların işyerlerindeki kişisel sağlık dosyasında saklanması zorunludur. İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın SSK Hastanesi Sağlık Kurulunca muayeneye tabi tutulur; verilen rapor kesindir.

Kadınlar, menstruasyon günlerinde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar. Bu günlerin sayısı beş gün olarak hesaplanır. Daha fazlası için hekim raporuna göre hareket edilir. Menstruasyon gününün başlangıcında işçinin beyanı esas alınır.

Yürürlük: Yayımlı Tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

*: Kadınların çalışamayacağı iş alanları.
**: Çocukların çalışamayacağı iş alanları.

28. TABABET UZMANLIK TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 5.4.1973,	<i>No:</i> 7/6229
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 11.4.1928,	<i>No:</i> 1219
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 18.4.1973,	<i>No:</i> 14511
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 2005

Amaç: Bu tüzüğün amacı, tababet dallarında uzman olmak ve uzmanlık belgesi almak için uygulanacak hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 33 madde (5 maddesi değişik) ve 3 geçici , 2 ek maddeden ibarettir.

Tüzükte asistan tanımı, uzman yetiştirmeye yetkili kurumlar, asistanlıkla bağdaşmayan görevler, tababet uzmanlık dalları, yan dalları ve asistanlık süreleri, asistan olma şartları, yabancıların asistanlıkları, asistanlığa giriş sınav yeri ve günleri, asistanlık için başvurma, asistanlık sınavı ve değerlendirilmesi, asistanlığa atanma, Tababet Uzmanlık Kurulu, bu kurulun görevleri, yan dal asistanlığı başlıkları altında uzmanlıkla ilgili işlemler anlatılmaktadır. Keza uzmanlık eğitimi, yeterlik fişi, tez, uzmanlık sınavı, yabancı ülkelerde uzman olan Türklere ait işlemler, uzmanlık belgesi ve onayı, uzmanlık yetkisi konuları da geçmektedir. Tüzüğün sonunda 5. 7. 1983 -83/6834 Sayılı Kanun ile son değişiklikleri yapılmış şekli ile uzmanlık dallarının adları, süreleri, rotasyonları, yan dalları ve süreleri, liste halinde verilmektedir.

11. 8. 1987 - 87/12004 Sayılı Karar ile asistanlığa giriş sınavları, ÖSYM tarafından yapılacak biçimde Sağlık Bakanlığı ve YÖK arasında düzenlenecek bir protokolle belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adalet Bakanlığı. 2. Milli Eğitim Bakanlığı. 3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

29. ULUSLARARASI SAĞLIK TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 27.12.1972,	<i>No:</i> 7/5578
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 10.3.1954,	<i>No:</i> 6368
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 25.4.1973,	<i>No:</i> 14517
<i>Dayandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 1701

Amaç: Bu tüzüğün amacı, uluslararası sağlık kurallarına ilişkin hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 107 (4 maddesi mülgadır).

Bu tüzük, 22 inci Dünya Sağlık Genel Kurulu' nun 14 üncü Nihai Toplantısı' nda, 25.7.1969 tarihinde kabul edilmiştir. Bu tüzüğün uygulanmasında her devlet Örgüt (Dünya Sağlık Örgütü)' e, ülkesinin veya ülkelerinin sağlık yönetimi ile doğrudan haberleşme hakkını tanır. Örgütçe sağlık yönetimine gönderilen her bildirim ve verilen her bilgi, devlete yapılmış gibi ve sağlık yönetiminden Örgüt' e gönderilen her bilgi de devletçe Örgüt' e yapılmış bildirim gibi kabul edilir. Sağlık yönetimi deyince, ülkelerin sağlıktan birinci derecede sorumlu makamı olan Sağlık Bakanlığı kastedilmektedir.

Bu tüzüğe göre hükümetler, tüzükte öngörülen bulaşıcı hastalıklara karşı liman ve hava limanlarında gerekli önlemleri almak ve bulaşıcı hastalık çıkınca da Örgüt' e haber vermek zorundadırlar. Ancak salgın ortadan kalkınca da bildirim gereklidir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**30. EMEKLİ, ADİ MALULLÜK VEYA VAZİFE MALULLÜĞÜ AYLIĞI
BAĞLANMIŞ OLANLARLA, BUNLARIN KANUNEN BAKMAKLA YÜKÜMLÜ
BULUNDUKLARI AİLE FERTLERİ, DUL VE YETİM AYLIĞI ALANLARIN
MUAYENE VE TEDAVİLERİ HAKKINDA TÜZÜK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :28.6.1973,	<i>No:</i> 7/6672
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 8.6.1949,	<i>No:</i> 5434
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :16.7.1973,	<i>No:</i> 14596
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 12, <i>S. :</i> 2575

Amaç: 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu' nun uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 35 madde (10 maddesi değişik) ve 7 ek, 3 geçici maddeden ibarettir.

Kanunun başlığında adı geçen kişilerin resmi sağlık kuruluşlarındaki muayene ve tedavi usulleri, mali prosedürler, bürokratik işlemler bu tüzükte belirtilmektedir.

Genel ve katma bütçeli daireler ile özel idarelere, belediyelere ve KİT' lere bağlı poliklinikler, hastaneler, doğumevleri, sanatoryumlar, prevantoryumlar, rehabilitasyon merkezleri, sağlık merkezleri, dispanserler, ana ve çocuk sağlığı merkezleri, hükümet tabiplikleri, belediye tabiplikleri, sağlık ocakları vb. sağlık kurum ve kuruluşları bu tüzük hükümlerine göre resmi sağlık kurumu sayılır.

Muayene ve tedavinin usul, şekil ve şartları başlığı altında sağlık karneleri muayene ve tedavinin yapılacağı yerler, acil hallerde nasıl davranılacağı, yatak sınıfları, kaplıca ve içmece tedavisi, başka yerlerde muayene ve tedavilerde yol parası, diş tedavisi, gözlük camı ve çerçevesi, işitme cihazı, vücut organ protezleri, estetik amaç güden muayene, tedavi ve operasyonlar, ilaçların temini ve reçeteler hakkında hükümler yer almaktadır.

Mali hükümler başlığı altında; giderlerin sağlık bütçesinden karşılanması, resmi sağlık kurumlarına muayene ve tedavi giderlerinin ödenmesi, anlaşmalı eczane ve ecza depolarına ilaç bedellerinin ödenmesi, ilgililerce karşılanan giderlerin ödenmesi, giderlerin ilgili kurumlara veya kişilere gönderilmesi şekli ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Yatarak tedavi edilen hastanın durumunun yanında bir kimsenin bulunmasını zorunlu kıldığı uzman tabip raporu ile belgelendiği takdirde, eşlik edenin "refakatçi ücreti" sandıkça (TC Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü) ödenir.

Ayrıca 20. 9. 1984 -84/8549 Sayılı Karar ile; konuşma cihazı, malül aracı, kalp pili, kalp kapağı, yapay kalp, yapay damar, yapay kemik protezleri, sağlık kurumu dışındaki sağlık yardımları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti' nde bulunan emeklilerin tedavi bedelleri ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmiş ve bu değişiklikler tüzüğe işlenmiştir.

Resmi sağlık kurumu dışındaki kurumlarda uygulanacak fiyatlar için, "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı' na Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Yapılacak Muayene, Tetkik, Tahlil, Müdahale, Ameliyat ve Tedavilere Ait Fiyat Tarifesi" esas alınır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

31. KADIN İŞÇİLERİN SANAYİE AİT İŞLERDE, GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMA KOŞULLARI HAKKINDA TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :27.7.1973,

No: 7/6909

Dayandığı Kanunun Tarihi :25.8.1971,

No: 1475

Yayımlandığı R. Gazete :22.8.1973,

No: 14633

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,

Cildi: 12, **S. :** 2917

Amaç: Bu tüzüğün amacı, 1475 sayılı İş Kanunu' nun uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 12.

İşin özelliği gereği kadın işçi çalıştırılan sanayi işlerinde, 18 yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmalarına, bu tüzükte belirtilen koşullar içinde izin verilebilir. Kadın işçilere fazla çalışma yaptırılamaz; gece postalarında çalışma için önceden resmi sağlık raporu alınması ve bu muayenelerin her altı ayda bir tekrarlanması gereklidir. Keza emzikli kadın işçiler, doğumdan itibaren altı ay boyunca gece postasında çalıştırılmazlar. Bunların anılan süre içinde çalışmaları; "Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Koşulları ile Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtları (Kreş) Hakkında

Tüzük" hükümleri saklı kalmak üzere, gündüz postalarına rastlayacak biçimde düzenlenir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**32. PARLAYICI, PATLAYICI, TEHLİKELİ VE ZARARLI MADDELERLE
ÇALIŞILAN İŞYERLERİNDE VE İŞLERDE ALINACAK TEDBİRLER
HAKKINDA TÜZÜK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :27.11.1973,

No: 7/7551

Dayandığı Kanunun Tarihi : 25.8.1971,

No: 1475

Yayımlandığı R. Gazete :24.12.1973,

No: 14752

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,

Cildi: 13, S. : 371

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı, katı, sıvı, gaz halindeki maddelerle çalışılan işyerlerinde ve işlerde "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü" içinde belirtilen önlemlerden başka alınacak sağlık ve güvenlik önlemlerini açıklamaktır.

Madde sayısı: 256.

Tüzüğün güvenlik tedbirlerine ilişkin ele aldığı konular şunlardır: 1) İşyeri binaları, 2) Elektrik tesisatı, 3) İşyerinin kendisi, 4) Depolar ile ilgili güvenlik tedbirleri, 5) Üretim ve işleme sırasında alınacak güvenlik tedbirleri.

Tüzüğün üçüncü kısmında parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı maddeler ile ilgili güvenlik tedbirleri, tek tek bu maddelerin isminden bahsedilerek anlatılmaktadır.

Tüzüğün sonunda, çeşitli kimyasal maddelerin işyeri ortamında bulunmasına izin verilen azami (maksimum) miktarlarını gösterir çizelgeler ile; patlayıcı maddeler ve parlayıcı sıvılar ile sıvılaştırılmış petrol gazı ile ilgili, bunların meskün binalardan, kara ve demir yollarından, birbirlerinden veya depolardan uzaklıklarını gösterir çizelgeler de bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

33. İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> :4.12.1973,	<i>No:</i> 7/7583
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :11.1.1974,	<i>No:</i> 14765
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 13, <i>S. :</i> 443

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu kapsamın giren işyerlerinde, işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müstemilatında bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan araç, malzeme, makinalar ve hammaddeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak önlem ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması gerekli araçların ve alınacak güvenlik önlemlerinin neler olduğu bu tüzükte belirtilmiştir.

Madde sayısı: 537 madde ve 3 geçici madde.

Her işveren bu tüzükte belirtilen şartları yerine getirmek ve işçilerine bu önlemleri öğretmek zorunda olup işçiler de gerekli kurallara uymakla yükümlüdürler. Tüzüğün ikinci kısmı "Sağlık Şartları ve Güvenlik Tedbirleri" hakkında olup burada sırasıyla şu bölümler yer almaktadır:

- 1) İşyerlerinde bulunması gereken sağlık şartları ve güvenlik tedbirleri,
- 2) İşçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müstemilatında bulunması gereken sağlık şartları ve güvenlik tedbirleri.

Tüzüğün üçüncü kısmı işyerlerinde kullanılan araç-gereç, makina ve hammaddeler yüzünden çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbirler hakkında olup burada sırasıyla şu bölümler yer almaktadır:

- 1) Bulaşıcı hastalıklara karşı alınacak tedbirler,
- 2) Meslek hastalıklarına karşı alınacak tedbirler,
- 3) Kimyasal etkilerle ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarına karşı alınacak özel tedbirler,
- 4) Tozlarla ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarına karşı alınacak özel tedbirler,
- 5) Fizik ve mekanik nedenlerle ortaya çıkabilecek meslek hastalıklarına karşı alınacak özel tedbirler.

6) Kullanılan hammaddelerden veya işyerinin özelliğinden ortaya çıkabilecek bulaşıcı meslek hastalıklarına karşı alınacak özel tedbirler.

Bu kısımda bulaşıcı hastalıklara karşı alınacak tedbirler bölümünde şu konular özellikle önemlidir:

İşçiler arasında bulaşıcı bir hastalık çıktığı veya böyle bir şüphenin olduğu hallerde, derhal en yakın resmi sağlık örgütüne haber verilir. İşyerlerinin özel tabipleri varsa bu tabipler bu gibi hallerde resmi sağlık örgütüne yardımcı olmak zorundadırlar. Keza işveren ve işçiler de gerekli önlemlere uymaya mecburdurlar. Tüzükte yeniden işe girecek işçilerin bulaşıcı hastalığın olmadığına dair sağlık raporu almaları ve bu raporun ilgilinin sağlık dosyasında saklanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Meslek hastalıklarına ilişkin olarak tüzük, korunma amacıyla işe giriş muayeneleri, periyodik sağlık muayeneleri ve gerektiğinde laboratuvar araştırmaları yapılmasını zorunlu tutmaktadır.

Tüzüğün dördüncü kısmı işyerlerinde iş kazalarına karşı alınacak önlemler ve işyerlerinde bulundurulması zorunlu olan ilk yardım ve tedavi malzemesi ile sağlık donanımı hakkındadır. Buna göre işyerleri, sürekli olarak en az elli işçi çalıştırıyorsa, UHK ' nun 180' inci ve SSK' nun 114' üncü maddeleri gereğince işyerindeki işçi sayısına ve işteki tehlikenin büyüklüğüne göre, bir veya daha fazla hekim sağlayacaktır. Bu hekimlerin çalışma koşulları ile görevlerini gösteren bir yönetmelik tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde çıkarılır denmektedir. Tesisler ve malzeme deyince; kişisel ilk yardım paketleri, ilk yardım kutuları veya çantaları veya dolapları, ilk yardım ve ilk müdahale odaları veya ilk yardım istasyonları kastedilmektedir.

Tüzükte kişisel ilk yardım paketinin içerisinde bulundurulması gereken ilaç ve malzeme listesi ile işçi sayısına ve işin özelliğine göre değişmek üzere ilaç kutusu veya çantası veya ilk yardım çantası ile dolabı hakkında açıklayıcı listeler yer almaktadır. Ayrıca işyerinin bulunduğu yerin yerleşim yerine uzaklığına, burada hastane olup olmamasına ve işçi sayısına göre değişmek üzere yukarıda belirtilen malzemelere ek olarak işyeri sağlık birimlerinde olması gereken araç-gereçler de tüzükte listeler halinde belirtilmektedir.

Sürekli olarak 50' den fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde işçilerin en yakın sağlık tesislerine taşınmaları için gerekli araç ve gereçler bulundurulmak zorunda olup; yukarıda

bahsedilen işyeri sağlık ünitelerinin gece ve gündüz her an kullanılabilir durumda olması için işveren, gerekli tedbirleri almakla da yükümlüdür.

Tüzüğün beşinci kısmı, işyerlerinde işkazalarını önlemek üzere alınacak güvenlik önlemleri ve bulundurulması gereken araçlar hakkında olup, yangına karşı alınacak önlemler, makina ve tezgahlar ile diğer üretim araçlarında ve gereçlerde alınacak güvenlik önlemleri ve kişisel koruyuculardan da bahsedilmektedir.

Özel koşul ve önlemleri gerektiren nitelikteki işyerleri için ayrıca özel hükümler getiren tüzükler çıkarılıncaya değin bu tüzük hükümleri geçerlidir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

34. YAPI İŞLERİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 2.7.1974,

No: 7/8602

Dayandığı Kanunun Tarihi : 25.8.1971,

No: 1475

Yayımlandığı R. Gazete : 12.9.1974,

No: 15004

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,

Cildi. 13, S. : 2614

Amaç: İş Kanunu kapsamına giren yapı işlerinde, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğünde belirtilen hususlardan hariç olmak üzere alınacak önlemler bu tüzükte belirtilmiştir.

Madde sayısı: 141.

Tüzüğün başlangıcında genel hükümler bölümünde yapı işlerinin neler olduğu belirtilmekte, diğer bölümlerde de bu tür işlerde alınacak önlemler teknik bir dille açıklanmaktadır.

Not:Tüzüğün yukarıda adı geçen tüzükle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

35. İŞ TEFTİŞİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 6.8.1979,	<i>No:</i> 7/ 17925
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> :25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :28.8.1979,	<i>No.</i> 16738
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 5,	<i>Cildi:</i> 18, <i>S. :</i> 358

Amaç: İş Kanunu uyarınca yürütülecek İş teftişine ilişkin hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 32 madde (3 maddesi değişik) ve 3 geçici madde.

Çalışma mevzuatının uygulanmasında müfettişlerce devlet adına yapılacak izleme, denetleme ve teftişin ilkeleri, teftiş hizmetinin örgütlenmesine ilişkin kurallar, işyerinde tutulacak teftiş defterlerinin biçimi, nasıl doldurulacağı, müfettişlerin görev ve yetkileri ile işe alınmaları ve çalışma esasları bu tüzükte gösterilmektedir.

Askeri işyerleriyle yurt güvenliği için gerekli maddeler üretilen işyerlerinin denetim ve teftişi kendi tüzüğüne göre yürütülür.

İş Teftişi, İş Teftiş Kurulu' nca yürütülür. Kurul, Çalışma Bakanı' nın makamına bağlı olup, teftişe yetkili bir başkanla baş iş müfettişi, iş müfettişi ve iş müfettiş yardımcılarında oluşur. Bu kurulun görev ve yetkiler şunlardır:

- Çalışma hayatıyla ilgili mevzuatın uygulanmasını denetlemek,
- Mevzuatla ilgili çalışmalar yapmak,
- İstatistikleri tutmak, değerlendirmek,
- Bakanlık makamınca verilen diğer işleri yapmak.

İş Teftişi yapan müfettişler görevleri sırasında iş kanununa göre suç sayılan eylemlerle karşılaştıklarında şu yetkilere sahiptirler:

1) Bu eylemler, işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumlarına ilişkin ise bu durumdaki işçileri çalışmaktan alıkoymak,

2) İşçilerin sağlığı ve güvenlikleri ile ilgili yakın tehlikeleri, üretime en az etkili olabilecek biçimde, tehlike gösteren makine veya tesisleri veya bölümlerini mühürlemek, olanak varsa tehlike kaynağının yerini değiştirmek için "İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük" hükümleri uygulanıncaya kadar gerekli önlemleri almak.

Her teftiş sonucu bir rapor dzenlenir. Bu raporun nasıl dzenleneceği bir ynetmelikle belirlenir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

36. ÖZEL HASTANELER TŪZÜĐŪ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :28.2.1982,	No: 8/ 5747
Dayandığı Kanunun Tarihi :24.5.1933	No: 2219
Yayımlandığı R. Gazete :10.1.1983,	No: 17924
Yayımlandıđı DŪsturun Tertibi : 5,	Cildi: 22, S. : 2766

Amaç: 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu' nun uygulanma esaslarını dzenlemektir.

Madde sayısı: 45 madde ve 2 geçici madde.

Özel hastanelere kabul edilecek hastalar, hastanelerin türleri, binalarının nitelikleri, personel kadroları, bulundurulması zorunlu ilaç, araç ve gereçler ve özel hastanelerin iç hizmetlerine ilişkin esaslar bu tüzükte gösterilmektedir.

Özel hastaneler, Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nde gösterilen ve açılma izinlerinde yazılı olan bir veya birkaç uzmanlık dallarıyla ilgili hastaları kabul ederler. Sanatoryumlar, akıl ve ruh hastalıkları veya bulaşıcı hastalıklara özgü hastaneler, rehabilitasyon merkezleri, prevantoryum ve kür evlerinin açılma izinlerinde bunların kabul edecekleri hastalıkların türleri ayrıca belirtilir. Özel hastanelerin türleri, kabul edecekleri hastanelere göre belirlenir.

Tüzüğün birinci bölümünde binaların nitelikleri anlatılmakta; akıl ve ruh hastanelerinin, doğumevlerinin, sanatoryumların, kürevlerinin, prevantoryumlarının ve bulaşıcı hastalığı olanları kabul eden kliniklerin özellikleri sıralanmaktadır.

Tüzüğün ikinci bölümünde; personel kadroları, bulundurulması gerekli ilaç, araç, gereç ve aygıtlar ile ilgili hükümler vardır. Tüzüğün sonundaki standart listelere bakılması önerilir.

Her hastanenin bir telefon santrali ve ambulansa sahip olması şarttır.

Tüzüğün üçüncü bölümünde iç hizmetlerle ilgili olarak; vizite ve bakım, nöbetçi tabip, acil hastalar, akıl hastalarının kabul koşulları, özel hastanelere kabul edilmeyecek hastalar, güvenlik makamlarına bildirim, ameliyathane koşulları vb. gibi konulardan bahsedilmektedir. Ayrıca teftiş defteri, bildirilmesi zorunlu hastalıklar, yangına karşı hükümler de bulunmaktadır.

Tüzüğün kapsadığı çizelgeler; 1) Özel hastanelerde bulundurulacak asgari sağlık personeli, 2) Bulundurulması zorunlu ilaçların türleri ve en az miktarları, 3) Bulundurulması zorunlu araç-gereç ve aygıtların en az miktarları ile ilgili çizelgelerdir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adalet Bakanlığı. 2. İşleri Bakanlığı. 3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

37. RAHİM TAHLİYESİ VE STERİLİZASYON HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ VE DENETLENMESİNE İLİŞKİN TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:14.11.1983,	No: 83/ 7395
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 24.5.1983,	No: 2827
Yayımlandığı R. Gazete	:18.12.1983,	No: 18255
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 5,	Cildi: 23, S. : 1636

Amaç: Bu tüzüğün amacı, rahim tahliyesinde acil müdahale hallerinin nelerden ibaret olduğunu ve yapılacak ihbarların şekil ve içeriğini, izin belgesinin şeklini, işlemin yapılacağı yerlerin özelliklerinin neler olması gerektiğini, buraların denetim esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 18.

Tüzüğe göre on haftayı geçmemiş gebeliklerin sonlandırılması için istek üzerine, tıbbi sakınca yoksa rahim tahliyesi yapılabilir ve bu işlem ancak jinekologlar tarafından gerçekleştirilebilir. Uzman hekim gözetiminde, vakum aspirasyon (MR) yöntemiyle, ilgili kurstan geçmiş pratisyen hekimler de rahim tahliyesi yapabilirler. Anestezi gerekiyorsa bu olanağın olduğu merkezlerde ancak kürtaj yapılabilir. Tüzüğün (1) sayılı listesinde işlem için gerekli malzemeler sıralanmaktadır.

On haftayı geçen gebeliklerde ancak tüzüğe ekli (2) sayılı listede belirtilen hastalıklardan birinin bulunması halinde jinekolog tarafından kürtaj yapılabilir. Hastalığın jinekolog ile, bu hastalığın ilişkin olduğu uzmanlık dalından bir hekimin birlikte hazırlayacakları raporla saptanması zorunludur.

Rahim tahliyesi yapan hekim, raporunu en geç bir hafta içinde illerde sağlık müdürlüklerine, ilçelerde hükümet tabipliklerine (sağlık ocağı) göndermek zorundadır. Bu raporlar Sağlık Müdürlüğünde toplanır.

On haftayı geçen gebelikte rahim tahliyesi, resmi yataklı tedavi kurumları ile özel hastanelerde yapılır. Buralarda tüzüğe ekli (3) sayılı listede yer alan araç-gereç ve personelin bulunması zorunludur.

Acil hallerde rahim tahliyesi ve yapılacağı yerler de tüzükte belirtilmekte olup, bildirim kuralları yukarıdaki gibidir. Ancak bildirim en geç 24 saat içinde yapılmalıdır.

Tüzüğün sterilizasyonla ilgili bölümünde, sterilizasyonun reşit kişinin isteği üzerine ve tıbbi sakınca olmaması durumunda yapılacağı ifade edilmektedir. Tüzükte yine kadın ve erkeklere sterilizasyon ameliyatını kimlerin yapabileceği belirtilmekte ve bu işlemin kliniklerde yapılabileceği vurgulanmaktadır. Tüzüğe ekli (4) sayılı listede kadınlara, (5) sayılı listede ise erkeklere uygulanacak sterilizasyon ameliyatının yapılabilmesi için kliniklerde bulunması gerekli araç-gereç ve personel standartları yer almaktadır.

Rahim tahliyesi işleminin yapılabilmesi için izin belgesi gerekli olup, tüzükte izin belgesinin doldurulma biçimi ve izin belgesi aranmayacak durumlar açıklanmaktadır.

Bu tüzükteki kuralların uygulanmasının gözetim ve denetim yetkisi, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı kuruluşlar hariç olmak üzere Sağlık Bakanlığı'na aittir.

Tüzüğün sonunda yukarıda belirtilen listeler ile birlikte rahim tahliyesi için izin belgesi ve sterilizasyon için izin belgesi örnek formları da bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

38. NÜKLEER TESİSLERE LİSANS VERİLMESİNE İLİŞKİN TÜZÜK

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	:18.11.1983,	<i>No:83/7405</i>
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	: 9.7.1982,	<i>No: 2690</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	:19.12.1983,	<i>No: 18256</i>
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 5,	<i>Cildi:23, S. : 1644</i>

Amaç: Bu tüzüğün amacı, nükleer tesislere lisans verilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 59.

Nükleer tesis deyince, nükleer reaktör tesisleri ile nükleer yakıt çevirimi tesisleri anlaşılmaktadır. Tüzükte yer alan "kurum" deyimini ile Türkiye Atom Enerjisi Kurumu kastedilmektedir. Bu tüzükte kullanılan teknik terimlerin anlamı, "Nükleer Tanımlar Yönetmeliği" 'nde belirtilir.

Lisans verme işlemleri, Nükleer Güç ve Güvenlik Başkan Yardımcısı, Nükleer Danışma Komitesi ve Nükleer Güvenlik Dairesi birimleri tarafından yürütülür. Nükleer Danışma Komitesi' nin çalışmalarına ilişkin esaslar bir yönetmelikle belirlenir.

Nükleer tesisler için lisans almak zorunlu olup, lisans üç aşamada tamamlanır. Bunlar sırasıyla yer lisansı, inşaat lisansı ve işletme lisansıdır.

Bu tüzükte belirtilen tesisler, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu' nun denetimine tabi olup, denetimin esasları bir yönetmelikle belirlenir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

39. İŞ SÜRELERİ TÜZÜĞÜ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	:17.4.1984,	<i>No:</i> 84/7952
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	:25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	:11.5.1984,	<i>No:</i> 18398
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 5,	<i>Cildi:</i> 23, <i>S. :</i> 1665

Amaç: Bu tüzüğün amacı, İş Kanunu' nun iş süreleri ile ilgili uygulama esaslarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 9.

Tüzüğe göre "iş süresi", işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süredir. İş Kanunu' nun 62 inci maddesinde belirtilen süreler de iş süresinden sayılır; aynı kanunun 64 üncü maddesinde belirtilen ara dinlenmeleri ise sayılmaz.

İş süreleriyle ilgili olarak öngörülen sınırlamalar, işyerlerine değil, işçilerin şahsına ilişkindir. Genel olarak iş süresi haftada en çok 45 saattir. Diğer durumlarda ilgili mevzuat hükümlerine göre davranılır (örneğin günde yedi buçuk saat ve daha az çalışılacak işler için tüzük)

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

40. SAĞLIK KURALLARI BAKIMINDAN GÜNDE ANCAK YEDİBUÇUK SAAT VEYA DAHA AZ ÇALIŞILMASI GEREKEN İŞLER HAKKINDA TÜZÜK

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	:11.7.1984,	<i>No:</i> 84/ 8298
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	:25.8.1971,	<i>No:</i> 1475
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	:27.7.1984,	<i>No:</i> 18471
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	: 5,	<i>Cildi:</i> 24, <i>S. :</i> 2016

Amaç: Bu tüzüğün amacı, İş Kanunu' nun sağlık bakımından az çalışılması gereken işler hakkındaki uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 9.

Tüzükte sağlık bakımından yedi buçuk saat ve daha az çalışması gereken işler ayrı ayrı sıralanmaktadır.

Tüzük; işverenlerin bu tüzükte belirtilen işlerin çeşit ve niteliklerini, yapılma zamanlarını, çalıştırdıkları işçilerin sayılarını, çalışma sürelerini, postalar halinde çalışılıyorsa nöbet değişim sürelerini, işin yürütüldüğü yerin bağlı bulunduğu Bölge Çalışma Müdürlüğüne yazılı olarak bildirme zorunluluğu hususlarını hükme bağlamaktadır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

41. MADEN VE TAŞ OCAKLARI İŞLETMELERİNDE VE TÜNEL YAPIMINDA ALINACAK İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNE İLİŞKİN TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :13.8.1984,	No: 84/ 8428
Dayandığı Kanunun Tarihi : 25.8.1971,	No: 1475
Yayımlandığı R. Gazete : 22.10.1984,	No: 18553
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,	Cildi: 24, S. : 2024

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu' nun, maden ve taş ocakları ile tünel yapımı işlerinde alınacak işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri ile ilgili uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 384 madde ve 1 geçici madde.

Bu tüzük yukarıda adı geçen işyerlerinde, "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" mevzuatında genel olarak belirtilenler dışında alınması gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerini açıklamaktadır.

Tehlike ve kazaların işveren tarafından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı' na bildirilmesi zorunlu olup; bu bildirim, yerel makamlara yapılması gereken bildirimden hariçtir.

Ocakta çalışacak işçilerin 3 kişiden az olmamak üzere, en az % 5' inin ilkyardım kursundan geçirilmesi gerekli olup, bu kişiler yılda en az bir kez geliştirme kursuna gönderilirler.Yeraltında kullanılacak ilkyardım malzemesi, uygun kaplar içerisinde, ilkyardım görevlileri tarafından korunur.

Ocağın merkezi bir yerinde bağımsız bir ilkyardım odası kurulur. Önemli yaralanma, zehirlenme ve hastalık gibi durumlarda, buraya telefonla haber verilir. Sağlık personeli istenip istenmediği ve yaralının ocak dışına taşınıp taşınmadığı bildirilir. İşveren hastanın hastane veya eve nakli için araç buldurmak zorunda olup, ayrıca ilkyardım odasını en az ayda bir denetlemelidir.

Tüzüğün "Kurtarma ve İş Güvenliği Teşkilatı" başlığını taşıyan bölümünde ise kaza halinde yapılacak işler, kurtarma istasyonları, kurtarma eğitimi, bu istasyonların yönetim ve denetimi, kurtarıcılarının seçilmesi, kurtarıcı eğitimcileri, bu istasyonların donanımı, güvenlik başmühendisliği, mühendisliği ve nezaretçiliği ve kaza istatistiklerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Bu istatistikler yukarıda belirtilen Bakanlıklara yıllık olarak bildirilecektir.

Bakanlıkça, bu tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak, en çok bir yıl içinde, bu işletmelerde "toz" ile mücadeleye ilişkin bir " yönetmelik" çıkarılacağı hükme bağlanmıştır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

42. RADYASYON GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 24.7.1985,

No: 85/ 9727

Dayandığı Kanunun Tarihi : 9.7.1982,

No: 2690

Yayımlandığı R. Gazete : 7.9.1985,

No: 18861

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5,

Cildi: 25, S.: ...

Amaç: Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu' nun uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 27 madde ve 1 geçici madde.

İyonlaştırıcı radyasyon kaynaklarını bulduran, kullanan, imal, ithal ve ihraç eden, alan, satan, taşıyan ve depolayan, resmi, özel kurum ve kuruluşlar ve gerçek kişilerce uyulması gereken kurallar bu tüzükte gösterilmiştir.

Tüzükte kullanılan terimlerin haricindeki terimler için " Nükleer Tanımlar Yönetmeliği" çıkarılması öngörülmüştür.

Radyasyon güvenliği için " Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği" dairesi yetkili olup, bu tüzük kapsamındaki işler için Türkiye Atom Enerjisi Kurumu' ndan lisans alınmalıdır. Kaza halinde bu kuruma bilgi verilmesi de hükme bağlanmaktadır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

43. GEBE VE EMZİKLİ KADINLARIN ÇALIŞTIRILMA ŞARTLARIYLA EMZİRME ODALARI VE ÇOCUK BAKIM YURTLARINA DAİR TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:16.3.1987,	No: 87/11624
Dayandığı Kanunun Tarihi	:25.8.1971,	No: 1475
Yayımlandığı R. Gazete	:10.4.1987,	No: 19427
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 5,	Cildi: S. ...

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu' nun gebe ve emzikli kadınların çalıştırılma şartları ile ilgili uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 20.

Gebe ve emzikli kadınların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmalarının yasak olduğu, sakınca olmayan işlerde hangi koşul ve usullerde çalıştırılabilecekleri, emzirme odaları veya çocuk bakım yurtlarının (kreş) nasıl kurulacağı bu tüzükte gösterilmektedir.

Kadın işçiler, doğumdan önce 6, doğumdan sonra 6 hafta olmak üzere 12 hafta içinde çalıştırılmazlar ve bu süre, sağlık durumuna göre hekim tarafından arttırılabilir. Bundan hariç olarak istek halinde doğumdan sonraki dönem için 6 hafta ila 6 ay kadar ücretsiz izin verilebilir.

İşçiler, başvurmaları halinde, gebeliklerinin ilk üç ayında hekime muayane olabilirler. Bundan sonraki aylarda, ayda en az bir defa muayene izni verilir.

Emzikli işçilerin "Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü" nde belirtilen işlerde çalıştırılabilmeleri için , doğumdan sonraki 6 haftanın bitiminde ve işe başlamadan önce hekime muayene ettirilmeleri gerekir. Bu muayenede sakıncalı bulunanlar 6 ay bu tür işlerde çalıştırılmazlar.

Emzikli işçilere emzirme izni verilir, bu süre çalışma süresinden sayılır.

Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 100-150 kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde emzirme odası, 150' den çok kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde ise çocuk bakım yurdu açılması zorunlu olup, bu yurt işyerine 250 metreden uzaksa işveren araç sağlamak zorundadır.

Oda ve yurtlardan; kadın işçilerin çocuklarıyla erkek işçilerin annesi ölmüş veya velayeti babaya verilmiş çocukları yararlanır. Odalarda 0-2 ve 3-6 yaş çocukları, ayrı ayrı bulundurulur. Tüzükte oda ve yurtların nitelikleri de sıralanmaktadır. Ayrıca buraların sorumlu bir hekimi bulunacak ve bulaşıcı hastalığı olanlar ile portörler iyileşinceye dek yurtlara alınmayacaklardır. Her çocuk için bir gözlem kağıdı olacak ve koruyucu aşı ve serumlar yapılacaktır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

44. İŞYERLERİNDE İŞİN DURDURULMASINA VEYA İŞYERİNİN KAPATILMASINA DAİR TÜZÜK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:26.4.1987,	No: 87/11798
Dayandığı Kanunun Tarihi	:25.8.1971,	No: 1475
Yayımlandığı R Gazete	:14. 6. 1987,	No: 19487
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: 5,	Cildi: S:..

Amaç: 1475 sayılı İş Kanunu' nun işyerlerinde işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını gerekli kılan hususlardaki uygulama esaslarını düzenlemektir.

Maddesi: 21 madde ve 1 geçici madde.

İşyerlerinde işin nasıl durdurulacağı, yeniden çalışmaya nasıl izin verileceği, işyerinin nasıl kapatılacağı ve açılacağı, acil durumlarda işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verilinceye kadar alınacak tedbirler, işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verecek komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonun çalışma şekil ve esasları bu tüzükte gösterilmiştir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili tüzüklerde öngörülen birinci derecedeki şartlar yerine getirildikten sonra yetkili makamdan izin alınarak kurulan ve işletilmeye başlanan bir işyerinin tesis ve düzeneklerinde, makina ve cihazlarında, çalışma metod ve şekillerinde, işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir konu saptanırsa, bu durum giderilinceye kadar, komisyonca, tehlikenin niteliğine göre, işin tamamen veya kısmen durdurulmasına karar verilir; bu karar işverene bildirilir.

Bu komisyon, Bölge Çalışma Müdürü' nün başkanlığında, iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisinden oluşur. Askeri işyerlerinde, komisyonun nasıl oluşacağı bir yönetmelikle belirlenir.

Yürürlük: Yayın tarihi,

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

45. SEFERBERLİK VE SAVAŞ HALİ TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	:24.5.1990,	No: 90/500
Dayandığı Kanunun Tarihi	: 4.11.1983,	No: 2941
Yayımlandığı R. Gazete	: 16.7.1990,	No: 20576
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: ..	Cildi:.. S: ...

Amaç: 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu' nun uygulanma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 110 madde ve 2 geçici madde.

Bu tüzük, seferberlik ve savaş hallerinde devletin bütün güç ve kaynaklarının barış durumundan seferberlik ve savaş durumuna en çabuk ve en etkin biçimde geçmesini sağlayacak hazırlıkların barıştan itibaren yapılması usul ve esaslarını, seferberliğin ilanının duyurulması, görevli teşkilatı, kamu idare, kurum ve kuruluşlarıyla özel kurum ve kuruluşların ve buralarda görevli personelin, yurttaşların yetki, görev ve sorumluluklarıyla bunların kullanılması, yapılması ve uygulanması konularını kapsar.

Bu tüzüğün sağlık personelini ilgilendiren yönü, yukarıdaki hallerde sağlık personeline görev düşmesi durumunda nelerin bilinmesi gerektiğini de açıklamasıdır.

Seferberlik ve savaş hallerinde, kamu kurum ve kuruluşlarından hareket kontrolüne alınması gerekenler, Genelkurmay Başkanlığının isteği üzerine, bağlı bulunduğu Bakanlık tarafından Türk Silahlı Kuvvetlerine tahsis edilir. Harekat kontrolüne alınmayan resmi kurumlar, seferberlik ve savaş planlarını bölgesinde bulunan komutanlıklarla işbirliği yaparak hazırlarlar.

Seferberlik ve savaş hallerinde ihtiyaç duyulacak sivil personel miktarı, tüm kuruluşlar için Milli Savunma Bakanlığı tarafından biraraya getirilip, Çalışma Bakanlığına bildirilir. İhtiyaçlar, Çalışma Bakanlığınca yapılacak insan gücü planlamasına göre, bu yolla giderilemeyen ihtiyaçlar ise milli müdafaa mükellefiyeti yoluyla karşılanır.

Askerliğini yapmış kamu personeli sağlık görevlileri de sefer görev emirlerine uygun davranmak zorundadırlar. Sefer görev emri kaldırılmamış personel için olabilecek sefer görev emri değişiklikleri de kendilerine bildirilir. Sağlık personelinin askerlik yoklama işlemlerini de her yıl düzenli biçimde yaptırması gereklidir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

46. SAĞLIK BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU TÜZÜĞÜ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi	: 18.7.1990,	No: 90/671
Dayandığı KHK' nin Tarihi	:13.12.1983,	No: 181
Yayımlandığı R. Gazete	: 14.9.1990,	No: 20635
Yayımlandığı Düsturun Tertibi	: ..	Cildi: S:

Amaç: 181 sayılı Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK' nin uygulanma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 37 madde ve 1 geçici madde.

Bu tüzük, Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulunun görevlerini, çalışma esaslarını belirlemektedir. Kurul, doğrudan Bakan' a bağlı olup, başka hiçbir yerden emir almaz.

Teftiş Kurulunun görev ve yetkilerinin başında bakanlığa bağlı tüm birimlerin teftiş, inceleme ve soruşturma işleri gelmektedir. İncelemenin yapıldığı birimlerde ilgililere kolaylık gösterilmesi gerektiği öngörülmektedir.

Tüzükte ayrıca, müfettişlerin hazırlayacağı raporlar konusunda bir yönetmelik çıkarılacağı hükme bağlanmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**4. 3. BAKANLAR KURULU KARARIYLA YÜRÜRLÜĞE KONULAN
YÖNETMELİKLER (KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE)**

**1.SANAYİ VE ZİRAATTE KULLANILAN ZEHİRLİ MADDELERİN
ECZANELERDE SURETİ HIFIZ VE ALIM SATIMI HAKKINDA
TALİMATNAME***

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 28.12.1927 No: 6000

Dayandığı Kanunun Tarihi :....

Yayımlandığı R. Gazete :....

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi: 9, S.: 23

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, sanayi ve tarımda kullanılan zehirli maddelerin eczanelerde saklanma biçimi ve alım satımı hakkındaki uygulanacak esasları göstermektir.

Madde sayısı: 19.

Bu yönetmeliğin sonundaki ekte (Cetvel A, Cetvel B ve Cetvel C) belirtilen bütün ecza ve kimyevi madde türlerinin ecza ticarethaneleri ile sanayi ve ziraatta kullanılan kimyasal maddeleri satmaya izin almış olan mağaza ve dükkanlarda saklanma biçimi ve alıcıya ulaştırılması bu yönetmelikte gösterildiği biçimde yapılır. Eczanelerde zehirli maddelerin gerek korunması ve gerekse reçete ile satışı, özel yönetmeliğindeki hükümlere göre yürütülür.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

*: Sureti hıfız: Saklanma biçimi.

**2. SERİRİ VE GIDAİ TAHARRİYAT YAPAN MASLİ TEAMÜLLER ARANILAN
UMUMA MAHSUS BAKTERİYOLOJİ VE KİMYA LABORATUVARLARI
KANUNUNA MÜTEFERRİ OLARAK TANZİM OLUNAN YÖNETMELİK***

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 30.6.1928 **No:** 6831
Dayandığı Kanunun Tarihi :19.3.1927 **No:** 992
Yayımlandığı R. Gazete : 31.7.1928 **No:** 952
Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, **Cildi:** 9, **S. :** 764

Amaç: 992 sayılı Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu'nun uygulanma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 20 madde (2 maddesi değişik) ve 1 geçici madde.

Bu yönetmelikte; izin işlemleri, bir laboratuvarda olması gereki asgari malzeme ve maddeler ile laboratuvarların iç yapısı ve donanımı, protokol ve rapor defterlerinin kullanılış biçimi, temizliği ve diğer konular ile ilgili hükümler yer almaktadır. Bazı testlerin nasıl yapılacağıının da anlatıldığı yönetmeliğin sonunda laboratuvarlarda asgari olarak bulunması gereken alet, malzeme ve ecza, araç-gereç, kimyasal maddelere ait listeler bulunmaktadır.

Bu laboratuvarların denetim yetkisi, Sağlık Bakanlığı' nındır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Belirtilmemiştir.

*:Klinik ve besinsel araştırma ile serum incelemeleri yapılan genel bakteriyoloji ve kimya laboratuvarları kanununa ilgili olarak düzenlenen yönetmelik.

**3. 11.6.1936 TARİH VE 3039 SAYILI ÇELTİK EKİMİ KANUNUNUN SURETİ
TATBİKINA DAİR TALİMATNAME***

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 14.9.1936	<i>No:</i> 2/5332
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 11.6.1936	<i>No:</i> 3039
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> : 12.10.1936	<i>No:</i> 3432
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi:</i> 3,	<i>Cildi:</i> 17, <i>S. :</i> 704

Amaç: Çeltik Ekimi Kanunu' nun sağlıkla ilgili yanı, çeltik ekim alanlarının sıtma gibi hastalıklar açısından risk oluşturmasından dolayı yapılması gereken düzenlemeleri içermesiydi. Bu yönetmelik, adı geçen kanunun uygulanmasına ilişkin hükümler içermektedir.

Madde sayısı: 26 .

Yürürlük ve Yürütme: Belirtilmemiştir.

*: Sureti tatbik: Uygulama biçimi.

**4. YALOVA KAPLICALARI İŞLETME İDARESİNİN HESAP USULLERİ VE
ALIM-SATIM MUAMELELERİ TALİMATNAMESİ**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i> : 15.7.1944	<i>No:</i> 3/1205
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i> : 26.6.1939	<i>No:</i> 3653
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i> :18.10.1944	<i>No:</i> 5834
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i> : 3,	<i>Cildi:</i> 20, <i>S. :</i> 1327

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Yalova Kaplıcaları İdaresi' nin hesap usulleri, bilançosu, bütçesi, kesin hesap işlemleri ile ilgili hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 52 madde.

Bütçenin bölümleri arasında aktarma yapmak için Sağlık Bakanlığı' nın izni gereklidir.

Yürürlük ve Yürütme: Belirtilmemiştir.

**5. SÜT VE MAMULLERİNİN İSTİHSAL VE SATIŞINA MAHSUS MAHAL VE
LEVAZIM İLE SÜT VEREN HAYVANLARIN YAŞADIKLARI VE SAĞILDIKLARI
YERLERİN SİHHİ ŞARTLARININ TESBİTİNE DAİR YÖNETMELİK***

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi</i>	<i>:27.3.1956</i>	<i>No:4/7020</i>
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi</i>	<i>:24.4.1930</i>	<i>No:1593</i>
<i>Yayımlandığı R. Gazete</i>	<i>:30.4.1956</i>	<i>No:9297</i>
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi</i>	<i>: 3,</i>	<i>Cildi: 37, S. : 1240</i>

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu' nun sülle ilgili hükümlerini açıklamaktır.

Madde sayısı: 93.

Yönetmelikte, süt ve süt ürünleriyle ilgili yerlerin işletme izinlerinin yerel sağlık, tarım, veteriner teşkilatları ve diğer ilgili teşkilatlarca yapılacak incelemenin sonunda, belediyelerce verilebileceği vurgulanmaktadır. İlgili mevzuat olarak ayrıca Gıda Maddeleri Tüzüğü de geçerlidir.

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Sütlerin üretildikleri yerler,
- 2) Süt toplama merkezleri,
- 3) Pastörizasyon müesseseleri,
- 4) Tereyağı, kaymak, yoğurt, peynir imal yerleri.

Yönetmelikte çeşitli hükümler başlığı altında cezai hükümler de yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlarından sonra 6 ay içinde.

Yürütme: 1. Adliye Vekaleti. 2. Dahiliye Vekaleti. 3. İktisat ve Ticaret Vekaleti.
4. Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti. 5. Ziraat Vekaleti.

*: Süt ve süt ürünlerinin üretim ve satışına özgü yerler ve malzemeler ile süt veren hayvanların yaşadıkları ve sağıldıkları yerlerin sıhhi şartlarının tesbitine dair yönetmelik.

**6. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞTİRİLDİĞİ BÖLGELERDE
HİZMETİN YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK***

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i> 17.8.1964	<i>No:</i> 6/3470
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i> 5.1.1961	<i>No:</i> 224
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i> 9.9.1964	<i>No:</i> 11802
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi:</i> 5,	<i>Cildi:</i> 3, <i>S.:</i> 3130

Amaç: 224 sayılı yasa ile halkın sağlığından, birinci derecede "sağlık ocakları" sorumlu olup, bu yönetmelikte genelde yasanın tümü olmak üzere, özelde sağlık ocaklarının işleyiş tarzına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde sayısı: 8

Yönetmelikte belirtildiği üzere bir ilin sağlık örgütü, valinin başkanlığında bir bütündür. İl Sağlık Müdürlüklerinin teşkilat yapısı, kadrolar, görev, yetki ve sorumluluklar, atanma, nakil, yazışmalar, sicil, çalışma programlarının hazırlanması, mali işler ve sağlık ocaklarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili hükümler belirtilip, "eğitim ve araştırma bölgeleri" ile ilgili olarak da ilgili kurumlar arasında hazırlanacak bir protokol ve yönetmeliğe göre davranılacağı vurgulanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

*: 3 Haziran 1994 gün ve 21949 sayılı R. Gazete' de yayımlanan "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmeliğin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile yukarıda özeltlenen Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik' in 6 ıncı maddesinin (h) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"h. Mali İşler;

(1) Personel kadroları ve ödenekler il ve ilçe saymanlık teşkilatına gönderilir.

(2) İl ve ilçelerde tahakkuk memurluğu görevinin kimlere verileceği Maliye ve Sağlık Bakanlıklarınca belirlenir."

**7. MEMURLARIN HASTALIK RAPORLARINI VERECEK HEKİM VE SAĞLIK
KURULLARI HAKKINDA YÖNETMELİK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 30.12.1980 **No:** 8/2175
Dayandığı Kanunun Tarihi: 14.7.1965 **No:** 657
Yayımlandığı R. Gazete: 6.2.1981 **No:** 17243
Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5, **Cildi:** 20, **S.:** 1613

Amaç: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu' na dayanılarak çıkarılan bu yönetmelikte; hastalık raporlarının hangi hallerde, hangi hekimler veya resmi sağlık kurulları tarafından verileceği ve bu raporların süreleri ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Madde sayısı: 14

Konular yönetmelikte şu başlıklar altında incelenmektedir:

- 1) Hastalık raporlarını verecek hekim ve resmi sağlık kurulları,
- 2) Hastalık izni süreleri,
- 3) Hastalık izninin sonunda iyileşmeme hali,
- 4) Hastalık izninin geçirileceği yerler,
- 5) Yıllık izinde hastalanma hali,
- 6) Acil vakalar,
- 7) Aralıklı olarak alınan hastalık raporları,
- 8) Hastalık izinlerinin verilmesi,
- 9) Memurun iyileştiğine dair sağlık raporu,
- 10) Diğer kamu görevlilerinin durumu.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

**8. BAZI SAĞLIK PERSONELİNE DEVLET HİZMETİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ
UYGULAMASI ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i> 22.10.1981	<i>No:</i> 8/3767
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i> 21.8.1981	<i>No:</i> 2514
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i> 20.11.1981	<i>No:</i> 17520
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi:</i> 5,	<i>Cildi:</i> 21, <i>S.:</i> 667

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, 2514 sayılı Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun" unun uygulama esaslarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 8

Atama esasları ve usulleri, Devlet hizmeti hükümlülük süresi içinde izinler, yükümlülük süresi içinde görev yeri değişikliği ve görevden ayrılmalar başlıkları altında konular incelenmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, 2. Adalet Bakanlığı, 3. Milli Savunma Bakanlığı, 4. Maliye Bakanlığı, 5. Milli Eğitim Bakanlığı, 6. Sosyal Güvenlik Bakanlığı.

**BAZI SAĞLIK PERSONELİNE DEVLET HİZMETİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ
UYGULAMASI
ESASLARINA DAİR YÖNETMELİĞİN BİR MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK**

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i> 24.12.1992	<i>No:</i> 92/3968
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i> 21.8.1981	<i>No:</i> 2514
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i> 1.2.1993	<i>No:</i> 21483

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik' in 3 üncü maddesinde yapılması uygun görülen değişiklikleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 3.

Bu yönetmelikle, zorunlu hizmete tabi personele, daha önceki yönetmelikte mümkün olmayan tercihli kura ve becayiş hakkı getirilmektedir. Buna göre adı geçen yönetmeliğin 3 üncü maddesine (ç) ve (ı) bentleri eklenmiştir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık, 2. Adalet, 3. Milli Savunma, 4. Maliye ve Gümrük, 5. Milli Eğitim, 6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları.

9. ÖZEL VE RESMİ KOMBİNALARIN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİNİ GÖSTERİR YÖNETMELİK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 15.10.1982

No: 8/5455

Dayandığı Kanunun Tarihi: 3.4.1930

No: 1580

Yayımlandığı R. Gazete: 12.12.1982

No: 17986

Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5,

Cildi: 22, **S.:** 3028

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, 2678 sayılı Kanun'a göre kurulacak Et Kombinalarının kuruluş ve işleyiş esaslarını düzenlemek olup, yönetmeliğin yasal dayanağı, 1580 sayılı Belediye Kanunu' dur.

Madde sayısı: 38

Bu Yönetmelik Belediye hudutları içinde ve dışında kurulacak kombinaların başvuru ve izin işlemlerini, tesislerde aranılacak asgari teknik, çevre ve genel sağlık şartları ile yapılacak sağlık kontrol ve muayene hizmetlerini kapsar.

Et ve et ürünleriyle ilgili mevzuat :

- 1) Umumi Hifzısıhha Kanunu,
- 2) Belediye Kanunu,
- 3) Veteriner Hekimleri Mesleğinin İcrasına Dair Kanun,
- 4) Hayvan Sağlık Zabıtası Kanunu,
- 5) Ziraat Vekaleti Vazife ve Teşkilat Kanunu,
- 6) Mezbaha Yapı Tüzüğü,
- 7) Gıda Maddeleri Tüzüğü,
- 8) Etlerin Teftiş Talimatnamesi,

9) Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği,

10) Kesim ve Yüzme İşleri ile Mezbahalarda İstihsal Edilen Derilerin Tuzlanması, Muhafazası, Ambalajlanması ve Sevki Hakkında Yönetmelik.

Yönetmeliğe göre kombinalar; “Kasaplık hayvanların kesimlerinin yapıldığı yan ürünlerinin değerlendirildiği etlerin muhafaza edildiği, işlendiği, paketlenildiği ve ambalajlandığı; sağlık kontrolü ve muayene hizmetleri ile üretimi yetkili makamlarca onaylanan, günde sekiz saat hesabıyla en az 50 büyük baş ve/veya 200 küçük baş hayvan kesilebilecek işyerleri” olarak tanımlanır (madde: 5).

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Müracaat ve izin işlemleri,
- 2) Açılma izni için gerekli belgeler,
- 3) Genel sağlık ve hizmetin yürütülmesi ile ilgili hükümler,
- 4) Kombinalarda kasaplık hayvanların ve etlerin muayenesi.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. İçişleri, 2. Ticaret, 3. Sağlık ve Sosyal Yardım , 4. Tarım ve Orman Bakanlıkları.

10. YATAKLI TEDAVİ KURUMLARI İŞLETME YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 10.9.1982 **No: 8/5319**

Dayandığı Kanunun Tarihi:.....

Yayımlandığı R. Gazete: 13.1.1983, **No: 17927, Mükerrer**

Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5, **Cildi: 22, S.:2889**

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, yataklı tedavi kurumlarında çeşitli hizmetlerin uygulama esaslarını, personelin görev, yetki ve sorumluluklarını, belirlemek ve süratli, kaliteli ve ekonomik bir hastane işletmeciliği sağlamaktır.

Madde sayısı: 197

Bu yönetmelik, Sağlık Bakanlığı' na ait yataklı tedavi kurumlarını kapsar.

Tüzükte, tıbbi hizmetler başlığı altında poliklinik, servis, acil servis, laboratuvar, ameliyathane, yoğun bakım, eczane hizmetleri ile olağanüstü hallerde yataklı tedavi kurumları hizmetleri açıklanmaktadır.

Bilimsel kurullar başlığı altında Hastane Konseyi, Eğitim Planlama ve Koordinasyon Kurulu, Sağlık Kurulları'ndan bahsedilmektedir. İç enfeksiyonlardan korunma hizmetleri, merkezi tıbbi arşiv, kitaplık, tıbbi fotoğrafane, sosyal hizmetler de konu edilmektedir.

Yönetim hizmetleri ana başlığı altında hizmet birimlerinin yerleşimi, çalışma düzeni ve saatleri, nöbetler, hasta kabul hizmetleri, yatak sınıfları, ücretli hastaların yatırılma ve ücret ödeme şekilleri, memurların ve sigortalıların muayene ve tedavi ücretleri, yatak kadrolarına göre hasta kabulü, hastalara refakat şekli ve koşulları, serbest uzman tabiplerin resmi hastanelerden faydalanması, hasta yatış ve taburcu işlemleri, adli işler ve otopsi, temizlik, mutfak ve beslenme hizmetleri, hastane ziyaretleri anlatılmaktadır.

Yönetmelikte, satın alma, ayniyat, depo ve ambar hizmetleri ile teknik hizmetleri de anlatılıp tıbbi hizmetlerde çalışanların görev ve yetkileri (baştabip, baştabip yardımcısı, şef ve uzmanlar ve diğer sağlık personeli) sıralanmaktadır.

Yönetmeliğin sonunda değişik cetveller (rasyon cetvelleri gibi), formlar (hastalık istatistik formu gibi) ve benzeri standart belgeler yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

**11. TURİZM YATIRIM, İŞLETME VE KURULUŞLARININ DENETİMİ
HAKKINDA YÖNETMELİK***

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:11.3.1983 No: 83/6181

Yayımlandığı R. Gazete:19.4.1983 No: 18023

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu' na tabi belgeli turizm yatırım ve işletmeleri ile 1618 sayılı Kanun' a göre kurulmuş Türkiye Seyahat Acentaları Birliği' nin denetimine ve denetleme elemanlarının niteliklerine, atanmalarına, çalışmalarına ve yetkilerine ait esasların tespitidir.

Madde sayısı: 30.

Yönetmeliğin sağlığı ilgilendiren yönü, bu tür kuruluşların sağlık bakımından denetimiyle ilgili 18 inci maddesidir. Bu maddeye göre "Sağlık ve çevre kirliliği ile ilgili denetimler, görevli kamu kurum ve kuruluşlarının tabip ve sağlık elemanlarınca yapılır.İlgili mercilerin yapacakları denetimlerin bir nüshası Turizm Bakanlığı' na gönderilir."

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

* Bu yönetmeliğin metni R. Gazete' den alınmıştır.

12. NÜFUS PLANLAMASI HİZMETLERİNİ YÜRÜTME YÖNETMELİĞİ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i> 21.9.1983	<i>No:</i> 83/7083
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i> 24.5.1983	<i>No:</i> 2827
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i> 6.10.1983,	<i>No:</i> 18183
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi:</i> 5,	<i>Cildi:</i> 22, S.:3357

Amaç: Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun' un uygulanma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 21

Kişilerin istedikleri sayıda ve istedikleri zaman çocuk sahibi olmalarını sağlamak için nüfus planlaması hizmetleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (şimdiki Sağlık Bakanlığı)' nın koordinatörlüğünde ülke düzeyinde yürütülür. Yükümlü kurum ve kuruluşlar; Sağlık Bakanlığı ile Milli Savunma, Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları, Yüksek Öğrenim Kurumları, TRT, Sosyal Güvenlik Kurumları, tüm kamu kurum ve kuruluşları ve ilgili meslek kuruluşları ile özel ve gönüllü kuruluşlardır.

Yönetmelikte konuyla ilgili hükümler; hizmetler, eğitim hizmetleri, nüfus planlaması hizmetlerinin düzenlenmesi, nüfus planlaması uygulama yerleri ve çeşitli hükümler başlıkları altında incelenmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

13. KAN VE KAN ÜRÜNLERİ YÖNETMELİĞİ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i> 3.11.1983	<i>No:</i> 83/7314
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i> 23.6.1983	<i>No:</i> 2857
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i> 5.11.1983	<i>No:</i> 18232
<i>Dayandığı Düsturun Tertibi:</i> 5,	<i>Cildi:</i> 22, <i>S.:</i> 3369

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; kan ve kan ürünleriyle ilgili faaliyette bulunan kan merkezleri, kan istasyonları, kan ürünleri üretim laboratuvarlarının açılması, çalışma ve denetimi ile bunların bağlı olduğu kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin uymakla zorunlu olduğu esaslar, kan teminini, kanın dağıtımını ve kanın israfını önleyici eğitim hizmetleri ve faaliyetlerini düzenlemektir.

Madde sayısı: 51

Bu yönetmelik, bu konularda faaliyette bulunan herkesle ilgili olup, 2857 sayılı Kan ve Kan Ürünleri Kanunu' na dayanılarak çıkarılmıştır.

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Kan ve Kan Ürünleri Danışma Kurulu,
- 2) Kan Merkezleri ve Kan İstasyonları,
- 3) Kan Verilmesinde ve Kan Vericilerde Aranılacak Sağlık Şartları,
- 4) Tam Kanın Taşınması Gerekli Nitelikler,
- 5) Kan Ürünleri Üretim Faaliyetleri.

Denetim yetkisi, Sağlık Bakanlığı' na aittir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

**14. İÇKİLİ YERLERE VERİLECEK İZİNLERDE GÖZÖNÜNDE
BULUNDURULACAK ESASLARA DAİR YÖNETMELİK ***

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:	17.5.1984	No: 84/8100
Dayandığı Kanunların Tarihleri:	4.7.1934	No: 2559
	3.4.1930	No: 1580
	24.4.1930	No:1593
	8.7.1942	No: 4250
	5.1.1961	No:222
Yayımlandığı R. Gazete:	9.7.1984	No: 18453
Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5,		Cildi: 23, S.: 1818

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; içkili yer bölgelerinin tespiti ile bu bölgelerde açılacak alkollü içki satışı yapılan yerlere verilecek izinlerde ve bu yerlerin açılma ve faaliyetlerinde gözönünde bulundurulması ve uyulması gerekli esas ve usullerle yapılması gerekli iş ve işlemleri düzenlemektir.

Madde sayısı: 19

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Bölgelerin tespitine ilişkin hükümler,
- 2) İçkili yer işletme izni alma şekli,
- 3) Kadehle içki satılan yerlerin tabi olacakları esaslar.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: İçişleri Bakanı.

*: 24.11. 1988 gün ve 353 sayılı K.H.K. kapsamına giren işyerleri için 9.3.1988 gün ve 20103 sayılı R. Gazete' de yayımlanan " İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik" e bakınız.

15. TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ SAĞLIK YETENEĞİ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 8. 10. 1986 *No: 86/11092*

Dayandığı Kanunların Tarihi: 21.7.1927 *No: 1111*

27.7.1967 *No:926*

4.1.1961 *No: 211*

24.6.1965 *No: 635*

18.3.1986 *No: 3269*

16.6.1927 *No: 1076*

Yayımlandığı R. Gazete: 24.11.1986 *No: 19291*

Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5, *Cildi:....., S.:*

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli askeri ve sivil personel ile askerlik göreviyle yükümlü vatandaşların sağlık yeteneklerini saptamak ve barışta ve savaşta yapılacak sağlık işlemlerini düzenlemektir.

Madde sayısı: 91 madde (10 maddesi değişik) ve 3 geçici madde.

Bu yönetmelik, 1111 Sayılı Askerlik Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, 1076 Sayılı Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu, 635 Sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 3269 Sayılı Uzman Erbaş Kanunu gereğince Silahlı Kuvvetler mensubu olan personeli, askeri öğrenci ve askeri öğrenci adaylarını, sivil personelle ilgili kanunlar gereğince Silahlı Kuvvetlerde görevli personeli, askerlik göreviyle yükümlü vatandaşları ve bu yönetmeliği uygulamakla görevli kişi, makam ve kuruluşları kapsar.

Bu yönetmeliğin ekleri şunlardır:

1) Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli olanların sağlık yeteneklerine göre gruplandırılmalarını gösteren Hastalık ve Arızalar Listesi,

2) Muvazzaf subay, yedek subay ve astsubayların sağlık yeteneklerine göre yapılacak sınıfta bırakma, yeniden sınıflandırma, sağlık nedeniyle Silahlı Kuvvetlerden ayırma ve askerlikten çıkarma işlemlerine esas teşkil eden 1 ve 2 numaralı Sınıflandırma Çizelgeleri,

3) Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Raporu örneği,

4) Sağlık Kurulu Muayene Fişi örneği,

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Yükümlülerin Sağlık Muayeneleri,
- 2) Yükümlülerle Erlerin Sağlık Yeteneğine Göre Sınıflandırılmaları ,
- 3) Askeri Öğrenci Adayları ile Askeri Öğrencilerde Aranacak Sağlık Yetenekleri,
- 4) Subay ve Astsubayların Sağlık Yeteneklerine Göre Görecekları İşlemler,
- 5) Deniz Kuvvetleri Komutanlığına Ayrılacak Yükümlüler ile Deniz Erlerinin Sağlık Yetenekleri,
- 6) Hava Kuvvetleri Komutanlığına Ayrılacak Yükümlülerin Sağlık Yetenekleri,
- 7)Yedek Subay Adayları ile Öğrencilerin ve Yedek Subayların Sağlık Yetenekleri,
- 8) Türk Silahlı Kuvvetlerinde Görevli Sivil Personelin Sağlık İşlemleri.

Bu yönetmeliğin, sivil hekimler için önemi şudur: Sağlık Ocağı Hekimleri askerlik muayenelerinde bir askeri hekim ile birlikte görev alırlar ve bu işlemler esnasında hangi kriterlerin kullanılacağı konusunda birinci derecede askeri hekim sorumludur. Sivil hekimin de bu yönetmeliğe göre davranması gereklidir.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Milli Savunma Bakanlığı, 2. İçişleri Bakanlığı.

16. HAŞHAŞIN EKİMİ, KONTROLÜ, TOPLANMASI, DEĞERLENDİRİLMESİ, İMHASI, SATINALINMASI, İHRACI VE İTHALİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi: 18.4.1988

No: 88/12850

Dayandığı Kanunun Tarihi: 3.6.1986

No: 3298

Yayımlandığı R. Gazete: 4.5.1988

No: 19804

Yayımlandığı Düsturun Tertibi:...

Cildi:... S.:...

Amaç: 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun' a dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; haşhaşın ekimi, kontrolü, toplanması, satın alınması, bundan uyuşturucu madde imali, değerlendirilmesi, satılması, ihraç edilmesi, uyuşturucu madde ithali ve ilgili diğer konuları düzenlemektir.

Maddde sayısı: 29

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında ele alınmıştır:

- 1) Ekim ile ilgili işler,
- 2) Kontrol işleri,
- 3) Alım ile ilgili işler,
- 4) İmalat ve pazarlama işleri,
- 5) Çeşitli hükümler.

Yönetmeliğe göre, haşhaş kapsülünden ilaç hammaddesi elde etmek için Toprak Mahsulleri Ofisi gerekli tesisleri kurar. Alkaloid fabrikası ürünlerinin satışı için Sağlık Bakanlığı'nın izni gereklidir.

Yurt içinde üretilmeyen uyuşturucu madde ve müstahzarların ithali, Sağlık Bakanlığı'nın izniyle olur.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı.

17. AFETLERE İLİŞKİN ACİL YARDIM TEŞKİLATI VE PLANLAMA ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:	1.4.1988	No: 88/12777
Dayandığı Kanunun Tarihi:	15.5.1959,	No: 7269
Yayımlandığı R. Gazete:	8.5.1988,	No: 19808
Yayımlandığı Düsturun Tertibi:	5,	Cildi: 27, S.

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, devletin tüm güç ve kaynaklarını afetten önce planlayarak, afetin meydana gelmesi halinde devlet güçlerinin afet bölgesine en hızlı bir şekilde ulaşması ile afetzedede vatandaşlara en etkin ilk ve acil yardım yapılmasını sağlamak için acil yardım teşkilatlarının kuruluş ve görevlerini düzenlemektir.

Madde sayısı: 76

Bu Yönetmelik, acil yardım hizmetlerini yürütmekle görevli vali ve kaymakamlar, bakanlık ve ilgili kuruluşlar, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile askerî birlikler ve Kızılay'ın afetten önce yapmaları gerekli acil yardım planlarının ve afet sırasında yapacakları acil yardım hizmet ve faaliyetlerinin gerektirdiği görevleri, işbirliğini, koordinasyonu ve karşılıklı yardımlaşma esaslarını kapsar.

Afetin meydana gelmesinden itibaren, alınması gereken her türlü acil tedbirlerin alınmasından ve acil yardımların bir emir beklemeden yapılmasından afetin meydana geldiği yerin mülki amiri sorumludur.

Bu yönetmeliğin ilke ve esasları dahilinde:

1) Acil yardım hizmetlerini yürütmek üzere, illerde valilerin başkanlığında "il kurtarma ve yardım komitesi", ilçelerde kaymakamın başkanlığında "ilçe kurtarma ve yardım komitesi" kurulur.

2) İl ve ilçe acil yardım planlarının yapılmasından, icrasından ve güncelliğinin korunmasından, birinci derecede vali ve kaymakamlar sorumludur. Bakanlıklar ve merkezi kurum ve kuruluşlar ile askeri birlikler bu planların yapılmasına ve icrasına yardımcı olur; bakanlık, kurum ve kuruluşların taşra teşkilatları il ve ilçe planları içinde yer alır.

3) Bakanlık, kurum ve kuruluşların merkez teşkilatları ile bölgedeki askeri garnizon komutanlıkları takviye ve destek planları yaparlar.

4) Acil yardım hizmetlerinin planlanmasında, öncelikle ilçe ve /veya il sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşlarının güç ve kaynaklarının kullanılması esas alınır.

İhtiyaçların bu kaynaklardan zamanında ve yeterince karşılanamaması halinde sırasıyla bölgedeki askeri birliklerden, komşu vali ve kaymakamlardan yardım istenir; bölgedeki özel kuruluşlardan ve gerçek kişilerden ise yükümlülükler yolu ile ihtiyaçlar karşılanır.

Olmuş veya olması muhtemel afet hallerinde, vali ve kaymakamların yetkileri ile, yükümlülükleri bulunan kişi ve kuruluşların da sıralandığı yönetmelikte, acil yardım planlamasının genel esasları da belirtilmekte ve yardım teşkilatları ile görevleri yer almaktadır.

Afetler nedeniyle Bakanlar Kurulunca olağanüstü hal ilan edilmesi halinde, valilerce yönetmelikte belirtilen yetki ve yükümlülüklerle ilaveten, 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nda belirtilen yetki ve yükümlülükler uygulanır.

Yönetmeliğe göre, acil yardım çalışmalarının öncelik sırası şöyledir:

- 1) Haberleşmenin temini,
- 2) Ulaştırmanın sağlanması ve trafiğin düzenlenmesi,
- 3) Kurtarma,
- 4) Tıbbi ilk yardım,
- 5) Hasta ve yaralıların hastaneye nakli,
- 6) Yangın söndürme,
- 7) Emniyet ve asayiş sağlama,
- 8) Yedirme, giydirme, ısıtma ve ayınlatma,
- 9) Geçici barınırmayı sağlama,
- 10) Ölülerin defni,
- 11) Enkaz kaldırma ve temizleme,
- 12) Elektrik, su ve kanalizasyon tesislerinin onarımı ve hizmete sokulması,
- 13) Karantina tedbirlerinin alınması.

Afet türüne göre bu sıralamada değişiklik yapılabilir.

Yönetmelikte düzenlenmesi öngörülen afet acil yardım planları yürürlük tarihinden itibaren bir yıl, direktif ve yönergeler ise altı ay içinde düzenlenir. Bunların değişen durum ve şartlara göre güncelliği sağlanır.

Acil yardım hizmet gruplarının içerisinde, "İlkyardım ve Sağlık Hizmetleri Grubu" da var olup yönetmelikte bu konularda hükümlere yer verilmiştir. Keza sağlık ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların gerek idari gerekse teknik konulardaki görevleri de belirtilmiştir.

Yönetmeliğin son kısmında acil yardım plan örnekleri ve değişik örnek formlar da yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme. Bakanlar Kurulu.

18.HAYVAN SAĞLIĞI VE ZABITASI YÖNETMELİĞİ

<i>Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:</i>	22.2.1989	<i>No:</i>	89/13838
<i>Dayandığı Kanunun Tarihi:</i>	8.5.1986	<i>No:</i>	3285
<i>Yayımlandığı R. Gazete:</i>	15.3.1989	<i>No:</i>	20109
<i>Yayımlandığı Düsturun Tertibi:</i>,	<i>Cildi:</i>, <i>S.:</i>

Amaç: 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanunu' nun uygulama esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 130 madde.

Bu yönetmelik, hayvanlardan ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunulmasını ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele esas ve usullerini tespit amacıyla hazırlanmış olup, şu konuları kapsamaktadır:

- 1) Hayvan sağlığını koruma,
- 2) Bulaşıcı hastalıklarla mücadele,
- 3) Ülke içindeki hayvan hareketleri ve hayvan maddeleri sevki,
- 4) Hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihracatının düzenlenmesi.

Bu yönetmelikte sorumlu bakanlık olarak, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı' nın adı geçmektedir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Bakanlar Kurulu.

19. TURİZM YATIRIM VE İŞLETMELERİ NİTELİKLERİ YÖNETMELİĞİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi:	6.9.1993	No:93/4811
Dayandığı Kanunun Tarihi:	12.3.1982	No:2634
Yayımlandığı R. Gazete:	14.10.1993	No:21728
Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5,		Cildi:33, S.:

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, turizm yatırım ve işletmelerinin geliştirilmesi, günün şartlarına uygun hale getirilmesi ve belgeli turizm yatırım ve işletmelerinin asgari niteliklerini belirleyerek bu işletmeler arasında standart eşitliğinin sağlanmasıdır.

Madde sayısı: 165

Bu yönetmelik, turizm yatırım ve işletmesi belgelerinin verilmesine, bu işletmelerin yönetim, personel ve işletme özellikleri ile uymak zorunda oldukları asgari fiziki şartlara, işletmecilik esaslarına, uygulanacak fiyat tarifelerinin hazırlanmasına ve onaylanmasına ilişkin hükümleri kapsar.

Yönetmeliğin sağlıkla ilgili hükümleri; temizlik, tesislerin genel sıhhi yapısı (tuvaletler, havalandırma, ısıtma, su tesisatı, aydınlatma, kanalizasyon, çöplerin muhafazası, yiyecek ve içecekleri saklanması vb.) ile ilgilidir.

Turizm işletmeleri arasında sözü geçen Sağlık ve Termal Turizmi Tesisleri' nin sağlık ve tedavi ünitelerinin projeleri Sağlık Bakanlığı' nca değerlendirilip onaylanır. Yine havuzlar ve plaj tesislerinde güvenlik ve sağlıkla ilgili bazı nitelikler aranır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Turizm Bakanlığı.

20. SAĞLIK BAKANLIĞI TAŞRA TEŞKİLATI YATAK VE KADRO STANDARTLARI YÖNETMELİĞİ

Amaç: 181 sayılı Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK' ye dayanarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, bakanlığın taşra teşkilatına ilişkin düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 22

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

* : Bu yönetmeliğin metni, 26 Ekim 1994 tarih ve 22093 sayılı R. Gazete' den alınmıştır.

4. 5. DİĞER YÖNETMELİK ÖZETLERİ (KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE)

Not: İlk 6 yönetmeliğin tarihi belli değildir (A,B,C,D,E,F,G).

A) SAĞLIK EĞİTİMCİSİ VE SAĞLIK EĞİTİMİ TEKNİSYENLERİNİN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARINI GÖSTERİR YÖNETMELİK*

Amaç: Sağlık eğitimcisi ve sağlık eğitimi teknisyenlerinin; toplumun sağlık sorunlarının kısa sürede ve en ekonomik bir şekilde yardımcı olmak için, sağlık eğitimi plan ve programları düzenleyip eğitici nitelikteki personel ve her türlü eğitim yöntem, teknik, araç ve gereçlerinden yararlanarak halka gereklerine uygun ve pratik halk sağlığı bilgileri verme görevleri ile ilgili hükümleri ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 25

Yönetmelikte sağlık eğitimcilerinin Bakanlık merkez örgütü ile illerde sağlık müdürlüklerindeki sağlık eğitimi şubelerinde görevlendirileceği belirtilmektedir.

Sağlık eğitimcisinin görevleri;

- 1) Yardımcı sağlık personeli eğitimi.
- 2) Yerel önderlerin eğitimi.
- 3) Halkın sağlık yönünden eğitimidir.

Sağlık eğitimi teknisyenleri de sağlık eğitimcileri ile aynı yerlerde çalışırlar ve sağlık eğitimi şube şefinin vereceği işleri yaparlar.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**B) SAĞLIK İSTATİSTİKÇİSİ, SAĞLIK İSTATİSTİK TEKNİSYENİ,
İSTATİSTİK MEMURLARININ
GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARINI GÖSTERİR YÖNETMELİK***

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, bakanlık merkez örgütü ile il Sağlık Müdürlüklerinde çalışan sağlık istatistikçisi, sağlık istatistik teknisyeni ve istatistik memurlarının görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Madde sayısı: 21

Sağlık istatistikçisi demek; istatistik eğitimi görmüş, yüksek okullar ve Sağlık Eğitim Enstitüsü mezunları ile Sağlık İdaresi Yüksek Okulu mezunlarından sağlık hizmetlerinde görevlendirilen kişiler demektir.

Sağlık istatistik teknisyenleri, en az 40 gün süreli kursu bitiren sağlık koleji mezunlarıdır. İstatistik memuru; en az ortaokul ya da dengi okul mezunu olup, sağlık istatistik hizmetlerinde görevlendirilenlerdir (Bakanlıkça açılmış kursa katılmış olanlar).

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**C) MESKENLERDE BULUNMASI GEREKEN SAĞLIK ÖNLEMLERİNE İLİŞKİN
YÖNETMELİK***

Bu yönetmelikte meskenden kastedilen, ev ve apartman gibi insanların sürekli barındıkları yerlerdir. Otel, han vb. binalarda bulunması gereken sağlık önlemlerinin neler olacağı illerde sağlık müdürü, hastane baştabipleri, belediye tabibi, bayındırlık müdürü, belediye fen müdürü, ilçelerde ocak tabibi, varsa belediye ve garnizon tabibi ve belediye fen memurundan oluşan yerel sağlık kurullarınca saptanacaktır. Köylerde yapılacak evlerin ise Sağlık Bakanlığı' nın çıkardığı "Yeniden Kurulacak Köylerde Gözönüne Alınması Gereken Genel Sağlık Kurallarına İlişkin Tüzük" e göre yapılması gereklidir (Bu tüzük halen yürürlükte değildir).

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**D) ÖLÜLERİN BİR YERDEN DİĞER BİR YERE TAŞINMASINA İLİŞKİN
YÖNETMELİK***

Yönetmeliğe göre, mezardan çıkarılarak taşınmak istenen ölümler için öncelikle gömme izni görülecek ve UHK' nin 229 uncu maddesi göz önünde bulundurulacaktır. Taşınacak ölü, kesinlikle belediye tabibi, belediye tabibi bulunmayan yerlerde sağlık ocağı tabibi, bunlarda yoksa sağlık memurları önünde tabutlanacaktır. Kefen bezinin %5 saf asit fenik ile iyice islatılmış olması ve tabutun da çinkodan ya da kurşundan yapılmış olması gereklidir. Sonunda tabut lehimlenmeli ve daha sonra tahta tabuta konmalıdır. Sandığın dış yüzü belediye ya da sağlık ocağı tabibinin mührü ile mühürlenir.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**E) İNVİTRO FERTİLİZASYON VE EMBRİYO TRANSFERİ MERKEZLERİ
YÖNETMELİĞİ**

Tarih: 1987

Amaç: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı' nın teşkilat ve görevleri hakkında 181 sayılı KHK' ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, invitro fertilizasyon ve embriyo transferi ve benzeri yeni yöntemleri uygulayacak merkezlerle ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişileri ve özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyetlerini ve denetlenme esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 21.

İnvitro fertilizasyon ve embriyo transferi uygulanacak adayın incelenmesi ve tesbiti, merkezlerin açılması, denetlenmesi ve kapatılması ile ilgili tavsiye kararlarını almak üzere, Sağlık Bakanlığınca Bilim Kurulu oluşturulur. Yönetmeliğin ikinci bölümünde Bilim Kurulunda kimlerin olacağı, çalışma şekli ve görevleri açıklanmaktadır.

Yönetmeliğin üçüncü bölümü; merkezlerin kurulması, açılma izni ve ruhsatname verilmesi hakkında; dördüncü bölümü ise bu merkezlerde bulunması gerekli bölümler araç- gereçler ve personel hakkındadır.

Özel merkezler, özel hastane statüsünde olup, bu yönetmelikte belirtilmeyen diğer hususlar için Hususi Hastaneler Kanunu ve Özel Hastaneler Tüzüğü' ndeki hükümlere başvurulur.

Yönetmeliğin ekinde şu liste ve belgeler bulunmaktadır:

- 1) Merkezlerde bulunması gereken araç ve gereç listesi,
- 2) Hasta seçim kriterleri,
- 3) İnvitro fertilizasyon hastalarına ait bilgi fişi,
- 4) İzin belgesi formu.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

F) BEŞERİ, İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZARLARIN TIBBİ TANITIMINDA GEREKLİ KURALLAR YÖNETMELİĞİ

Amaç: Türkiye' de yapılacak (insanlarda kullanılan) kimyasal ve tıbbi müstahzarların tanıtım faaliyetlerinin şekli, kontrolü, ilaç üreticileri, ilaç ithalatçıları, dağıtıcı ve ruhsat sahibi ve ecza depolarının sorumluluğunu ve cezai yaptırımları belirlemektir.

Madde sayısı: 28.

Yönetmeliğe göre tanıtım bilgilendirici, doğru, gerçekçi, kanıtlanabilir, geçerli, güvenilir ve açık olmalıdır. Müstahzarların tıbbi tanıtımı yalnız hekim, dış hekimi ve eczacılara yapılır ve her türlü tanıtım için önceden Sağlık Bakanlığı' ndan izin alınır. Gazetelerde sadece 1262 sayılı Kanun'da belirtildiği şekilde ilan verilir; bu ilanlarda resim veya görüntü yer alamaz. Tanıtım malzemelerinin her türlü sorumluluğu üretici, ithalatçı, dağıtıcı veya ruhsat sahibine aittir.

Yönetmeliğin 25 inci maddesine göre, ecza depoları eczanelere satışlarında, satışlarını artırmak için, hediye vb. adı altında hiçbir vaatte bulunamazlar.

Yürürlük: Yayın tarihinden üç ay sonra.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE ÖZETLER

1. KAZA SAĞLIK İDARELERİ VE SAĞLIK MERKEZLERİ MOTORLU TAŞIT TALİMATNAMESİ

Yayımlandığı R. Gazete: 5.4.1960 *No: 10472*

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, ilçelerdeki sağlık merkezlerinin motorlu taşıtları ile ilgili düzenlemeleri yapmaktır.

Madde sayısı: 45.

Yönetmeliğe göre, motorlu taşıtlar baştabinin emri altında bulundurulur. Koruyucu Sağlık hizmetlerinde veya acil vakalarda hükümet tabipliğince (şimdiki sağlık Ocağı tabipliğince) talep edilen motorlu vasıta sağlık ocağı tabipliği emrine tahsil edilebilir. Yönetmelikte motorlu taşıtların hangi işlerde kullanılacağı, bakımı hakkında hükümler vardır. Bu yönetmeliğin özelliği, beşinci maddesinde ehliyeti olan tabiplerin de zorunlu hallerde vasıta kullanabileceğine izin vermesidir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

2. 7478 SAYILI KANUN GEREĞİNCE VİLAYETLERE BIRAKILAN KÖY İÇMESUYU İŞLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE DAİR YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 12.1.1963 *No: 9631*

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, nüfusu 3000 ve daha az olan köylerin içmesuyu işlerinin Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nce il yönetimlerine bırakılması ve bu amaçla DSİ tarafından tahsisat ayrılması ile ilgili işlemleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 17.

Yönetmeliğe göre adı geçen tahsisat, makbuz karşılığında İl Özel İdaresi'ne devrolunur. İl Özel İdareleri, köyler arasında bu ödeneği dağıtmakla ve yapılan harcamaların dökümünü DSİ'ye bildirmekle yükümlüdür. İl Özel İdareleri, biten tesisi Belediyelik yerlerde belediyelere, belediyelik olmayan yerlerde ise köy ihtiyar heyetine devrederler. Artık bu tesislerin bakım, onarım ve işletmesinden devralan merciler sorumlu olur.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Bayındırlık Bakanlığı.

3. ÇEVRE SAĞLIĞI MEMURLARI YÖNETMELİĞİ*

Yayın Tarihi: 14.8.1965

Amaç: 3017 sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu 'nun uygulama esaslarını göstermektir.

Madde sayısı: 4

Yönetmelikte çevre sağlığı memurlarının görev alacakları yerler ve görevleri sıralanmaktadır. Buna göre çevre sağlığı memurları, aşağıda gösterilen işleri yaparlar:

- 1) Su, besin ve hava hijyeni ile ilgili işler,
- 2) İşyeri ve meskenlerin sağlık yönünden denetimi işleri,
- 3) Kemiriciler ve vektör kontrolü işleri,
- 4) Mezarlıklar kontrolü ve ölü taşınması ile ilgili işler,
- 5) Bulaşıcı hastalıklarla ilgili işler,
- 6) Eğitim işleri,
- 7) Arşiv işleri.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**4. RADYOLOJİ VE TEDAVİ LABORATUVARI TEKNİSYENİ SAĞLIK
MEMURLARININ GÖREV VE YETKİLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK***

Yayın Tarihi: 27.6.1967

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Sağlık Bakanlığı ve denklığı kabul edilen özel ve resmi müesseselerden, Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memuru ünvanıyla mezun olanların görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Madde sayısı: 4

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

**5. LABORATUVAR TEKNİSYENİ SAĞLIK MEMURLARININ GÖREV VE
YETKİLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK***

Yayın Tarihi: 27.6.1967

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, ilgili bölümlerden mezun olan laboratuvar teknisyeni sağlık memurlarının çalışacakları yerler, görevler, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Madde sayısı: 4

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Eren' in "Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı" (11) adlı eserinden özetlenmiştir.

6. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞTİRİLDİĞİ BÖLGELERDE SAĞLIK OCAKLARI İAŞE YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 7.8.1968

No: 12970

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, bölge hastanelerine sevk edilmek üzere sağlık ocaklarında yatması zorunlu hastaların iaşelerinin nasıl olacağına ilişkin esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 12.

Sağlık ocaklarında, yemek pişirme araç ve personeli olmadığından iaşe bedeli sağlık ocağının bağlı olduğu ilçe devlet hastaneleri veya sağlık merkezlerinin bütçesinin "sağlık ocakları giderleri" bölümünden karşılanacaktır. Bu bedelle yiyecek maddeleri günde üç öğün olmak üzere mahallinden hazır olarak satın alınıp hastalara verilecektir. Yönetmelikte bu hususla ilgili bürokratik işlemler anlatılmaktadır.

Bu yönetmelik, işlerliği olmayan bir mevzuattır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı. 2. Maliye Bakanlığı.

7. RADYASYON SAĞLIĞI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 6.12.1968

No: 13070

Amaç: 25.4.1967 tarih ve 12582 sayılı Radyasyon Sağlığı Tüzüğü' ne dayanılarak Başbakanlık Atom Enerjisi Komisyonu Sekreterliği' nce hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, spesifik aktivitesi 0.002 mikroküri/gram' ın üstündeki bütün radyoaktif maddeler ve Radyasyon Sağlığı Tüzüğü' nün 2 inci maddesinde belirtilen radyasyon oluşturan her türlü cihazlarla ilgili hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 95.

Yönetmelikte konular şu bölümler halinde ele alınmıştır:

- 1) Genel Hükümler: 1-10 uncu maddeler,
- 2) Ruhsat Verme ve Kayıt Muamaleleri: 11-37 inci maddeler,
- 3) Radyasyondan Korunma Standartları: 38-62 inci maddeler,
- 4) Endüstriyel Radyografi Operasyonları İçin Radyasyon Güvenliği Kuralları: 63-78 inci maddeler,
- 5) X Işınlarnın Teşhis ve Tedavide Kullanılması: 79-90 ıncı maddeler,
- 6) Kapalı Radyoaktif Kaynakların Tıpta Kullanılması: 91-93 üncü maddeler.

Yönetmeliğin son iki maddesi (94 ve 95 inci), yürürlük ve yürütme ile ilgilidir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Başbakan.

8. SOSYALLEŞTİRİLMİŞ SAĞLIK HİZMETLERİNİN SAĞLIK KURULLARI YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 15.3.1969 **No: 13149**

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde halkla işbirliğini sağlamak için Bakanlık teşkilatının değişik kademelerinde kurulacak olan *sağlık kurullarının* işleyiş biçimini açıklamaktır.

Madde sayısı: 7.

Buna göre, sağlık ocaklarında Sağlık Ocağı Sağlık Kurulu, sağlık merkezlerinde Sağlık Merkezi Sağlık Kurulu, illerde ise İl Sağlık Kurulu kurulur.

Sağlık kurullarının görevleri şunlardır:

- 1) Halkın istekleri ve hizmeti engelleyen sebepler ve giderilme yollarını tespit,
- 2) Çevre sağlığı hizmetleri,
- 3) Sosyal hizmet faaliyetleri,
- 4) Toplum sağlığı hizmetleri,
- 5) Eğitim hizmetleri.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: 9.6.1969 gün ve 13218 sayılı R. Gazete' de yayımlanan "Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Ek Yönetmelik" ile "Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği" nin 3 üncü maddesinin 2 inci bendinin (c) paragrafı değiştirilmiştir. Bu değişiklikle İl Sağlık Kurulları' nda daha önce yer almayan Tabip Odası Başkanı veya temsilcisine de adı geçen kurula katılma hakkı verilmiştir.

9. LAĞIM MECRASI İNŞAASI MÜMKÜN OLMAYAN YERLERDE YAPILACAK ÇUKURLARA AİT YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 19.3.1971 **No: 13783**

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; kanalizasyon şebekesi olmayan yerlerde, su toprak ve yiyecek maddelerinin pis sularla kirlenmesini önlemek amacıyla açılacak çukurlarla ilgili esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 94 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmelikte yerel şartlara göre seçilecek sistemlerin çeşitleri başlığı altında, hela çukurları, yeraltına sızdırma, akarsulara verme, yeraltına daldırma (sızdırma kuyuları) anlatılmakta olup, bunların nasıl yapılacağı, projelendirileceği örnek şekillerle gösterilmektedir. Ayrıca dezenfeksiyon usulleri, işletme ve bakıma ait hususlar da açıklanmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

**10. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLAR ÇIKTIĞINDA ALINACAK
TEDBİRLERE UYULMAMASI HALİNDE UYGULANACAK CEZA
YÖNETMELİĞİ**

Yayımlandığı R. Gazete: 13.6.1973

No: 14563

Amaç: 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu (UHK)' nun Ek 2 inci maddesine dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, UHK' nun 69 uncu maddesi gereğince alınmış olan önlemlere aykırı hareket edenler ve zorunluluklara uymayanlara, bu kanunda ayrıca bir ceza hükmü gösterilmediği hallerde veya kanunda gösterilen cezanın uygulaması devam ederken toplum sağlığına zarar verecek fiillerin derhal ortadan kaldırılmasında zorunluluk olan hallerde verilecek para cezalarının uygulanışı ile ilgili hükümleri ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 8.

Yönetmeliğe göre ceza verme yetkisi şu görevlilere tanınmıştır:

- 1) Bakanlıkça bu konuda görevlendirilen tabipler,
- 2) Sağlık Müdürlüğü veya yardımcılığı yapan tabipler,
- 3) Hükümet tabipleri ve ocak tabipleri,
- 4) Belediye Sağlık İşleri Müdürleri ve Belediye başhekimleri,
- 5) Belediye tabipleri ve Özel İdare tabipleri,
- 6) Çevre Sağlığı Şube Başkanları ve teknisyenleri veya bu görevi yapan sağlık memurları.

Yönetmelikte, ceza ihbarnamesinin düzenlenmesi, muhasip mutemedi tayini ve görevleri ile ilgili hükümler de yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, 2. Maliye Bakanı.

11. TABABET UZMANLIK YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 22.5.1974

No: 14893

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; herhangi bir tıp dalında uzman olacakların aynı kural ve koşullarda yetişmelerini sağlamak üzere Tababet Uzmanlık Kurulu' nun kuruluş ve çalışma şeklini, asistan yetiştirmeye yetkili kılınacak sağlık kurum ve birimlerinin niteliklerini, asistan yetiştirmeye yetkili kılınacak uzmanların niteliklerini, asistan eğitiminin esaslarını ve uzmanlık sınavıyla ilgili hususları düzenlemektir.

Madde sayısı: 64 madde ve 6 geçici madde.

Bu yönetmelik; Tıp Fakülteleri, Diş Hekimliği Fakülteleri ve Yüksek okullarıyla, Gülhane Askeri Tıp Akademisi dışında uzman yetiştirmeye yetkili sağlık kurumlarını, asistan yetiştirecek uzmanları ve bu kurumlarda yetiştirilecek asistanları kapsamakta olup, yönetmelik 11 bölümden oluşmaktadır.

Yönetmelikte; Tababet Uzmanlık Kurulu' nun oluşumu, görevleri ve çalışma şekli birinci bölümde açıklanmaktadır.

Yönetmeliğin ikinci bölümü, kurumların nitelikleri, üçüncü bölümü birimlerin nitelikleri, dördüncü bölümü eğitim personeli, beşinci bölümü asistanlık giriş sınavları, altıncı bölümü eğitim plan ve programları, yedinci bölümü uzmanlık sınavları, dokuzuncu bölümü inceleme ve değerlendirme hakkındadır. Yönetmelikte 8 inci bölüm yoktur (maddi hata yapılmış). 10 uncu bölüm geçici hükümleri, 11 inci bölüm ise son hükümleri içermektedir.

Yönetmeliğin ekinde şu listeler vardır:

1) Birimlerde bulunacak asistan sayısı listesi, 2) Çeşitli birimlerin uzmanlık sınav jürileri oluşum listesi, 3) Asistan yetiştirmeye yetkili olacak uzmanların bilimsel çalışma ve yayınlarının incelenmesi, 4) Tez değerlendirme formu.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

*: Tababet Uzmanlık Yönetmeliğinde iki değişiklik yapılmıştır:

1) 26 Kasım 1985 gün ve 18940 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan (değişiklik getiren) yönetmelik ile Tababet Uzmanlık Yönetmeliğininin 40 ıncı maddesi değiştirilmiştir. Bu madde asistanlık sınavları hakkındadır.

2) 19 Ekim 1992 gün ve 21380 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan yönetmelik ile 27 inci maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Bu fıkra, şef olabilmek için ilgili dalda 10 yıl çalışmış

olma veya beş yıl şef yardımcılığı yapmış olma şartını getirmekteydi. Yine bu maddeye göre yan dallar ile bakteriyoloji ve enfeksiyon hastalıkları, biyokimya, patolojik anatomi, radyoloji, anesteziyoloji ve reanimasyon dallarında yukarıda bahsedilen süre; şefler için altı yıl, şef yardımcıları için üç yıl olarak öngörülmektedir. Değişiklik yapan yönetmeliğe göre evvelce kazanılmış haklar saklı kılınmaktadır..

3) 29 Mayıs 1993 gün ve 21595 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan ve değişiklik getiren yönetmeliğe göre, bu süreler tekrar eski hale getirilmektedir. Keza şef yardımcılığının nitelikleri de yeniden tanımlanmaktadır.

12. KAYNAK SULARI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 17.6.1974 **No: 14918**

Amaç: Gıda Maddeleri Tüzüğüne dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, kaynak suları ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 60 madde ve bir geçici madde.

Yönetmelike şu bölümler vardır:

- Konu ile ilgili tanımlar: 4 ve 5 inci maddeler,
- İlk başvurma ve yapılacak işlemler:6-10 uncu maddeler,
- Tesislere ait hükümler: 11-29 uncu maddeler,
- Kaynak suyu kaplarına ait hükümler: 30-38 inci maddeler,
- Satıcılar için hükümler:39-44 uncu maddeler,
- Çeşitli hükümler:45-55 inci maddeler,
- Ceza hükümleri ve idari tedbirler:56-60 inci maddeler.

Yürürlük: Belirtilmemiştir.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

13. KANSER SAVAŞ KONSEYİ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK*

Yayımlandığı R. Gazete: 15.7.1975 **No: 15296**

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, kanser savaşının bilim ve tekniğin gelişim, bulgu ve görüşlerinden yararlanılarak hedefine ulaşmasına yardımcı olmak için kurulan Kanser Savaş Konseyi ile ilgili kuruluş, görevler ve çalışmalar hakkındaki hükümleri ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 12 madde.

Konsey' in merkezi Ankara' da Sağlık Bakanlığı'nda olup, sekretarya işleri Kanser Savaş Müdürlüğü' nce (şimdiki adıyla Kanser Savaş Daire Başkanlığı) yürütülür.

Koseyin görevleri şunlardır:

- 1) Kanser Savaşıyla ilgili politikalar, projeler geliştirmek,
- 2) Kanserle ilgili istatistiksel çalışmalar.
- 3) Sağlık Bakanlığı ve diğer ilgili örgütlerle işbirliği yapmak ve öneriler getirmektir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

14. SAĞLIK MÜŞAVİRLERİ VE ATAŞELERİ YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 19.3.1976

No: 15533

Amaç: Dışişleri Bakanlığı kadrolarına nakil suretiyle, yurt dışındaki diplomatik temsilcilik ve konsolosluk heyetleri nezdinde sağlık müşaviri veya ataşesi olarak atanacakların görevleri, nitelikleri, atanma ve çalışmaları bu yönetmelik hükümlerine bağlıdır.

Madde sayısı: 11.

Sağlık müşavir ve ataşelerinin başlıca görevleri şöyle sıralanabilir:

- 1) Diplomatik temsilciliklerin ya da konsolosluk heyetlerinin sağlıkla ilgili konularda danışmanlığını yapmak, 2) Çalışmaları hakkında Sağlık Bakanlığı' na bilgi vermek, 3) Buldukları ülkelerde, sağlık alanında kaydedilen gelişmeleri izlemek ve raporla bildirmek, 4) Ulusal ve uluslararası sağlık kuruluşları ile ilgili olarak kendilerine verilecek görevleri yerine getirmek, 5) Sağlık üzerine kötü etki yaptığı anlaşılan ilaçların veya kimyasal maddelerin kullanılmasını kısıtlayan ya da yasaklayan kararları hemen bildirmek, 6) Buldukları ülkedeki T.C. uyrukluların sağlık sorunlarıyla ilgilenmek ve çözümünde yardımcı olmak, 7) Yurt dışına gönderilen Sağlık Bakanlığı personelinin çalışmaları ile ilgilenmek.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: 1. Dışişleri Bakanı. 2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

15. HUDUT SAĞLIK İDARELERİ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete:7.5.1979

No:16630

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü' nün kara sınırlarındaki sağlık örgütü olan Hudut Sağlık İdareleri'nin görevlerini açıklamaktır.

Madde sayısı: 45.

Hudut Sağlık İdareleri'nin görevi, kara sınırlarından bulaşıcı ve salgın hastalıkların ülkeye girmesini ve ülkedeki bu tür hastalıkların da dışarıya çıkmasını önlemek olup, bu idarelerde sağlık memurları ve koruyucular görev yapar. Hudut Sağlık İdaresi'nin bulunmadığı sınır kapılarındaki sağlık görevleri, o ilin Sağlık Müdürlüğü' nün önerisi ve valinin onayı ile geçici olarak atanan görevlilerce yürütülür.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

16. SAĞLIK MESLEK LİSELERİ YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete:13.11.1979

No: 16808

Amaç: 3017, 1593, 2162 ve 1739 sayılı kanunlara dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Meslek Liselerinin amaç, kuruluş, eğitim ve öğretim işleri ile bu kurumlardaki görevlilerin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 174 madde ve 3 geçici madde.

Sağlık Meslek Liseleri, dört yıllık okullar olup, aşağıdaki bölümlere sahiptir (8.1.1983 gün ve 17922 sayılı R. Gazete' de yayımlanan değişik haliyle):

- 1) Hemşirelik, 2) Ebelik, 3) Toplum Sağlığı Hemşireliği, 4) Sağlık Memurluğu,
- 5) Laboratuvar, 6) Radyoloji, 7) Çevre Sağlığı, 8) Ortopedik Cihaz ve Protez.

Yönetmelikte konular şu bölümler halinde açıklanmaktadır:

- 1) Genel Hükümler: 1-8 inci maddeler,
- 2) Yönetim (personelin görev, yetki ve sorumlulukları): 9-72 inci maddeler,
- 3) Kurullar, Eğitici Çalışmalar: 73-86 inci maddeler,
- 4) Kayıt- Kabul: 87- 100 üncü maddeler,
- 5) Nakiller ve Öğretim Belgeleri: 101-111 inci maddeler,
- 6) Öğrenciler, öğrencilere verilen işler, öğrenci izinleri, iş ve tatil günleri: 111-121 inci maddeler,
- 7) Arşiv işleri: 122- 130 uncu maddeler,
- 8) Pansiyon işleri, diğer hükümler: 130- 174 üncü maddeler.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: 14.11.1987 tarih ve 19634 sayılı R. Gazete' de yayımlanan değişiklikle Bakanlığa. ihtiyaç duyulan branşlarda lise veya dengi okul mezunlarına Sağlık Meslek Liselerinde "Tamamlama Programları" uygulayarak meslek eğitimi yaptırma yetkisi verilmiştir.

**17. GIDA MADDELERİ İLE TEMASTA BULUNAN VEYA BULUNMAK ÜZERE
İMAL EDİLEN PLASTİKLER HAKKINDA YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 12.6.1980 No: 17015

Amaç: Gıda Maddeleri Tüzüğü' nün 681 inci maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; gıda ambalajları imalinde kullanılacak plastik maddelerin içerecekleri ana ve katkı maddeleri ile, boya maddelerinin belirtilmesidir.

Madde sayısı: 10 madde.

Yönetmelikte, yiyecek maddeleri ile temasta kullanılan değişik plastik maddelerin isimleri listeler halinde verilmiştir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

**18. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞINA BAĞLI YATAKLI TEDAVİ
KURUMLARINDA AYAKTA TEDAVİ EDİLEN FAKİR HASTALARA İLAÇ VE
SIHHİ MALZEME VERİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete:29.12.1980 No: 17205

Amaç: Bu yönetmelik, ödeme gücü olmayan vatandaşlar ile 2022 sayılı Kanundan yararlanan vatandaşların ayaktan tedavileri halinde kendilerine yapılacak sağlık malzemesi ve ilaçlar yardımları hakkında uygulanacak hükümleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 8 madde.

Yönetmelik, yardım ödeneğinin bakanlık tarafından il ve ilçeler emrine gönderileceğinden bahsetmekte ise de halen "Yeşil Kart" uygulaması nedeniyle işlerliği yoktur.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, 2. Maliye Bakanı.

19. UÇAKLARDA UYGULANACAK SAĞLIK İŞLEMLERİNE AİT YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete:29.5.1981 No: 17354

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, ülke içinden ülke dışına ve ülke dışından ülke içine hava taşıt araçlarıyla bulaşıcı ve salgın hastalıkların girişini önleyecek tedbirleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 88 madde.

Yönetmelik, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü' nün Türk hava limanlarındaki sağlık örgütü olan "Hava İstasyonu Sağlık Denetleme Merkezleri" tarafından uygulanır.

Yönetmelikte şu bölümler yer almaktadır:

- 1) Tanımlar ve Yönetmelik Hükümleri: 1-12 inci maddeler,
- 2) Sağlık Önlem ve İşlemleri: 13-63 üncü maddeler,
- 3) Tüzüğe Bağlı (Uluslararası Sağlık Tüzüğü) Hastalıklardan Her Birine Karşı

Uygulanacak Sağlık Önlemleri:64-85 inci maddeler.

Yönetmeliğin son üç maddesi yürürlük hükümleridir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

20. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞTİRİLDİĞİ İL VE BÖLGELERDE SAĞLIK OCAĞI VE SAĞLIK EVİ LOJMANLARININ TAHSİS, YÖNETİM VE KİRA YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 29.5.1982 No: 17708

Amaç: 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun' a dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirildiği ve nüfusu 5000' den az olan yerleşim yerleri içindeki sağlık ocağı ve sağlık evi lojmanlarının tahsis, yönetim ve kira işleri ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 18.

Yönetmeliğe göre lojman hakkı, sağlık ocaklarında tabip, sağlık memuru, hemşire ve ebeler için, sağlık evlerinde ise ebeler için söz konusu olup, eğer bu personelden eksik varsa diğer personele de tahsis yapılabilir. Ancak hak sahibi personel göreve başladığında ve talebi olursa, daha önce lojmana yerleşmiş ama yönetmeliğe göre lojman hakkı olmayan personel, lojmanı derhal boşaltmak zorundadır. Lojman talebinde bulunan

personelin o yerde kendisine, eşine veya bakmakla yükümlü olduğu kişilere ait konutu varsa o personele lojman tahsis edilemez.

Lojman tahsisi, Lojman Tahsis Komisyonu tarafından, yönetmelikte belirtilen esaslar dahilinde yapılır. Yönetmeliğe göre lojmanlarda belli bir ücret karşılığı oturulur.

Yürürlük:Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, 2. Maliye Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

21. İNSAN CESEDİ ÜZERİNDE BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAPILMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK*

Yayımlandığı R. Gazete: 17.6.1982 **No:** 17727

Amaç: Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun' a dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; sağlığında vücudunu ölümünden sonra inceleme ve araştırma faaliyetlerinde faydalanılmak üzere vasiyet edenlerle, kimsenin sahip çıkmadığı ve adli kovuşturma ile ilgisi bulunmayan cesetlerin, Yükseköğrenim kurumlarına (tıp ve dişhekimliği fakülteleri) gönderilmesi, muhafazası, defin ruhsatı da dahil, tabi olacakları işlemleri belirlemektir.

Madde sayısı: 9 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmeliğe göre birden fazla Yüksek Öğretim Kurumu bulunan ve gerek görülen diğer illerde Sağlık Bakanlığının izni ile Yükseköğrenim kurumlarınca "Cesetleri İlaçlama ve Muhafaza Etme İstasyonları" kurulur. İstasyonlar kuruluncaya kadar Tıp Fakülteleri Anatomi birimleri bu görevi yürütür.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: 1. Sağlık ve Sosyal Yardım, 2. İçişleri Bakanlıkları.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

**22. S.S.Y.B. REFİK SAYDAM HIFZISIHHA MERKEZİ BAŞKANLIĞI HİZMET
YÖNETMELİĞİ***

Yayımlandığı R. Gazete: 19.10.1982 No: 17843

Amaç: T.C. Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun'a dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı müessesenin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk, yönetsel ve bilimsel çalışma esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 39 madde ve bir geçici madde.

Yönetmelikte konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- 1) Müessesenin temel görevi ve işlevleri,
- 2) Enstitü müdürü, müdür yardımcıları, okul müdürü, genel sekreter, danışma kurulu, denetleme kurulu, bilim kurulu, okul kurulu, sivil savunma uzmanı ve komisyonların görevleri, çalışma biçimleri,
- 3) Müessesenin bilimsel hizmet bölümleri.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

* 1: Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenen bu yönetmeliğe. 10.1. 1983 gün ve 17924 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan yönetmelik ile iki ek madde eklenmiştir. Buna göre. enstitüye şu bölümler eklenmiştir: 1) Tüberküloz-Göğüs Hastalıkları-Eğitim ve Araştırma Bölümü. 2) Ana ve Çocuk Sağlığı-Nüfus Planlaması Bölümü.

* 2: 181 sayılı KHK ile Hıfzısıhha Okulu bölümü kaldırılmıştır.

25. NÜFUS PLANLAMASI HİZMETLERİNİ YÜRÜTECEK PERSONELİN EĞİTİMİ, GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 10.9.1983

No: 18161

Amaç: Nüfus planlaması hakkında kanuna dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; nüfus planlaması hizmetlerini yürütecek personelin eğitim ve görevlendirme esas ve usulleriyle uygulamadaki yetkilerini belirlemek, bu hizmetin yürütülmesi sırasında kullanılacak ilaç ve araçların niteliğini saptayacak olan Bilimsel Komisyonun kuruluş ve işleyiş esaslarını tesbit etmektir.

Madde sayısı: 23 madde.

Yönetmelikte, Bilimsel Komisyonun kimlerden oluşacağı, belirtilmekte olup, komisyon her dört ayda bir Bakanlığın çağrısı üzerine toplanacaktır.

Yönetmeliğin üçüncü bölümü nüfus planlaması eğitim merkezleri, dördüncü bölümü personel eğitimi, beşinci bölümü eğitilmiş personelin görevlendirilmesi, altıncı bölümü ise personelin görev, yetki ve sorumlulukları hakkındadır.

Nüfus planlaması hizmetleriyle tüm sağlık ve yardımcı sağlık personeli görevlidir. Bununla birlikte, “uzman hekim” den kastedilen, kadın hastalıkları ve doğum, üroloji, genel cerrahi uzmanlarıdır. Uzman hekimlerin görevi, aynı zamanda eğitim ve denetimdir.

“Pratisyen hekim” den kastedilen ise, kurs görmüş ve Bakanlıkça yeterlik belgesi verilmiş pratisyen hekimlerdir. Keza, “yardımcı sağlık personeli”nden de kastedilen yine kurs görmüş ve Bakanlıkça yeterlik belgesi verilmiş hemşire, ebe-hemşire ve ebelerdir. İl Sağlık Müdürü’ nün görevini yerine getirmeyen veya getiremeyenlerin yeterlik belgelerini geçici süreyle alma yetkisi olup, bu durumun Bakanlığa bildirilmesi gereklidir.

Yönetmeliğin sonunda “Eğitim Merkezlerinde Bulunması Gereken Araç, Gereç ve Malzeme Listesi” bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

26. GAYRI SIHHİ MÜESSESELER YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 26.10.1983 No: 18203

Amaç: 1593 sayılı UHK' nun 268-275 inci maddelerine dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; çevresinde bulunanlara fiziki, ruhi ve sosyal yönlerden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ve doğal kaynakların kirlenmesine neden olabilecek "gayrı sıhhi müesseseler" ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 39 madde ve 1 geçici maddeden ibarettir.

Gayrı sıhhi müesseseler, zararlılık derecelerine göre, yönetmelikte üç başlık altında incelenmiş olup, bunlar sırasıyla şöyledir (madde:4):

a) Birinci Sınıf Gayrı Sıhhi Müesseseler: Meskenlerden ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulması gereken müesseseler,

b) İkinci Sınıf Gayrı Sıhhi Müesseseler: Meskenlerden ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerden kurulca önerilip Valilikçe uygun görülecek bir uzaklıkta yapılması gereken müesseseler,

c) Üçüncü Sınıf Gayrı Sıhhi Müesseseler: Meskenlerin ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerin yakınında kurulabilmekle beraber sıhhi denetim altında tutulması gereken müesseseler.

Yönetmelikte, adı geçen müesseselerin açılma, işletilme ve denetimine ait hususlar yer almaktadır. Buna göre, birinci sınıf olan kuruluşların ruhsat işlemi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı' nın ortak incelemeleri sonucunda verilir. İkinci ve üçüncü sınıf olan müesseseler ise ilçelerde kaymakamların, illerde ise valilerin onayı ile açılır. Her türlü gayrı sıhhi müessesenin açılması için önce İnceleme Kurulu' nun onayı gerekli olup, bu kurulda illerde Sağlık Müdürü' nün veya uygun göreceği görevlinin , ilçelerde ise Sağlık Ocağı tabibinin bulunması gerekir. Tesisin özelliğine göre ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan teknik elemanlar da görevlendirilebilir.

Yönetmelik, sanayi bölgelerinin ve bu bölgelerin dışında kurulacak olan birinci ve ikinci sınıf gayrı sıhhi müesseselerin etrafında, "sağlık koruma bandı" konulmasını hükme bağlamaktadır.

Tesis izninin verilmesini takiben, yetkili merciler, işletme sahibine alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını görmek için "deneme izni" verebilirler. Bunu takip ederek de "açılma ruhsatı" verilir.

Mülki idarelerin, verdikleri ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müessese ruhsatlarını, Sağlık Bakanlığı ile Sanayi Bakanlığı'na aylık olarak bildirilmesi gerekir.

Yürürlük:Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

27. SAĞLIK EĞİTİM ENSTİTÜLERİ GENEL YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 23.11.1983 **No: 18230**

Amaç: 555 sayılı Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu'na dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı Sağlık Eğitim Enstitülerinin amaçları, yönetim biçimi ile eğitimin sürdürülmesine ilişkin esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 85 madde ve 3 geçici madde.

Sağlık Eğitim Enstitüleri, sağlık meslek lisesi mezunlarının başvurabildiği ve gerekli eğitim sonrasında sağlık meslek liselerinde öğretmen ve yönetici, koruyucu ve tedavi edici hizmetlerin gerektirdiği alanlara eğitici, yönetici ve denetici sağlık personeli yetiştiren, Bakanlığa bağlı yüksek okullardır.

Yönetmelik 12 bölümden ibaret olup, bu bölümler ile madde numaraları aşağıda gösterilmiştir:

- 1) Genel Hükümler: 1-4 üncü maddeler,
- 2) Tanım ve Amaç: 5-7 inci maddeler,
- 3) Yönetim: 8-23 üncü maddeler,
- 4) Öğretmen ve Asistanlar: 24-44 üncü maddeler,
- 5) Öğrenci Kayıt ve Kabul İşleri: 45-50 inci maddeler,
- 6) Devam ve devamsızlık: 51-52 inci maddeler,
- 7) Disiplin İşleri: 53-63 üncü maddeler,
- 8) İş ve Tatil Günleri: 64-67 inci maddeler,
- 9) Sınavlar ve Sınıf Geçme: 68-80 inci maddeler,
- 10) Diğer Hükümler: 81 ve 82 inci maddeler,
- 11) Geçici Hükümler: 1-3 üncü geçici maddeler,
- 12) Yürürlük Hükümleri: 83-85 inci maddeler

Enstitüdeki bölümler şunlardır: 1) Ana ve Çocuk Sağlığı, 2) Medikal bakım, 3) Toplum Sağlığı, 4) Çevre Sağlığı, 5) Laboratuvar, 6) Radyoloji.

Yürürlük: Onay tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

28. ADLİ TIP KURUMU KANUNU UYGULAMA YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: 14.2.1984 **No: 18132**

Amaç: Adli Tıp Kurumu Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; Adli Tıp Kurumu Başkanlığı' nın kuruluşuna dahil birim ve müdürlüklere, ihtisas dairelerinde bulunacak şubelere, grup başkanlıklarına, adli tıp şube müdürlüklerine ait uygulama hükümlerini belirlemektir.

Madde sayısı: 28.

İhtisas Daireleri şunlardır:

1) Morg İhtisas Dairesi, 2) Gözlem İhtisas Dairesi, 3) Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi, 4) Biyoloji İhtisas Dairesi, 5) Fizik İncelemeler İhtisas Dairesi, 6) Trafik İhtisas Dairesi.

Yönetmelikte; adli tıpla ilgili işlemlerin prosedürleri, kurum dışından bilirkişi dinlenmesi, uzman yetiştirilmesi, Adli Tıp Genel Kurulu, İhtisas Kurulları, Emanet Memurluğu ve tutulacak defterler de açıklanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: 1. Adalet, 2. Maliye ve Gümrük, 3. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanları.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

29. ATIK SULARIN KANALİZASYON ŞEBEKESİNE DEŞARJI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 13.3.1984 **No: 18340**

Amaç: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) tarafından çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, İstanbul belediye sınırları içinde atık suların kanalizasyon şebekesine bağlanmalarına, vidanjör ve benzeri bir araç ile taşınarak kanalizasyon şebekelerine boşaltılmalarına; kanalizasyon şebekesi olmayan yerlerde uygulanacak yöntemlere ilişkin esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 26.

Yürürlük: Yayımlı tarihi. **Yürütme:** İSKİ Genel Müdürlüğü.

30. TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ MERKEZ HEYETİ
PERSONEL İÇ YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: Bu yönetmelik, R. Gazete' de yayımlanmamıştır.

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, TEB Merkez Heyeti Bürosu' nda çalıştırılan personel hakkındaki hükümleri açıklamak olup, belirli süreli hizmet sözleşmeleri ile geçici olarak çalıştırılanlar bu yönetmeliğin kapsamı dışındadır.

Bu yönetmelik kapsamına giren personel memur ve hizmetliler olarak ikiye ayrılır. Yönetmelikte, bu personelin çalıştırılma şartları ile ücret, sosyal yardım, yolluk ve izinlerle ilgili hükümler yer almaktadır.

Madde sayısı: 26.

Yürürlük: 1.11.1984

Yürütme: Belirtilmemiştir.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun "Sağlık Mevzuatı (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

31. TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ MERKEZ HEYETİ ÖRGÜTLENME
YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: Bu yönetmelik, R. Gazete' de yayımlanmamıştır.

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, TEB merkez örgütlenmesi, Merkez Heyeti Yardımcısı Komisyonları ve Uzmanlık Komisyonları çalışma esaslarını, görev tanımlarını ve sorumluluklarını açıklamaktır.

Madde sayısı: 34.

Yürürlük: 1.11.1984

Yürütme: Belirtilmemiştir.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun "Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

**32. İSPENÇİYARİ VE TIBBİ MÜSTAHZAR İMALATHANELERİ
YÖNETMELİĞİ***

Yayımlandığı R. Gazete: 1.11.1984 No: 18562

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, yüksek kaliteli ilaçların temini, farmasötik ve tıbbi müstahzar, madde, malzeme ve terkiplerin imali ve bunların imal edildikleri yerlerin açılış, çalışma ve kontrollerine dair hükümleri belirlemektir.

Madde sayısı: 23 madde ve 1 geçici madde.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenen bu yönetmeliğin ilaç ambalajlarına ilişkin hükümleri, "İlaçta Ambalaj Yönetmeliği" ile yürürlükten kalkmıştır.

**33. MEVCUT BİNALARDA ISI YALITIMI İLE YAKIT TASARRUFU
SAĞLANMASI VE HAVA KİRLİLİĞİNİN AZALTILMASINA DAİR
YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 19.11.1984 No: 18580

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, her türlü binalarda ısı yalıtımı ile yakıt tasarrufu sağlanması ve hava kirliliğinin azaltılmasına ilişkin düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 14.

Yönetmelikte bu konudaki mühendislik projeleri, hesaplamaları ile ilgili teknik hususlar anlatılmaktadır. Projelerin denetim yetkisi belediyelere aittir.

Yönetmeliğin ekinde Türkiye' nin dört sıcaklık bölgesi ve bu bölgelere göre iskan merkezleri listesi yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı.

**34. BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ HAKKINDA 3030 SAYILI
KANUN'UN UYGULANMASI İLE İLGİLİ YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 12.12.1984 No: 18603

Amaç: 27.6.1984 tarih ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun' a dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; Büyük Şehir Belediyelerinin görev, yetki,

sorumluluk, imtiyaz ve muafiyetleri, görev ve hizmet alanı içindeki ilçe belediyeleriyle ilişkileri, idari ve mali yapıları, merkezi idare ve bağlı kuruluşları ile ilişkilerine ait hususları düzenlemektir.

Madde sayısı: 57.

Yönetmeliğin ikinci bölümü sağlık ve esenlik, zabıta ve itfaiye ile ilgilidir. Buna göre, büyük şehir olan yerlerde UHK, Belediye Kanunu, Çevre Kanunu ve diğer mevzuatın belediyelere verdiği yetki ve sorumluluk, büyük şehir belediyelerine aittir. Gayri Sıhhi Müesseselerin denetimi, mezarlıklarla ilgili görevler, temizlik ve itfaiye işlerini Büyük Şehir Belediyeleri yürütür. Zabıta hizmetleri ise ilçe belediyelerinin birincil sorumluluğundadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: İçişleri Bakanı.

35. TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ ECZANELER BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİ VE ECZACILAR İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ YÖNETMELİĞİ*

Yayımlandığı R. Gazete: Bu yönetmelik, R. Gazete' de yayımlanmamıştır.

Amaç: 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununda belirtilen bölge ve işyeri temsilcilikleri ile ilgili hükümlere dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; Bölge Eczacı Odalarının görev sınırları içinde; gerektiğinde ilçelerde, nöbet bölgelerinde, kamu ve özel kuruluşlarda temsilcilikler kurma, bu temsilciliklerin atama ve görev süreleri, çalışma biçimleri, görevden alınma şekil ve usulleri ile ilgili hususları açıklamaktır.

Madde sayısı: 15.

Yürürlük: 5.10.1985

Yürütme: TEB.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

36. TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ YÖNETMELİĞİ*

Amaç: Türk Eczacıları Birliği (TEB)' nin çalışma esaslarıyla ilgili esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 80.

Yönetmelikteki bölümler:

- 1) Büyük Kongre: 1-13 üncü maddeler,
- 2) Birlik Örgütü İçerisinde Birleşebilecek ve Birleşemeyecek Görevler İle Boşalan Görevlerin Doldurulması: 14-18 inci maddeler,
- 3) Aidat ve Giriş Paraları İle Nakil İşlemleri: 19-26 inci maddeler,
- 4) Yevmiye, Yolluk ve Huzur Hakkı: 27-31 inci maddeler,
- 5) Merkez Heyeti Çalışma Düzeni: 32-40 inci maddeler,
- 6) Merkez Heyeti Yardımcısı Çalışma Komisyonları: 41-47 inci maddeler,
- 7) Merkez Heyeti- Eczacı Odaları Murakıplarının Görev ve Yetkileri İle Seçilebilme Koşulları: 48-55 inci maddeler,
- 8) Eczacı Odaları Kongreleri: 56-65 inci maddeler,
- 9) Eczacı Odaları Yönetim Kurullarının Çalışma Düzenleri: 66-73 üncü maddeler,
- 10) Uluslararası Eczacılık Federasyonu İle İlgili Hükümler: 74- 80 inci maddeler.

Yürürlük: Bu yönetmelik, TEB' nin 22.12.1985 tarihinde Ankara' da yapılan Olağan Büyük Kongresinde kabul ve onaylanmış olup, kabulü gününde yürürlüğe girmiştir.

Yürütme: TEB Merkez Heyeti.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

**37. FARMASÖTİK VE TIBBİ MÜSTAHZAR, MADDE, MALZEME VE
TERKİPLER İLE BİTKİSEL PREPARATLARIN GERİ ÇEKİLMESİ VE
TOPLATILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK***

Yayımlandığı R. Gazete: 15.8.1986 **No: 19196**

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; tüketicinin sağlığı ve emniyeti açısından, bozuk ve hatalı bulunan ya da kullanılmasında sakınca görülen farmasötik ve tıbbi müstahzar, madde, malzeme ve terkipler ile bitkisel preparatların piyasadan kısa sürede ve etkin bir şekilde geri çekilmesinde ve toplatılmasında uyulacak kural, yetki ve sorumlulukları ve kontrol esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 30 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmeliğe göre "geri çekme", üç sınıftır: (birinci, ikinci ve üçüncü sınıf). Bu sınıflama, ürünün oluşturduğu tehlike veya hata göz önüne alınarak belirlenir.

Geri çekme nedenleri beş grupta toplanmıştır: 1) Ambalaj hataları, 2) Etiketleme ve baskı hataları, 3) Muhteva hataları, 4) Etkiye bağlı hatalar, 5) Diğerleri (ruhsatsız üretim, izinsiz formül, ambalaj, prospektüs, üretim yeri değişikliği, son kullanma tarihi değişen veya sona erenler, üretim yeri şartlarının iyi imalat uygulamaları kurallarına uymaması).

Sağlık Bakanlığı, geri çekmenin yürütülmesini her safhada denetler; ürünün sağlığa zarar verme veya hata niteliğine göre sorumlu firma hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu' na göre de işlem yapılır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

38. HAVA KALİTESİNİN KORUNMASI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 2.11.1986 **No: 19269**

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; her türlü faaliyet sonucu atmosfere yayılan is, duman, toz, gaz, buhar ve aerosol halindeki emisyonları kontrol altına almak, insanı ve çevresini korumak, hava kirliliği nedeniyle çevrede ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek için alınacak önlemleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 64 madde ve 1 geçici madde.

Bu yönetmelik aşağıdaki durumlarda uygulanmaz:

1) 2690 sayılı Kanun ile Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna verilen yetki alanına giren, insan sağlığı ve çevrenin nükleer yakıt ve diğer radyoaktif maddelerin radyasyonundan korunmasında; ilgili tesis, alet ve düzeneklerde,

2) İşçi sağlığı ve iş güvenliği tüzükleri kapsamına giren işyeri atmosferlerinde,

3) Hava alıcı ortamına bir emisyonun sözkonusu olmadığı tesis, alet ve düzeneklerde.

Yönetmelikte geçen “*emisyon*” sözcüğünün tanımı: “Yakıt ve benzerlerinin yanmasıyla; sentez, ayrışma, buharlaşma ve benzeri işlemlerle; maddelerin yığılması, ayrılması, taşınması ve bu gibi diğer mekanik işlemler sonucu bir tesisten atmosfere yayılan hava kirleticileri.”

Yetkili merciler:

1. Çevre Bakanlığı, 2. Sağlık Bakanlığı, 3. Mülki İdare.

Yönetmelikte, şu bölümler yer almaktadır:

1) Kanuni Dayanak, Amaç, Kapsam, İstisnalar, Tanımlar: 1-5 inci maddeler,

2) Hava Kalitesi Sınır Değerleri, İzne Tabi Tesisler İçin Emisyon Sınır Değerleri: 6-9 uncu maddeler,

3) İzne Tabi Tesisler, İzin Alma, İzne Tabi Olmayan Tesisler: 10-33 üncü maddeler,

4) Emisyonun Tespiti ve Sınırlanması: 34- 46 inci maddeler,

5) Taşıtlar: 47 ve 48 inci maddeler,

6) Hassas Kirlenme Bölgelerinin Korunması ve Temiz Hava Planları: 49-53 üncü maddeler,

7) Müşterek Hükümler: 54-61 inci maddeler,

8) Son Hükümler: 62-64 üncü maddeler.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Başbakan.

39. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI HİZMETİÇİ EĞİTİM YÖNETMELİĞİ

5 Kasım 1986

Amaç: Devlet Memurları Kanunu' nun değişik 214 üncü maddesine göre çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, Sağlık Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı personelinin hizmetiçi eğitim esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı:36.

Bu yönetmelikte ilgili hususlar 7 bölüm halinde açıklanmıştır. Bölümler ve madde numaraları aşağıdadır:

- 1) Genel Hükümler: 1-6 inci maddeler,
- 2) Eğitim Teşkilatı ve Görevleri:7-11 inci maddeler,
- 3) Eğitim Görevlileri:12-15 inci maddeler,
- 4) Hizmetiçi Eğitimin Planlanması ve Uygulanması: 16-25 inci maddeler,
- 5) Eğitime Katılma- Sınavlar- Değerlendirme- İzinler ve Disiplin: 26-31 inci maddeler,
- 6) Mali Hükümler: 32 ve 33 üncü maddeler,
- 7) Çeşitli Hükümler: 34- 36 inci maddeler.

Yönetmeliğin 4 üncü maddesine göre hizmetiçi eğitimin hedefleri şunlardır:

1) Personelin; bilgilerini, verimliliklerini artırma ve yetişmelerini sağlamak suretiyle hizmete ilgisini en yüksek düzeye çıkarmak, daha yukarı görev ve kadrolara hazırlamak.

2) Devlet memurlarının görev ve sorumluluklarını öğretmek, genel haklar ve yasaklar hakkında bilgi vermek.

3) Yönetimde ve uygulamada etkinliğin artırılmasını sağlamak.

Bakanlığı eğitim faaliyetleri, "Eğitim Kurulu" ve "Personel Genel Müdürlüğü" nün Eğitim ve İhtisas Daire Başkanlığı" tarafından yürütülür.

Yürürlük: Onay tarihi (5 Kasım 1986).

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

40. GÜRÜLTÜ KONTROL YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 11.12.1986 No: 19308

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; gürültü kontrolüne ilişkin esasları belirlemektir. Kapsamı, belediye alanları içindeki ve dışındaki tüm alanlardır.

Madde sayısı: 34 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmeliğe göre, mahalli mülki amir, belediyeler ve köy tüzel kişilikleri bu yönetmeliğin uygulanmasından sorumlu olup, Çevre Bakanlığı' na bağlı Mahalli Çevre Kurulları da ilgili kuruluşlara yardım ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür. Yönetmelikte gürültü kaynağı olarak belirlenip, bir liste halinde yayımlanan makina, araç, gereç ve ulaşım araçlarını ve benzerlerini imal edenler, satanlar kullananlar ve işletenler, yönetmelikte belirlenen en yüksek ses düzeylerini aşp aşmadıklarını düzenli ölçümler yaparak belgelemek zorundadırlar.

Bu yönetmelikle ilgili hususların denetimi, gerekli izinlerin verilmesi; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı' nın imar mevzuatları, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü, UHK, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Yönetimi Hakkındaki Kanun' a göre yapılır.

Yönetmelikte gürültü konusuyla ilgili teknik hususlar ve eklerde listeler yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Başbakan.

41. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI TEŞKİLATINDA ÇALIŞAN PERSONELE SİCİL RAPORU VERMEYE YETKİLİ AMİRLERİ GÖSTERİR YÖNETMELİK

8.1.1987

Amaç: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilatında çalışan personelin sicil raporunu düzenlemeye yetkili birinci ve ikinci sicil amirlerini açıklamaktır.

Madde sayısı: 5.

Bu yönetmeliğin ekinde verilen listede birinci ve ikinci sicil amirlerinin kimler olduğu belirtilmiştir.

Yürürlük: 8.1.1987. **Yürütme:** Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

**42. TIPTA UZMANLIK EĞİTİMİ İÇİN ÖĞRENCİ SEÇME SINAVLARI
HAKKINDA YÖNETMELİK***

Yayımlandığı R. Gazete: 3.2.1987

No: 19361

Amaç: 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu' nun 50 inci maddesi hükümleri uyarınca tıpta uzmanlık eğitimi görece adayları seçme ve yerleştirme sınavları hakkındaki usul ve esasları düzenlemektir.

Madde sayısı: 7.

Yönetmeliğe göre seçme işlemleri Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılır ve bu konuda sınav kılavuzu hazırlanır. Her program için kabul edilecek aday sayıları rektörlüklerce ÖSYM' ye bildirilir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Üniversitelerarası Kurul Başkanı.

*: Bu yönetmelik, Köroğlu' nun " Sağlık Mevzuatı" (2) adlı eserinden özetlenmiştir.

**43. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI ADAY MEMURLARININ
YETİŞTİRİLMELERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK**

15 Temmuz 1987

Amaç: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu' nun, 2670 Sayılı Kanunla değişik 55 inci maddesine göre hazırlanan bu yönetmelik; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı' nın merkez ve taşra teşkilatına atanan aday memurların yetiştirilmesinde uygulanacak esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 34.

Kamu görevine ilk defa atananların, atandıkları tarihten başlamak üzere bir yıldan az ve iki yıldan çok olmamak üzere geçirdikleri süreye aday memurluk denir. Bu sürenin sonunda yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde adaylığı biten memur, asil memur adını alır. Bu işleme "asaletin onaylanması" da denir. Yönetmelikte şu bölümler yer almaktadır:

- 1) Genel Hükümler: 1-4 üncü maddeler,
- 2) Eğitim ile İlgili İlke ve Esaslar: 5-9 uncu maddeler,
- 3) Sınavlara İlişkin Esaslar: 10-18 inci maddeler,

4) Eğitim ve Sınavlarla İlgili İşlemleri Yürütecek Kurullar ve Görevleri: 19-22 inci maddeler,

5) Çeşitli Hükümler: 23-34 üncü maddeler.

Yönetmeliğe göre eğitimler, merkez örgütünde Personel Genel Müdürlüğü Eğitim ve İhtisas Dairesi Başkanlığı sorumluluğunda, taşra örgütünde ise Sağlık Müdürü'nün sorumluluğu altında yapılır. Her sınıf ve kadrodaki memurlara, devlet memurlarının ortak özellikleriyle bilinmesi gereken asgari bilgileri vermeye yönelik olan temel eğitim, on günden az iki aydan çok olamaz. Aday memurların buldukları kadro ve görevlerine ilişkin bilgi ve beceri kazandırılmasına yönelik olan hazırlayıcı eğitim ise bir aydan az, üç aydan çok olamaz. Aday memurlara hazırlayıcı eğitim döneminde verilen bilgileri ve görevlerine ilişkin diğer bilgi ve işlemler ile kazandırılan becerileri uygulamaya yönelik eğitime ise staj denir ve süresi iki aydan az olamaz.

Yönetmeliğin ekinde, aday memurları staj değerlendirme belgesi bulunmaktadır.

Yürürlük: Onay tarihi (15 Temmuz 1987).

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

44. MADEN SULARI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 1.9.1988

No: 19916

Amacı: 927 sayılı Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun ve 1593 sayılı UHK ile 181 ve 210 sayılı KHK' lere ve Gıda Maddeleri Tüzüğü' ne dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; sağlıklı maden suyu temini, maden sularının ve kaynaklarının kontrolü, işletme izni verilmesi ve denetimi ile ilgili esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 64 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmelikte "maden suyu" tanımı şöyledir: "Yerkabuğunun çeşitli derinliklerinden jeolojik koşullara uygun olarak oluşan, şifalı etkileri saptanmış ve litresinde en az 1.000 miligram veya daha fazla doğal olarak çözülmüş madensel tuz bulduran, ayrıca belirli oranda doğal gaz (CO₂, H₂S) ve radyoaktif yüke sahip olabilen, belli bir miktarda veya noktalardan yeryüzüne kendiliğinden oluşan, sürekli olarak akan veya teknik usullerle yeryüzüne çıkarılan (sondaj) debisi ve harareti mevsimlere göre değişmeyen sıcak veya soğuk sular".

Yönetmelikte, maden sularında bulunması gereken özellikler, işletme izni işlemleri, tesislere ve kaplara ait hükümler ve cezai hükümler yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

45. SU KİRLİLİĞİ KONTROLU YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete:4.9.1988

No: 19919

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu' na dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; ülkenin yeraltı ve yerüstü su kaynakları potansiyelinin her türlü kullanım amacıyla korunmasını, en iyi biçimde kullanımının sağlanmasını ve su kirlenmesinin önlenmesini ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek üzere, su kirliliğinin kontrolü esaslarının belirlenmesi için gerekli esasları ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 55 madde ve 3 geçici madde.

Yönetmeliğe göre su kirliliğinin kontrolünde yetkili birimler şunlardır:1. Sağlık Bakanlığı, 2. Turizm Bakanlığı, 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 4. Mülki idare amirleri, 5. Belediye başkanları, 6. DSİ Genel Müdürlüğü (madde 2).

Su kirliliğinin kontrolü açısından hertür kirletici kaynağın bir izin belgesi olmalıdır. Bu belgede izin verilecek atık suların miktarı ve içerebileceği kirleticiler belirtilmeli, standartlara uymak açısından teknik önlemlerin gereip gerekmediği kaydedilmelidir.

Yönetmelik şu bölümlerden ibarettir:

- 1) Amaç, Kapsam, Yasal Dayanak ve Tanımlar: 1 ve 2 inci maddeler,
- 2) İlkeler: 3-6 ıncı maddeler,
- 3) Su Ortamlarının Kalite Sınıflandırılması: 7-15 inci maddeler,
- 4) Su Kalitesine İlişkin Planlama Esasları ve Yasaklar: 16-24 üncü maddeler,
- 5) Atıksuların Boşaltım İlkeleri: 25-36 ıncı maddeler,
- 6) Boşaltım İzni Esasları: 37-42 inci maddeler,
- 7) Atıksu Altyapı Tesislerindeki Uygulamalar: 43- 50 inci maddeler,
- 8) Çeşitli Hükümler: 51-55 inci maddeler.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Çevre Genel Müdürlüğü' nün bağlı olduğu Devlet Bakanı (Şimdiki Çevre Bakanı).

46. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI YAYIN YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 7.11. 1988

No: 19982

Amaç: 181 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik' e dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, bakanlığın yayın işleri ile Yayın Kurulu' nun görev, yetki ve çalışma esas ve usullerini düzenlemektir (madde 1 ve 3).

Madde sayısı: 21.

Yayın Kurulu: Bakanlıkça satın alınacak, bastırılacak, abone olunacak yayınları incelemek, Bakanlık yayınlarını yönetmeliğe göre sürdürmek üzere Bakanlık onayı ile 6 kişiden oluşan birimdir. Kurulca alınan kararlar, bakanlık onayı ile kesinleşir. Kurul, gerektiğinde " İnceleme ve Seçme Komisyonu " oluşturabilir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

47. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞINA BAĞLI OKULLARDA OKUTULACAK DERS KİTAPLARI İLE EĞİTİM ARAÇLARI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 20. 11. 1988

No: 19995

Amaç: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK (181 sayılı)'nin 12 ve 43 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Bakanlığa bağlı okullarda okutulacak kitaplar ve eğitim araçlarının amaç ve ilkelere uygun biçimde hazırlanması, bu konuda komisyonlar kurulması ile ilgili düzenlemeleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 31.

Yönetmelikte ihtisas komisyonu, ders kitaplarında aranacak nitelikler ve bunların sağlanma şekilleri, eğitim araçları komisyonu ile ilgili bölümler bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

48. SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI DİSİPLİN AMİRLERİ YÖNETMELİĞİ*

22 Kasım 1988

Amaç: Bakanlar Kurulu' nun 17.9.1982 tarih ve 8/5336 sayılı kararıyla yürürlüğe giren " Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri hakkında Genel Yönetmelik" in değişik 16 nci maddesine göre hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Merkez ve Taşra teşkilatında görevli personelin disiplin amirlerini belirlemektir.

Madde sayısı: 8.

Yönetmeliğin ekinde, disiplin amirlerinin hiyerarşik yapıdaki konumları liste biçiminde verilmiştir. Buna göre, bürokratik kademede bir amir, kendinden alttakilerin ilk disiplin amiridir. Devlet Memurları Kanunu' nda da belirtildiği gibi, disiplin işlemlerinde eğer ilk amire itiraz olursa onun bir üstündeki amire başvurulur. Geçici görevli memurlar, geçici görevle çalıştıkları kurumdaki konumlarına göre davranmak durumundadırlar.

Yürürlük: 22 Kasım 1988.

Yürütme: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

*: Sağlık Bakanlığı' nın 12 Şubat 1990 tarih ve Personel Genel Müdürlüğü T.D/223 sayılı ile valilikler kanalıyla sağlık müdürlüklerine gönderdiği yazıya göre; bu yönetmeliğin Taşra teşkilatının ilgili bölümü ile Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli memurların disiplin amirleri, 27 Aralık 1989 gün ve 83713 sayılı bakanlık onayı ile değiştirilmiştir. Buna göre, liste şu biçimde düzenlenmiştir:

1. Sağlık Müdürlüğünde;
 - a) Müdür Yardımcısı, Şube Müdürü ve Yüksek Öğrenimli personelin disiplin amiri Sağlık Müdürü, üst disiplin amiri ise Vali' dir.
2. Merkez İlçe Sağlık Ocağı Personelinden;
 - a) Tabiplerin disiplin amiri Kaymakam, üst disiplin amiri Vali' dir.
 - b) Diğer personelin ise sırayla, kıdemli tabip ve Kaymakam' dır.
3. İlçelerdeki yataklı tedavi kurumlarında;
 - a) Baştabibin disiplin amiri Kaymakam, üst disiplin amiri ise Vali' dir.
 - b) Diğer personelin disiplin amiri Baştabip, üst disiplin amiri Kaymakam' dır.
4. İlçe Sağlık Grup Başkanlıklarında;
 - a) Grup Başkanının disiplin amiri Kaymakam, üst disiplin amiri Vali' dir.
 - b) Diğer personelin disiplin amiri Grup Başkanı, üst disiplin amiri Kaymakam' dır.
5. Teftiş Kurulu Başkanlığı' nda;
 - a) Teftiş Kurulu Başkanı' nın disiplin amiri Bakan olup, üst disiplin amiri yoktur.
 - b) Müfettiş grubundakilerin disiplin amiri Teftiş Kurulu Başkanı, üst disiplin amiri Bakan' dır.
 - c) Şube Müdürlerinin disiplin amiri Teftiş Kurulu Başkanı, üst disiplin amiri Müsteşardır.
 - d) Diğer Personelin disiplin amiri Şube Müdürü, üst disiplin amiri Teftiş Kurulu Başkanı' dır.

**49. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA İLİŞKİN
YÖNETMELİK***

Yayımlandığı R. Gazete:9.3.1989

No: 20103

Amaç: 24.1.1989 gün ve 353 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair KHK' ye (bu mevzuat, 17.6.1989 gün ve 352 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile son şeklini almıştır) dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; sanayi, tarım ve diğer işyerleriyle her türlü işletmelere, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Madde sayısı: 19 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmelik aşağıda belirtilen işyerleri dışındaki işyerlerini kapsar:

A) Birinci Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler.

B) Parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışan işyerleri, taş ve kum ocakları, akaryakıt istasyonları.

C) 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına giren turizm işletmeleri

Yönetmeliğin önemli bir özelliği, Gayri Sıhhi Müesseseler ile ilgili olarak 12 inci maddede getirdiği yeni hükümlerle, daha önce Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliğinde bahsedilmemiş bazı hususlara yer vermesidir. Bu yeni hususlar şunlardır:

1) Sosyal tesis atıklarının, varsa kanalizasyon şebekesine bağlanması, kanalizasyonun bulunmaması halinde, 251 sayılı "Lağım Mecrası İnşası Mümkün Olmayan Yerlerde Açılacak Çukurlara Ait Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde uygun fosseptikle tasfiye edilmesi,

2) Katı atıkların, çevre ve toplum sağlığına zarar vermeyecek şekilde muhafaza ve izale edilmesi (tuvalet, pisuvar, duş, lavabo, yemekhane gibi sosyal tesisler, TS 1358' e uygun olmalıdır.

3) Proses sıvı atıklarının "Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği"ne göre arıtılarak deşarj edilmesi.

4) Proses gaz atıklarının, "Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği" hükümleri çerçevesinde arıtılması.

5) Gürültü seviyesinin "Gürültü Kontrol Yönetmeliği"ne uygun şekilde izale edilmesi (ortadan kaldırılması).

Yönetmeliğin ekinde şunlar bulunmaktadır:

- 1) Gayri Sıhhi Müesseselere Ait İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru Formu.
- 2) Sıhhi Müesseselere Ait İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Başvuru Formu.
- 3) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Örnek Formu.
- 4) Sıhhi Müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler listesi.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: İçişleri Bakanı.

*: 23.12.1992 gün ve 21444 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan *İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik' in (Ek-4)'ünde Yer Alan İlk Kısımın Başlığının Değiştirilmesi ve Bu Kısma Bir Bent Eklenmesine Dair Yönetmelik* ile sıhhi işyerlerinin vasıflarının sıralandığı EK 4 de bahsi geçen et ürünleriyle ilgili işyerlerine, *hazır kıyma satış yerleri* de eklenmiştir.

50. YAN DAL ASİSTANLIK SINAVI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 17 Aralık 1989

No: 20375

Amaç: 2514 sayılı Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun' un 6 ıncı maddesinin 3579 sayılı kanunla ek 3 üncü fıkrasına dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, Tababet Uzmanlık Tüzüğünde belirtilen yan dallarda uzmanlık çalışması yapacak asistanların gireceği seçme ve yeterlilik sınavının usul ve esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 11.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

**51. KASAPLIK KANATLI HAYVANLARIN KESİM YERLERİNİN ASGARİ
TEKNİK VE HİJYENİK ŞARTLARINI GÖSTERİR YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 12.1.1990 No: 20400

Amaç: UHK ve Gıda Maddeleri Tüzüğü' ne dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; kasaplık kanatlı hayvanların, hijyenik şartlarda kesilmesini, işlenmesini, tüketime verilmesini ve işletmenin, atık ve artıkları ile çevre ve toplum sağlığına zarar vermemesi için alınacak önlemleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 30.

Yönetmeliğe göre bu tür işletmelerde, "muayene veteriner hekimi" bulunmak zorunda olup, ayrıca "sorumlu teknik müdür" olarak da veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi veya işletme mühendisi bulunmalıdır. Müracaat ve izin işlemleri, denetim işleri UHK ve Gıda Maddeleri Tüzüğü' ne göre Sağlık Bakanlığı' nin yetkisindedir. Bu tür işyerlerinde çalışanların denetiminde Gıda Maddeleri Tüzüğü ve UHK' daki esaslar geçerlidir.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

**52. SU KİRLENMESİ ARAŞTIRMALARI VE KONTROLÜ TÜRK MİLLİ
KOMİTESİ YÖNETMELİĞİ**

Yayımlandığı R. Gazete:10.2.1990 No: 20429

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı, İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde kurulan Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi' nin görevlerini açıklamaktır.

Madde sayısı: 12.

Yönetmeliğe göre komitenin amaç ve görevleri şunlardır:

- 1) Türkiye' de su kirlenmesi araştırmaları ve kontrolü alanında ilerlemeleri ve çalışmalarını teşvik etmek, yürütmek ve desteklemek, bilimsel toplantılar düzenlemek, bilimsel yayınlar çıkartmak,
- 2) Türkiye' den üye kuruluş olarak " International Association on Water Pollution and Control" a katılmak, Türkiye' yi bu birlik nezdinde temsil etmek,
- 3) Birliğe üye diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla temas ve ilişkiler kurmak, işbirliği yapmaktır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü.

**53. MEZUNİYET BELGESİNE SAHİP OLMADAN MESLEKLERİNİ İCRA
ETMEKTE OLAN GÖZLÜKÇÜLERE EHLİYET SINAVI İLE GÖZLÜKÇÜ
ÜNVANI KAZANDIRILMASINA DAİR
YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 1 Haziran 1990

No: 20535

Amaç: 30. 12. 1940 tarih ve 3958 sayılı “Gözlükçülük Hakkında Kanun” un 3 üncü maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, hiçbir yetki belgesi olmaksızın gözlükçülükle iştigal edenlere meslek belgesi vererek yetki kazandırmak amacıyla yapılacak sınavın usul ve esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 15.

En az ortaokul mezunu ve 18 yaşını bitirmiş, gözlükçülük yapmaya sıhhi engeli olmayan, T. C. vatandaşı serbest gözlükçüler ile gözlükçülerin yanında gözlükçü olarak çalışan kişilerden 1 Haziran 1990 tarihine kadar en az dört yıl süreyle çalıştığını resmi belgelerle kanıtlayanların, bu yönetmeliğin yayım tarihinden itibaren iki kez sınava girme hakları var olup, bu sınav ülke düzeyinde aynı gün ve saatte yapılır.

Sınavlar pratik ve teorik olmak üzere iki aşamalı olup, sınavı kazananlara “Gözlükçü” ünvanı verilir.

Yürütme: Yayın tarihi.

Yürürlük: Sağlık Bakanı.

54. GIDA KATKI MADDELERİ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 7.6.1990

No: 20541

Amaç: 1593 sayılı UHK, 181 sayılı KHK ve Gıda Maddeleri Tüzüğü’ ne dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı gıdalarda katkı maddelerinin kullanılma şartlarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 29 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmeliğe göre “Gıda Katkı Maddesi” nin tanımı: “Normal şartlarda tek başına gıda olarak tüketilmeyen veya tipik gıda ana bileşeni olarak kullanılmayan, tek başına besleyici değeri olan ya da olmayan ve gıdanın üretilmesi, işenmesi, hazırlanması,

ambalajlanması, taşınması, depolanması sırasında teknolojik amaçla veya beklene sonucu elde etmek için yan ürüne doğrudan veya dolaylı olarak ve bilinerek katılan maddeler”.

Katkı maddelerinin belli şartlar altında kullanılabilmesi için Sağlık Bakanlığının onayı şarttır. Bu zorunluluk, ithal edilen ürünler için de geçerlidir. Bakanlık bu yönetmelikte geçen maddelere ilaveler yapabilir.

Tüzükte etiketleme, işaretleme ve teknik hükümler ile cezai hükümler de yer almaktadır.

Tüzüğün ekinde gıda katkı maddeleri listesi var olup; bu listede katkı maddesinin sınıf adı, Avrupa Topluluğu Kodu, kullanılacağı mamül ve kullanılacak maksimum miktar belirtilmektedir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

55. SAĞLIK BAKANLIĞI ATAMA VE NAKİL YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 15.6.1990

No: 20549

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; 657 sayılı Devlet memurları Kanunu'nun 72 inci ve Bakanlar Kurulu' nun 19.4.1983 gün ve 83/6525 sayılı kararı ile kabul edilen “Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik’ in 28 inci maddesi gereğince Sağlık Bakanlığı’ nın bazı memurlarının atama ve nakillerinin usul ve esaslarını tesbit amacıyla düzenlenmiştir (madde 1).

Madde sayısı: 21 madde ve 1 geçici madde.

Bu yönetmeliğin kapsamı; ataması merkezden yapılan, sağlık ve yardımcı sağlık, eğitim ve öğretim, avukatlık, teknik hizmetler ve din hizmetleri sınıflarına dahil Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı memurları hakkında uygulanır. Ancak, atama ve nakilleri özel mevzuatına göre yapılanlar ile Tababet Uzmanlık Tüzüğü’ ne göre uzmanlık eğitimi yapan asistanlar bu yönetmelik hükümlerine tabi değildir (madde 2).

Bu yönetmelikte; personelin illerdeki çalışma süreleri, atama ve nakil dönemleri, süre tamamlanmaksızın yapılabilecek yer değiştirmeler, sağlık ve eş durumu, olağanüstü hallerde yapılacak nakiller ile atama ve nakile ilişkin Değerlendirme Kurulu, nakillerde istenecek belgeler hakkında hükümler yer almaktadır. Yönetmeliğin sonunda nakillerde istenecek belgelerle ilgili liste bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi. **Yürütme:** Sağlık Bakanı.

**56. MADEN VE TAŞ OCAKLARI İŞLETMELERİNDE VE
TÜNEL YAPIMINDA TOZLA MÜCADELEYE İLGİLİ YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete:14.9.1990 No: 20635

Amaç: Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük' ün 380 inci maddesine dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, çalışanlarda akciğer toz hastalığı ortaya çıkmaması için alınacak önlemleri açıklamaktır.

Madde sayısı: 38 madde ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Yönetmelik şu bölümlerden ibarettir:

- 1) Genel Hükümler: 1-4 üncü maddeler,
- 2) İşverenlerin Yükümlülükleri, Tozla Mücadele Komisyonu, Tozla Mücadele Birimleri Kuruluş ve Görevleri:4-12 inci maddeler,
- 3) Örneklerin Alınması, Değerlendirilmesi: 13-19 uncu maddeler,
- 4) Tozla Mücadele: 20-25 inci maddeler,
- 5) İşçilerin Pnömkonyozdan Korunmaları, Pnömkonyoz Tanısı ve Pnömkonyozlularla İlgili İşlemler: 26-30 uncu maddeler,
- 6) Eğitim Kursları: 31-35 inci maddeler,
- 7) Çeşitli Hükümler: 36-38 inci maddeler.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı.

57. KATI ATIKLARIN KONTROLU YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete:14.3.1991 No: 20814

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu' na dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; katı atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermesini önleyecek düzenlemelerle ilgili esasları belirlemektir. Yönetmelik her türlü evsel ve sanayi atığı ile inşaat atık ve atıklarını kapsar (yanıcı ve patlayıcı madde içeren, hastalık mikrobu taşıyabilen zararlı ve tehlikeli atıklar için uygulanmaz).

Madde sayısı: 51.

Yönetmelikte konular şu bölümler halinde açıklanmıştır:

- 1) Üretim, bertaraf etme ve özendirmeye ilişkin esaslar: 4-8 inci maddeler,

- 2) Depozito ve geri dönüşüm (kota) uygulanması: 9-17 inci maddeler,
- 3) Katı atıkların toplanması ve taşınması: 18-21 inci maddeler,
- 4) Katı atıkların depolanması: 22-32 inci maddeler,
- 5) Katı atıkların kompostlaştırılması: 33-37 inci maddeler,
- 6) Katı atıkların yakılması: 38-40 inci maddeler,
- 7) Ruhsat işlemleri: 41-43 üncü maddeler,
- 8) Arıtma çamurlarının tarımda kullanılması: 45- 45 inci maddeler.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme : Çevre Müsteşarlığı' nın bağlı olduğu Devlet Bakanlığı (şimdiki Çevre Bakanlığı).

58. TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ VE DİŞ HEKİMLERİ ODALARININ ANLAŞMALI DİŞHEKİMLERİNİN ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA

YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 23.3.1991

No: 20823

Amaç: 3224 sayılı Türk Dişhekimleri Birliği Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; çalışanlarını ve sigortalılarını oda asgari ücret tarifesi ile tedavi ettirmek isteyen kurumlar ile, kurumların çalışanlarına ve sigortalılarına en azından asgari ücret tarifesi ile hizmet vermeyi kabullenen dişhekimlerinin sözleşme biçimlerini, sorumluluklarını, çalışmalarını, hekim-hasta-kurum ilişkilerini, verilen dişhekimliği hizmetinin denetim biçimini düzenlemektir.

Madde sayısı: 11 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmeliğe göre, anlaşmalı dişhekimliği yapmak isteyen dişhekimleri, dişhekimleri odasına başvururlar. Oda, denetim ve kontrol işlevine sahiptir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Birlik ve Oda Yönetim Kurulları.

59. İLAÇLARDA AMBALAJ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 24.4.1991

Amaç: 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu ile 181 sayılı KHK'ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; ilaç ambalajlarında bulunması gereken bilgiler konusundaki kuralları ve uygulama esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 40 madde ve 3 geçici madde.

Yönetmelikteki ambalaj tanımı şudur (madde 4): İç ve dış ambalaj, etiket, prospektüs ve ilaçla birlikte verilmesi gereken ilaç uygulaması sırasında kullanılacak materyal vesaire.

Yönetmelikte ilgili hükümler şu maddelerde yer almaktadır:

- 1) Yazılı ambalaj bilgileri: 5 inci maddede,
- 2) Uygulama : 6 inci maddede,
- 3) Dış ambalaj: 7- 10 uncu maddelerde,
- 4) İç ambalaj: 11- 14 üncü maddelerde,
- 5) Prospektüs: 15 ve 16 inci maddelerde,
- 6) Genel Hükümler: 17- 37 inci maddelerde,
- 7) Cezai hükümler: 38 inci maddede yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

60. ÇEVRE ŞURASI YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 14.9. 1991

No: 20991

Amaç: 443 Sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK' nin 29 uncu maddesine göre hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Çevre Şurası' nın teşkili ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Madde sayısı: 11 madde ve 1 geçici madde.

Çevre Bakanlığı' nın en yüksek danışma organı olan Çevre Şurası' nın kararları Bakan onayı ile yürürlüğe girer. Bakan, Şura' nın tabii üyesi ve başkanıdır. Şura; tabii üyeler, seçimle gelen üyeler ve davetli üyelerden oluşur (madde 4,5,6).

Yönetmelikte üyelerin kimler olduğu belirtilmekte ve Şuranın çalışma esas ve usulleri, kararların yayımlanması ve Çevre Şurası Genel Sekreterinin görevleri açıklanmaktadır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

61. SAĞLIK BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU YÖNETMELİĞİ*

R. Gazetede Yayımlanma tarihi: 9.2.1992 No: 21137

Amaç: Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü (18.7.1990 tarih ve 90/671 sayılı)' ne dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı' nın teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları; çalışma usul ve esasları; müfettiş ve müfettiş yardımcılarının tabi olacağı sınavları, yetiştirilmeleri ve eğitimine ait esasları belirlemektir (madde 1 ve 58).

Madde sayısı: 61.

Bu yönetmelikte şu bölümler yer almaktadır:

- 1) Amaç, kapsam, deyimler, kuruluş: 1-5 inci maddeler,
- 2) Teftiş kurulu, teftiş kurulu başkanı, müfettişler, teftiş kurulu şube müdürlükleri, denetime tabi olanların yükümlülükleri: 6- 20 inci maddeler,
- 3) Sağlık Bakanlığı müfettişliğine giriş, müfettiş yardımcılarının yetiştirilmesi, müfettişliğe atama, müfettişlerin terfii, teftiş kurulundan ayrılan müfettişlerin tekrar kabulleri: 21-42 inci maddeler,
- 4) Müfettişlerin çalışma esasları, raporlar ve fezlekeler: 43- 51 inci maddeler,
- 5) Çeşitli hükümler, dayanak ve yürürlük: 52- 61 inci maddeler.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

*: 21 .9. 1993 gün ve 21705 sayılı Resmi Gazete' de çıkan Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yukarıda bahsedilen yönetmeliğin ikinci kısım. ikinci bölümünün başlığı ve 7 inci maddesi değiştirilmiştir.

**62. ÖDEME GÜCÜ OLMAYAN VATANDAŞLARIN TEDAVİ GİDERLERİNİN
DEVLET TARAFINDAN KARŞILANMASI VE YEŞİL KART UYGULAMASI
HAKKINDA YÖNETMELİK**

Yayımlandığı R. Gazete: 13.8.1992

No: 21314

Amaç: Bu yönetmeliğin amacı; 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşılama ve Yeşil Kart Uygulanması Hakkında Kanun' dan yararlanmak üzere başvuran Türk vatandaşlarının aylık gelir veya gelir paylarının belirlenmesi, bu başvuruların değerlendirilmesi ve karara bağlanması, Yeşil Kartın şekli, hak sahiplerine dağıtılması, Yeşil Kart sahiplerinin sağlık kurumlarına sevk ve bunlara tedavi hizmeti verilmesi, bu konuda kullanılacak belgelerin şekil ve içeriği, Yeşil Kart uygulaması ile sağlanan tedavi hizmetlerinin bedellerinin ödenmesi hakkındaki usul ve esasları belirlemektir (madde 1).

Madde sayısı: 27 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmeliğin kapsamı:

A) Hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında bulunmayan, Türkiye' de ikamet eden ve aylık geliri veya hane içindeki gelir payı 1475 sayılı İş Kanunu' na göre saptanan asgari ücretin, eşi gelir getirici bir işte çalışmayan, evli ve bir çocuklu bir mükellefin ödemesi gereken en düşük gelir vergisi ve sosyal sigorta primi düşüldükten sonra geriye kalan miktarının 1/3 'ünden (Bakanlar Kurulu' nca artırılması halinde belirlenen oranından) az olan Türk vatandaşları.

B) Bu kişilerin yataklı tedavi kurumunda ve yatarak görecekları her türlü tedavi hizmetleri.

C) Bu hizmetleri verecek her türlü kurum ve kuruluşlar.

Yeşil Kart için başvuru; yönetmeliğin ekinde gösterilen başvuru ve bilgi formunun doldurulup, imzalanarak valilik veya kaymakamlığa verilmesi ile olur.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

63. ECZANELER VE ECZANE HİZMETLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK*

Yayımlandığı R. Gazete: 13.10.1992 No: 21374

Amaç: 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ve 181 Sayılı KHK'ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; eczanelerin açılmasına dair usul ve esasları, eczanelerin açılacağı yerlerin özellikleri, eczanelerin kısımları, laboratuvarların vasıf ve şartları, eczanelerde bulunması gereken alet vesair malzemeler ve eczane hizmetleri ile ilgili hususları düzenlemektir (madde 1 ve 3).

Madde sayısı: 39 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmeliğe göre Türkiye sınırları içerisinde eczane, ecza deposu, ecza dolabı, galenik, tıbbi ve tedavi edici ilaç hammaddeleri ve hazır ilaç laboratuvarları veya fabrikaları gibi işletmeleri açacak Türk vatandaşı eczacıların, diplomalarını Sağlık Bakanlığı'na onaylatmış olmaları gerekir.

Eczane açmak için İl Sağlık Müdürlüğüne başvurulur; ruhsat Sağlık Bakanlığınca verilir. Sağlık Bakanlığından ruhsatnamesini almış eczacının eczane için belediyeden ayrıca ruhsat alması gerekmez.

Sağlık kurumları içinde açılacak eczaneler, yalnızca yatarak tedavi gören hastalara ilaç verebilirler.

Eczanelerin denetimi, yılda en az iki defa olmak üzere Bakanlık müfettişlerince veya Sağlık Müdürlüğünce veya Sağlık Müdürlüğünde eczacı yoksa görev verilecek bir hekim ile Bölge Eczacı Odası yetkilisi veya temsilcisi tarafından yapılır.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

*: Geçici madde 1 ile, bu yönetmelik yürürlüğe girmeden önce açılma ruhsatı verilmiş bulunan eczaneler (9 uncu maddenin 1 inci fıkrasındaki eczane olarak kullanılacak yerlerin özellikleri hariç olmak üzere) bu yönetmelikte öngörülen gerekleri en geç bir yıl içinde yerine getirmek zorundadırlar. Ancak, bu süre 15.10.1993 gün ve 21729 sayılı R. Gazete' de yayımlanan değişiklik ile 18 aya çıkarılmıştır. Aynı tarihli değişiklik getiren yönetmelikle, Üniversitelerin, uygulama ve eğitim eczaneleri dışında, mediko-sosyal eczaneleri de dahil kazanç getiren eczane açamayacakları hükmü de getirilmiştir.

13.10.1992 tarihli yönetmelikte yapılan bir diğer değişiklik ile (5.3.1993 gün ve 21515 no.lu Resmî Gazete): Geçici 2 inci madde değişikliği:" Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce açılma ruhsatı verilmiş olan, ancak bu yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası hükümlerine uymayan eczanelerin yalnız bir sefere mahsus olmak üzere devir veya nakline, 9 uncu maddenin birinci fıkrasındaki şartlar aranmaksızın, bu yönetmelik hükümlerine göre izin verilir (Asıl yönetmeliğin geçici 2 inci maddesi, bu konuda bir sefere mahsus olsa bile devir ve nakil izni vermemekteydi).

64. İLAÇ ARAŞTIRMALARI HAKKINDA YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 29.1.1993

No: 21480

Amaç: 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, 2827 Sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile 181 sayılı KHK' ye dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; ilaç araştırmaları ve bunlardan doğacak sorumluluğun esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 26 madde ve bir geçici madde.

Yönetmelikte Bakanlıktan izin alınması gereken araştırmaların temel esasları, etik kurullar, klinik araştırma protokolü, yerel etik kurulları, müracaat için gerekli bilgi ve dökümanlar yer almaktadır.

İnsanlar üzerinde yapılacak ilaç araştırmalarından doğan cezai ve hukuki sorumluluklar genel hükümlere tabi olup; araştırmaya katılan kişinin rızası, bu yüzden uğradığı zararların tazminini talep hakkını ortadan kaldırmaz.

Yürürlük: Yayımlanma tarihinden 6 ay sonra.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

65. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 7.2.1993

No: 21489

Amaç: Çevre Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; faaliyetleri sonucu çevre sağlığına zarar verebilecek gerek kamu ve gerekse özel sektöre ait her türlü kuruluşun yatırımlarının çevreye yapacağı etkiyi değerlendirmek için yapılacak işlemleri anlatmaktır.

Madde sayısı: 33 madde ve 4 geçici maddeden ibarettir.

Yönetmeliğe göre "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)"nin tanımı şöyledir: "Gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ve teknoloji alternatiflerinin tespit edilerek değerlendirilmesinde ve faaliyetlerin uygulamada izlenmesi-denetlenmesinde sürdürülecek çalışmalar".

ÇED' e tabi faaliyetler hakkında olumlu veya olumsuz rapor rapor verme yetkisi Çevre Bakanlığı' na, ÇED ön araştırmasına tabi olan faaliyetler hakkında "Çevresel Etkileri Önemsizdir veya Önemlidir" kararını verme yetkisi ise Mahalli Çevre Kurulları'

na aittir.ÇED' e tabi birden fazla projeyi kapsayan entegre faaliyetler için tek bir ÇED raporu hazırlanır.

Yönetmeliğin eklerinde; ÇED uygulanacak faaliyetler, hassas yöreler, ön araştırma uygulanacak faaliyetler, ön araştırma kontrol listeleri ve ÇED raporu formatı yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

66. ÇEVRE BAKANLIĞI MAHALLİ ÇEVRE KURULLARI ÇALIŞMA ESAS VE USULLERİ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 8.3.1993

No: 21518

Amaç: 443 Sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK' nin 30 uncu maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Mahalli Çevre Kurullarının çalışma esas ve usullerini belirlemektir.

Madde sayısı: 12.

Mahalli Çevre Kurulları her ilde Valinin başkanlığında ve bakanların il temsilcileri, Büyükşehir Belediye Başkanı, Belediye Başkanı, Sanayi Odası, Ziraat Odası başkanları ile Çevre Bakanlığı temsilcisinden oluşur (madde 5).

Yönetmelikte, Mahalli Çevre Kurullarının görevleri ve çalışma esasları yer almaktadır.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

**67. ÇEVRE BAKANLIĞI TAŞRA TEŞKİLATI GÖREV, YETKİ, SORUMLULUK
VE ÇALIŞMA ESASLARI YÖNETMELİĞİ**

Yayımlandığı R. Gazete: 12.5.1993

No: 21579

Amaç: 443 Sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK' nin 3 üncü ve 32 inci, 3046 Sayılı Kanununun 17 inci maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Çevre Bakanlığı taşra teşkilatı ile ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 17.

Yönetmelikte, Çevre İl Müdürlerinin görevleri, yetki ve sorumlulukları, İl Müdür Yardımcısının, Şube Müdürünün yetkileri ile diğer kademelerin sorumlulukları açıklanmaktadır. İl müdürlükleri, Bakanlıkça onaylanmış program ve projelere göre çalışma ve uygulamalarını sürdürmek zorunda olup, İl Müdürlüklerince mahalli imkanlarla gerçekleştirilebilecek plan, program ve projelerin uygulanabilmesi için Bakanlık onayı gereklidir.

Yönetmelikte ayrıca yazışma, dosyalama ve arşivle ilgili hükümler de yer almaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

68. TIBBİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 20.5.1993

No: 21586

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıklarla ilgili düzenlemeler yapmaktır.

Madde sayısı: 47 madde ve 2 geçici madde.

Sekiz bölümden oluşan yönetmeliğe göre, sağlıkla ilgili ünitelerden kaynaklanan patolojik ve patolojik olmayan, enfekte, kimyasal ve farmasötik atıklar ile kesici-delici malzemeler ve sıkıştırılmış kaplara "tıbbi atık" denmektedir.

Tıbbi atık yönetimi: Tıbbi atıkların zararsız hale getirilmesi için uygulanacak işlemleri tanımlar. Bu işlemler; sınıflandırma, toplama, geçici depolama, ünite içinde taşıma, işleme ve nihai bertaraf etmedir. Bu işlemler, bu iş için görevlendirilmiş ekiplerce yürütülür. Atıkların üretilmesinden nihai bertarafına kadar geçen sürede atık üreticileri, toplayıcılar, taşıyıcılar, nihai bertaraf ediciler müteselsilen (ortaklaşa) sorumludurlar. Tıbbi atıkların geçici atık depolarından veya konteynerlerden alınarak taşınması, nihai

depolanması veya yakılması suretiyle bertaraf edilmesi suretiyle ile bu işi yapacak personelin eğitimi ve bu işlemlerin belgelendirilmesinden belediyeler müteselsilen sorumludur.

Tıbbi atıkların, yönetmeliğe göre yakılarak bertaraf edilmesi esas olup, bu sistemler belediyelerce tesis olunur. Evsel nitelikli atıkların yakılması için kullanılan fırınlarda tıbbi atıklar yakılamaz.

Yönetmeliğe göre tıbbi atıkların denetim yetkisi Çevre Bakanlığı'na aittir.

Yönetmeliğin sonunda şu ekler vardır:

- 1) Tehlikeli olmayan kimyasal maddelerin atıkları,
- 2) Tehlikeli kimyasal madde kriterleri,
- 3) Geri kazanılabilecek tehlikeli kimyasal atıklar,
- 4) Kolaylıkla tehlikeli reaksiyon verebilen kimyasal maddeler,
- 5) Depo tabanı geçimsizlik (sızdırmazlık) sistemi şeması,
- 6) Depo üst örtüsü geçimsizlik (sızdırmazlık) sistemi şeması,
- 7) Uluslararası klinik atıklar amblemi,
- 8) Tıbbi atıklar ile ilgili takip formu.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

69. ÇEVRE BAKANLIĞI YÜKSEK ÇEVRE KURULU İLE ÇEVRE TEKNİK KOMİTESİ ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK*

Yayımlandığı R. Gazete: 16.6. 1993 No: 21609

Amaç: 443 Sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK' nin 27 inci maddesine dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, "Yüksek Çevre Kurulu" ile "Çevre Teknik Komitesi" nin çalışma yöntem ve esaslarını belirlemektir.

Maddeler sayısı: 20.

Yönetmelikte Yüksek Çevre Kurulu' nun kuruluş ve görevleri, toplantı usul ve kararları ile Çevre Teknik Komitesi'nin kuruluş ve görevleri, toplantı usul ve kararları, Alt Komite hakkında hükümler yer almakta olup, sekreteryaya hizmetlerinin Çevre Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığınca yürütüleceği hükmü getirilmektedir.

Gerek Yüksek Çevre Kurulu ve gerekse Çevre Teknik Komitesi'nin özelliği, Çevre Bakanı'nın belirlediği konularda görüş belirtmek olup, bu organlar danışma organı niteliğindedir.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

*: 14 Eylül 1993 gün ve 21698 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "ÇEVRE BAKANLIĞI YÜKSEK ÇEVRE KURULU İLE ÇEVRE TEKNİK KOMİTESİ ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİĞİN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR YÖNETMELİK ile yukarıda bahsedilen yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiş ve daha önce kurul kararlarının oy birliği ile alınacağı hükmü kaldırılıp oy çokluğu hükmü getirilmiştir.

70. ZARARLI KİMYASAL MADDELER VE ÜRÜNLERİNİN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 11.7.1993

No: 21634

Amaç: 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 443 sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'ye dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; hava, su ve toprağa karışarak kısa veya uzun dönemde ekolojik dengeyi bozan zararlı kimyasal madde ve ürünlerinin kontrolüne yönelik idari, teknik ve hukuki pensip, politika ve programların belirlenerek uygulanmasını sağlamaktır.

Madde sayısı: 49 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmeliğe göre, amaçta belirtilen görevlerle ilgili olarak diğer kamu, özel kurum ve kuruluşların mevzuatları çerçevesinde yükledikleri görevleri devam eder. Çevre Bakanlığı, bu örgütlerden gerek duyduğunda bilgi talep edebilir.

Yönetmelikte konular şu bölümler halinde ele alınmıştır:

- 1) Amaç, Kapsam ve Hukuki Dayanak: 1-4 üncü maddeler,
- 2) Genel İlkeler: 5-12 inci maddeler,
- 3) Ara İşletmeci ve İşletme Müdürünün Yükümlülükleri: 13-15 inci maddeler,
- 4) Etiketlemede Uygulanacak Kurallar: 16-22 inci maddeler,
- 5) Ambalajlama, Depolama ve Taşıma: 23-29 uncu maddeler,
- 6) İdarenin Görevleri: 30-36 inci maddeler,
- 7) Özel Hükme Tabi Maddeler: 37- 43 üncü maddeler,
- 8) Diğer Hükümler: 44-49 uncu maddeler.

Yönetmeliğin Ekleri:

1) Zararlı Maddeler Listesi, 2) Tehlikeli Özellikler Listesi, 3) Zararlı Maddelerin Beyan ve İzin Formu, 4) Etiketlerde, Taşımada ve Depolamada Kullanılan İşaretler, 5) Ambalajlama Sınıfları, 6) Kanserojen Maddeler Listesi, 7) Zararlı Maddelerin Etiketlenmesinde Kullanılan R, S Numaralarının Tanımı, 8) Depolama İle İlgili Sınıflandırma, 9) Ürünü Atıktan Ayıran Kriterler.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Çevre Bakanı.

71. ORGAN NAKLİ MERKEZLERİ YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 20.8.1993

No: 21674

Amaç: 181 sayılı KHK'ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, organ nakli ile uğraşan resmi ve özel merkezlerin açılması, çalışması, denetimi ile ilgili esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 27 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmeliğe göre organ nakli merkezleri, bir hastanenin bünyesinde bir ünite olarak kurulabileceği gibi, hastane statüsünde de kurulabilir. Başvuru ve denetim makamı, Sağlık Bakanlığı'dır.

Yönetmelikte organ nakli personeli, Organ Nakli Bilim Kurulu, koordinasyon sistemi ve organ nakli merkezlerinin izlenmesi ile ilgili hükümler de vardır.

Organ nakli merkezleri, çalışmalarını her yılın Ocak ve Temmuz aylarında Sağlık Bakanlığı Organ Nakli ve Diyaliz Şubesi'ne göndermek zorundadırlar.

Yönetmeliğin ekinde, "beyin ölümü kriterleri" listesi verilmiştir.

Yürürlük: Yayın tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

**72. KORNEA NAKLİNDE KORNEA SAĞLANMASI
VE PAYLAŞIMI YÖNETMELİĞİ**

Yayımlandığı R. Gazete: 20.8.1993 No: 21674

Amaç: 181 sayılı KHK' ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, kornea naklinde kullanılacak kornea temini ve dağıtımını sağlayacak göz bankalarının açılması, çalışması ve denetimi ile ilgili kuruluşların tabi oldukları kuralları düzenlemektir.

Madde sayısı: 12 madde ve 1 geçici madde.

Yönetmeliğe göre, göz bankası, yalnız kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulabilir; bankanın açılmasının planlanması Sağlık Bakanlığınca yapılabilir ve açılma kararı bakanlıkça verilir. Üniversite hastaneleri, Bakanlığa bilgi vererek göz bankası açabilirler.

Kornea kaynağı olarak çalışan hastaneler, kullanmadıkları korneaları göz bankasına bildirmekle yükümlüdürler.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

**73. SAĞLIK BAKANLIĞI HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ SİCİL AMİRLERİ YÖNETMELİĞİ**

R. Gazetede Yayımlı Tarihi: 26 Ekim 1993 No: 21740

Amaç: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 112 inci maddesi ve Devlet Memurları Sicil Yönetmeliğinin 11 inci maddesine dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü memurlarının sicil amirlerini belirlemektir.

Madde sayısı: 9.

Yönetmeliğin ekinde sicil amirlerinin listesi bulunmaktadır.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürü.

74. RADYOFARMASÖTİK YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 23.12.1993 No: 21797

Amaç: 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, 1593 sayılı UHK ile 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; radyofarmasötiklerin onay, üretim ve ithal kurallarını belirlemek ve hastalara uygulanacak bu maddelerin etkin, emniyetli ve kaliteli olması için gerekli kuralları ortaya koymaktır.

Madde sayısı: 23 madde ve 2 geçici madde.

Bu yönetmelik, radyofarmasötik hazırlanmasında kullanılan jeneratörler, kitler ve prekürsör radyofarmasötikler ile endüstriyel radyofarmasötiklerin üretimi, ithalatı ve kontrolüne ilişkin esasları ve sorumlulukları kapsamaktadır (madde 2).

Radyofarmasötikler; Türk Farmakopesi, İnternasyonal Farmakope, Avrupa Farmakopesi, Amerikan Farmakopesi, İngiliz Farmakopesi' ne, bu kaynaklarda yoksa diğer dünya farmakopelerinin ilgili bölümlerinde ve ayrıca bu yönetmelikte belirtilen kurallara ve standartlara uygun olmak zorundadır. Raryoaktivite gösteren ürünlerin üretim, ithal ve dağıtımını Türkiye Atom Enerjisi Kurumu' nun ve Sağlık Bakanlığı' nın denetimine tabidir.

Yönetmeliğin ekinde şunlar bulunmaktadır:

- 1) Üretim yeri izni başvurusu için gerekli belgeler ve bilgiler,
- 2) Ürün izni başvurusu için gerekli bilgi ve belgeler,
- 3) Radyofarmasötikler için iyi üretim uygulamaları kılavuzu.

Yürürlük: Yayımlı tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

75. SAĞLIK BAKANLIĞINA BAĞLI EĞİTİM KURUMLARINI HİZMETE AÇMA, KAPATMA VE BUNLARA AD VERME USÛL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 6 .1.1994

Amaç: 1739 sayılı Mili Eğitim Temel Kanunu, 1593 sayılı UHK ve 181 sayılı KHK' ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, Sağlık Bakanlığı'na bağlı her derecedeki ebe, hemşire, sağlık teknisyeni gibi sağlık personeli yetiştiren eğitim

kurumlarını açma, kapatma ve bu kurumlara ad verme ile ilgili usul ve esasları tespit etmektir.

Madde sayısı: 18.

Bu yönetmelik ile “İnceme Kurulu” ve “Değerlendirme Kurulu” oluşturulması öngörülmektedir. Vali veya yardımcısının başkanlığında il sağlık müdürü veya yardımcısı, il devlet hastanesi baştabibi, il sağlık müdürlüğü eğitim şube müdürü, il merkezinde bulunan sağlık meslek okullarından görevlendirilen bir okul müdürünün oluşturduğu “İnceme Kurulu”nun uygun göreceği ve bakanlıktaki “Değerlendirme Kurulu” nun onaylayacağı yerlerde (yönetmelikteki standartlara uygun il ve ilçe merkezlerinde) eğitim kurumları açılabilir; aynı kurulların kararı ile de kapatılabilir.

Kuruma ad verme, valiliğin teklifi ve Sağlık Bakanının onayı ile, veya Bakanın re’sen kendisinin ad vermesi ile mümkündür.

Yürürlük: Yayımlanma tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

76. KOZMETİK YÖNETMELİĞİ

Yayımlandığı R. Gazete: 8.4.1994

No: 21899

Amaç: 23.2.1994 tarih ve 3977 sayılı Kozmetik Kanunu’ na dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; kozmetik ürünlerinin üretim ve ithalleri ile kontrol esaslarını belirlemektir.

Madde sayısı: 25 madde ve 2 geçici madde.

Yönetmelikte konular şu bölümler içinde incelenmiştir:

- 1) Amaç, Kapsam, Dayanak: 1-5 inci maddeler,
- 2) Kozmetiklerin Sınıflandırılması, Nitelikleri ve Üretilmeleri: 5-10 uncu maddeler,
- 3) İzinler: 11-17 inci maddeler,
- 4) Ambalaj, Değişiklik, Denetim, tanıtım ve Sorumluluk: 18-22 inci maddeler,
- 5) Geçici ve Son Hükümler: 23-25 inci maddeler.

Yönetmeliğin ekinde; kozmetik ürünlerde bulunmasına izin verilen veya belli şartlarda izin verilen veya hiç olmaması gereken maddelerle ilgili listeler ile kozmetik üretim ve dolum yerlerinin uymaları gereken iyi üretim uygulamaları kılavuzu yer almaktadır.

Yönetmeliğe göre denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı' nındır. Kozmetik ürünlerin kalitesinden üretici veya ithalatçı sorumlu olup, fason üretim yapılması halinde sorumluluk ortaktır.

Yürürlük: Yayım tarihi.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

77. FARMASÖTİK MÜSTAHZARLARIN BİYOYARARLANIM VE BİYOŞEĞERLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Yayımlandığı R. Gazete: 27.5.1994 No: 21942

Amaç: 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu ile 181 sayılı KH' ye dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı, farmasötik müstahzarların biyoyararlanım ve biyoşdeğerlilik incelemeleri ile ilgili esasları belirlemektir.

Madde sayısı: 22.

Yönetmeliğin ekinde şu kılavuzlar yer almaktadır:

- 1) Gönüllü seçimi kılavuzu,
- 2) Referans ve incelenecek müstahzar örnekleri kılavuzu,
- 3) Biyoyararlanım ve Biyoşdeğerliliğin saptanmasında istatistiksel yaklaşımlar,
- 4) İnceleme raporu sunumu için format.

Yürürlük: Yayım tarihinden altı ay sonra.

Yürütme: Sağlık Bakanı.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde, sağlık mevzuatına ilişkin konular şu başlıklar altında incelenmiştir:

- A. Mevzuatın Tümüne İlişkin Genel Tartışma.
- B. Mevzuatın Konu Başlıklarına Göre Tartışması.
- C. İstatistiksel İnceleme.

A. Mevzuatın Tümüne İlişkin Genel Tartışma

I) Mevzuatın dili:

Bir mevzuattan yararlanılabilmesi için dilinin anlaşılır olması birinci şarttır. Zaten hukuk metnlerinin kendine özgü bir üslubu vardır; ayrıca dilin eski oluşu, okurların sözlüğe başvurmalarını gerektirmektedir. Bu araştırmada da Osmanlıca- Türkçe sözlüklerden (22, 23) yararlanılmıştır. Birinci Ulusal Sağlık Kongresi' ne sunulmak üzere hazırlanan Çalışma Grupları Raporları da incelendiğinde (Sağlık Hukuku Çalışma Grubu Raporu) aynı eleştirinin yapıldığı göze çarpmaktadır (26, s. 21).

II) Mevzuatta eksik olduğu düşünülen hususlar (bu başlıkta sıralanan hususların büyük bir bölümü, aynı zamanda Birinci Ulusal Sağlık Kongresi, Çalışma Grupları- Sağlık Hukuku Çalışma Grubu- önerileridir):

1. Sağlık hizmetinden yararlananların hakları ile ilgili düzenlemeler mevzuatımızda yer almamaktadır.

2. İlgili mevzuatta çıkarılacağından bahsedilen tüzük ve yönetmeliklerin bir kısmı çıkarılamamıştır. Örnekler verilecek olursa;

UHK' da çıkarılacağından bahsedilip de halen mevcut olmayan mevzuat şunlardır: Bulaşıcı hastalıklarla mücadele tüzüğü, Belediye zabıta tüzüğü (zabıta yönetmeliği olarak vardır), gemi tabipleri hakkında yönetmelik.

6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun' da ihtisas talimatnamesi ve protokol defterleri hakkında yönetmelik çıkarılacağından bahsedilmesine karşın halen bu yönetmeliklere ratlanılmamaktadır.

2548 sayılı Gemi Sağlık Resmi Kanunu' nda uygulama esaslarına ilişkin yönetmelik çıkarılacağından bahsedilmekte iken böyle bir yönetmelik çıkarılmamıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu' nda ise gemi ve deniz araçlarına verilecek cezalar hakkında yönetmelik ile kirliliğin önlenmesi ve giderilmesine ilişkin faaliyetlere uygulanacak teşvik tedbirleri esasları yönetmeliği çıkarılacağı vurgulanmış, ancak henüz bu yönetmelik çıkarılmamıştır.

3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu ise aynı adlı yönetmeliğin çıkarılacağını hükme bağlamış olmasına karşın böyle bir yönetmelik halen yoktur.

1983 tarihli Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük' de nükleer tesislerin denetlenme esaslarına ilişkin yönetmelik çıkarılacağı belirtilmiş olmasına karşın bu yönetmelik çıkarılmamıştır.

Yukarıdaki örneklere rağmen, mevzuata bir bütün olarak bakıldığında, kanun ve tüzüklerde çıkarılacağı belirtilen yönetmeliklerin büyük bir kısmının halen var olduğu görülmektedir.

3. AIDS gibi bazı hastalıklara ilişkin düzenlemeler yoktur.
4. Sağlık mimarisine ilişkin düzenleme yapılmamıştır.
5. Turist ve yaşlı sağlığına ilişkin düzenlemeler yoktur.
6. Sağlık alanındaki mesleklerin günümüz şartlarına göre görev tanımları her meslek için yapılmamıştır.
7. Finansman ile ilgili olarak, toplumun her kesimini kapsayan düzenleme yoktur.

III) Bir Konuyu Açıklayan Birden Çok Mevzuatın Varlığı:

1593 sayılı UHK' da verem savaşı ile ilgili hükümler yer alırken ayrıca 5368 sayılı Verem Savaşı Hakkında Kanun da yürürlüktedir. Her iki kanun da incelendiğinde görülür ki UHK, genel esaslar getirirken, 5368 sayılı kanun ise - o zamanki adıyla- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı' nın verem savaşı ile ilgili teşkilat kurmasına dair hükümler içerir. Yedi madde ve dört geçici maddeden oluşan 5368 sayılı kanun, bu haliyle, verem savaşına ilişkin vertikal örgüt kurulması dönemine ait (1949 yılı) düzenlemeler getiren bir kanun olarak düşünülebilir. Her iki kanun, günümüz açısından uygulamada olmasına karşın bu biçimde bir tekrarı önlemek için yasa metinlerinin yeniden ve günümüz şartlarına uygun düzenlenmesinde bir zorunluluk hasil olmaktadır.

Benzer bir örnek de Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu' dur. Aslında, genel bir ad altında düzenlenebilecek olan bir sağlık yasasında bir, veya birkaç madde olarak geçebilecek bir konuda kanun çıkarılması kanımızca gereksiz gibi görünmektedir. Aynı olay, Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun için de geçerlidir.

IV) Mevzuatta Yetki Karmaşası:

Sağlıkla ilgili mevzuat incelendiğinde, yetki karmaşası durumları ile sıklıkla karşılaşılır. Bu konuya en tipik örnek "gıda mevzuatı"dır. 1930 tarihli ve 1593 sayılı UHK nun 181. maddesinde denetim yetkisi, belediye olan yerlerde belediyelere, belediye olmayan yerlerde Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti' ne (şimdiki Sağlık Bakanlığı' na) verilmiş olmakla birlikte belediyeler yanında günümüzde denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı arasında paylaşılmaktadır. Kanunda, gıda maddeleri ile ilgili bir tüzük çıkarılacağı belirtilmiş ve bu tüzük, "Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususî Vasıflarını Gösteren Nizamname" adıyla çıkarılmıştır (Bakanlar Kurulu' nun 11.8.1942 tarih ve 2/ 18542 sayılı kararı ile). Daha sonra bu nizamname değiştirilmiş, aynı adla başka bir tüzük çıkarılmıştır (Bakanlar Kurulu tarihi: 4.8.1952, No: 3/15481). Halen yürürlükte olan bu tüzükte de yıllar içinde pek çok değişiklik yapılmış ve metne işlenmiştir. Tüzük bugün, 716 maddesinden 340 tanesi değiştirilmiş, iki maddesi yürürlükten kaldırılmış, altı ek madde eklenmiş haliyle yürürlüktedir. Bu yönüyle karmaşık bir durum gösteren tüzük, günümüz ihtiyaçlarına göre ve metin bütünlüğüne uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekli bir mevzuat halindedir.

Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (13.12.1983 gün ve 181 sayılı) ile, gıda maddelerinin ve bunları üreten yerlerin sağlık açısından kontrol hizmetlerini yürütme görevi, temel sorumluluk Sağlık Bakanlığında olmak üzere, belediyelerle birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na da verilmiştir (madde 2). 441 sayılı KHK, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, 6968 sayılı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Kanunu gibi mevzuat ile, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yetki veren 1705 sayılı Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesine Dair Kanun, 3143 sayılı Görev ve Teşkilat Kanunu gibi mevzuata göre bazı durumlarda Sanayi Bakanlığı da yetkilidir.

Ayrıca, spirtolu içkiler hususunda, 4250 sayılı İspirtolu İçkiler Kanunu yürürlüktedir. Bu kanuna istinaden çıkarılan 10.3.1956 tarih ve 4/ 6891 sayılı İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname, Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük' deki bu tüzüğe aykırı hükümleri uygulamadan kaldırmakta ve spirtolu içkilerin denetim yetkisini, Tarım Bakanlığı'nda ilgili teşkilat kuruluncaya değin, Tekel Genel Müdürlüğü'ne vermektedir.

Bu örnekler göstermektedir ki yenecek ve içilecek maddelerle ilgili yetkili mercilerin sayısı birden fazladır ve bu durum, yetki karmaşasına yol açmaktadır. Köksal'a göre gıda konusunda "Ulusal Gıda ve Beslenme Yüksek Koordinasyon Kurulu" adı altında ilgili bakanlıkların müsteşarlarının üye olduğu, Devlet Bakanlığı'na bağlı bir örgütlenme kurulmalıdır. Ayrıca, ilgili her bakanlıkta Beslenme Dairesi oluşturularak soruna multidisipliner yaklaşılmalıdır. Bu kurulun bir görevi de gerekli mevzuatın hazırlanmasında öncülük etmektir (27).

Sağlık Örgütlenmesinde Mevzuat Karmaşası:

UHK'na göre sağlıktan, birinci derecede Sağlık Bakanlığı sorumludur. 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun da aynı içeriktedir. Ancak, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda ve 1982 Anayasası'nda ise sağlık işletmeleri ve özel sağlık kuruluşlarından söz edilmektedir. Aslında bir çelişki gibi gözüken bu durum, devletin denetim ve gözetim yetkisini ortadan kaldırmamakla birlikte devletin sağlık hizmetlerindeki görev alanını daralttığı söylenebilir.

V) Cezaların caydırıcılığı:

Bilindiği gibi, hukuk kuralları, müeyyideleri (yaptırımları) olan kurallardır (12). Sağlıkla ilgili mevzuatta da kurallara uyulmadığı zaman uygulanacak yaptırımlarla ilgili hükümler vardır. Bu yaptırımların bir bölümü de, genel hukuk mevzuatında yer alır. Örneğin hekim olmayan bir kişinin hekimlik yapması durumunu ele alırsak, eğer bu durumda kişilere verilen bir zarar söz konusu ise, Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun' da belirtilen cezaların (bir aydan altı aya kadar hapis ve 25-500 TL. para cezası) haricinde, Türk Ceza Kanunu (TCK)' nun ilgili maddelerine göre de suçlu hakkında ceza verilir (TCK madde 456-460: Şahıslara Karşı Müessir Fiiller).

Türk Sağlık mevzuatı incelendiğinde cezaların büyük kısmının para cezası olduğu görülür. Ancak mevzuatın orijinal metninde belirtilen para cezalarının uygulanmasında 7.12.1988 tarih ve 3506 sayılı kanun (765 sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Ek Maddeler İlave Edilmesine, 64 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına ve 10 Haziran 1949 Tarihli 5435 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun) esas alınır. Bu kanun, cezaların enflasyon karşısında caydırıcılığının sürdürülmesi amacıyla memur maaş katsayısını esas alan bir düzenleme getirmektedir (sağlıkla ilgili bazı kanunlarda öngörülen para cezalarını 1993 yılı itibarıyla gösterir 13 numaralı liste "Ekler" bölümünde 338. sayfada yer almaktadır).

3506 sayılı Kanun' a göre para cezalarının hesabında şu usul izlenecektir:

3506 sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesi:

"Nisbi (*oransal*) nitelikteki vergi ve resim cezaları, nisbi para cezaları ve tazminat kabilinden olup, mütezayit (*kademeli artan*) nispete tabi bulunan para cezaları hariç olmak üzere, kanun ve tüzüklerde alt ve üst sınırları veya bunlardan biri gösterilen veya hiç gösterilmeyen veya sabit ve rakam olarak gösterilmiş bulunan para cezalarından (idari ve disiplin para cezaları dahil) :

a) T.B.M.M' nin kurulduğu tarihten önce yürürlüğe girmiş bulunan bütün kanun ve tüzüklerde yazılı olup da daha sonraki tarihlerde T.B.M.M' ce miktarına dokunulmamış olan para cezaları 300 misline,

b) T.B.M.M tarafından kabul olunup da;

1- 31.12. 1939 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 180 misline,

2- 1.1.1940 tarihinden 31.12.1945 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 120 misline,

3- 1.1.1946 tarihinden 31.12.1959 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 60 misline,

4- 1.1.1960 tarihinden 31.12.1970 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 30 misline,

5- 1.1.1971 tarihinden 31.12.1977 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 18 misline,

6- 1.1.1978 tarihinden 31.12.1980 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 6 misline,

7- 1.1.1981 tarihinden 31.12.1987 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları 3 misline,

çıkarılmıştır.

Ek 2 inci madde:

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Ek 1 inci madde kapsamına giren para cezaları, 1988 yılı Bütçe Kanunu' ndaki 84 olarak belirlenen memur maaş katsayısının artırılması halinde Bütçe Kanunu' nda her 30 puan artış, bir birim olarak kabul edilerek, Ek 1 inci maddeye göre tespit edilen ceza miktarlarının bulunacak birim sayısı ile çarpılması suretiyle belirlenir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kabul edilecek kanunlardaki para cezaları için de, müteakip yıllar Bütçe Kanunu' nda belirlenen katsayı miktarlarında artırma yapıldığı takdirde birim sayısının tesbitinde başlangıç olarak, o kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki Bütçe Kanunu' nda geçerli olan devlet memurları aylıkları katsayısı esas alınır.”

Konu, bir örnekle açıklanırsa; 1994 yılı içinde, bir tabibin dikkatsizlik, tedbirsizlik sonucu bir hastaya zarar verdiğini varsayarsak, bu tabibe uygulanacak para cezası şöyle hesaplanacaktır:

A)1953 yılındaki değişiklik yapılmış haliyle Türk Ceza Kanunu'nun adı geçen suçla ilgili 566/1 inci maddesinde belirtilen para cezası 100 TL. dir.

B) Ek 1 de 1953 yılına ait kanunlar için 60 misli ceza öngörüldüğü için 100 ile 60 rakamlarının çarpımından 6000 TL. bulunur.

C) 1994 bütçesinde memur maaş katsayısı 1100 olduğu için; $1100 - 84 = 1016$ bulunur (1953 yılında memur maaş katsayısı 84 idi).

D) $1016 / 30 = 33,8$ bulunur; küsürat atılır (katsayı 33 kabul edilir). Burada 30 sabit sayıdır.

E) 6000 rakamı ile 33 kat çarpılır. Sonuçta uygulanacak para cezası **198 000 TL.** olarak belirlenir.

Not: 1)Ek 1 inci maddede belirtilen oransal cezaya örnek verilirse, eğer bir kanun metninde”suçunun cezası, meydana gelen zararınmisli para cezasıdır” deniyorsa yukarıda bahsedilen kurallar (artırımlar) uygulanmaz; hakim ve bilirkişi takdiri ile o günün şartlarına göre zarar ne ise kanunda belirtilen oranda ceza verilir.

Not: 2) 3506 sayılı kanunun Ek 1 inci maddesinde belirtildiği gibi, vergi ve resim türünden cezalarda bu güncelleştirme (artırım) sistemi uygulanmaz.

Cezalar konusunda son olarak, cezaların genel olarak caydırıcılıktan uzak oldukları ve yeni düzenlemelere ihtiyaç olduğu söylenebilir.

B. Mevzuatın Konu Başlıklarına Göre Tartışması

I. Kamu Sağlığı İle İlgili Mevzuat:

Dünya Sağlık Örgütü'nce, "Yalnız hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam bir iyilik hali" olarak tanımlanan (10, s.1) "sağlık", artık günümüzde pek çok kişi, kurum ve kuruluşun ortaklaşa uğraş alanıdır. Dirican' a göre "Sağlık durumu bozuk bir ülkenin varlığını ve bundan önemlisi uygarlığını sürdürmesi beklenemez" (28, s.1). Sağlık hizmetleri, sadece hastalıklarla uğraşmak demek olmayıp, özellikle hastalıklardan korunma için sağlıklı çevreyi sağlamayı hedefler. Korumanın çok önemli ve örgüt eli ile yürütülen bir hizmet olması ve halk tarafından para ödeyerek satın alınmaması nedeni ile koruyucu hekimlik hizmetleri her ülkede devlet hizmeti olmuştur (10, s.13). Kamu sağlığının korunmasına yönelik kurallar, sağlık mevzuatının içinde önemli bir yer kaplar. Bu mevzuata örnek verilecek olursa, bulaşıcı hastalıklarla mücadeleye ilişkin kurallar, sağlıklı çevrenin teminine ilişkin kurallar, annelerin, çocukların ve çalışan grupların sağlığının korunmasına ilişkin kurallar gibi.

Türk sağlık mevzuatında da kamu sağlığı ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan pek çok mevzuat metni vardır. Aşağıda bu konuyla ilgili kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük ve yönetmelikler tartışılmıştır.

1.1. Bulaşıcı Hastalıklar

İnsanlığın geçmişte karşılaştığı en büyük ve yaygın doğal afet salgınlarıdır. 14 üncü yüzyıldaki kara veba salgınlarında 60 milyon kişinin öldüğü tahmin edilmektedir (10, s.12). Günümüzde de, her ne kadar bu hastalıklarla savaşta büyük başarılar elde edilmişse de konunun önemini yitirmediği söylenebilir.

Konuyla ilgili olan 6 kanun, 3 tüzük ve 4 yönetmelik şunlardır:

UHK: Kanunun " Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele" bölümünde şu başlıklar altında konular işlenmiştir:

- Sınırlar ve sahillerin sıhhi savunması (madde:29-56).
- Ülke içinde bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele(madde:57-96).
- Sıtma ile mücadele (madde:97-98).
- Trahom ile mücadele (madde: 99-102).
- Zührevi (cinsel yolla bulaşan) hastalıklarla mücadele: (madde:103-112).

- Veremle mücadele (madde:113-121).
- Genel kadınlar hakkında hükümler ise 128-132 inci maddelerde açıklanmaktadır.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 1930 yılında (zamanın Türkiye' sinde bulaşıcı hastalıkların en büyük sorun olduğu, özellikle sıtma, frengi ve veremin toplumda büyük yıkıma yol açtığı bir dönemde) çıkan bir kanun olarak, konuyla ilgili bir kanunda bulunması gerekenden çok ayrıntılar içeren ve bu yönüyle bir yönetmeliği andıran kapsamlı bir kanundur. Dilinin anlaşılmağı ve günümüz bilimsel doğrularını yeterince yansıtmaması (AİDS ile ilgili düzenlemenin olmayışı buna örnektir) günümüz için sorun oluşturmaktadır.

Belediye Kanunu: Belediyelerin görevleri arasında sıralanan pek çok görev aslında bulaşıcı hastalıklardan primer korumaya yönelik önlemler niteliğindedir. Örneğin temizlik, esnaf denetimi, su temini gibi.

Köy Kanunu: Kanunda köylünün yapmak zorunda olduğu işler adı altında sıralanan pek çok görev de tıpkı Belediye Kanunu' nda olduğu gibi primer korumaya yöneliktir. Bulaşıcı hastalıkların çıkmasında bilindiğı gibi en büyük etken olumsuz çevre koşullarıdır. Sağlıklı içme ve kullanma suyu, sağlıklı çöplük, gübrelik ve helaya sahip kırsal yerleşim yerlerinde bu tür rahatsızlıkların en aza ineceğı bir gerçektir. Ancak kanunda köylünün yapmak zorunda olduğu işlerin sıralanması ile günlük hayatta her şey yolunda gitmemektedir. Sorunların tek başına yasal düzenlemelerle çözülemeyeceğı şuradan bellidir ki, bu kanun1924 yılından beri yürürlükte olmasına karşın, en çok bulaşıcı hastalık kırsal kesimde görülmektedir. Köy Kanunu ile "zorunlu" görev olarak sıralanan bu görevler ilgililerce yerine getirilmiş olsaydı Türkiye' deki köyler, gelişmiş ülkelerdeki kırsal yerleşim yerlerine benzerdi.

Verem Savaşı Hakkında Kanun: Tüberkülozun ciddi toplum sağlığı olduğu dönemlerin "vertikal örgütlenme" modelini gerçekleştirmek için alınacak önlemler ve Sağlık Bakanlığı' nın kuracağı teşkilat ile ilgili hükümler içeren bu kanunun çıkış tarihi 1949 dur.Günümüzde artık bu konuda ayrı bir yasa şeklinde düzenlemeye ihtiyaç olmadığı söylenebilir.

Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun: 1960 tarihli bu kanunun, konunun öneminin nispeten azaldığı bir dönemde çıkmış olması dikkat çekicidir. Kanunda, Bakanlar

Kurulu tarafından sıtma savaşı faaliyetlerinin beşer yıllık periyodlar halinde yürütüleceği belirtilmiş ise de, 1979 yılındaki Bakanlar Kurulu uzatma kararından sonra, sıtma savaşının uzatılmasına ilişkin herhangi bir karara rastlanılmamaktadır. Bu durum, yürütme erkinin yasal prosedürü işletmedeki kusuru olarak düşünülebilir.

Çeltik Ekimi Kanunu: Bu kanunun sağlık açısından önemi, çeltik ekimi yapılan sulak yerlerin sıtma yönünden taşıdığı risktir. Kanun, bu konuda alınacak önlemler ve arazide çalışan işçilerin sağlığı ile ilgili hükümler içermektedir.

Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü: UHK ile birlikte ele alındığında (AIDS ile ilgili düzenlemelerin olmayışı haricinde) zührevi hastalıklarla ilgili eksiksiz bir mevzuat oluşturdukları söylenebilir.

Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname: Bu tüzük ve UHK ile nesillerin sağlığının korunması amacıyla düşünülmüş olan “evlenme muayenesi” günümüzde artık isteğe bağlıdır. Ancak bu isteğe bağlı olma halinin, uygulamada eşlerin birbirlerinden böyle bir muayeneyi isteyemeyecekleri bir gerçek olduğuna göre pek de yararlı olduğu söylenemez. AIDS hastalığının giderek sorun olduğu ve de olacağı gerçeğinden yola çıkarak, evlenme muayenesi”nin zorunlu tutulması ve böyle bir muayene içinde AIDS ile ilgili testlerin de olması yararlı olacaktır.

Uluslararası Sağlık Tüzüğü: Günümüz dünyasında giderek genel ulusal savaşların azalması ve ulaşımın kolaylaşması gibi nedenlerle uluslararası turizm faaliyetleri, geçmiş yıllarla karşılaştırılmayacak derecede artmıştır. Bu turistik gezilerin de ötesinde uluslararası ticaret de artmış, dünya giderek küçülmüştür. Bu tüzükte yer alan konular ve UHK’ daki konuyla ilgili hükümler, titizlikle uyulması gereken kuralları içermektedir.

Frengi Savaş Yönetmeliği: Frengi savaşı ve tedavisinin diğer bulaşıcı hastalıklardan ayrı bir özelliği vardır. Çünkü, tedavi yönetmeliğe göre yapılmak zorundadır ve frengi bildirimini gizli yazı ile yapılır. Ancak mevzuata günlük uygulamalarda uyulmadığı da bilinen bir gerçektir.

Hudut Sağlık İdareleri Yönetmeliği: Türkiye’ nin kara sınırlarından diğer ülkelere ve diğer ülkelere de Türkiye’ ye bulaşıcı ve salgın hastalıkların girmesini ve yayılmasını önlemek için kurulmuş olan Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü’ ne bağlı Hudut Sağlık İdareleri’ nin çalışma esaslarını açıklamaktadır.

Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Çıktığında Alınacak Tedbirlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Ceza Yönetmeliği: UHK' nun 69 uncu maddesi gereğince alınmış olan tedbirlere uyulmaması halinde kanunda geçen cezaları vermeye yetkili personel ile ceza, bildirim ve tahsil usullerini kapsamaktadır.

Uçaklarda Uygulanacak Sağlık İşlemlerine Ait Yönetmelik: Dış devletlerden ülkeye ve ülkeden de dış devletlere bulaşıcı ve salgın hastalıkların uçaklar aracılığıyla gelişi ve yayılışını önlemeye yönelik düzenlemeler içeren bir yönetmeliktir. Yönetmelik, ayrıca gerektiğinde iç hat seferi yapan uçaklara da uygulanır. Uygulayıcı birim, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü' ne bağlı "Hava İstasyonu Sağlık Denetleme Merkezleri" dir.

1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller:

Bu konuda mevzuatımızda üç metin bulunmaktadır:

Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun(7269 sayılı, 1959 tarihli): Kanun, deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkındaki hükümleri açıklamaktadır.

Kanuna göre, acil yardım teşkilatı ve programları hakkında genel esasları kapsayan bir yönetmelik yapılır. Bu yönetmelik; İçişleri, Bayındırlık ve İskan, Tarım ve Köyşleri ve Sağlık Bakanlıklarınca çıkarılır (*Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik*). Bu yönetmelik esaslarına göre afetten sonra yapılacak kurtarma, yaralıları tedavi, barındırma, ölüleri gömme, yangınları söndürme, yıkıntıları temizleme ve felaketzedeleri iâşe gibi konularda program ve uygulama Valiliğin yetkisindedir. Ancak sivil savunma örgütünün olduğu yerlerde bu işler adı geçen örgütlerle birlikte yürütülür.

Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü 'nde, seferberlik ve savaş hallerinde ilgili tüm kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Tüzüğün yasal dayanağı, 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu' dur. Seferberlik ve savaş hazırlıklarının en üst düzeyde yapılmasında ve uygulanmasında Milli Savunma Bakanlığı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği sorumlu olup, koordinasyon görevi, Başbakanlığa aittir. Bu tüzükte, sağlık personeli ve sağlıkla ilgili işler, kamu kurum ve kuruluşlarının görevlendirilmesi başlığı altında ele alınmaktadır (tüzükte sağlıkla ilgili özel bir bölüm yoktur).

Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik:

Bu yönetmelik, afet öncesi planlama ile afet sonrası acil yardım işleri ile ilgili bulunmaktadır. 55 sayfalık yönetmelik oldukça ayrıntılı hükümler içermektedir. 27 inci maddede İlk Yardım ve Sağlık Hizmetleri Grubu' nun teşkili, görevleri, planlama ve servisleri, ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Madde 28-31 de sağlıkla ilgili diğer hususlar anlatılmaktadır. 63 üncü maddede Sağlık Bakanlığı' nın görevleri yer almaktadır. Yönetmeliğin ekinde yer alan "yardım plan örneği" ve diğer formlar incelendiğinde, yönetmeliğin, oldukça ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olduğu söylenebilir.

1.3 Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler:

Konuyla ilgili olarak inceleme kapsamına alınan 7 kanun, 1 KHK, 3 tüzük ve 12 yönetmelik şunlardır:

- UHK
- Türk Kodeksi Hakkında Kanun
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
- Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
- Kozmetik Kanunu
- Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun
- Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi
- Ayakkabı Murakabe Nizamnamesi
- Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname
- Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hıfız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname
- Kozmetik Yönetmeliği
- Radyofarmasötik Yönetmeliği
- Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoeşdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik
- Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
- İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği
- İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik
- Beşeri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtımında Gerekli Kurallar Yönetmeliği
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliği
- Farmasötik ve Tıbbi Müstahzar, Madde, Malzeme ve Terkipler İle Bitkisel Preparatların Geri Çekilmesi ve Toplatılması Hakkında Yönetmelik
- Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik.

Kimyasal ve tıbbi müstahzarlar ve kodeks ile ilgili iki kanun vardır. Birincisi 1926 tarihli ve 767 sayılı *Türk Kodeksi Hakkında Kanun*' dur. İkincisi ise 1928 tarihli ve 1262 sayılı *İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu*' dur. Her iki kanun da dilinin anlaşılmasında ötesinde gereğinden çok ayrıntılar içermektedir. Aynı konuyla ilgili diğer kanunlar şunlardır:

- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ,
- Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müesssir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
- Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun,
- Kozmetik Kanunu.

İnsan sağlığıyla ilişkili müstahzarlara ait mevzuat bütün olarak incelendiğinde, özellikle yönetmelik bazında oldukça ayrıntılı hükümler içerdikleri, pek çoğunun da yakın zamanda yürürlüğe girdiği göze çarpmaktadır. İlaç ambalajı ile ilgili kuralların oldukça iyi açıklandığı *İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği* buna bir örnektir. Keza piyasada satılan ve tedavi değerinin ne olduğu konusunda bilimsel nitelikleri kuşku uyandıran maddelerle ilgili olarak *İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik* incelendiğinde görülmektedir ki yasal düzenlemeler yeterlidir. Bu konu ile ilgili olarak, mevzuattan çok, uygulamadaki denetim hizmetlerindeki aksaklıkların eleştirilmesi yerinde olacaktır. Bu konu ise, Sağlık Bakanlığı' nın işlevlerinin incelendiği bölümde ele alınmıştır. Yine beşeri ilaçların tanıtımı ile ilgili olarak da yasal düzenlemeler oldukça kapsamlı biçimde yapılmış olduğu halde, denetimin yeterli olmadığı basında çıkan aktüel haberlerden ve reklamlardan anlaşılmaktadır. *Beşeri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtımında Gerekli Kurallar Yönetmeliği*, cezai müeyyideleri içermemektedir. Kozmetiklerle ilgili 1994 tarihli, 3977 sayılı kanunda yer almış olan hususlar, bu konu ile ilgili *İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu* içinde birkaç madde olarak yer alabilecek iken, neden özel bir

kanun çıkarıldığını anlamak güçtür; kaldı ki bu konuda *Kozmetik Yönetmeliği* de yürürlüktedir.

Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoeşdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik de özellikle ilaç firmalarının birbirleriyle rekabetinde standartlar getirmesi ve tüketicinin kaliteli ürün kullanabilmesi yararlarından dolayı önemli bir hukuki düzenleme olarak görülmektedir.

Son olarak *Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun* incelenecek olursa, bu kanunun aslında sıtma ve frengi ile mücadele hizmetlerinin bir parçası olarak düşünülerak çıkarılan bir kanun olduğu görülür. Ancak kanunda penisilin türü ilaçların ithalinin- diğer sıtma ve frengi ilaçları ile birlikte ele alınarak- Türkiye Kızılay Derneği' nce yapılacağından bahsedilmesi hususunun günümüz serbest piyasa şartlarında geçersizliği gözönüne alınırsa, bu hükmün metinden çıkarılması yerinde olacaktır.

Uyuşturucu maddelerle ilgili mevzuat:

1933 yılında çıkan, 2313 sayılı *Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun*' a göre, ilaç niteliğindeki ürünlerin denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı' na ait iken, kenevir ekimine ilişkin esasları düzenleme yetkisi Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' ndadır. 1988 yılında çıkan *Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik*' e göre yetkili kurum olarak aynı bakanlığa bağlı olan Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)' nin adı geçmekte olup, ekim alanlarının belirlenmesi ise Bakanlar Kurulu' nun yetkisine bırakılmıştır. TMO aynı zamanda, ilaç hammaddesi üretme, satma yetkisine de sahiptir. İthalat ise, *Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun*' a göre ve Sağlık Bakanlığı' nın izniyle ilgili kişilerce yapılabilir. *Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik* ise bu tür maddelerden örnek alınması, incelenmesi, saklanması, imhası ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Zirai mücadele ilaç ve aletleriyle ilgili mevzuat(İlgili mevzuat, bu tür maddelerle zehirlenmelerden dolayı insan sağlığını ilgilendirdiği için, araştırma kapsamına dahil edilmiştir):

Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun, esasında ecza depoları ile ilgili hükümler içermekle birlikte, “yalnız sanat ve ziraat işlerinde kullanılan maddeler”i, mahalli mülki idare amirin ve Sağlık Bakanlığı' nın onayı ile herkesin

satabileceği hükmünü içermektedir (madde 13). *Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hıfız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname* ise bu kanunun uygulama esaslarını açıklamaktadır. Ancak gerek kanun ve gerekse yönetmelik, dilinin eski olması nedeniyle anlaşılır olmaktan uzaktır. Artık Türkiye' de tarımla ilgili yeterli sayıda yüksek öğrenim görmüş eleman olmasına karşın herkesin bu tür işyeri açabilmesi kanımızca yanlış olup, yetkinin yüksek öğrenim görmüş kişilere tanınmasını sağlayacak hukuki düzenlemeye gidilmesi düşünülebilir.

Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname ise tarımsal ilaçların üretimi, ithali, satışı vb. konularda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' nı yetkili kılmaktadır. Bu ilaçların çoğunun zaten zehirli ve müessir olmaları nedeniyle *Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müesssir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kamun*' da Sağlık Bakanlığı' ndan izin alınacağı vurgulanmaktaydı. Bu konuda, adı geçen kanun ile Sağlık Bakanlığı' nın , tüzük ile de Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' nın yetkili kılınması, kanımızca çelişkidir. Birinci Ulusal Sağlık Kongresi Çalışma Grupları Raporları (İlaç Kontrol ve Denetim Sistemi Çalışma Grubu Raporu) incelendiğinde bu konuda Sağlık Bakanlığı' nın koordinasyonunda düzenlemelerin yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (26, s.207).

1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri:

Kan ve Kan Ürünleri ile ilgili mevzuat 2857 sayılı *Kan ve Kan Ürünleri Kanunu* ile 83/7314 sayı ve 1983 tarihli *Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği* olup; bu iki mevzuat incelendiğinde kan ve kan ürünleriyle ilgili hususlarda Sağlık Bakanlığı'nın birinci derecede yetkili olduğu görülür. Gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişileri, Bakanlıktan izin almak koşuluyla test serumu, plazma ve plazma ürünleri üretebilirler. Kanunun kapsamında ilgili kurallara uyulmadığında yapılacak işlemlerin yer almaması bir eksikliklerdir.

Organ ve Doku Nakli ile ilgili mevzuat ise şunlardır:

- *Organ ve Doku Nakli, Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun* (1979 tarihli),
- *Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği* (1993 tarihli),
- *İnvitro Fertilizasyon ve Embriyo Transferi Merkezleri Yönetmeliği* (1987 tarihli),
- *Kornea Naklinde Kornea Sağlanması ve Paylaşımı Yönetmeliği* (1993 tarihli).

Organ ve Doku Nakli, Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun' a göre, 18 yaşını doldurmamış ve mümeyiz olmayan kişilerden organ ve doku alınamaz. Organ ve doku alınabilmesi için hekim tarafından onaylanmış bir belge gereklidir. Vericinin hayatını mutlak surette sona erdirecek veya tehlikeye sokacak olan organ ve doku alınması yasaktır. Bu işlemler ancak gerekli donanıma sahip merkezlerde yapılabilir. Bu merkezlerle ilgili olarak *Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği* esas alınır. Bu tür merkezlerin açılabilmesi için "Organ Nakli Bilim Kurulu" nun değerlendirmesi esas alınır. Bu değerlendirme sonunda açılma izni Sağlık Bakanlığı' nca verilir. Kornea nakli merkezleri ile göz bankaları da Sağlık Bakanlığı' nın denetimine tabidir.

Ölüden organ ve doku alınabilmesi için, ölüm halinin bir tutanakla saptanması gereklidir. Eğer kişi ölmeden önce, kendisinden ölümünden sonra organ veya doku alınmasına karşı olduğunu belirtmişse o kişiden öldüğünde organ ve doku alınamaz. Sağlığında bu tür bir beyanı olmayan veya tersine sağlığında öldüğü zaman kendisinden organ veya doku alınması hususunda beyanı da olmayan kişilerden, öldüklerinde tıbbi zorunluluk varsa organ veya doku nakli yapılabilir. Ancak, bu durumdaki ölünün sahipsiz olması gereklidir. Özetle sağlığında öldüğü zaman kendisinden organ ve doku

alınabileceğine ya da alınamayacağına dair yazılı beyanı olmayan kişiden yakını yoksa organ ve doku alınabilir.

Kanunun 14 üncü maddesi yasal olarak böyle bir imkan sağlamakla birlikte, organ ve doku nakli konusunda Türkiye’ de merkezi bir örgütlenmenin olmayışı (sağlık merkezi, ihbar ve organ iletim sistemi) ve halkın dini inançları bu konuda en büyük engeldir. Diyanet İşleri Başkanlığı’ nın bu konuda dinen bir engel olmadığını belirtmesine karşın halkın olaya sıcak bakmaması düşündürücüdür. Halkın bu olumsuz tavrının mevzuatla giderilmeye çalışılması ve “aksine beyan olmaması ve ölünün yakının bulunmaması” koşulu ile soruna yasal dayanak getirilmesi etik bir davranış değildir. Halkın isteksizliğine karşı iyi niyetle düzenlenmiş olmakla beraber mevzuattaki bu hüküm, insan haklarına aykırı olarak değerlendirilebilir. İnsanların büyük çoğunluğunun mevzuattan haberdar olmadığı bilindiğine göre, bu mevzuat sayesinde sahipsiz ölümlerden “fırsatçı” bir biçimde organ ve doku alınabilmesi yolu açılmış olmaktadır. Her ne kadar ülkemizde organ ve doku nakli konusunda Sağlık Bakanlığı, Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bir birim varsa da, uygulamada eşgüdüm sağlanmasındaki güçlükler nedeniyle, gelecekte bu tür merkezlerin yaygınlaşması halinde ölü sahipleriyle resmi makamlar arasında büyük sürtüşmeler çıkabilecektir. Organ ve doku nakli konusunda böylesine bir hukuki kurnazlık yerine uzun vadeli çözüm önerisi olarak eğitim ve ikna yöntemi kullanılmalıdır. Diğer bir çözüm önerisi de kan ve kan ürünleri de dahil olmak üzere organ ve doku naklinin, belli kurallar çerçevesinde ticari niteliğe büründürülmesine imkan verilmesidir.

1.5. Çevre Mevzuatı

1.5.1.Sular:

Konuyla ilgili olan 9 kanun, 1 kanun hükmünde kararname, 2 tüzük ve 5 yönetmelik şunlardır:

1. *Köy Kanunu* (1924 tarihli): Bu kanuna göre; köye kapalı yoldan içme suyu getirme ve çeşme yapma, kuyu ağızlarını kapatma, etrafını iki metre eninde harçla döşeme, su kaynaklarının çevresini temiz tutma, bu kaynaklardan çevreye su sızarak birikinti oluşmasını önleme, köylünün yapması zorunlu olan görevleri arasındadır. Devlet Su İşleri adlı devlet kuruluşunun olmadığı dönemlerde çıkarılan bu mevzuat günümüzde işler değildir. Çünkü bu görevler artık devlet tarafından yürütülmektedir.

2. *Sular Hakkında Kanun* (1926 tarihli): Kanun; su temininin, belediye olan yerleşim yerlerinde belediyelerin, belediye olmayan yerleşim yerlerinde ise köy ihtiyar meclislerinin görevi olduğuna ilişkin esasları belirtmektedir. Suların kaynakları belediye veya köy sınırlarının dışında ise belediyeler veya köy ihtiyar meclisleri yine sorumludur. Ortaklaşa yerleşim yerleri arasında kullanılacak sular, Belediyeler Kanununa uygun şekilde oluşturulacak bir "birlik" tarafından idare edilirler. İçme suları kaynaklarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından yasak edilir.

3. *Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun* (1926 tarihli): Bu kanunun amacı, sıcak ve soğuk maden sularıyla ilgili düzenlemeler yapmaktır. İmtiyaz sahibinin arazi sahibiyle ilişkilerini düzenleyen kanun, ayrıca işletmenin mali sorumluluklarından da bahsetmektedir.

4. *UHK* (1930 tarihli): Kanunun 2 inci maddesinde, Sağlık Bakanlığı' nın, belediyelerin görevlerini denetleyeceği belirtilmekte, 3 üncü maddesinde ise Bakanlığın görevleri sıralanırken maden suları ile şifalı suların denetlenmesi görevinden bahsedilmektedir. Ayrıca kanunun "Maden Suları ve Kaplıcalar" adını taşıyan 9 uncu bölümünde (madde 200-210) maden suları ve kaplıcalarla ilgili hükümler yer almakta ve bu işletmelerin sağlık yönünden denetim yetkisinin Sağlık Bakanlığı' na ait olduğu hükme bağlanmaktadır.

5. *Belediye Kanunu* (1930 tarihli): Belediyelerin görevleri arasında su temini de yer almaktadır.

6. *Yalova Kaplıcalarının İşletilmesi ve Kaplıcaların İnkışafı İşlerinin Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine Bağlı Hükmi Şahsiyeti Haiz Bir Teşekküle Devri Hakkında Kanun* (1939 tarihli): Bu kanun ile Yalova kaplıcalarının işletilmesi, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti (Sağlık Bakanlığı)' ne bağlı Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi adı altında tüzel kişiliği olan bir kuruluşa devredilmiştir. Kaplıcalar bölgesinin genel planı ile bu bölgede yapılacak binaların inşa biçimleri ve krokileri Sağlık Bakanlığı' nca saptanır.

7. *Köy İçme Suları Hakkında Kanun* (1960 tarihli) Bu kanunun amacı, köylerin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanması ile ilgili olarak görevli olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü' nün görev, yetki ve sorumluluklarını açıklamaktır. Bu yönüyle kanun "Köy Kanunu" ile çalışmaktadır. Ancak, genel hukuk mantığına göre, Köy İçme

Suları Hakkında Kanun, Köy Kanunu' ndan daha yeni olduğundan geçerli olduğu söylenebilir.

8. *Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun* (1968 tarihli): Kanunda, su kaynağını oluşturan barajlar, isale hatları ve tasfiye tesislerinin Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü' nce; depo ve dağıtım şebekelerinin ise belediyelerce yapılacağı hükme bağlanmakta (madde 2) ve belediyelerle DSİ arasındaki işbirliğine ait hususlar açıklanmaktadır.

9. *Yeraltı Suları Hakkında Kanun* (1960 tarihli): Yeraltı suları, devletin hüküm ve tasarrufu altında olan sular olup, bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili (onayı) bu kanun hükümlerine göre yürütülür.

10. *Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (1983 tarihli): Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü' nün görevleri arasında içilecek ve kullanılacak nitelikteki su temini, içmeceler tesisi vb. konular ile ilgili düzenlemeler yapmak ve denetim görevi vardır (madde 9).

11. *Yeraltı Suları Tüzüğü* (1961 tarihli): Bu tüzükte; işletme sahaları, el ile açılan kuyular, belge alınması gereken kuyular, etüd ve proje yapmaya veya kuyu açmaya yetkili kimseler, kontrol işleri hakkında hükümler yer almaktadır. Bu konuda birinci derecede yetkili ve sorumlu kuruluş, Devlet Su İşleri (DSİ) teşkilatıdır.

12. *Sular Kanununun Uygulanışını Gösteren Tüzük* (1928 tarihli): Kanunun ihtiyacını gidermeye mahsus suların sağlanması ve yönetimi, belediyelere ve belediye olmayan yerlerde ihtiyar meclislerine verildiğinden, bu tüzük ile vakıf sularının da belediye veya ihtiyar meclislerine devrolunacağı hükmü getirilmektedir.

13. *Kaynak Suları Yönetmeliği* (1974 tarihli): Kaynak suyu işletmesi için ilk başvurma ve yapılacak işlemler, tesisler, kaynak suyu kapları ve satıcılar için hükümler yer almaktadır.

14. *Maden Suları Yönetmeliği* (1988 tarihli) : Yönetmelikte; maden sularında bulunması gereken özellikler, işletme izni işlemleri, tesislere ve kaplara ait hükümler ve cezai hükümler yer almaktadır

15. *Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi Yönetmeliği* (1990 tarihli): Bu yönetmeliğin amacı, Türkiye' de su kirlenmesi araştırmaları ve kontrolü alanında ilerlemeleri ve çalışmalarını teşvik etmek, yürütmek ve desteklemek,

bilimsel toplantılar düzenlemek, bilimsel yayınlar çıkartmak için İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde kurulan Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi' nin görevlerini açıklamaktır. Yönetmelik, içme ve kullanma sularınının global kirliliği ile ilgili yapılacak araştırmalar hakkında olup, bu suların kullanıma sunulması ile ilgili hükümler içermemektedir

16. *Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği* (1988 tarihli): Çevre Kanunu' na dayanılarak çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; ülkenin yeraltı ve yerüstü su kaynakları potansiyelinin her türlü kullanım amacıyla korunmasını, en iyi biçimde kullanımının sağlanmasını ve su kirlenmesinin önlenmesini ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek üzere, su kirliliğinin kontrolü esaslarının belirlenmesi için gerekli esasları ortaya koymaktır. Yönetmelik, içme ve kullanma sularınının global kirliliği ile ilgili olup, bu suların kullanıma sunulması ile ilgili hükümler içermemektedir.

17. *7478 Sayılı Kanun Gereğince Vilayetlere Birakılan Köy İçmesuyu İşlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik* (1963 tarihli) : Bayındırlık Bakanlığı (şimdiki Bayındırlık ve İskan Bakanlığı) tarafından valiliklere köy içmesuyu şebekesi için ödenek tahsisi ve bu tahsiste göz önünde bulundurulacak hususlarla ilgili olarak çıkarılan bir yönetmeliktir.

Mevzuatı, kendi içinde şu başlıklar altında incelemek mümkündür (parantez içinde verilen rakamlar, 17 başlıklı sularla ilgili mevzuat listesindeki rakamlardır):

- A) Global su kirliliği ile ilgili mevzuat:(1,2,4,15,16 numaralı mevzuat).
- B) İçme-kullanma suları ile ilgili mevzuat: (1,2,4,5,7,8,9,10,11,12,17 numaralı mevzuat).
- C) Kaynak- maden suları ile ilgili mevzuat:(3,4,9,10,13,14, numaralı mevzuat).
- D) Kaplıcalar ile ilgili mevzuat: (3,4,6,10 numaralı mevzuat).

I. Ulusal Sağlık Kongresi Çalışma Grupları Raporları (Su Grubu Raporu)' ndaki konuyla ilgili görüşler şöyle özetlenebilir (26, s. 62):

“1) Su mevzuatındaki dağınıklık ivedilikle giderilmelidir Bu amaçla, suların her türlü kullanımını düzenleyen, mevcut görev, yetki ve denetim ikilemlerini ve karmaşıklıklarını gidererek görevli ve yetkili kuruluşları, denetim mekanizmalarını yeniden belirleyen tek bir yasa (Sular Kanunu) çıkarılmalıdır.

2) Yürürlükte olan tüzük ve yönetmelikler gözden geçirilerek özellikle içme ve kullanma suları, doğal şifalı sular, kaynak suları ve mineralli sulara ilişkin olanları uluslararası standartlara uygun olarak düzeltilmelidir”.

1.5.2. Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Faktörler: (Çevre konusu ile ilgili hizmet veren kurumlar, Sağlık Hizmetlerinin Sunumu bölümünde, “Diğer Resmi Kurumlar” kısmında tartışılmıştır):

Konuyla ilgili olan 5 kanun ve 14 yönetmelik şunlardır:

1. Umumi Hıfzısıhha Kanunu: Kanunda, çevreyle ilgili olarak kanalizasyon, çöplük, meskenler ve gayri sıhhi kuruluşlar hakkında hükümler yer almakta; hava kirliliği, gürültü gibi, kanunun çıktığı 1930 yılının şartlarında sorun olarak belirmemiş konularla ilgili düzenlemeler bulunmamaktadır. Kanalizasyon şebekesi yapmak, çöplükler oluşturmak ve meskenleri sağlık ve fenni açıdan kontrol edip iskan ruhsatı vermek, belediyelerin görevleri arasında sıralanmıştır. Gayri sıhhi kuruluşlar ile ilgili olarak da, birinci sınıf gayri sıhhi kuruluşlar için Sağlık Bakanlığı’ nın ruhsat vermeye yetkili olduğu, ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi kuruluşların ruhsatının ise , mülki amirlerce verileceği hükmü getirilmiştir. Ancak, *Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun* ile *Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun’un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik*’ de ise büyükşehir belediyelerinin her tür gayri sıhhi müesseseye ruhsat verebileceği belirtilmekte olup, bu hükümler, UHK ile çelişmektedir.

2. Belediye Kanunu: Çöplerin kaldırılması, helalar yaptırılması, meskenlerin denetimi ve temizlik işleri belediyelerin çevre sağlığı ile ilgili görevleri arasındadır (madde 15).

3. Köy Kanunu: Köylünün çevre sağlığı ile ilgili olarak yapmak zorunda olduğu işler arasında su birikintilerini kurutmak, evlerde odalarla ahırları birbirinden ayırmak, hela yapmak, pis suların gitmesi için kapalı akıntılar yapmak, köyün süprüntü (çöplük) ve gübreliliğini köyden uzakta ve rüzgaraltı yerlerde yapmak, ağaç dikmek gelmektedir. Köylünün yapması isteğe bağlı olan çevre ile ilgili işler ise ev, ahır ve helaları yılda bir defa badanalamak, orman tesis etmektir.

4. Çevre Kanunu: 1983 yılında çıkan bu kanun, çevre ile ilgili tanımlar ile çevrenin korunması, çevre kirliliğine yol açabilecek kuruluşların hazırlayacakları ”çevresel etki değerlendirme raporu”, zararlı kimyasal maddeler ve gürültü, atıklar, kuruluşların denetimi, “Çevre Kirliliğini Önleme Fonu” ile ilgili hükümler ve yasaklamaları içermektedir. Global çevre kirliliği ile ilgili ilk ve tek yasa olma özelliği vardır.

5. *Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun*: 33 üncü maddede, çevre sağlığı ile ilgili işlerin belediyelerin görevi olduğu belirtilerek, sağlık kuruluşlarının denetimde yetkili olduğu hükmü yer almaktadır.

6. *Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği*: Gayri sıhhi müesseselerin ruhsat ve denetimi konusunda Umumi Hıfzısıhha Kanunu ile aynı hükümleri, kanundan daha ayrıntılı olarak içermekte ve bu tür müesseselerin listesi de yönetmeliğin ekinde yer almaktadır.

7. *Meskenlerde Bulunması Gereken Sağlık Önlemlerine İlişkin Yönetmelik*: İmar Kanunu, UHK ile birlikte meskenlerle ilgili mevzuatı tamamlamaktadır.

8. *Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği*: Evsel atıklara göre çevreye vereceği zarar daha büyük olan tıbbi atıkların kontrolü ve yok edilmesi ile ilgili teknik ayrıntılar içeren bir yönetmeliktir.

9. *Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik*: Kanalizasyon şebekesinin kurulamayacağı yerlerde açılacak olan çukurlar ile ilgili teknik konuları içermektedir. Yönetmeliğin ekinde bu çukurların projeleri de şematik olarak gösterilmiştir. Yönetmelik, kırsal kesim ile kamp yerleri gibi geçici iskan yerleri için rehber olmak amacıyla düşünülmüştür; ancak, her ne kadar yönetmeliğe göre davranılmaması halinde iskan ruhsatının verilmeyeceği belirtilmekte ise de uygulamada kağıt üstünde kalmış bir yönetmeliktir. Yönetmelikte cezai hükümlerin yer almaması, sadece iskan ruhsatı hususunda yaptırımının olması büyük eksiklik olarak düşünülebilir ise de çevre sağlığına ilişkin iyileştirmelerin sadece hukuki düzenlemelerle sağlanamayacağı da bir gerçektir.

10. *Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği*: Katı atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermesini önleyecek düzenlemelerle ilgili esasları belirlemektedir. Yönetmelik her türlü evsel ve sanayi atığı ile inşaat atık ve artıklarının kontrolünü kapsar (yanıcı ve patlayıcı madde içeren, hastalık mikrobu taşıyabilen zararlı ve tehlikeli atıklar için bu yönetmelik uygulanmaz).

Üretim, bertaraf etme ve özendirmeyle ilişkin esaslar, depozito ve geri dönüşüm (kota) uygulanması, katı atıkların toplanması ve taşınması, katı atıkların depolanması, kompostlaştırılması, yakılması, arıtma çamurlarının tarımda kullanılması gibi konuların ayrıntılı biçimde yer aldığı yönetmeliğin bu hususta eksiksiz bir mevzuat niteliğinde olduğu söylenebilir.

11. *Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği*: Bu yönetmelik; hava, su ve toprağa karışarak kısa veya uzun dönemde ekolojik dengeyi bozan zararlı kimyasal madde ve ürünlerinin kontrolüne yönelik hükümler içermektedir.

12. *Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği*: Her türlü faaliyet sonucu atmosfere yayılan is, duman, toz, gaz, buhar ve aerosol halindeki emisyonları (yakıt ve benzerlerinin yanmasıyla; sentez, ayrışma, buharlaşma ve benzeri işlemlerle; maddelerin yığılması, ayrılması, taşınması ve bu gibi diğer mekanik işlemler sonucu bir tesisten atmosfere yayılan hava kirleticileri) kontrol altına almak, insanı ve çevresini korumak, hava kirliliği nedeniyle çevrede ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek için alınacak önlemler bu yönetmelikte açıklanmaktadır. Radyoaktif serpintiler, işyeri atmosferlerindeki hava kalitesi bozuklukları ve hava alıcı ortamına bir emisyonun sözkonusu olmadığı tesis, alet ve düzenekler için bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz. Yönetmeliğe göre yetkili merciler; Çevre Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve mülki idarelerdir.

Bu yönetmelikte belirtilen hava kirleticilerine yönelik uzun vadeli ve kısa vadeli sınır değerler Almanya' da uygulanan standartlar seviyesindedir. Ancak, bazı değerler Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenmiş olan standartların üzerindedir. Ülke genelinde, hava kalitesinin belirlenmesine yönelik kirleticilerden sadece Kükürtdioksit ve Asılı Partikül Maddeler izlenebilmekte. Azot oksitleri, Karbonmonoksit, Reaktif hidrokarbonlar ve Ozon gibi kirleticilere yönelik rutin ölçümler yapılamamaktadır. Ulusal çevre mevzuatını oluşturan yasalarda uyumsuzluk söz konusudur(26, s.53).

13. *Gürültü Kontrol Yönetmeliği*: Amacı gürültü kontrolüne ilişkin esasları belirlemek olan yönetmeliğin kapsamı, belediye alanları içindeki ve dışındaki tüm alanlardır. Yönetmeliğe göre, mahalli mülki amir, belediyeler ve köy tüzel kişilikleri bu yönetmeliğin uygulanmasından sorumlu olup, Çevre Bakanlığı' na bağlı Mahalli Çevre Kurulları da ilgili kuruluşlara yardım ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür. Yönetmelikte gürültü kaynağı olarak belirlenip, bir liste halinde yayımlanan makina, araç, gereç ve ulaşım araçlarını ve benzerlerini imal edenler, satanlar kullananlar ve işleyenler, yönetmelikte belirlenen en yüksek ses düzeylerini aşıp aşmadıklarını düzenli ölçümler yaparak belgelendirmek zorundadırlar. Bu yönetmelikle ilgili hususların denetimi, gerekli izinlerin verilmesi; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı' nın imar mevzuatları, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü, UHK, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Yönetimi Hakkındaki Kanun' a göre yapılır. Yönetmelikte gürültü konusuyla ilgili teknik hususlar ve listeler yer almaktadır.

14. Mevcut Binalarda Isı Yalıtımı İle Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmelik: Her türlü binalarda ısı yalıtımı ile yakıt tasarrufu sağlanması ve hava kirliliğinin azaltılmasına ilişkin düzenlemeler yapmak amacıyla çıkarılan bu yönetmelikte, konuyla ilgili mühendislik projeleri ve hesaplamaları yer almaktadır. Projelerin denetim yetkisi belediyelere aittir.

15. Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) tarafından çıkarılan bu yönetmelik, İstanbul belediye sınırları içinde atık suların kanalizasyon şebekesine bağlanmalarına, vidanjör ve benzeri bir araç ile taşınarak kanalizasyon şebekelerine boşaltılmalarına, kanalizasyon şebekesi olmayan yerlerde uygulanacak yöntemlere ilişkin esasları belirlemektedir. Yönetmelik bu yönüyle diğer belediyeler için örnek oluşturmaktadır.

16. Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği: Çevre Kanunu' na dayanılarak hazırlanan bu yönetmeliğin amacı; faaliyetleri sonucu çevre sağlığına zarar verebilecek gerek kamu ve gerekse özel sektöre ait her türlü kuruluşun yatırımlarının çevreye yapacağı etkiyi değerlendirmek için yapılacak işlemleri anlatmaktır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)' ne tabi faaliyetler hakkında olumlu veya olumsuz rapor rapor verme yetkisi Çevre Bakanlığı' na, ÇED ön araştırmasına tabi olan faaliyetler hakkında "Çevresel Etkileri Önemsizdir veya Önemlidir" kararını verme yetkisi ise Mahalli Çevre Kurulları' na aittir.ÇED' e tabi birden fazla projeyi kapsayan entegre faaliyetler için tek bir ÇED raporu hazırlanır.

17. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği: bu yönetmelik, su kirliliğinin kontrolü esaslarını ortaya koymaktadır.Yönetmeliğe göre su kirliliğinin kontrolünde yetkili birimler şunlardır:1. Sağlık Bakanlığı, 2. Turizm Bakanlığı, 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 4. Mülki idare amirleri, 5. Belediye başkanları, 6. DSİ Genel Müdürlüğü (madde 2). Su kirliliğinin kontrolü açısından her tür kirlletici kaynağın bir izin belgesi olmalıdır. Bu belgede izin verilecek atık suların miktarı ve içerebileceği kirleticiler belirtilmeli, standartlara uymak açısından teknik önlemlerin gerekip gerekmediği kaydedilmelidir.

18. Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik: Yönetmeliğe göre çöplerin toplanması ilçe belediyelerinin görevi iken, çöplük ve çöp değerlendirme tesisleri kurmak ise büyükşehir belediyelerinin görevidir. Gayri sıhhi müesseselerin ruhsatlandırılması için de büyükşehir

belediyeleri yetkilidir; gerekirse işlemleri kolaylaştırmak için büyükşehir belediyeleri bu yetkilerini ilçe belediyelerine devredebilirler. UHK ile çelişen bu hükümlerle ilgili olarak, 3030 sayılı yasada, UHK' nun konu ile ilgili hükümlerinin geçersiz olduğuna dair bir hüküm yoktur.

19. *Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik:* Maden ve taş ocakları işletmelerinde ve tünel yapımında tozla meydana gelebilecek pnömokonyoz oluşumunu önlemek için alınacak tedbirleri açıklayan oldukça ayrıntılı düzenlenmiş bir mevzuattır.

1.5.3. Mezarlıkların Korunması, Ölülerin Nakli:

Konuyla ilgili mevzuat; *UHK, Belediye Kanunu, Köy Kanunu, Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun, Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname ve Ölülerin Bir Yerden Diğer Bir Yere Taşınmasına İlişkin Yönetmelik* dir.

İlgili mevzuata göre, mezarlıkların kurulması, korunması ve defin görevleri belediyesi olan yerlerde belediyelere, belediyesi olmayan yerlerde ise köy ihtiyar meclisine aittir. Bu durumun istisnaları; devlet mezarlıkları, Vakıflar Genel Müdürlüğü' ne ait olan mezarlıklar ve şehitlikler ile cemaatlara ait mezarlıklardır. Mezarlık yapılacak yer seçiminde köylerde sağlık kuruluşunun görüşü alınmak zorundadır.

Mezarlıklara defin ruhsatı olmayan ölüer defnedilemez. Bu ruhsat, sağlık kuruluşu tarafından verilir (eğer belediyenin sağlık kuruluşu varsa belediye de verebilir). İlgili mevzuata göre, belirlenecek mezarlıklar dışındaki bir yere ölü gömülebilmesi için Bakanlar Kurulu kararı gereklidir.

Mevzuatta durum böyle olmakla birlikte, uygulamada defin ruhsatının sağlık kuruluşlarınca formalite olarak doldurulduğu da bilinen bir gerçektir.

Ölülerin bir yerden diğer bir yere naklinde, taşınacak ölü, bir sağlık yetkilisinin gözü önünde tabutlanacak, kefen bezi % 5 saf asit fenik ile

1.5.4.Radyasyon:

1986 yılında yaşanan Çernobil faciası ve nükleer santrallerin çevre sağlığını bozduğu savları konunun güncelliğini vurgulamaktadır. Konuyla ilgili mevzuat şunlardır:

2690 sayılı *Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu*: Bu kanunun amacı, barışçıl amaçlarla Türkiye’ de atom enerjisinin kullanılmasını sağlamak, temel ilke ve politikaları belirlemek, bilimsel teknik ve idari çalışmalar yapmak, koordine etmek ve denetlemek üzere kurulan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)’nun görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir. Bu yönüyle ilgili konuda birinci derecede sorumlu olan kurum TAEK dir. Bu kurum, aynı zamanda insan sağlığının ve çevrenin radyasyondan korunması için gerekli önlemleri almakla da yükümlüdür. Bu anlamda radyasyon cihazları, radyoaktif maddeler, özel bölünebilir maddeler ve benzeri iyonlaştırıcı radyasyon kaynakları kullanılarak yapılan çalışmalarda iyonlaştırıcı radyasyonların zararlarına karşı korunmayı sağlayıcı ilkeleri ve önlemleri saptamak, lisans vermek, radyasyon güvenliğini denetlemek, radyoizotopların kullanılması ithali, ihracı, nakli, radyoaktif atıkların güvenliği ve benzeri konularda da görevlidir.

Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük: Bu tüzük 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu’ na dayanılarak çıkarılmıştır.

Radyasyon Güvenliği Tüzüğü: Bu tüzük de, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu’ na dayanılarak çıkarılmıştır. Tüzüğe göre, radyasyonun güvenliğinden TAEK’ e bağlı Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği Dairesi sorumludur. Tüzüğe göre, 18 yaşından küçük kişiler radyasyon kaynağı olan işlerde çalıştırılmazlar.

1937 tarihli “*Radyoloji, Radyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun*” ve 1939 tarihinde bu kanuna dayanılarak çıkarılan “*Radyoloji, Radyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Nizamname*”: Yürürlükteki bu iki mevzuat sadece röntgen teşhis ve tedavi merkezlerinde uygulanacak kuralları açıklamaktadır. Tüzüğe göre röntgen ve radyum ışınlarının kullanıldığı yerlerde en çok beş saat çalışılabilir. Tüzükte ayrıca radyoaktiviteden korunmayla ilgili teknik hususlar da yer almaktadır. Ancak, adı geçen kanun ve tüzüğün sırayla 1937 ve 1939 tarihli olması, bilimsel doğrulukları konusunda kuşku uyandırabilir. Mevzuatın dili de doğal olarak anlaşılır değildir.

1968 tarihli *Radyasyon Sağlığı Yönetmeliği*: Radyasyon Sağlığı Tüzüğü' ne dayanılarak hazırlanan bu yönetmelik, tüzüğün ayrıntılı hükümlerini açıklamaktadır.

1.5.5. Beslenme ve Gıda Güvenliği:

Sağlıklı yaşamın vazgeçilmez koşullarından biri de sağlıklı beslenmedir. Bunun sağlanabilmesi için besin hijyenine önem verilmesi gerekir. Fişek' e göre (10,s.61) besin hijyeninin iki kuralı vardır: “(1) Besin maddelerinin üretiminin başlangıç aşamasından tüketimine kadar infekte maddelerle, parazit veya zehirlerle bulaşmasını önlemek, (2) Eğer besin maddesi, bütün dikkat ve çabalara rağmen, zararlı organizm veya maddeler ile bulaşırsa bunları bertaraf etmek veya hastalık yapacak şekilde çoğalmasını önlemek” dir.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu: Kanununun 20 inci maddesinde, belediyelerin görevleri sıralanırken, bu görevler arasında yenilecek ve içilecek şeylerin denetimi ile bu maddelerin muayenesine mahsus laboratuvar tesis etme görevlerinden bahsedilmektedir.

Kanununun, “Yenilecek ve İçilecek Şeyler ile Kullanılacak Bazı Maddeler” adlı sekizinci bölümünde (181-199 uncu maddeler) denetim konusu ile ilgili olarak 20 inci maddedeki hükümden bahsedilmekte, belediyesi olmayan yerlerde ise gıda denetiminin sağlık kuruluşlarınca yapılacağı vurgulanmaktadır. Ancak, 181 inci maddeye 22.9.1983 yılında eklenen bir fıkrada ise Sağlık Bakanlığının, belediyelerin bu görevini denetleyebileceği, ve Bakanlıkça tespit edilen laboratuvarlarda tetkik yaptırabileceği hükmü getirilmektedir. Bu durum çelişki gibi görülebilirse de, kanunun ilk çıktığı zamanın Türkiye' sinde, belediyelerin yetkileri (sadece gıda alanında değil), sağlıkla ilgili her alanda fazlaydı. Bu dönem, devletin koruyucu hekimlikle ilgili faaliyetleri dışındaki faaliyetlerinin yerel yönetimlere bırakıldığı Dr. Refik Saydam' ın Sağlık Bakanlığı yaptığı bir dönemdir. UHK ile aynı dönemde çıkan 1580 sayılı Belediye Kanunu da UHK ile aynı konuda uyumlu bir kanundur.181 Sayılı Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK' de de gıda denetiminin, Sağlık Bakanlığı ile birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığı' nca da yapılabileceğinden bahsedilmektedir. En son tarihli olması (1983) nedeniyle geçerli olan 181 sayılı KHK' dir. 1984 yılında çıkan *Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik*' de ise, belediyelere Belediye Kanunu, UHK, Çevre Kanunu ve diğer mevzuat ile verilen yetkilerin, büyükşehir belediyelerince de kullanılacağı vurgulanmaktadır. Bu yönetmelik ve 181 sayılı KHK birlikte düşünöldüğünde,

büyükşehir belediyeleri yetki alanına giren yerler için ilgili yönetmeliğin, diğer yerlerde ise 181 sayılı KHK' nin esas alınacağı söylenebilir.

Kanunda, gıda maddelerinin kaynakta kontrolüne ilişkin esasların, çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceğinden bahsedilmektedir(181 inci madde, ek fıkra). Aynı maddenin asıl metninde ise tüzük ve yönetmeliklerin çıkarılacağına vurgulanmış olması dikkat çekicidir. Bu tüzük, Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük adıyla halen yürürlükte olup, kaynakta kontrole ilişkin hükümler de içermektedir. Bu tüzüğün varlığının bilinmesine karşın 1983 yılında kanuna eklenen ek fıkra ile, yeni bir yönetmelik çıkarılacağından bahsedilmesi ilgi çekicidir.

Kanunda gıda maddeleri konusunda, bir kanunda olması gerekenden çok ayrıntı bulunmaktadır. Ancak bu ayrıntıları düzenleyen Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Nizamname, kanunun çıkış tarihi olan 1930 yılından 12 yıl sonra ancak çıkarılabilmiş, bu 12 yıllık sürede ise sadece UHK' ndaki bugün için bakıldığında ayrıntılı gelen hükümlere göre işlemler yürürlükte kalmış olup, günümüzde ise, yukarıda bahsedilen nizamnamenin yerine Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük yürürlükte.

Et ve Et Ürünleri İle İlgili Özel Mevzuat:

UHK' nun 198 inci maddesinde hayvanların ve etlerin kontrolünün, özel mevzuatına göre yapılacağı belirtilmektedir. Bu yasada kastedilen, 3.5.1928 tarih ve 1234 sayılı Hayvanların Sağlık Zabıtası Hakkında Kanun olmakla birlikte, Bu kanun halen yürürlükte olmayıp, onun yerine çıkarılan *Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu* adını taşıyan kanun yürürlükte (8.5.1986 tarih ve 3285 sayılı kanun). Et ve et ürünleriyle ilgili diğer mevzuat şunlardır:

1) *Mezbaha Yapı Tüzüğü*: Mezbahaların inşa biçimine ilişkin hükümler içermektedir.

2) *Özel ve Resmi Kombinaların Kuruluş ve İşleyişini Gösterir Yönetmelik*: Bu yönetmelikte, kombinalar hakkında teknik kurallar yer almaktadır.

3) *Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği*: Bulaşıcı hayvan hastalıkları ile ilgili hükümler yer almaktadır.

4) *Kasaplık Kanatlı Hayvanların Kesim Yerlerinin Asgari Teknik ve Hijyenik Şartlarını Gösterir Yönetmelik*: Adından anlaşılacağı gibi konuyla ilgili teknik hükümler içermektedir.

UHK' daki gıda katkı maddeleri ile ilgili hükümlere ek olarak asıl düzenlemeler, 1990 tarihli *Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği*' nde yapılmıştır. Bu düzenlemelerin, günümüz bilimsel verilerine uygun olduğu söylenebilir.

İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname: 1956 yılında çıkan bu tüzüğe göre, ispirotolu içkilerin üretimi ile ilgili konularda denetim yetkisi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının iken, sağlık yönünden denetim yetkisi ise Sağlık Bakanlığı' na aittir. Bu tüzüğün 31 inci maddesi ile, 1952 yılında çıkan Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük' ün bu tüzüğe aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

Süt ve Süt Mamüllerinin İstihsal ve Satışına Mahsus Mahal ve Levazım İle Süt Veren Hayvanların Yaşadıkları ve Sağıldıkları Yerlerin Sıhhi Şartlarının Tesbitine Dair Yönetmelik: Yönetmeliğe göre süt ve süt ürünleri üreten ve satan yerler, belediyelerin denetimine tabidir. Buralardaki hayvanlar da veteriner kontrolü altında olmak zorundadır.

Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Veya Bulunmak Üzere İmal Edilen Plastikler Hakkında Yönetmelik: Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük' e dayanılarak çıkarılan bu yönetmelikte, gıda maddeleri ambalajları üretiminde kullanılacak plastik maddelerin içerecekleri ana ve katkı maddeleri ile boya maddeleri hakkında teknik hükümler yer almaktadır.

Gayrı Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği: Yönetmeliğin ekinde yer alan gayrı sıhhi müesseseler listesinde; birinci, ikinci ve üçüncü sınıf gayrı sıhhi müesseseler arasında gıda ürünlerini üreten müesseseler de yer almaktadır. Yönetmeliğe göre, bu müesseseler içinde, birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması Sağlık Bakanlığı' nca, diğerlerinin ise mülki idarece (vali, kaymakam) yapılır. Ancak, Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik'de ise bu yetkinin büyükşehir belediye başkanlıklarına ait olduğu hükmü yer almaktadır. Bu durum, mevzuat çelişmesini gösteren bir örnektir.

Beslenme ve gıda güvenliği ile ilgili olarak, 1. Ulusal Sağlık Kongresi, Çalışma Grupları Raporları (Çevre Sağlığı ve Gıda Emniyeti Grubu)' nun görüşleri şöyle özetlenebilir (26):

1) Türkiye' de tüketicilerin gıdaya ilişkin ekonomik ve sağlıkla ilgili haklarını koruyan müstakil bir yasa yoktur.

2) Mevzuatta yetki karmaşası vardır. Katkı, kalıntı, kontaminant ve gıda işleklerine ait asgari hijyenik koşullar, gıda analizine ilişkin standartlar belirlenmemiştir.

3) Hakem laboratuvarların ve referans laboratuvarların olmayışı sorun yaratmaktadır.

4) Gıda ihtisas mahkemelerine ihtiyaç varken, bu mahkemeler kurulmamıştır.

1.6. Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunmasına Yönelik Mevzuat

Türkiye nüfusunun % 62 si doğurganlık çağındaki kadınlar ve çocuklardır (26, s. 217). Bu nedenle anne ve çocuk sağlığı ile ilgili mevzuatın ayrı bir önemi vardır.

1.6.1. Anne ve Çocuk Sağlığı:

Anne ve çocuk sağlığı ile ilgili olarak araştırmanın kapsamı içinde yer alan 5 kanun, 2 tüzük ve 2 yönetmelik şunlardır:

- UHK
- Belediye Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu
- Nüfus Planlaması Hakkında Kanun
- Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük
- Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük
- Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik
- İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik.

1593 Sayılı *Umumi Hıfzısıhha Kanunu*' nun 3 üncü maddesinde Sağlık Bakanlığı' nın görevleri sıralanırken; annelerin doğumdan önce ve sonra sağlıklarının temini ile okul hıfzısıhhası ve çocukluk hıfzısıhhası görevlerinden bahsedilmektedir.

UHK' nun 6 ıncı bölümü "Çocuk Hıfzısıhhası" adını taşımaktadır (151-172 inci maddeler). Bu bölüm kanunda iki kısımdan ibarettir. Birinci kısım, "Çocukluk ve Gençlik Hıfzısıhhası", ikinci kısım ise "Süt Hakkında" dır.

UHK' nun 152 inci maddesine göre çocukların sağlığının korunması için kurumlar açma görevi Sağlık Bakanlığı' na aittir. 153 üncü maddeye göre devletin resmi kurumlarında doğum ücretsizdir. Ancak, 153 üncü madde uygulamada işlememektedir. 155 inci madde, kadınların doğumdan önce ve sonraki üçer haftalık dönemlerde çalıştırılmayacağından bahsetmektedir. 157 inci madde süt nineliği hakkındadır. 161 inci maddeye göre sahipsiz çocuklara altı yaşını bitirinceye kadar belediyeler (belediye olmıyan yerlerde köy ihtiyar heyetleri), altı yaşından sonra da Milli Eğitim Bakanlığı

bakmak zorundadır. 164 üncü madde tüm okullarda öğrencilerin düzenli sağlık kontrolundan geçirilmesini öngörmektedir. Madde 166, 18 yaşından küçüklere her türlü spirtolu içki verilmesini yasaklamaktadır. Madde 168, belediyelere çocuk bahçeleri ve spor alanları yapma görevi vermektedir. Madde 169'a göre orta eğitim kız okullarında çocuk bakımı hakkında haftada en az bir saat ders okutulması gereklidir. Ancak, yürürlükte olan bu yasa hükümlerinin günümüzde uygulandığı söylenemez.

1580 sayılı *Belediye Kanunu*, belediyelere ana ve çocuk sağlığı ile ilgili şu görevleri vermektedir:

1. Mürebbiye ve süt ninelerinin sağlık muayenelerini yaptırmak,
2. Bırakılmış ve bulunmuş çocukları koruyup, gözetmek,
3. Çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak,
4. Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilaç, yeme, içme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye konularında yardım etmek,
5. Yetimhane, ücretsiz doğumevleri açmak,
6. Kimsesiz kadın ve çocukları korumak.

1580 sayılı Belediye Kanunu içinde sıralanan belediyelerin 77 görevi içerisinde sıralanan bu görevlerden bazılarının günümüzde uygulanamadığı bilinmektedir.

224 sayılı *Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun* ve bu kanuna ilişkin yönetmelikte de sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri içinde ana ve çocuk sağlığı hizmetlerinin birinci derecede öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır.

1983 tarihli ve 2828 sayılı *Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu* 'nda korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere hizmet götürmek üzere kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili hükümler yer almaktadır (Bu kurum halen Sağlık Bakanlığı' na bağlı değildir).

Nüfus Planlaması:

1960' lı yıllara kadar pronatalist politika izleyen devlet, planlı dönemden itibaren antinatalist politikalara yönelmiştir (29, s.77). Böylece nüfus planlaması kavramı ortaya atılmış olmaktadır. 2827 sayılı *Nüfus Planlaması Hakkında Kanun* ' da ".....Nüfus planlaması, gebeliği önleyici tedbirlerle sağlanır" denmektedir (madde 2). Bu terminolojinin değiştirilmesinin yararlı olacağı söylenebilir. Bu kanun, Tümerdem' e göre "İstenmeyen gebelikleri ilkel yöntemlerle sonlandırmaya çalışan, çoğu kez sakat kalan ya da yaşamını yitiren Anadolu kadınının bir anlamda, kaderini değiştirmiştir"(29, s.78).

Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik' de nüfus planlaması hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı' nın koordinasyonunda yürütülmesine ilişkin esaslar ile görevli personelin yetki ve sorumluluklarına ait hükümler yer almaktadır. Kanımızca pratisyen hekim sayısının az olduğu dönemlerde, yardımcı sağlık personelinin yararlanmak düşüncesi yerinde idi. Ancak, artık günümüzde bu tür hizmetlerin yardımcı sağlık personeli yerine pratisyen hekimlerce yürütülmesinin daha yararlı olacağı söylenebilir.

Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük ise rahim tahliyesinde acil müdahale hallerinin nelerden ibaret olduğunu ve yapılacak bildirimlerin şekil ve içeriğini, işlem yapılacak kişilerden alınacak belgeleri, rahim tahliyesi ve sterilizasyon yapılacak merkezler ve buraların özelliklerini, denetim esaslarını açıklamaktadır. Tüzük teknik olarak ayrıntılı düzenlenmiş, eksiksiz bir mevzuat niteliğindedir.

Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük: Gebe veya emzikli kadınların çalıştırılma şartlarıyla emzirme odaları ve çocuk bakım yurtları (kreşler) hakkında hükümler içermektedir.

İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik: Bu yönetmelik, UHK ile birlikte, gençlerin içkili yerlerden uzak tutulması ile ilgili hükümler içermektedir. Yönetmeliğin 8 inci maddesi, "İçkili Yer Bölgelerinin Tespitindeki Sınırlamalar" başlığı altında; her tür eğitim kurumları, öğrenci yurtları, spor kulüpleri ve diğer gençlik oluşumları yakınında içkili yer bölgesi tespit edilemeyeceğini vurgulamaktadır. Yakınlığın tespitinde "İçkili Yer Komisyonu" yetkilidir. Yönetmelikte sadece ilköğretim kurumlarına bu tür yerlerin uzaklığının 100 metreden az olamayacağına dair hüküm yer almaktadır.

1.6.2.Çalışanların Sağlık Açısından Korunması:

Konu ile ilgili olarak bu araştırmada ele alınan 2 kanun, 19 tüzük ve 2 yönetmelik şunlardır:

Umumi Hıfzısıhha Kanunu: Konu ile ilgili maddeler (173-180), “ İşçiler Hıfzısıhhası” adlı bölümde yer almaktadır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun: Sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmelere işyeri açma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılması ile ilgili hükümler içermektedir.

Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü: Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadın işçilerle 16 yaşını doldurup 18 yaşını bitirmemiş çocukların hangi tür ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri, tüm sanayi kollarındaki iş çeşitleri, ayrıntılı bir biçimde liste halinde belirtilerek hizalarında kadın ve çocukların çalıştırılabileceği ve çalıştırılmayacağı işler gösterilmektedir.

Fazla Çalışma Tüzüğü: Ülkenin genel yararları veya işin niteliği yahut üretimin artırılması gibi nedenlerle günlük normal çalışma sürelerinin dışında yapılacak fazla çalışmalar hakkında hükümler içermektedir. Tüzüğün 2 inci maddesinde fazla çalışma süresinin üç saati geçemeyeceği vurgulanmakta; 3 üncü maddesinde ise fazla çalışma yaptırılmayacak türden işlerde çalışanlarla ilgili hükümler yer almaktadır.

Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük: Gebe veya emzikli kadınların ne gibi işlerde çalıştırılmayacakları, mahsuru olmayan işlerde ne gibi koşullarda çalıştırılabilecekleri, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarının kuruluş özellikleri ve işleyişleri hususunda hükümler içermektedir.

Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü: Ulaşım araçları gibi, iş süresinin, bir haftanın iş günlerine bölünmesi suretiyle yürütülmesine imkan olmayan işyerlerinde çalışma sürelerinin ve dönemlerinin düzenlenmesi hakkındadır.

Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri Tüzüğü: Bir işyerinde yürütülen asıl işin düzenle yapılması için belirli günlük veya istisnai bir nitelik göstermeyip hep aynı biçimde sürüp gitmesi zorunlu bulunan “hazırlama, tamamlama, temizleme işleri”nin görevleri yalnız bunları yapmaktan ibaret olan ayrı işçilere yaptırılmayıp da işyerinin asıl işçilerine yaptırılması ile ilgili hükümler içermektedir.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük: Sanayi iş kollarında 50 ve daha fazla işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli iş yapılan işyerlerinde kurulması zorunlu olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları ile ilgili hükümler içerir.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü: İş Kanunu' na tabi bulunan tüm işlerde ve işyerlerinde, eklentilerinde, işçilerin yatıp kalktıkları yerlerde zorunlu olarak bulunması gerekli koruyucu malzeme ve araçlar, iş kazalarını önleyici işyerinin sağlık şartları iş güvenliği açısından alınması gerekli önlemler, bu tüzükte açıklanmaktadır.

İş Süreleri Tüzüğü' ne göre günlük çalışma süresi 7,5 saati, haftalık çalışma süresi ise 45 saati geçemez.

İş Teftişi Tüzüğü: Müfettişlerce devlet adına çalışma hayatı ile ilgili uygulamada izleme, denetleme ve teftişin kuralları, teftiş hizmetlerinin örgütlenmesine ve yürütülmesine ilişkin esaslar, müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları tüzükte belirtilmektedir.

İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük: İşyerlerinin nasıl kapatılıp açılacağı, yeniden çalışmaya nasıl izin verileceği, işyerinin kapatılması kararı verilinceye kadar işyerinde ne gibi önlemlerin alınacağı, bu konuyla ilgili komisyondaki üyelerin nitelikleri ve komisyonun çalışma esasları tüzükte yer almaktadır.

Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük: İşin özelliği gereği kadın işçi çalıştırılması gereken sanayie ait işlerde 18 yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmalarıyla ilgili hükümler içerir.

Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü' nde açıklanan hususlara ek olarak madenlerin araştırılması, işletmeye hazırlanması, yüzeye çıkarılması, zenginleştirilmesinde çalışan işçilerle ilgili sağlık ve güvenlik önlemleri tüzükte yer almaktadır.

Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük: : İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü' nde açıklanan hususlara ek olarak parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı maddelerle çalışılan işyerlerinde ve işlerde alınacak tedbirler hakkında hükümler içerir.

Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü: İş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilgili hükümler yer almaktadır. Tüzükte yer alan listeler oldukça ayrıntılı olup Avrupa standartlarındadır.

Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük: Devlet memurlarının vazife malullükleriyle ilgili olarak yürütülecek işlemler hakkındadır.

Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname: Devlet memurlarının vazife malullüklerinin türleri ve derecelerini açıklayan bir tüzüktür.

Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü' nde açıklanan hususlara ek olarak yapı işlerinde alınacak işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri bu tüzükte açıklanmaktadır.

Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük: İşin devamı açısından postalar halinde çalışılması gereken işlerde çalışma süreleri, gece çalışmaları, çalışma ortasındaki zorunlu dinlenmeler ve hafta tatilleriyle ilgili hükümler bu tüzükte yer almaktadır.

Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Tüzük: İnsan sağlığı açısından günde ancak yedibuçuk saat veya daha az çalışması gereken işler, bu tüzükte sanayiın çeşitli kollarına göre listeler halinde belirtilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik: İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarının kolaylaştırılması ile ilgili hükümler içeren yönetmelik, bu yönüyle çalışanların sağlığının ötesinde güvenlikleri ve sosyal güvenceleri ile ilgili bir mevzuat niteliğindedir. Çünkü işyerlerinin ruhsatlı olması demek çalışanların da güvencede olması demektir.

Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik: Bu yönetmelikte memurların hastalık raporlarının hangi hallerde, hangi hekimler veya resmi sağlık kurulları tarafından verileceği ve bu raporların süreleri ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Görüldüğü gibi, çalışma hayatına ilişkin mevzuatın büyük bölümünü tüzükler oluşturmaktadır. Bu mevzuatın içinde devlet memurları ile ilişkili olan sadece üç mevzuat vardır (*Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname, Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük, Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik*). Bu 3 mevzuat

da çalışma şartları ile ilgili olmayıp malulen emeklilik ve hastalık raporları hakkındadır.

Sanayi işkollarında çalışan işçilerle ilgili mevzuat, çalışma mevzuatı içinde en büyük orana sahiptir. Aslında sanayi işkollarında çalışma ile büro işleri arasında çalışma ortamındaki riskler açısından büyük farklar var ise de, tüm memuriyet işlerinin büro işleri olmadığı da bir gerçektir. Sağlık ve veteriner personeli, çalışma ortamından kaynaklanan özel risklerle (çeşitli enfeksiyonlar gibi) karşılaşmaktadır. Sağlık personelinin sağlığı konusunda mevzuatta sadece röntgen ışınlarıyla çalışanlarla ilgili koruyucu hükümler yer almaktadır (*Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun; Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname*).

Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği ise ordu mensuplarının sağlık işlemleri ile ilgili hükümler içerir. Bu yönetmelikteki sağlık durumuyla ilgili listeler, oldukça ayrıntılı düzenlenmiştir.

II. Sağlık Alanındaki Meslekler İle İlgili Mevzuat

Sağlık alanındaki meslekler, günümüzde sayıca hayli artmış olup, Dünya Sağlık Örgütü' nün sağlık insangücü istatistiklerine göre, 29 meslek tanımından söz edilmektedir. DSÖ, bu meslekleri; a) sağlık mesleğinde çalışanlar, b) tıp dışı bilim dallarında yetişenler, c) standart eğitim düzeyi altında eğitim almış personel diye üç grupta ele alınmasını önermektedir (10, s.125).

Fişek' e göre sağlık meslekleri beş grupta ele alınabilir: a) Kişiyeye yönelik hizmet yapanlar (hekim, ebe, psikoterapist vb.), b) Çevreyeye yönelik hizmet yapanlar (çevre mühendisi, veteriner, çevre sağlığı teknisyeni vb.), c) Laboratuvar personeli ve diğer bilimciler (mikrobiyolog, röntgen uzmanı, sağlık eğitimcisi vb.), d) Sağlık alanında uzmanlaşmış destek personeli (hastane idarecisi, tıbbi sekreter vb.) ve d) Genel hizmetliler (şoför, temizlikçi, daktilo vb.)'dir (10, s.126).

Sağlık Projesi Koordinatörlüğü' nün hazırlamış olduğu "Sağlık Kanunu Tasarı Taslağı"nda sağlık alanındaki meslekler şöyle sınıflandırılmaktadır (24, s.27-29):

a) Sağlık meslekleri: hekimlik, hemşirelik, ebelik, fizyoterapistlik vb.,

b) Sağlık teknik destek meslekleri: tıp ve sağlık uygulamalarında hekim yönlendirmesi ve denetimi altında görev yapan, bu uygulamalara teknik destek sağlayan anestezi, röntgen teknisyenlikleri, gözlükçülük vb.,

c) İnsan üzerine doğrudan uygulaması olmayan sağlık meslekleri: sağlık hizmetleri ile doğrudan ilgisi olduğu halde, insan üzerine doğrudan uygulaması olmayan sağlık yöneticiliği, sağlık eğitimciliği, tıbbi sekreterlik vb.,

d) Sağlıkla ilgili meslekler: Temel çalışma alanı sağlık hizmetleri olmamakla birlikte, mensupları sağlık sektöründe de çalışan veteriner, biyolog, kimyager vb. meslekler.

Sağlık meslekleriyle ilgili halen geçerli olan 10 Kanun,1 Kanun Hükmünde Kararname, 3 Tüzük ve 14 Yönetmelik şunlardır:

- UHK
- Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
- Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun
- Hemşirelik Kanunu
- Türk Tabipleri Birliği Kanunu

- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- Türk Eczacıları Birliği Kanunu
- Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu
- Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
- Gözlükçülük Hakkında Kanun
- Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi
- Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü
- Tababet Uzmanlık Tüzüğü
- Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik
- Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Eczaneler Bölge Temsilcilikleri ve Eczacılar İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Örgütlenme Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Personel İç Yönetmeliği
- Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği
- Sağlık Eğitimsi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik
- Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik
- Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Tababet Uzmanlık Yönetmeliği
- Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik
- Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği

- Türk Dişhekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Anlaşmalı Dişhekimlerinin Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik.

Bu mevzuat içinde, *UHK ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* ile sağlık meslek mensuplarının görevlerine ilişkin denetim yetkisi Sağlık Bakanlığı'na verilmektedir.

Sağlık meslekleri içinde deontoloji tüzüğüne sahip olan meslek grubu sadece tabipler ve eczacılardır (*Tıbbi Deontoloji Tüzüğü, Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü*). Ancak *Tıbbi Deontoloji Tüzüğü*, tabipler ile birlikte diş tabiplerini de kapsamaktadır. Mesleki uzmanlaşma ile ilgili ise sadece tıpta uzmanlık mevzuatı vardır (*Tababet Uzmanlık Tüzüğü, Tababet Uzmanlık Yönetmeliği, Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik, Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği*).

Meslek birlikleriyle ilgili mevzuat incelendiğinde sadece tabip, diş tabibi, veteriner hekim ve eczacıların meslek birliği kanunlarının olduğu, diğer mesleklerin birliklerinin ise olmadığı görülür. Bu durum mevzuat eksikliği olarak düşünülebilir.

Sağlık alanındaki mesleklerle ilgili, "meslek birliği" kanunları şunlardır:

1. Türk Tabipleri Birliği Kanunu (1953 tarihli)
2. Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun (1954 tarihli)
3. Türk Eczacıları Birliği Kanunu (1956 tarihli)
4. Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu (1985 tarihli)

Bu birliklerin tümü, kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır. Birliklerin tüzel kişilik kazanmaları, Sağlık Bakanlığı'na bilgi verilmesi ile geçerli olmaktadır (istisna olarak Veteriner Hekimler Birliği için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bilgi verilmesi gereklidir). Veteriner Hekim Odalarının denetim yetkisi Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na, diğer birliklerin denetim yetkisi ise Sağlık Bakanlığı'na aittir.

Meslek birliklerinin siyasetle uğraşmaları, siyasi partiler, dernekler, sendikalarla ortak hareket etmeleri yasaktır.

Meslek birliklerine özel çalışan meslek mensupları üye olmak zorunda olup, resmi işlerde çalışanların üye olmaları isteğe bağlıdır. Bu durumun, meslek örgütlerinin meslektaşları üzerinde ve kamuoyu önünde etkinliğinin azalmasına yol açığı söylenebilir.

Bir ilde Tabip Odası kurulabilmesi için, o ilde 200 tabip olması gerekirken, Eczacı Odası kurulması için 150 eczacı, Diş Hekimleri Odası için 100 diş hekimi ve Veteriner Odası için de 30 veteriner hekim bulunması zorunluluğu vardır.

Oda İdare Heyeti (Yönetim Kurulu) seçimleri, tüm meslek birlikleri için iki yılda bir yapılması zorunlu olan bir görevdir.

Tabip ve Eczacı Odaları organları incelendiğinde, tümünde şu organların olduğu görülür: a) Genel Kurul, b) Yönetim Kurulu, c) Haysiyet Divanı. Diş Hekimleri Odası'nda Haysiyet Divanı'nın yerini " Oda Denetleme Kurulu" ve "Disiplin Kurulu" isimli iki organ almıştır. Veteriner Hekimler Odası'nda ise " Hesap Murakıpları" diye ayrı bir organ vardır.

Merkez örgütlerinin yapılanmasına bakıldığında a) Büyük Kongre, b) Merkez Konseyi, c) Yüksek Haysiyet Divanı organlarının olduğu görülür.

Türk Diş Hekimleri Birliği (TDHB)'nin organları ise şunlardır: a) Birlik Genel Kurulu, b) Birlik Merkez Yönetim Kurulu, c) Birlik Yüksek Disiplin Kurulu, d) Birlik Merkez Denetleme Kurulu.

TDHB ile diğer birliklerin merkez örgütleri arasında fark var gibi gözükürse de, TDHB Birlik Genel Kurulu, diğer birliklerin Büyük Kongre' sine karşılık; Birlik Merkez Yönetim Kurulu, diğer birliklerin Merkez Konseyi' ne karşılık ve Birlik Yüksek Disiplin Kurulu ile Birlik Merkez Denetleme Kurulu da diğer birliklerin Yüksek Haysiyet Divanı' na karşılıktır.

Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu'nda, her üye için, oda tarafından "sicil cüzdanı" düzenleneceğine ilişkin madde var iken (madde 43), diğer meslek birlikleri kanunlarında böyle bir hüküm yoktur. Bunun iki nedeni olabilir. İlki, Türkiye' de çalışan diş hekimlerinin yüzde 71.4 ünün özel çalışmasından dolayı (25, s.118), meslek birliklerinin üyelerinin denetimini daha iyi yapabilmesini sağlamaktır. İkinci muhtemel neden, bu yasanın ilgili konuda en yeni yasa olmasıdır.

Meslek birlikleri ile ilgili kanunların çıkış zamanları incelendiğinde; ilk önce 1953 yılında Türk Tabipleri Birliği Kanunu' nun çıktığı, bunu 1954 yılında çıkan Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile ilgili kanun ile 1956 yılında çıkan Türk Eczacıları Birliği Kanunu' nun izlediği görülür. Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu ise son yasadan 29 yıl sonra çıkmıştır. Bunun nedeni, diş hekimlerinin, daha önce Tabip Odalarına üye olmalarıdır.

Meslek mensuplarının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili mevzuat:

- 1) Tabipler, diş tabipleri, ebeler, sünnetçiler, hastabakıcı hemşireler (*Tababet ve şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun*),
- 2) Gözlükçüler (*Gözlükçülük Hakkında Kanun*),
- 3) Eczacılar (*Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun*),
- 4) Veteriner hekimler (*Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun*),
- 5) Hemşireler (*Hemşirelik Kanunu*),
- 6) Kimyagerler ve kimya mühendisleri (*Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun*),
- 7) Çevre Sağlığı Memurları : (*Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği*),
- 8) Sağlık Eğitimcisi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenleri: (*Sağlık Eğitimcisi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik*),
- 9) Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurları: (*Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik*),
- 10) Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurları: (*Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik*),
- 11) Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurları: (*Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik*).

Bu kanunlardan, *Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun*' un özelliği hem veteriner hekimliğinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemesi, hem de meslek birliği ile ilgili hükümleri içermesidir.

Sağlık meslekler mensuplarının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili mevzuata incelendiğinde şu noktalar dikkat çekmektedir:

Uyruk: Tabip, diş tabibi,eczacı, veteriner hekim, hemşire ve gözlükçüler hakkındaki mevzuatta, bu meslekleri yürütemek için T. C. vatandaşı olma şartı

bulunmaktadır. *Kimyagerlik ve Kimya mühendisliği Hakkında Kanun*' da ise bu konuda bir hüküm yoktur.

Diplomaların onay mercii: Kimyagerlik ve Kimya mühendisleri için Milli Eğitim Bakanlığı, veteriner hekimler için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, diğer sağlık meslek mensupları için ise Sağlık Bakanlığı' dır. Onay durumunun, akademik eğitimin bütünlüğüne ters düştüğü söylenebilir.

Yurt dışında alınmış diplomaların geçerliliği:

a) Tabipler dış tabipleri ve hemşireler için, eğer alınan dersler Türkiye müfredatına uygun ise sınav yapılmaksızın diploma onaylanır; değilse ilgili kişi, eksik eğitimini tamamladıktan sonra sınava tabi tutulur.

b) Eczacılar, kimyagerler, kimya mühendisleri ve veteriner hekimler için, eğitimin denk olup olmadığına bakılmaksızın ilgili kişi sınava tabi tutulur.

Serbest çalışabilme:

a) Tabipler, dış tabipleri, eczacılar, hemşireler, gözlükçüler: Mahallin en büyük sağlık amirine (illerde sağlık müdürlüğü, ilçelerde sağlık ocağı tabipliği) dilekçe ile başvuru yoluyla serbest çalışabilirler.

b) Veteriner hekimler: Mahallin en büyük mülki amirine (illerde valilik, ilçelerde kaymakamlık) dilekçe ile başvuru yoluyla.

Serbest çalışan sağlık meslek mensuplarının resmi makamlarca (kendi meslek birliklerince denetim hariç) denetlenmesi:

a) Tabip, dış tabibi, eczacı, hemşire, ebe ve gözlükçüler mahalli en büyük sağlık amirliğince denetlenirler.

b) Veteriner hekimler için yasada açıklık yoktur.

Sağlık meslekleri içinde tabiplerin (aynı zamanda dış tabipliği, eczacılık veya gözlükçülük diplomalarına sahip iseler), tabiplik hakkından feragat ederek bu meslekleri yürütmelerine mevzuat izin vermektedir. Eczanelerde gözlükçü ruhsatnamesine sahip bir eczacı veya sorumlu müdür gözlükçülük yapabilir. Dükkan ve mağaza açarak ticaret yapmak, tüm sağlık meslek mensupları için ilgili mevzuatları ile yasaklanmıştır. Gözlükçülerin, bir mağaza veya ticarethane içinde kendilerine mahsus bir kısımda mesleklerini sürdürmelerine izin vardır. Eczacıların, öğretmenlik ve seçimle elde edilen görevler dışında bir iş yapmaları yasaktır.

Reklamlar:

Gözlükçüler: Yalnız “gözlükçü” veya “fenni gözlükçü” ünvanını kullanabilirler; başka bir unvan kullanmaları veya gerçeğe uygun olmayan reklamlar yapmaları yasaktır.

Tabipler ve diş tabipleri: Yalnızca hasta kabul ettikleri yer, muayene saati ve ihtisaslarını belirten ilan verebilirler; gazetelerde ve diğer yayın araçlarında reklam niteliğinde teşekkür ilanları yazdıramazlar. Kimyagerler ve kimya mühendisleri ile hemşireler için ilgili mevzuatta bu konuda bir hüküm yoktur. Eczacılar için ilgili kanunda bu hususta bir hüküm yok iken, Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü’ nde ise (madde 9); eczacıların yazı veya sözle kendi reklamlarını yapamayacakları, iş kağıtlarına ve faturalara reklam mahiyetinde ibareler koyamayacakları hükme bağlanmakta ve eczane tabelalarında sadece eczacının adı ve soyadı ile eczanenin adının olabileceği ifade edilmektedir. Tabip ve diş tabiplerinin tabelalarının nasıl olacağı, yerel tabip odalarınca belirlenir. Tabelalarda en çok iki renk kullanılabilir; ışıklı tabelaların kullanımı yasaktır.

Her meslek mensubunun ilgili mevzuatında, ikametgah hariç olmak üzere birden fazla işyeri açmak, sahip olmadığı unvanı kullanmak yasaklanmıştır.

Sağlıkla ilgili meslekten olmadığı halde, kendine bu unvanı verip ticari menfaat gözeterek ya da gözetmeyerek sanat icra edenler için ilgili mevzuatta cezai hükümler yer almaktadır. Bu gibi kişiler eğer şahıslara zarar vermişlerse, ayrıca Türk Ceza Kanunu uyarınca da cezalandırılmaları söz konusudur.

Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi’nin 22 inci maddesinde kürtajla ilgili olarak ancak anne sağlığının tehlikeye düşmesi halinde kürtajın caiz olduğu hükmü vardır. Halbuki halen geçerli olan *Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun*’ a göre 10 haftalık dahil olmak üzere, ailenin istemi üzerine kürtaj artık yasal hale gelmiş olup, deontoloji nizamnamesi (tüzüğü) bu hususta güncelliğini yitirmiş durumdadır.

Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü’ ne göre eczacı, hekimin iznini almadan yazılı ilaçtan başkasını veremez ve hekimin isteği dışında hastaya veya hastanın yakınlarına tavsiyede bulunmaz (madde 5). Uygulamada zaten geçerliği kalmayan bu hüküm, ayrıca eczacıların sağlık alanında insiyatif kullanmalarına ve basit bazı tedavileri yönlendirebilmelerine de imkan vermemektedir. Kanımızca, uygulamada zaten geçerliği olmayan bu tür kısıtlamaların yerine bazı ilaçların reçetesiz ve eczacı denetiminde satılmalarına imkan verilmesi ve bununla birlikte mutlaka hekim reçetesiyle satılması gereken ilaçlar husunda da mevzuattaki cezai hükümlerin daha da ağırlaştırılması gerekir

(Bu konuda Batı ülkelerindeki *out of the counter* uygulaması örnek alınabilir). Ülkemizde sağlık alanında bir meslek olarak kabul edilmeyen “herbalistlik” mesleği, halen ehliyetsiz kişilerin elindedir. Bu alanda eczacılara yetki verilmesi yararlı olabilecektir. Eczanelerde meslekle ilgili olmayan kişilerin çalıştırılmaları, muvazaalı eczaneler konularında da cezai yaptırımlar yetersizdir.

III. Sağlık Hizmetlerinin Sunumu İle İlgili Mevzuat

3.1. Genel Mevzuat:

Türkiye’ de, sağlık hizmetleri gerek resmi ve gerekse özel pek çok kurum ve kuruluş tarafından verilmektedir. Tarihsel perspektifte konuya yaklaşıldığında, cumhuriyetin ilanından bugüne, sağlık hizmetlerinin sunumuyla ilgili değişik politikaların izlendiği görülmektedir. Cumhuriyetin ilanı başlangıç kabul edilirse, ilk Sağlık Bakanı Dr. Refik Saydam’ dır ve bu dönem ülkenin bulaşıcı hastalıklardan perişan olduğu bir zamana rastlamaktadır. Saydam, bu koşullara göre bir politika izlemiş ve devletin görevini koruyucu hizmetlerle sınırlandırmıştır. Bu dönemin sağlıkla ilgili temel kanunu olan 1593 sayılı UHK’ nun ilk maddesinde “*Memleketin sıhhi şartlarını ıslah ve milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır amillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesini temin ve halkı tıbbi ve içtimai muavenete mazhar eylemek umumi Devlet hizmetlerindedir*” denmektedir. Bu maddeye göre devlet, vatandaşlarının sağlığından sorumludur. Kanunun ikinci maddesi ise “*Umumi sıhhat ve içtimai muavenet hizmetlerine ait Devlet vazifeleri Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti tarafından ifa ve hususi idarelerle belediyelere ve sair mahalli idarelere bırakılan hizmetlerin sureti icrası murakabe olunur. Milli Müdafaa teşkilatına ait sıhhi işler müstesna olmak üzere bütün sıhhat ve muavenet işlerinin mercii ve murakibi bu Vekalettir*” hükmü ile Sağlık Bakanlığının, hizmetleri sunma ve denetimle yükümlü olduğunu vurgulamaktadır. Kanunun dördüncü maddesinde de “*....tıbbi ve içtimai muavenete müteallik işlerin ifası belediyelere ve idarei hususiyelere ve sair mahalli idarelere tevdi edilir*” hükmü ile devlet, kişilere yönelik tedavi hizmetlerinin yürütülmesini kendisi dışındaki örgütlere bırakmakta, ancak denetim yetkisini de korumaktadır. Bu hizmetleri yürütecek kuruluşlara örnek olması için de ülkenin değişik şehirlerinde “Numune Hastaneleri” kurulmuştur. Bilindiği gibi, bu hastaneler günümüzde de aynı adla ve yine Sağlık Bakanlığı kuruluşu olarak hizmet vermektedir.

Refik Saydam’ ın bakanlıktan ayrılmasından 1960 ihtilaline kadar olan dönemde, Sağlık Bakanlığı, belediyelere ait hastaneleri devralmış, bu dönemde tedavi edici sağlık hizmetleri ile koruyucu sağlık hizmetlerinin birlikte verilmesi görüşü önem kazanmıştır. Bu dönemde “Sağlık Merkezi” adı ile on yataklı, yaklaşık 20 bin nüfusa hizmet verecek merkezler kurulmuştur. Aynı dönemde, Verem Savaş Genel Müdürlüğü, Ana- Çocuk Sağlığı örgütü gibi yeni vertikal örgütler de kurulmuştur.

27 Mayıs ihtilali döneminde çıkan 224 sayılı *Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun* ise, Milli Savunma Bakanlığı' na ait olan sağlık kuruluşlarının haricindeki tüm resmi sağlık kuruluşlarının (tedavi edici olanlar da dahil) Sağlık Bakanlığı' nın elinde toplanacağı hükmünü getirmektedir (madde 8). Bu kanun, bugün için de sağlık hizmetlerin sunumu ile ilgili temel kanun niteliğindedir. Kanunun gerekleri tam uygulanamıyorsa da sağlık hizmetlerinin, özellikle kırsal yörelerde sunumu bu kanun ve ilgili mevzuatına göre (*Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik* gibi) sağlanmaktadır. 224 sayılı yasada, sözleşmeli personel çalıştırılması, vatandaşlardan gerek görüldüğünde hizmet katkı payının alınabileceği gibi hususlar yer almış olmasına karşın uygulamada durum farklı olmuştur. Şöyle ki, çalıştırılan personel önceleri sözleşmeli olmuş, ancak 1965 yılında çıkan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bu personel, sözleşmeli statüsünü kaybetmiştir; kişilerden de hizmet katkı payları alınmamıştır. Sosyalleştirme ile ilgili her türlü altyapının tamamlanmadan bir yerde sosyalleştirme uygulamasına başlanamayacağı hükmü yasada varken (madde 17), uygulamalar bu doğrultuda olmamış, finansman sorunları ve idari sorunlar halladilemediğinden, yasa, bugün için işlerliği olmakla beraber, halkın beklentilerinden uzak bir sosyalleştirme uygulamasının ana mevzuatı olma durumuna düşmüştür ve halen tüm Türkiye 1983 yılından beri sosyalleştirme kapsamındadır. Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri sistemi, geçen yıllar boyunca ülkenin yaşadığı kentleşme sürecine de ayak uyduramamış; kentlerde halk, birinci basamak sağlık kuruluşu olarak hastaneleri ve özel muayenehaneleri tercih etmiştir. Bunun yanı sıra SSK mensupları başta olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da bireye yönelik tedavi edici hizmetleri sunmaya devam etmeleri ve bu tür hizmetten yararlananların, sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinden yararlananlara sayıca yaklaşması ve hatta geçmesi, kentsel alanda "sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri" nin yasaya göre uygulanabilirliğini ortadan kaldırmıştır. Halen tüm toplumun % 35 i SSK' ya tabi olarak çalışan veya emeklisi konumundadır (eş, çocuk, ana-baba dahil). Toplumun böylesine büyük bir yüzdesinin ayrı bir sağlık örgütüne sahip olması, 224 sayılı yasanın özü ile çelişmekte, kişilerin sağlık durumlarının tek elden izlenmesi mümkün olamamaktadır. Halbuki 224 sayılı yasanın 8 inci maddesinde var olan hüküm; "Sosyal sigorta kanunları gereğince sigorta muameleleri için lüzumlu belgeler, Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı

tarafından müştereken tespit olunan esaslar dahilinde, sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri teşkilatınca tanzim edilerek İşçi Sigortaları Kurumuna verilir” biçimindedir.

Yasanın ilk çıktığı zamanlarda maddi yönden sosyalleştirilmiş sağlık hizmeti personeli iyi ücret alırken, zamanla bu özellik ortadan kalkmış, yurdun ücra yörelerinde, başta hekim olmak üzere personel sıkıntısı belirmiştir. 21.8.1981 tarihinde çıkarılan 2514 sayılı *Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun* ile hekimlere zorunlu hizmet konularak sorun çözülmeye çalışılmıştır. Kanunun adında yer alan “bazı sağlık personeli” ifadesi ilgi çekicidir. Bu ifade ile sadece hekimler kastedilmemekle birlikte, ülkede sadece hekim sıkıntısı değil, diğer sağlık mesleklerine mensup eleman sıkıntısı da çekildiği halde, bu uygulama sadece hekimler için söz konusu olmuştur. Ayrıca, adı geçen kanunun çıkış tarihinden önce tıp fakültelerine girmiş olanlar için bu durumları bir müktesep hak teşkil etmemiş ve bu durumdakiler de zorunlu hizmet yükümlüsü sayılmışlardır. Zaman içinde, kanunun ilk çıktığı zamanki katı hükümler değiştirilmiştir. Yasa ilk çıktığında hekimlere, uzmanlık ve pratisyenlikte ikişer yıl zorunlu hizmeti öngörürken ve pratisyen hekimlere zorunlu hizmetin ilk yılını bitirmeden uzmanlık sınavına girme olanağı vermezken, daha sonra zorunlu hizmet süreleri pratisyenlikte ve uzmanlıkta birer yıla indirilmiş, pratisyen hekimlere mezun olur olmaz uzmanlık sınavına girme ve hatta tercihli kura çekebilme hakkı da verilmiştir (*Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik*).

3.2.Sağlık Bakanlığı İle İlgili Mevzuat:

Umumi Hıfzısıhha Kanunu: Yukarıda belirtildiği gibi bu kanun, Sağlık Bakanlığı’ nın görevleri ile ilgili hükümler de içermektedir.

Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu (1936 tarih ve 3017 sayılı kanun): Bu kanunun 1-23 üncü maddeleri, 181 sayılı Sağlık Bakanlığı’ nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun bu haliyle; Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Merkez Teşkilatı ve Sağlık Bakanlığı’ nın il teşkilatı ve görevleri ile sağlık alanındaki meslek mensuplarının tanımlarını ve memuriyetleriyle ilgili işlemleri anlatmaktadır. Bu kanun, günümüzdeki Sağlık Bakanlığı örgütlenme biçimine uymamaktadır. Şöyleki, kanunun 26 ncı maddesinde Sağlık Bakanlığı’ nın illerdeki örgütü içinde küçük sıhhat memurlukları, hususi idarelere ve belediyelere ait sıhhi teşkilat ve köy sağlık teşkilatı gibi örgütler

günümüzde yoktur. Köy sağlık teşkilatı kapsamı içinde adı geçen köy hekimleri, köy ebeleri, köy sağlık memurları adı altında ünvanlar da geçerliliğini yitirmiştir.

Kanunun ikinci bölümü “Memurin Kanunu” adını taşımakta olup, hekim ve diğer yüksek okul mezunu memurlar için adaylık süresinin altı ay olması Devlet Memurları Kanunu’ na uymamaktadır. Yasa bu haliyle, Umumi Hıfzısıhha Kanunu’nun öngördüğü görevlerle ilgili bir hukuki düzenleme niteliğindedir, ancak yukarıda verilen örneklerde görüldüğü gibi günümüzün mevzuatıyla uyuşmamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun (1940 tarih ve 3959 sayılı kanun): Sağlık Bakanlığı’ nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile adı geçen merkezin ismi Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı olarak değiştirilmiş olmasına karşın kanun metninde bu değişikliğin işlenmemiş olması bir eksikliklerdir. Ancak, bu müessesenin görevleri ile ilgili başka bir mevzuat olmadığı için geçerliliğini korumaktadır. Kanunda geçen Hıfzısıhha Mektebi isimli bir kuruluş halen yoktur.

Ankara Merkez Hıfzısıhha Müessesesinde Kullanılacak Yabancı Uzmanlara Ait Kanun: Bilindiği gibi Türkiye’ de hekimlik yapabilmek için T.C. vatandaşı olmak gereklidir (Tababet ve Şuabatı Sanatların Tarzı İcrasına Dair Kanun). Bu nedenle yabancı uyruklu hekim çalıştırılabilmesi için özel kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanun da bu özel kanunlardan birisidir.

Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna Müzeyyel Kanun: Bu kanun, dört maddelik bir kanun olup bugün için geçerliliği kalmamış bir mevzuat niteliğindedir.

Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu: (1965 tarih ve 555 sayılı kanun): Bu kanun ile, yüksek okul statüsünde, üç yıllık eğitim süresi olan Sağlık Eğitim Enstitüleri ile ilgili düzenlemeler yapılmaktadır (ayrıca bakınız: *Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği*).

Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilatı Yapılmasına ve 3017 Sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu’ nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun (1943 tarih ve 4459 sayılı kanun): Hukuken geçerli olmakla beraber uygulamada köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilatı adında bir teşkilat olmadığından ve gerek 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, ve gerekse 181

sayılı 'Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de böyle bir düzenleme ve kadro olmadığından, ayrıca 190 sayılı Genel Kadro Hükümleri Hakkında KHK' da bu tür ünvan ve kadrolar bulunmadığından uygulamada geçersiz bir kanundur.

Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun (1980 tarih ve 2368 sayılı kanun): Bu kanunun özelliği, bir dönem uygulanmış olan tam gün çalışma ile ilgili 29.6.1978 gün ve 2162 sayılı Kanun'da geçen tam süre çalışma esasını ortadan kaldırmasıdır. Böylece hekimlere, iş güclüğü, iş riski, teminindeki güçlük zammı gibi haklardan yararlanmamak koşuluyla part time çalışma olanağı sağlanmış olmaktadır.

Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1983 tarih ve 181 sayılı): Adından da anlaşıldığı gibi bu KHK, Sağlık Bakanlığı'nın teşkilat ve görevlerine ilişkin hükümler içermektedir. 48 inci maddesinde aynen şu ifade vardır: "9.6.1936 tarih ve 3017 sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu ile bu Kanuna ek kanunların bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır". Bu hükümle, ilgili konuda geçerli mevzuatın 181 sayılı KHK olduğu vurgulanmaktadır.

Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü: Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu ile ilgili hükümler içermektedir.

Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği: Sağlık Bakanlığı' na bağlı yataklı tedavi kurumlarının işletilmesine ilişkin hükümler içermektedir. Bu yönetmeliğin bir özelliği de dayandığı bir kanun olmayışıdır. Halbuki özel hastanelerle ilgili kanun ve bu kanunun da tüzüğü vardır.

Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği: Sağlık Eğitim Enstitüleri' nin işyeyiş biçimine ilişkin hükümler içermektedir.

Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği: Yönetmelikte, Sağlık Bakanlığı' na ait Sağlık Meslek Liseleri' nde işlerin yürütülmesiyle ilgili hükümler yer almaktadır.

SSYB Disiplin Amirleri Yönetmeliği: Yönetmelikte disiplin amirleriyle ilgili hükümler yer almaktadır.

Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği: Sosyalleştirilmiş sağlık hizmeti sunulan bölgelerde halkın sağlık hizmetlerine katılımını sağlamak amacıyla düşünülmüş olan sağlık kurulları hakkında mevzuattır. Ancak, bu kurullar uygulamada işlerlik kazanamamıştır.

SSYB Teşkilatında Çalışan Personele Sicil Raporu Vermeye Yetkili Amirleri Gösterir Yönetmelik: Bu yönetmelikte yer alan ilçelerde kaymakamların sağlık ocağı tabiplerinin birinci sicil amiri olmaları hükmü, kanımızca eleştiriye açıktır. Mülki idarenin bütünlüğü ilkesi belki böyle bir uygulamayı gerekli kılmaktadır, ancak sağlık ocağı bölgeleri, zaten idari örgütlenmeye uymamaktadır ve 224 sayılı yasada da bu durum vurgulanmıştır.

Sağlık Bakanlığı ile ilgili diğer mevzuat şunlardır:

- SSYB Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği
- Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- SSYB Yayın Yönetmeliği
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulacak Ders

Kitapları İle Eğitim Araçları Hakkında Yönetmelik

- Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarını Hizmete Açma, Kapatma ve Bunlara Ad Verme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Sicil Amirleri Yönetmeliği
- Kaza Sağlık İdareleri Motorlu Taşıtların Talimatnamesi
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Sağlık Ocakları İşe

Yönetmeliği

- Kanseri Savaş Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Müşavirleri ve Ataşeleri Yönetmeliği
- SSYB Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hizmet Yönetmeliği
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği İl ve Bölgelerde Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Lojmanlarının Tahsis, Yönetim ve Kira Yönetmeliği

3.3.Sağlıkla İlgili Diğer Resmi Kurumlar (Çevre Bakanlığı) İle İlgili Mevzuat:

11.8.1983 tarihli R.Gazete' de yayımlanan *Çevre Kanunu*, Türkiye' de çevre ile ilgili ilk mevzuat olma özelliğindedir. Bu kanunla, Çevre'den sorumlu Devlet Bakanlığı biçiminde bir yapılanma getirilmiş, *Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (21.8.1991 tarihli R. Gazete) yürürlüğe konuncaya kadar bu uygulama sürmüştü, adı geçen KHK ile Çevre Bakanlığı adı altında özel bir bakanlık kurulmuştur. Bu tarihe kadar çevre ile ilgili çıkan bir mevzuat da *Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname* (13.11.1989 tarihli R. Gazete) olup, bu başkanlık KHK' nin ilk metninde başbakanlığa bağlı bir birim olarak geçmekte idi. Daha sonra Çevre Bakanlığı kurulunca, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı yerine Çevre Koruma Genel Müdürlüğü kurulmuştur ve halen de bu adla hizmet vermektedir.

Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname' ye göre Çevre Bakanlığı' nin merkez örgütünde, diğer bakanlıklarda olduğu gibi, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimler vardır. Hizmetin yürütülmesiyle ilgili olmalarından dolayı, ana hizmet birimlerinin üçünden bahsetmekte yarar vardır. Bunlar;

- 1) Çevre Kirliliğini Önleme ve Kontrol Genel Müdürlüğü,
- 2) Çevre Koruma Genel Müdürlüğü,
- 3) Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü' dür.

Çevre Bakanlığı' nin taşra teşkilatı hakkında çıkarılan *Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Yönetmeliği* (12.5.1993 tarihli R. Gazete) ne göre, taşra teşkilatının başı, Çevre İl Müdürü' dür. Ancak, bu yönetmelikte geçen il müdür yardımcısı, şube müdürü ve diğer memurların denetim ve bürokratik işlemlerden başka bir fonksiyonlarının olmadığı göze çarpmaktadır. Gerek bakanlık merkez örgütü ve gerekse taşra örgütü, çevre konusunda plan, proje yapmak, denetim hizmetleri sunmak gibi görevler yüklenmiş olmasına karşın, uygulamada taşra örgütlerinin elinde ne yeter sayıda personel, ne de araç-gereç vardır. Çevreye zarar verebilecek kuruluşlarla ilgili bürokratik işlemler (Çevresel Etki Değerlendirmesi gibi) dışında, çevreyle ilgili sorunları mahallinde inceleyecek laboratuvar ve ulaşım araçlarının olmaması ve daha da önemlisi bakanlığın görev alanının, "Sağlık Bakanlığı" ve "belediyeler" in görev alanları ile örtüşmesi karmaşıklığa yol açmaktadır. Uygulama

imkanlarından yoksun bir bakanlık olarak Çevre Bakanlığı, bu haliyle, İnsan Hakları'ndan sorumlu Devlet Bakanlığı'na benzemektedir. Aslında, Çevre Kirliliğini Önleme ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında her türlü ölçme-izleme, analiz ve kontrolleri yapacak laboratuvarlar kurmak da vardır. Keza yine aynı genel müdürlük, atıklar ve kimyasal maddelerle ilgili müdahale yapma yetkisine de sahiptir. Ama donanımsız bir genel müdürlük olarak, bu birim bugünkü şekliyle silahsız bir orduya benzemektedir.

Çevre Bakanlığı ile ilgili diğer üç mevzuat, Çevre Bakanlığı'nın sürekli kurulları olan Çevre Şurası, Mahalli Çevre Kurulları ve Yüksek Çevre Kurulu hakkındadır (14.9.1991 tarihli R. Gazete' de yayımlanan *Çevre Şurası Yönetmeliği*, 8.3.1993 tarihli R. Gazete' de yayımlanan *Çevre Bakanlığı Mahalli Çevre Kurulları Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği* ve 16.6.1993 tarihli R. Gazete' de yayımlanan *Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu İle Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik*).

Bu kadar çok kurul, komite, şura vb türden danışman birimlerin olması ve Çevre Bakanlığı'nın görev alanlarının sınırlarının tam çizilememiş olması nedeniyle, çevre mevzuatı, bir bütün olarak yeniden ele alınması gereken bir mevzuat topluluğu gibi görünmektedir.

3.4. Özel Kurum ve Kuruluşlar ile İlgili Mevzuat:

Sağlık hizmetleri sadece resmi kurum ve kuruluşlarca değil, özel kuruluşlarca da verilmektedir. Bu kuruluşlara eczaneler, özel klinikler, hastaneler, gözlükçüler, muayenehaneler, kaplıca işletmeleri ve sağlık turizmi ile ilgili turistik işletmeler dahildir. Bu kuruluşlarla ilgili mevzuat şunlardır:

A) Özel hastanelerle ilgili mevzuat: 1) *Hususî Hastaneler Kanunu*, 2) *Özel Hastaneler Tüzüğü*.

B) Mikrobiyoloji ve biyokimya laboratuvarları ile ilgili mevzuat: *Seriri ve Gıdaî Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu*.

C) Eczanelerle ilgili mevzuat: 1) *Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun*, 2) *Eczanelerve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik*.

D) Radyoloji, radyum ve elektrikle tedavi ve diğer fizyoterapi müesseseleri ile ilgili mevzuat: 1) *Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun*, 2) *Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Nizamname*.

E) Gözlükçülükle ilgili mevzuat: 1) *Gözlükçülük Hakkında Kanun*, 2) *Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınayı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik*.

F) Kaplıcalar ve sağlık turizmi işletmeleri ile ilgili mevzuat: 1) *Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun*, 2) *Turizm Yatırım ve İşletmeleri Yönetmeliği*, 3) *Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik*.

IV. Finansman İle İlgili Mevzuat

Türkiye nüfusunun yaklaşık % 60 dan fazlası sağlık güvencesi altında bulunmakta olup bu grupta devlet memurları, SSK' ya tabi işçiler, Bağ- Kur' a tabi esnaf ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri vardır. Bu gruptaki kişilerin önemli bir kesiminin sunulan hizmetlerdeki yetersizlikler nedeniyle ayrıca ücret ödeyerek özel hizmet de satın aldığı da bilinen bir gerçektir (26, s. 45).

Sağlık hizmetlerinin finansmanı ile veya sağlıkla ilgili vergi, resim vb. türden gelir kaynakları ile ilgili olarak bu araştırmanın kapsamındaki 7 kanun, 4 tüzük ve 3 yönetmelik şunlardır:

Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun' da Yeşil Kart uygulama esasları hakkında genel hükümler bulunmaktadır.

Belediye Kamumu içinde, belediyelerin görevleri arasında yer alan fakirlere bakmak, fakir hastalara yardım gibi konulardaki hükümler yer almaktadır.

Gemi Sağlık Resmi Kamumu, gemilerden alınacak sağlık resmi (bir tür harç) hakkındadır.

Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası İle 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kamumu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kamumu, 1318 Sayılı Finansman Kamumu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kamumu, 213 Sayılı Vergi Usul Kamumu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kamumunda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kamunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun: Sağlık hizmetlerinin finansmanı ile ilgili olarak alınacak ek vergi hakkındadır.

Sağlık Hizmetleri Temel Kamumu: İçerisinde Genel Sağlık Sigortası hakkında hükümler yer almaktadır.

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun: Sosyalleştirilmiş bölgelerde verilen bazı hizmetlerin ücretsiz olduğundan bahsetmektedir.

Hususi Hastaneler Kamumu: İçerisinde özel hastanelerin fakir hasta kontenjanları ile ilgili hükümler de yer almaktadır.

Özel Hastaneler Tüzüğü: İçerisinde özel hastanelerin fakir hasta kontenjanları ile ilgili hükümler de yer almaktadır.

Emekli, Adi Mahullük veya Vazife Mahullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla Bunların Kamunen Bakmakla Yükümlü Buldukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük: T.C. Emekli Sandığı'ndan aylık alanlarla yakınlarının muayene ve tedavileri ile ilgili hükümler içermektedir.

Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname: İçinde askeri hastanelerin fakir hastalara bakması ile ilgili hükümler yer almaktadır.

PTT Sağlık Yardım Sandığı Nizamnamesi: PTT mensuplarıyla ilgili düzenlemeler içermektedir.

Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşılanması ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik: Yeşil Kart uygulama esasları hakkında hükümler içermektedir.

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik: Sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerinin bir kısmının ücretsiz olduğu hakkında hükümler içermektedir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Ayakta Tedavi Edilen Fakir Hastalara İlaç ve Sıhhi Malzeme Verilmesi Hakkında Yönetmelik: Hukuken geçerli olmakla birlikte "Yeşil Kart" uygulaması ile geçerliliği kalmamış bir mevzuattır.

Bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmakla birlikte, sosyal güvenlik şemsiyesi altında olanları ilgilendiren mevzuat da şunlardan ibarettir:

1. *T.C. Emekli Sandığı Kanunu* (5434 sayılı).
2. *Sosyal Sigortalar Kanunu* (506 sayılı).
3. *Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu* (2925 sayılı).
4. *Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu* (2926 sayılı).
5. *Bağ-Kur (Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu)* (1479 sayılı).

Sosyal Güvencesi olmayanlarla ilgili mevzuat:

Bu grupta *Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu*'nun özel bir yeri ve önemi vardır. Her ne kadar uygulama imkanı olamamış bir kanun ise de Genel Sağlık Sigortasına geçmek için hazırlık niteliğinde bir kanundur. Geçici üçüncü maddesine göre hiçbir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmayanlar, Genel Sağlık Sigortası yürürlüğe girinceye

kadar, müracaatları ve talepleri halinde sağlık kütüğüne kaydolunurlar. Bu kişilerden her yıl Bakanlar Kurulu' nca tesbit edilen miktarda prim tahsil edilir. Kayıtlarını yaptırmalarına rağmen primlerini ödeyemeyecek durumda olanların primleri, durumlarının mahalli idarelerce tesbit edilmesi şartıyla kısmen veya tamamen sosyal yardım maksadıyla kurulmuş fon ve kuruluşlar tarafından ödenir. Geçici 4 üncü maddede ise Genel Sağlık Sigortası' na geçişi sağlamak ve hiçbir sosyal güvenlik kuruluşu' na tabi olmayan vatandaşların sağlık giderleri ile ödeyecekleri prim arasındaki farkı karşılamak amacıyla SSBYB' na bağlı T.C. Merkez Bankası nezdinde "Sağlık Hizmetlerini Destekleme ve Geliştirme Fonu kurulur" denmekte ve fonun işleyişine dair usul ve esasların SSBYB' nca düzenlenecek bir yönetmelikle saptanacağı belirtilmektedir.

Bu kanunun en önemli özelliği, genel sağlık sigortasına geçişle ilgili bir mevzuat olmasıdır. Ancak 7.5.1987 tarihli bu kanunun başta siyasal nedenler olmak üzere bazı nedenlerden dolayı bir türlü uygulama imkanı bulamamış, siyasal iktidarın değişmesinden sonra da bir proje olarak kalmıştır. Bir sonraki siyasal iktidar, ödeme gücü olmayanların mağduriyetini gidermek için başka bir yol olarak "Yeşil Kart" uygulamasını gündeme getirmiştir.

224 sayılı yasa ve buna ilişkin yönetmeliğe göre sosyalleştirilmiş bölgelerde (halen tüm Türkiye sosyalleştirmeye dahildir) muayene ve acil tedavi ücretsizdir. Bu çerçevede ödeme gücü olsun veya olmasın zaten herkes ücretsiz bu haktan yararlanabilmektedir. Hatta uygulamada pek verimli olmamakla beraber ücretsiz ilaç dağıtımı da mümkündür. Keza aşı hizmetleri de ücretsizdir. Sağlık Bakanlığı' na bağlı birinci basamak sağlık kuruluşlarında ücretsiz aşı uygulaması başarı ile devam etmektedir. Ne yazık ki değişik nedenlerden dolayı ücretsiz ilaç dağıtımı sağlıklı biçimde yürütülememektedir.

Sosyal güvencesi olmayanlar için yeşil kart uygulaması, 1994 yılı sonu itibarıyla sürmekte olan bir uygulamadır. Ancak "ödeme gücü olmayan vatandaşların tesbiti" işlemindeki oldukça karmaşık bürokratik formalitelerden dolayı yeterince etkin olduğu söylenemez. Aslında kişilerin kendilerinin kendi sağlıklarında öncelikle kendilerinin sorumlu oldukları genel bir doğru ise de günlük hayatta sosyal güvencesi olmayan vatandaşların büyük bir bölümü, Yeşil Kart almak için ancak ciddi sağlık sorunları olduğu zaman talepte bulunmaktadır. Bu durumda da formalitelerin çokluğu nedeniyle insanlar mağdur olmaktadır.

Hususi Hastaneler Kamunu ve bununla ilgili *Özel Hastaneler Tüzüğü*'ne göre özel hastaneler her zaman, belli kontenjan dahilinde parasız hasta kabul ederler (madde 31). Acil durumlarda özel hastaneye başvuran fakir hastaların giderleri de mahalli belediyece karşılanmak üzere özenle tedavi edilirler. Keza *UHK* ve *Belediye Kamunu* da fakir kişilerin masraflarının belediyece karşılanacağını hükme bağlamaktadır. Ancak *UHK* ve *Belediye Kamunu*'nun çıktığı dönemde zaten tedavi hizmetleri belediyelerin sorumluluğu altında idi. Günümüzde finansman açısından işlerliği olmayan bir mevzuat halindedir.

Ayrıca mevzuatta yer almakla beraber (*Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname*), askeri sağlık kuruluşlarının fakir hastalar için ne gibi bir uygulama içinde oldukları bilinmemektedir.

Sonuç olarak, herkesi kapsayan bir *finansman kuruluşu*' nun olmadığı görülmektedir. Halihazırda, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu' ndan yararlanmak veya Yeşil Kart sahibi olmaktan başka, sosyal güvencesiz kişiler için alternatif yoktur. Kaldı ki, Yeşil Kart ile sadece yataklı tedavi kurumlarında, yatarak tedavi gören kişilerin harcamaları karşılanmaktadır. İnsanların ayakta bakım ve tedaviye daha çok ihtiyaçları olduğu düşünüldüğünde bu hizmetin kapsamının da gerçekte oldukça dar olduğu görülmektedir.

C. İstatistiksel İnceleme

Bu bölümde, 1995 yılı Ocak ayı itibariyle geçerli olan sağlık mevzuatının incelenmesi yapılmış; ayrıca hükümet dönemlerine ait istatistik incelemelere ise 23 Nisan 1920 tarihinden itibaren çıkarılmış olan ve 1995 itibariyle yürürlükte olmayan sağlıkla ilgili mevzuat da dahil edilmiştir.

Tanımlayıcı İstatistikler:

Tablo 1: Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanunlar

	Yaş ¹	Kelime Sayısı ²	Orijinal Madde Sayısı ³	Halen Geçerli Madde Sayısı ⁴
Minimum Değer	1.0	80.0	3.0	3.0
Maksimum Değer	74.0	15200.0	309.0	308.0
Aritmetik Ortalama	39.5	2537.3	34.7	33.1
Standart Sapma	23.6	3046.7	46.8	46.0
Ortanca	41.0	1300.0	17.0	17.0
Varyasyon Katsayısı (%)	59.7	120.0	134.8	138.9
Toplam Kanun Sayısı	60.0	60.0	60.0	60.0

- (1) Yaş : (1995) - (Mevzuatın Yayın Tarihi) formülüne göre yıl olarak.
- (2) Kelime Sayısı: Ortalama olarak 1 sayfa = 400 kelime ölçü alınmıştır.
- (3) Orijinal Madde Sayısı: Mevzuatın ilk yayımlandığı zamanki madde sayısıdır.
- (4) Halen Geçerli Madde Sayısı: 1995 yılı itibariyle geçerli olan madde sayısıdır (bu sayıda mülga edilmiş maddeler ve geçici maddeler dahil değilken, sonradan eklenmiş "ek madde"ler dahildir).

Tablo 2: Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Tüzükler

	Yaş ¹	Kelime Sayısı ²	Orijinal Madde Sayısı ³	Halen Geçerli Madde Sayısı ⁴
Minimum Değer	5.0	200.0	2.0	3.0
Maksimum Değer	74.0	56800.0	720.0	720.0
Aritmetik Ortalama	29.6	7271.3	73.3	73.0
Standart Sapma	18.0	12388.9	139.4	139.0
Ortanca	22.0	2600.0	28.0	28.0
Varyasyon Katsayısı (%)	60.8	170.7	190.1	190.4
Toplam Tüzük Sayısı	46.0	46.0	46.0	46.0

- (1) Yaş : (1995) - (Mevzuatın Yayın Tarihi) formülüne göre yıl olarak.
- (2) Kelime Sayısı: Ortalama olarak 1 sayfa = 400 kelime ölçü alınmıştır.
- (3) Orijinal Madde Sayısı: Mevzuatın ilk yayımlandığı zamanki madde sayısıdır.
- (4) Halen Geçerli Madde Sayısı: 1995 yılı itibariyle geçerli olan madde sayısıdır (bu sayıda mülga edilmiş maddeler ve geçici maddeler dahil değilken, sonradan eklenmiş "ek madde"ler dahildir).

Tablo 3: Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Yönetmelikler

	Yaş ¹	Kelime Sayısı ²	Orijinal Madde Sayısı ³	Halen Geçerli Madde Sayısı ⁴
Minimum Değer	1.0	400.0	4.0	4.0
Maksimum Değer	68.0	72800.0	197.0	197.0
Aritmetik Ortalama	13.0	6713.2	36.7	36.1
Standart Sapma	13.2	11596.0	35.4	35.1
Ortanca	10.0	3000.0	26.0	26.0
Varyasyon Katsayısı (%)	101.5	173.0	96.4	97.2
Toplam Yönetmelik Sayısı	97.0	101.0	101.0	101.0

- (1) Yaş : (1995) - (Mevzuatın Yayın Tarihi) formülüne göre yıl olarak.
(2) Kelime Sayısı: Ortalama olarak 1 sayfa = 400 kelime ölçü alınmıştır.
(3) Orijinal Madde Sayısı: Mevzuatın ilk yayımlandığı zamanki madde sayısıdır.
(4) Halen Geçerli Madde Sayısı: 1995 yılı itibarıyla geçerli olan madde sayısıdır (bu sayıda mülga edilmiş maddeler ve geçici maddeler dahil değilken, sonradan eklenmiş "ek madde"ler dahildir).

Tablo 1, 2 ve 3' ün incelenmesinde görüldüğü gibi, standart sapma değerlerinin ve varyasyon katsayılarının yüksek olması nedeniyle (heterojen dağılım) karşılaştırmaların yapılmasında ortanca değerleri ölçü alınmıştır. Buna göre, halen geçerli olan sağlık mevzuatı içinde kanunlar en yaşlı grubu oluştururken (ortanca kanun yaşı 41) bunu tüzükler (ortanca tüzük yaşı 22) ve yönetmelikler (ortanca yönetmelik yaşı 10) izlemektedir. Bu değerler beklenen bir durum olup, günlük uygulamalara ilişkin hükümler içeren yönetmelikler, daha sıkça değiştirilmekte, kanunlarda ise büyük çaplı değişiklik olmamaktadır.

Kelime sayısı bakımından ortanca değerler büyükten küçüğe doğru yönetmelik (ortanca değer 3000 kelime), tüzük (ortanca değer 2600 kelime) ve kanun (ortanca değer 1300 kelime) şeklinde sıralanmaktadır. Bu sıralama, yönetmeliklerin en ayrıntılı mevzuat grubu olmaları gerçeği ile uyumlu bir sonuçtur. Ancak kanunların kelime sayısının ortanca değerinin beklenenden yüksek çıktığı da bir gerçektir. Bunun nedeni, özellikle Umumi Hıfzısıhha Kanunu gibi eski tarihli bazı kanunların, bir kanunda olması beklenenden oldukça ayrıntılı hükümler içermesi olabilir.

Orijinal madde sayıları ve halen geçerli madde sayıları bakımından kanun, tüzük ve yönetmeliklerin ortanca değerleri karşılaştırıldığında ise tüzüklerin 28 madde sayısı ile ilk sırada olduğu, bunu 26 madde ile yönetmeliklerin izlediği, kanunların ise 17 madde ile en az madde sayısına sahip mevzuat grubu olduğu görülmektedir. Kelime sayılarına göre ortanca değerlerinin karşılaştırılmasında en fazla kelime sayısına yönetmeliklerin sahip olduğu yukarıda belirtilmişti. Orijinal madde sayısı yönünden yönetmeliklerin ilk sırada yer almaması, yönetmeliklerin, tüzüklere göre daha az madde sayısına sahip olmalarına karşın her bir maddenin uzunluğunun tüzüklere göre daha fazla olabileceği biçiminde açıklanabilir.

Analistik İstatistikler:

Tablo 4: Yaş Gruplarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları

Yaş Grubu	Kanun		Tüzük		Yönetmelik		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%*	n	%**
0-10 yaş	9	14.2	5	7.9	49	77.9	63	31.0
11-20 yaş	10	21.2	7	14.8	30	64.0	47	23.1
21-30 yaş	2	7.4	15	55.5	10	37.1	27	13.3
31-40 yaş	7	38.8	7	38.8	4	22.4	18	8.8
41 + yaş	32	66.6	12	25.0	4	8.4	48	23.8
Toplam	60	29.5	46	22.6	97	47.9	203	100.0

p< 0.0001 X²: 88.7 S.D:8
p< 0,05. X²: 20,2 S.D: 4 (1 ve 5 inci satırlar atıldığında)

*: Satır Yüzdesi

** : Kolon Yüzdesi

Tanımlayıcı istatistiklerin verildiği tablolarda belirtildiği gibi, yukarıdaki X² testinde de görülmektedir ki, en yaşlı mevzuat grubu kanunlar (ortanca kanun yaşı 41) olup, bunu tüzükler (ortanca tüzük yaşı 22) izlemektedir. En genç grup yönetmeliklerdir (ortanca yönetmelik yaşı 10). Farkı büyüten 1 ve 5 inci satırların atılması halinde bile üç mevzuat grubu arasındaki farkın, istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p< 0.05).

Yeni tarihli kanunlara, tüzük ve yönetmeliklere göre daha az rastlanmaktadır. Bu durum, mevcut kanunların, ihtiyaçlara cevap verebilecek sayı ve nitelikte olmalarından dolayı yeni kanun çıkarma ihtiyacının hissedilmemiş olması varsayımı ile açıklanabilir. Siyasal ortam istikrarsızlığı ve TBMM' nin çalışmasındaki herkesçe bilinen güçlüklerin yanısıra teknik olarak en güç çıkarılan mevzuat türünün kanunlar, en kolay çıkarılan mevzuat türünün ise yönetmelikler olması da bunda rol oynayabilir. Kanunların çoğunun dilinin eski olduğu, günümüz bilimsel gerçeklerini yansıtmadığı sürekli eleştiri konusu olduğuna göre (26, s.21), kanunların ihtiyaçlara cevap verebilecek sayı ve nitelikte oldukları savı haklı bulunmayabilir.

Tablo 5: Kelime Sayılarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları⁽¹⁾

Kelime Sayısı	Kanun		Tüzük		Yönetmelik		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%*	n	%**
2001 den az	38	38.7	21	21.5	39	39.8	98	47.3
2001-4000	10	22.7	9	20.5	25	56.8	44	21.2
4001-6000	7	35.0	3	15.0	10	50.0	20	9.6
6001+	5	11.1	13	28.9	27	60.0	45	21.9
Toplam	60	28.9	46	22.2	101	48.9	207	100.0

p<0.05 X²: 13.8 S.D: 6

p> 0.05 X²: 4.6 S.D: 4 (4 üncü satır atıldığında)

(1) Kelime sayısı = Sayfa sayısı x 400 (1 sayfa 400 kelimedir).

*: Satır Yüzdesi

** : Kolon Yüzdesi

Bütün mevzuatın % 47.3' ünün 2000' den az kelime sayısına sahip olduğu, 6001 ve daha uzun kelimedenden ibaret mevzuatın ise tüm mevzuatın sadece % 21.9' unu oluşturduğu görülmektedir. Bu durum, 4 üncü satırdaki toplam mevzuatın % 88.9 unun tüzük ve yönetmeliklerden oluşması ile açıklanabilir (kanunlara göre daha ayrıntılı hükümler içermesi beklenen tüzük ve yönetmeliklerin yarattığı farktır). Adı geçen grupta 5 kanun, 13 tüzük ve 27 yönetmelik olmasından da anlaşılmaktadır ki 6001 ve daha çok kelime grubundakilerin

% 60' ı yönetmeliklerdir. Bu gruba giren toplam kanun sayısı sadece 5 (% 11.1)' dir.

Tablo 6: Orijinal Madde Sayılarına Göre Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları ⁽¹⁾

Orijinal Madde Sayısı	Kanun		Tüzük		Yönetmelik		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%*	n	%**
1-10 madde	14	38.8	7	19.4	15	41.8	36	17.4
11-20 madde	18	33.9	13	24.5	22	41.6	53	25.6
21-30 madde	7	20.0	4	11.4	24	68.6	35	16.9
31-40 madde	5	20.8	7	29.2	12	50.0	24	11.6
41-50 madde	5	38.4	3	23.2	5	38.4	13	6.2
51 + madde	11	23.9	12	26.1	23	50.0	46	22.3
Toplam	60	28.9	46	22.2	101	48.9	207	100.0

p> 0.05 X²: 10.99 S.D: 10

(1): Orijinal Madde Sayısı : Bir mevzuatın ilk yayımlandığı zamanki madde sayısı olup, bu sayıya “geçici” maddeler ve sonradan “mülga” olmuş maddeler de dahildir.

*: Satır Yüzdesi

** : Kolon Yüzdesi

Tabloda görüldüğü gibi, toplam mevzuat içinde en büyük grubu, % 25.6 ile 11-20 maddeden ibaret olan mevzuat grubu oluşturmaktadır. 51 madde ve daha fazla maddelik gruptaki mevzuatın yarısını yönetmeliklerin oluşturması beklenen bir durumdur. Ancak orijinal madde sayısı yönünden kanun, tüzük ve yönetmelikler arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (p> 0.05)

Tablo 7: Halen Yürürlükte Olan Madde Sayılarına Göre Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları⁽¹⁾

Madde Sayısı	Kanun		Tüzük		Yönetmelik		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%*	n	%**
1-10 madde	15	41.6	6	16.8	15	41.6	36	17.3
11-20 madde	19	34.5	14	25.5	22	40.0	55	26.5
21-30 madde	6	16.6	4	11.1	26	72.3	36	17.3
31-40 madde	5	20.0	7	28.0	13	52.0	25	12.0
41-50 madde	5	45.6	3	27.2	3	27.2	11	5.3
51 + madde	10	22.7	12	27.3	22	50.0	44	21.6
Toplam	60	28.9	46	22.2	101	48.9	207	100.0

p> 0.05 X²: 16.96 S.D: 10

(1) Halen Yürürlükte Olan Madde Sayısı: 1995 itibariyle yürürlükte olan maddeler (“geçici” ve “mülga” maddeler hariç, “ek” maddeler dahil).

*: Satır Yüzdesi **: Kolon Yüzdesi

Orijinal madde sayılarına göre mevzuatın karşılaştırılmasında olduğu gibi, halen geçerli olan madde sayılarına göre mevzuatın karşılaştırılmasında da, toplam mevzuat içinde en büyük grubu, % 26.5 ile 11-20 maddeden ibaret olan mevzuat grubunun oluşturduğu görülmektedir. 51 madde ve daha fazla maddelik gruptaki mevzuatın yarısını yönetmeliklerin oluşturması, yönetmeliklerin ayrıntılı olması ile açıklanabilir.

Tabloda oransal farklılıklar görülmesine karşın, halen geçerli madde sayılarına göre kanun, tüzük ve yönetmelikler arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir (p> 0.05).

Korelasyon Analizleri:

Bu bölümde halen geçerli olan sağlıkla ilgili kanun, tüzük ve yönetmelikler incelenmiştir. Tanımlayıcı istatistikler bölümünde görüldüğü gibi, incelenen değişkenlerin normal dağılıma uymaması nedeniyle Nonparametrik korelasyon testlerinden Sperman Sıra Korelasyonu tekniği uygulanmıştır.

Tablo 8 : Mevzuat Yaşı (Bağımsız Değişken) İle Orijinal Madde Sayısı (Bağımlı Değişken) Arasındaki İlişki

Mevzuat	r	P
Kanun (n=60)	0.032	> 0.05
Tüzük (n=46)	-0.202	> 0.05
Yönetmelik (n=105)	-0.098	> 0.05

r: Sperman Korelasyon Katsayısı

Tablo 8 de görüldüğü gibi; kanun, tüzük ve yönetmeliklerin yaşları ile orijinal madde sayıları arasındaki ilişki incelendiğinde, her üçünde de bulunan korelasyon katsayılarının tesadüfe bağlı değerler olduğu ortaya çıkmıştır (her üçünde de $P > 0.05$ ' dir). Diğer bir ifadeyle, mevzuatın eski veya yeni tarihli oluşu ile orijinal madde sayısı arasında bir ilişki yoktur.

Tablo 9: Mevzuat Yaşı (Bağımsız Değişken) İle Kelime Sayısı (Bağımlı Değişken) Arasındaki İlişki

Mevzuat	r	P
Kanun (n=60)	0.035	> 0.05
Tüzük (n=46)	-0.279	> 0.05
Yönetmelik (n=105)	-0.080	> 0.05

r: Sperman Korelasyon Katsayısı

Tablo 9 da görüldüğü gibi; kanun, tüzük ve yönetmeliklerin yaşları ile kelime sayıları arasındaki ilişki incelendiğinde, her üçünde de bulunan korelasyon katsayılarının tesadüfe bağlı değerler olduğu ortaya çıkmıştır (her üçünde de $P > 0.05$ ' dir). Diğer bir anlatımla mevzuatın eski ya da yeni tarihli oluşu ile uzunluğu arasında bir ilişki yoktur.

Tablo 10: Hükümet Dönemlerine Göre Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları *

Hükümet Dönemi	Dönem Başlangıç - Bitiş Tarihleri ve Süre	Dönem Boyunca Çıkan Toplam Mevzuat Sayısı		
		Kanun	Tüzük	Yönetmelik
TBMM ve CHP Hükümetleri	22.4.1920 - 22.5.1950 30 yıl	46	16	29
DP Hükümetleri	22.5.1950 - 30.5.1960 10 yıl	16	14	46
Milli Birlik Komitesi Dönemi ve İnönü, Ürgüplü Dönemleri	30.5.1960 - 27.10.1965 5 yıl	11	4	15
AP Hükümetleri	27.10.1965 - 12.3.1971 6 yıl	1	3	12
12 Mart Sonrası Dönem: Erim, Melen ve Talu Hükümetleri	12.3.1971 - 26.1.1974 3 yıl	-	17	2
Ecevit Hükümetleri	33 ay **	2	2	3
İkinci AP ve Milliyetçi Cephe Dönemi	41 ay**	-	-	3
12 Eylül Milli Güvenlik Konseyi: (Ulusu Hükümeti)	12.9.1980 - 13.12.1983 3 yıl+3 ay	9	3	14
ANAP Dönemi	13.12.1983 20.11.1991 95 ay	5	10	37
DYP - SHP Koalisyonu	20.11.1991 devam ediyor 37 ay	4	-	19
TOPLAM	75 YIL	94 KANUN	69 TÜZÜK	180 YÖNETM.

*: Bu sayılara halen geçerli olan ve olmayan tüm sağlık mevzuatı dahildir.

** :26.1.1974 tarihinden 12.9.1980 tarihine kadar; sırayla Ecevit, İrmak, Demirel, Ecevit, Demirel, Ecevit ve Demirel hükümetleri görev almıştır. Bu nedenle tabloda başlangıç ve bitiş tarihleri verilmemiştir.

Kısaltmalar: CHP: Cumhuriyet Halk Partisi, DP: Demokrat Parti, AP: Adalet Partisi, ANAP: Anavatan Partisi, DYP: Doğru Yol Partisi, SHP: Sosyal Demokrat Halkçı Parti.

Tablo 11: Hükümet Dönemlerine Göre Yıl Başına Düşen Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları*

Hükümet-Dönemi ve Süreleri	Dönem Boyunca Çıkan Mevzuat Sayısı				Yıl Başına Düşen Mevzuat Sayısı			
	Kanun	Tüzük	Yönetmelik	Toplam Mevzuat	Toplam Mevzuat	Kanun	Tüzük	Yönetmelik
TBMM ve CHP Hükümetleri 30 Yıl	46	16	29	91	3.0	1.5	0.5	0.9
DP Hükümetleri 10 Yıl	16	14	46	76	7.6	1.6	1.4	4.6
Milli Birlik Komitesi Dönemi ve İnönü, Ürgüplü Dönemleri 5 Yıl	11	4	15	30	6.0	2.2	0.8	3.0
AP Hükümetleri 6 Yıl	1	3	12	16	2.6	0.1	0.5	2.0
12 Mart Sonrası Dönem: Erim, Melen ve Talu Hükümetleri 3 Yıl	—	17	2	19	6.3	0	5.6	0.6
Ecevit Hükümetleri 33 Ay	2	2	3	7	2.5	0.6	0.6	1.1
İkinci A.P. ve Milliyetçi Cephe Dönemi 41 Ay	—	—	3	3	1.1	0	0	0.8
12 Eylül Millî Güvenlik Konseyi (Ulus Hükümeti) 39 Ay	9	3	14	26	8.0	0.9	0.3	4.2
ANAP Dönemi 95 Ay	5	10	37	52	6.5	0.6	1.2	4.6
DYP - SHP Koalisyonu 37 Ay	4	—	19	23	7.6	1.3	0	6.3
TOPLAM 75 Yıl	94	69	180	343	4.5	1.2	0.9	2.4

*: Bu sayılara halen geçerli olan ve olmayan tüm sağlık mevzuatı dahildir.

En çok kanun sırasıyla, TBMM ve CHP hükümetleri dönemi (46 kanun) ile Demokrat Parti hükümetleri döneminde (16 kanun) çıkarken, en çok tüzük sırasıyla 12 Mart sonrası dönemde (17 tüzük) ve “TBMM ve CHP hükümetleri” döneminde (16 tüzük) çıkmıştır. En çok yönetmelik ise Demokrat Parti döneminde (46 yönetmelik) çıkmış olup, bunu 37 yönetmelikle ANAP dönemi izlemektedir.

Toplam olarak bakıldığında en çok mevzuatın TBMM ve CHP hükümetleri dönemi (91 mevzuat) ile Demokrat Parti hükümetleri döneminde (76 mevzuat) çıktığı görülmektedir. En az mevzuat ise İkinci AP ve MC Döneminde çıkmıştır (Bu dönemde sadece 3 yönetmelik çıkmıştır).

Yıl başına düşen mevzuat olarak duruma bakıldığında; yıl başına en çok kanun “Milli Birlik Komitesi Dönemi ve İnönü, Ürgüplü Hükümetleri Dönemi”nde çıkmıştır (yıl başına ortalama 2.2 kanun). İkinci sırada, yıl başına 1.6 kanun ile Demokrat Parti dönemi gelmektedir.

Yıl başına en çok tüzük, “12 Mart sonrası dönem ve Erim, Melen ve Talu hükümetleri Dönemi”nde çıkmıştır (yıl başına ortalama olarak 5.6 tüzük). Bunu 1.4 tüzükle Demokrat Parti Dönemi izlemektedir.

Yıl başına en çok yönetmelik, 6.3 yönetmelikle DYP-SHP Koalisyonu Döneminde çıkmış olup, bunu 4.6’ şar yönetmelikle Demokrat Parti Dönemi ve ANAP Dönemi izlemektedir.

Toplam mevzuat olarak bakılacak olursa; yıl başına en çok mevzuatın 8 mevzuat ile 12 Eylül Milli Güvenlik Konseyi (Ulus Hükümeti) döneminde çıktığı, bunu 7.6’ şar mevzuat ile Demokrat Parti dönemi ile DYP-SHP Koalisyonu dönemlerinin izlediği görülmektedir.

Hükümet dönemlerine ait bu incelemelerden, siyasal olarak istikrarlı dönemlerde ve askeri dönemlerde daha çok mevzuatın çıkmış olduğu öne sürülebilir.

Tablo 12: Çok Partili Dönem Öncesi, Ara Dönemler ve Demokratik Dönemlere Göre Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları*

Dönem ve Süresi	Dönem Boyunca Sayısı			Çıkan Mevzuat Toplam Mevzuat	Yıl Başına Düşen Mevzuat Sayısı		
	Kanun	Tüzük	Yönetmelik		Kanun	Tüzük	Yönetmelik
TBMM ve CHP Hükümetleri ¹ 30 Yıl	46	16	29	91	1.5	0.5	0.9
Ara Dönemler ² 12 Yıl	20	24	31	75	1.6	2.0	2.5
Demokratik Dönemler ³ 33 Yıl	28	29	120	177	0.8	0.8	3.6
TOPLAM 75 Yıl	94	69	180	343	1.2	0.9	2.4

*: Bu sayılara halen geçerli olan ve olmayan tüm sağlık mevzuatı dahildir.

(1) *TBMM ve CHP Hükümetleri*: (Çok Partili Dönem Öncesi: 23.4.1920-30.5.1960)

(2) *Ara Dönemler*: I-(30.5. 1960- 27.10.1965), II- (12.3. 1971- 26. 1.1974)
III- (22.9.1980- 13.12.1983)

(3) *Demokratik Dönemler*: I-(Demokrat Parti ;22.5.1950- 30.5.1960),
II- (Adalet Partisi: 27.10.1965/12.3.1971), III- (Ecevit Hükümetleri),
IV- (2. Demirel ve MC), V- (ANAP Dönemi), VI- (DYP-SHP Koalisyonu)

Tablo 13: Çok Partili Dönem Öncesi, Ara Dönemler ve Demokratik Dönemlere Göre Yıl Başına Düşen Sağlıkla İlgili Mevzuat Sayıları*

Dönemler ve Sürcleri	Toplam Mevzuat Sayısı	Yıl Başına Düşen Toplam Mevzuat Sayısı
TBMM ve CHP Hükümetleri 30 Yıl	91	3.0
Ara Dönemler 12 Yıl	75	6.2
Demokratik Dönemler 33 Yıl	177	5.3
TOPLAM (75 Yıl)	343	4.5
p < 0.001	X ² = 52.7	S.D: 2
p > 0.001	X ² = 1.54	S.D: 1 (Üçüncü satır atıldı)

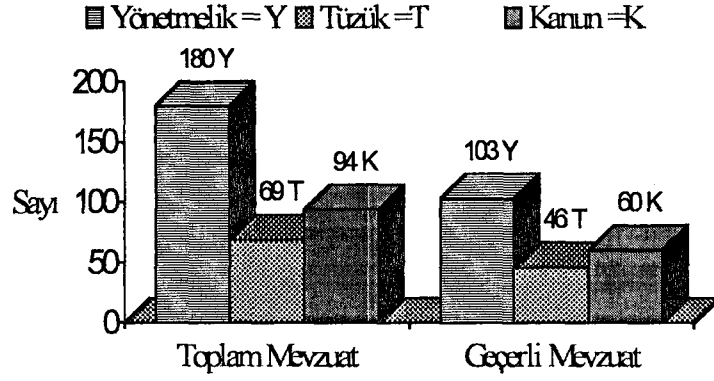
*: Bu sayılara halen geçerli olan ve olmayan tüm mevzuat dahildir.

Tek Parti Dönemi 46 kanunla en çok kanun çıkarılan dönem olup, bunu 28 kanunla Demokratik Dönem ve 20 kanunla Ara Dönem izlemektedir. Tüzük ve yönetmeliklerde ise en çok Demokratik Dönemin mevzuat çıkardığı görülmekte olup, bu dönemlerde 29 tüzük ve 120 yönetmelik çıkarılmıştır. Ara Dönem ise tüzük ve yönetmelik çıkarılması bakımından 24 tüzük ve 31 yönetmelikle ikinci sıradadır.

Toplam mevzuat sayısı olarak incelendiğinde; Demokratik Dönemde 177, Tek Parti döneminde 91 ve Ara Dönemde 75 sağlıkla ilgili mevzuat çıkarılmış olduğu görülmektedir. Üç grup arasındaki fark, p<0.001 yanılma düzeyinde anlamlı iken, Demokratik Dönem analiz dışı bırakıldığında diğer iki grup arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (p> 0.001).

Ancak yıl başına düşen mevzuat olarak üç dönem karşılaştırıldığında (Tablo 14); en çok mevzuatın yıl başına 6.2 mevzuat ile Ara Dönemlerde çıkarıldığı, bunu yıl başına 5.3 mevzuat ile Demokratik Dönemlerin izlediği görülmektedir. Bu durum, hükümetler bazında yapılan karşılaştırmaların sonuçlarıyla uyumludur. Tek Parti Dönemi ise, yıl başına 3 mevzuat ile en az mevzuat çıkarılan dönemdir. Bunun nedeni, Tek Parti Döneminde çıkarılan tüzük ve yönetmelik sayısının - dönemin oldukça uzun olmasına karşın - oldukça az olmasıdır (16 tüzük ve 29 yönetmelik).

Şekil 2: Toplam Mevzuat ve Geçerli Mevzuat Sayılarına Göre Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelikler *

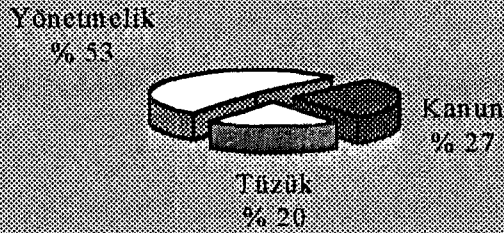

*: Toplam Mevzuat: 1995 yılı Ocak ayı itibarıyla yürürlükte olan ve olmayan tüm sağlık mevzuatı . Geçerli Mevzuat: 1995 yılı Ocak ayı itibarıyla yürürlükte olan mevzuat.

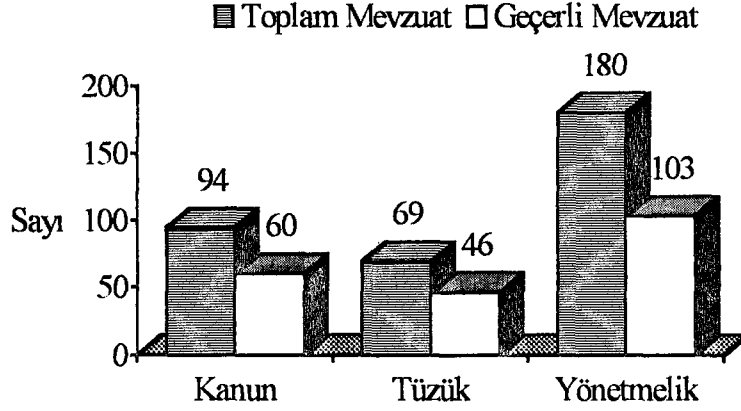
Şekil 3: Halen Geçerli Olan Sağlıkla İlgili Mevzuatın Pay Grafiği

Şekil 4: Sağlıkla İlgili Toplam Mevzuatın Pay Grafiği

Şekil 5: Sağlıkla İlgili Kanun, Tüzük ve Yönetmelik Sayıları Olarak Toplam Mevzuat ve Geçerli Mevzuat

Tablo 10, 11 ve 12 ile Şekil 2 ve 5 de görüldüğü gibi -halen geçerli olan ve olmayan- toplam mevzuatın içinde yönetmelikler en çok sayıdadır (180 yönetmelik). Bunu 94 adet kanun ve 69 adet tüzük izlemektedir. Geçerli mevzuat için de aynı durum söz konusu olup (Tablo 1, 2 ve 3 ile Şekil 2 ve 5) 103 yönetmelik, 60 kanun ve 46 tüzük bulunmaktadır. Şekil 3 ve 4 e bakıldığında ise hem geçerli mevzuat hem de toplam mevzuat içinde kanun, tüzük ve yönetmeliklerin benzer yüzelere sahip olduğu görülmektedir. Yönetmeliklerden sonra sayıca tüzüklerin daha çok olmaları beklenirken, ikinci sırada kanunların yer almasının nedeni, Özcan' a göre son yıllarda tüzük yerine, tüzüklerden daha kolay çıkarılmaları nedeniyle yönetmelik çıkarılması yoluna gidilmesidir. Nitekim kaldırılan tüzüklerin yerine tüzük çıkarmak gerekirken yönetmelik çıkarılması bunu kanıtlamaktadır (1).

BÖLÜM VI

SONUÇ

Türk Sağlık Mevzuatının İncelenmesi adını taşıyan bu çalışmada , Ocak 1995 itibarıyla geçerli olan sağlıkla ilgili 60 kanun, 3 kanun hükmünde kararname, 46 tüzük ve 103 yönetmelik ele alınmıştır.

Genel olarak ele bakıldığında, tüzük ve yönetmeliklerden çok daha az sayıda olmaları gereken kanun sayısının Türk sağlık mevzuatında 60 olması ilgi çekicidir. Böylesine çok sayıda kanun yerine genel esasların ortaya konduğu daha az sayıda kanun yeterli olabilecektir. Bunun için tüm sağlık mevzuatının yeni baştan ele alınması ve bir reproduksiyon çalışmasına ivedilikle gidilmesi gereklidir. Meclis' in çalışmalarında herkesçe bilinen güçlükler nedeniyle zaten günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek sayıda, her konuyla ilgili kanun çıkarılması da mümkün değildir. Kaldı ki, günlük uygulamalarında iktidarlara kolaylık sağlamak için kanunların, genel hükümler içeren metinler biçiminde düzenlenmeleri gereklidir. Sağlık Reformu adıyla yürütülen çalışmalarda bu esastan yola çıkıldığı bilinmektedir. Reform çalışmalarının özüne ilişkin olumlu veya olumsuz eleştiriler getirilebilir; ancak yürütülen çalışmanın hukuk metodolojisi yönünden doğru bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Kanunların 34 tanesi 1960 yılından önce çıkmış olup, bunların çoğu dili itibarıyla anlaşılması güç metinler biçimindedir. 46 tüzükten sadece 16 sı 1960 öncesinde çıkmış olup, 103 yönetmelik içinde de 1960 öncesi çıkan yönetmelik sayısı ise 6 dır. Kanun hükmünde kararnamelerin tümü 1980 sonrasında çıkmıştır. Yukarıda belirtilen reproduksiyon çalışmasının gerçekleşmemesi halinde, Sağlık Bakanlığı' nca mevcut metinlerin günümüz diliyle yeniden yayımlanmasının ve dağıtımının sağlanması yararlı olacaktır.

Sağlık mevzuatında bir konuyu açıklayan birden çok mevzuat olduğu gibi, birbiriyle çelişen mevzuat metinlerine de rastlanmaktadır. Ayrıca mevcut mevzuatın günümüz ihtiyaçlarına tamamen cevap verdiği de söylenemez. Yukarıda belirtildiği biçimde çerçeve kanunların çıkarılması, ayrıntıların ise tüzük ve yönetmeliklerle belirlenmesi yoluyla bu eksiklikler giderilebilecektir. Bunun için konuyla ilgili uzmanların

çalışmalarına ihtiyaç olduğu gibi, Avrupa Birliği mevzuatından da yararlanmak kanımızca gereklidir.

Sağlık mevzuatında önemli sorunlardan birisi de, özellikle çevre sağlığı ile onun bir parçası olan gıda emniyeti konusunda belediyeler, Çevre Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yaşanan yetki karmaşasıdır. Çevre mevzuatı içindeki global kirlilik alanının -yetki ve sorumluluk sınırları açıkça çizilerek- Çevre Bakanlığı'na bırakılması gerçekleştirilmelidir. Gıda konusunda belediyelerin cezai uygulamaları göstermelik kalmakta, insanımız sağlıklı gıda tüketimi olanağına ne yazık ki sahip olamamaktadır. Bu hususta il ve ilçe hıfzısıhha kurulları etkin hale getirilerek belediyelerin denetlenmesi sağlanabilir.

Türk idare hukukunun genel yapısının bir parçası olan sağlık mevzuatı, bu yapının içerdiği genel sorunları da bünyesinde taşımaktadır. Bu sorunlardan biri de, cezaların caydırıcılıktan uzak olmaları hususudur. Doğaldır ki sorunun hukuk sisteminin içinde, bütüncül bir yaklaşımla çözümlenmesi gereklidir.

Gerek idareci konumunda olsun, gerekse olmasın sağlık alanında çalışan herkes sağlık mevzuatı ile ilgilenmek durumundadır. Ancak halen mevzuatımız bütün olarak yeni baştan ele alınmaya ihtiyaç gösteren, içinden çıkılması güç metinler halindedir. Bu konuda, başta Meclis ve Sağlık Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilere büyük görevler düşmektedir. Başlatılmış olan Sağlık Reformu çalışmaları umut vericidir. Bu çalışmaların, bir çekirdek kadronun yönetiminde ve geniş katılımı sürdürülerek sonuçlandırılması zorunluluktur.

BÖLÜM VII

ÖZET

Sağlık alanının yazılı hukuk kuralları olarak tanımlanabilecek olan sağlık mevzuatı; kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgeler ile diğer idari metinlerden oluşur. Sağlık alanında çalışan herkesin günlük işlerinde sıkça karşlarına çıkan sağlık mevzuatı ile ilgili olarak resmi bir başvuru kaynağının olmayışı ve yapılmış en son özel çalışmanın 1987 yılına ait olması bu alanda bir çalışma yapmak için başlıca esin kaynağı olmuş; mevzuat metinlerinin neler olduğunu belirleyip bunları biraraya getirmek, belli bir sistem içinde incelemek ve mevzuat listeleri oluşturmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, Ocak 1995 itibarıyla geçerli olan sağlıkla ilgili 60 kanun, 3 kanun hükmünde kararname, 46 tüzük ve 103 yönetmelik ele alınmıştır. Bir arşiv çalışması niteliğinde olan incelemeye yönerge, genelge ve diğer idari metinler dahil edilmemiştir. Ayrıca 23 Nisan 1920 tarihinden itibaren günümüze değin çıkarılmış olan ve Ocak 1995 itibarıyla geçerli olmayan sağlık mevzuatı da, bazı istatistiksel analizlere dahil edilmiştir.

Sağlık mevzuatı metinlerinin neler olduğunun belirlenmesinde, alfabetik külliyat fihristlerinden ve bu konuda yapılmış özel çalışmalardan yararlanılmış, başta Resmi Gazete' de yayımlanmayan yönetmelikler olmak üzere Özcan' ın özel arşivi de çalışmaya esas olmuştur.

Bulgular bölümünde, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük ve yönetmelikler kronolojik sıraya göre belli bir formatla özetlenirken sağlıkla doğrudan ilgili olan ve pekçok kişiyi ilgilendiren bazı mevzuat metinleri daha ayrıntılı ele alınmıştır. Elbette ki özet metinlerin esas metinlerin yerini hiçbir zaman tutamayacağı açıktır. Başta konulara göre mevzuat listeleri olmak üzere, diğer listelerin de yardımıyla özet mevzuat metinlerine ulaşmanın sadece konuyla ilgili genel bilgilenme sağlayacağı söylenebilir.

Tartışma bölümünde sağlık mevzuatı; kamu sağlığının korunması, sağlık alanındaki meslekler, sağlık hizmetlerinin sunumu ve finansman başlıkları altında ele alınarak kritik edilmiştir. İstatistiksel analiz kısmında ise tanımlayıcı ve analitik istatistiklere yer verilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Özcan C. Sağlık Mevzuatı ve Kaynaklar. Hacettepe Toplum Hekimliği Bülteni. Ankara. Sayı: 3, Temmuz 1986.
2. Köroğlu E. Sağlık Mevzuatı. 2.Baskı. Ankara: Hacettepe Yayın Birliği, Güneş Dağıtım. 1987.
3. Yürürlükteki Kanunlar Külliyatı (Sürelî Yayın).Cilt:1,2,3,4,5,6. Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi. 1989.
4. Pfiffner JM, Presthus RV. Public Administration. 4th. Ed. New York: The Ronald Press Comp. 1960.
5. Certo SC. Principles of Modern Management. 2nd.Ed. Dubuque: Wm. C. Brown Company Publishers.1983.
6. Gournay B. Yönetim Bilimine Giriş: Çağdaş Topumlarda Kamu Yönetimi. (Çev:İ. Kuntbay). Ankara: TODAİ Yayın No:122. Sevinç Matbaası.1971.
7. Bakanlar Kurulu Kararıyla Yürürlüğe Konulan Yönetmelikler Külliyatı (Sürelî yayın). Cilt: 1,2,3. Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi.1989.
8. Koontz H, O'Donnell C, Weihrich H. Management. 7th.Ed. New York: Mc.Graw-Hill- Book Comp. 1980
9. Ergun T, Polathoğlu A. Kamu Yönetimine Giriş. 2. Baskı. Ankara: TODAİ Yayın No: 212. Sevinç Matbaası. 1984.
- 10.Fişek NH. Halk Sağlığına Giriş. Ankara: H.Ü.-D.S.Ö. Hizmet Araştırma ve Araştırmacı Yetiştirme Merkezi Yayını No: 2. Çağ Matbaası. 1983.
- 11.Eren N. Köy, İlçe ve İllerde Sağlık Yönetimi ve Mevzuatı.1. Bası. İstanbul: Beta Basım/ Yayın Dağıtım.1984.
- 12.Özcan C. Hekim ve Hukuk (yayımlanmamış çalışma).
- 13.T. C. Anayasası: 1982. Ankara: Alkım Yayınevi.
- 14.Ezherli İ. Türkiye Büyük Millet Meclisi (1920-1986). Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları. No: 10. 1986.
- 15.Kanun Hükmünde Kararnameler Külliyatı (Sürelî yayın). Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi.1989.

16. Yürürlükteki Tüzükler Külliyyatı (Sürelî yayın). Cilt:1,2,3. Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi. 1989.
17. Yürürlükteki Bazı Kanunların Mülga Hükümleri Külliyyatı (Sürelî yayın). Cilt:1,2. Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi. 1989.
18. T.C. Resmi Gazete (sürelî yayın). Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Başbakanlık Basımevi.
19. Demirel N, Yiğit İ, Gözenman F, Tuncay L. Sağlık Mevzuatımız. Yenilenmiş 2. Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi. 1969.
20. Çubukçu S, Işık D. Kavram İndeksli Sağlık Kanunları. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası. 1970.
21. Akay V, Baykan N, Dirican R, Heperkan Y, Özkömür H, Tural K. Sağlık Nizamname, Talimatname, Tamim İndeksi. Ankara: Hıfzıssıhha Okulu Yayını. 1960.
22. Develioğlu F. Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat. 9. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi. 1990.
23. Par AH. Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Sözlük. İstanbul: Serhat Yayınları A. Ş. 1992.
24. Sağlık Kanunu Tasarı Taslağı. 2 Şubat 1993. T. C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü.
25. Sağlık Hizmetlerinde Mevcut Durum. T. C. Sağlık Bakanlığı 1. Ulusal Sağlık Kongresi, 23 - 27 Mart 1992. Ankara.
26. Çalışma Grupları Raporları. T.C. Sağlık Bakanlığı 1. Ulusal Sağlık Kongresi. 23-27 Mart 1992. Ankara.
27. Köksal O. Beslenme Ders Notları (Çoğaltılmamış). Ankara: Hacettepe Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. 1993.
28. Dirican R, Bilgel N. Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği). 2. Baskı. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi. 1993.
29. Tümerdem Y. Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği). 1. Cilt. İstanbul: İ.Ü. Basımevi ve Film Merkezi. 1992.
30. Çevre Dizisi: T. C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü. Ankara: 1995.

EKLER*
KONULARA GÖRE MEVZUAT
LİSTELERİ

Bu listelerde mevzuat şu konu başlıkları altında yer almaktadır:

I. KAMU SAĞLIĞININ KORUNMASI

- 1.1. Bulaşıcı Hastalıklar
- 1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller
- 1.3. Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler
- 1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri
- 1.5. Çevre Sağlığı
 - 1.5.1. Sular
 - 1.5.2. Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Faktörler
 - 1.5.3. Mezarlıklar, Ölülerin Nakli
 - 1.5.4. Radyasyon Güvenliği
 - 1.5.5. Beslenme ve Gıda Güvenliği
- 1.6. Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması
 - 1.6.1. Anne ve Çocuk Sağlığı
 - 1.6.2. Çalışanların Sağlık Açısından Korunması

II. SAĞLIK ALANINDAKİ MESLEKLER

III. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

- 3.1. Genel Mevzuat
- 3.2. Sağlık Bakanlığı
- 3.3. Diğer Resmi Kurumlar (Çevre Bakanlığı)
- 3.4. Özel Kurum ve Kuruluşlar

IV. FİNANSMAN

V. DİĞER MEVZUAT

*Mevzuat özetlerinin sayfa numaraları kronolojik mevzuat listelerinde yer almıştır.

KONULARA GÖRE MEVZUAT

LİSTELERİ

(Liste 1: Tüm Mevzuat)

1. KAMU SAĞLIĞININ KORUNMASI

1.1. Bulaşıcı Hastalıklar

- Umumi Hıfzısıhha Kanunu
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Verem Savaşı Hakkında Kanun
- Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun
- Çeltik Ekimi Kanunu
- Genel Kadınlar ve Gençlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü
- Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname
- Uluslararası Sağlık Tüzüğü
- Frengi Savaş Yönetmeliği
- Hudut Sağlık İdareleri Yönetmeliği
- Uçaklarda Uygulanacak Sağlık İşlemlerine Ait Yönetmelik
- Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Çıktığında Alınacak Tedbirlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Ceza Yönetmeliği

1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller

- Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
- Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü
- Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik

1.3. Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler

- UHK
- Türk Kodeksi Hakkında Kanun
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
- Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
- Kozmetik Kanunu

- Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun
- 181 Sayılı KHK
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi
- Ayakkabı Murakabe Nizamnamesi
- Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname
- Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hıfız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname
- Kozmetik Yönetmeliği
- Radyofarmasötik Yönetmeliği
- Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoçeşdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik
- Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
- İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği
- İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik
- Beşeri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtımında Gerekli Kurallar Yönetmeliği
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliği
- Farmasötik ve Tıbbi Müstahzar, Madde, Malzeme ve Terkipler İle Bitkisel Preparatların Geri Çekilmesi ve Toplatılması Hakkında Yönetmelik
- Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik

1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri

- Kan ve Kan Ürünleri Kanunu
- Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun
- Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği
- Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği
- İnvitro Fertilizasyon ve Embriyo Transferi Merkezleri Yönetmeliği
- Kornea Naklinde Kornea Sağlanması ve Paylaşımı Yönetmeliği

1.5.Çevre Sağlığı

1.5.1.Sular

- Sular Hakkında Kanun
- Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun
- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Köy İçme Suları Hakkında Kanun
- Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun
- Yalova Kaplıcalarının İşletilmesi ve Kaplıcaların İnkişafı İşlerinin Sıhhat ve İhtimai Muavenet Vekaletine Bağlı Hükmi Şahsiyeti Haiz Bir Teşekküle Devri Hakkında Kanun
- Yeraltı Suları Hakkında Kanun
- Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname
- Yeraltı Suları Tüzüğü
- Sular Kanununun Uygulanışını Gösteren Tüzük
- Kaynak Suları Yönetmeliği
- Maden Suları Yönetmeliği
- Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi Yönetmeliği
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği
- 7478 Sayılı Kanun Gereğince Vilayetlere Bırakılan Köy İçmesuyu İşlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik

1.5.2.Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Faktörler

- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Çevre Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun
- Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği
- Meskenlerde Bulunması Gereken Sağlık Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik
- Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği
- Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği
- Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik
- Gürültü Kontrol Yönetmeliği
- Mevcut Binalarda Isı Yalıtımı İle Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmelik
- Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği
- Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği
- Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik

1.5.3.Mezarlıklar, Ölümlerin Nakli

- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun
- Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname
- Ölümlerin Bir Yerden Diğer Bir Yere Taşınmasına İlişkin Yönetmelik

1.5.4.Radyasyon Güvenliği

- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu
- Radyoloji, Radium ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun
- Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük
- Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname
- Radyasyon Güvenliği Tüzüğü
- Radyasyon Sağlığı Yönetmeliği

1.5.5.Beslenme ve Gıda Güvenliği

- UHK
- Belediye Kanunu
- Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu
- Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük
- Mezbaha Yapı Tüzüğü
- İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname
- Özel ve Resmi Kombinaların Kuruluş ve İşleyişini Gösterir Yönetmelik
- Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği
- Süt ve Süt Mamüllerinin İstihsal ve Satışına Mahsus Mahal ve Levazım İle Süt Veren Hayvanların Yaşadıkları ve Sağıldıkları Yerlerin Sıhhi Şartlarının Tesbitine Dair Yönetmelik
- Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği
- Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Veya Bulunmak Üzere İmal Edilen Plastikler Hakkında Yönetmelik
- Kasaplık Kanatlı Hayvanların Kesim Yerlerinin Asgari Teknik ve Hijyenik Şartlarını Gösterir Yönetmelik
- Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik
- Gayrı Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği

1.6. Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması

1.6.1. Anne ve Çocuk Sağlığı

- Nüfus Planlaması Hakkında Kanun
- UHK
- Belediye Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu
- Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük
- Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük
- Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik
- İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik

1.6.2. Çalışanların Sağlık Açısından Korunması

- UHK
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulunc Dair Kanun
- Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü
- Fazla Çalışma Tüzüğü
- Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük
- Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü
- Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri Tüzüğü
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- İş Süreleri Tüzüğü
- İş Teftişi Tüzüğü
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük
- Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük
- Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük
- Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük
- Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü
- Vazife Mahullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük

- Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname
- Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük
- Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Tüzük
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik
- Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik

II. SAĞLIK ALANINDAKİ MESLEKLER

- UHK
- Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
- Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun
- Hemşirelik Kanunu
- Türk Tabipleri Birliği Kanunu
- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- Türk Eczacıları Birliği Kanunu
- Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu
- Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
- Gözlükçülük Hakkında Kanun
- KHK (181 Sayılı)
- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi
- Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü
- Tababet Uzmanlık Tüzüğü
- Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik
- Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Eczaneler Bölge Temsilcilikleri ve Eczacılar İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Örgütlenme Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Personel İç Yönetmeliği
- Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği
- Sağlık Eğitimsi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik
- Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik

- Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Tababet Uzmanlık Yönetmeliği
- Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik
- Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği
- Türk Dişhekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Anlaşmalı Dişhekimlerinin Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik

III. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

3.1.Genel Mevzuat

- Umumi Hıfzısıhha Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun
- Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik

3.2.Sağlık Bakanlığı

- UHK
- Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu
- Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun
- Ankara Merkez Hıfzısıhha Müessesesinde Kullanılacak Yabancı Uzmanlara Ait Kanun
- Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna Müzeyyel Kanun
- Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu
- Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilatı Yapılmasına ve 3017 Sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu' nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun
- Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun
- 181 Sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü
- Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği
- Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği
- Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği
- SSYB Disiplin Amirleri Yönetmeliği

- Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği
- SSBYB Teşkilatında Çalışan Personele Sicil Raporu Vermeye Yetkili Amirleri Gösterir Yönetmelik
- SSBYB Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği
- Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- SSBYB Yayın Yönetmeliği
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulacak Ders Kitapları İle Eğitim Araçları Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarını Hizmete Açma, Kapatma ve Bunlara Ad Verme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Sicil Amirleri Yönetmeliği
- Kaza Sağlık İdareleri Motorlu Taşıtların Talimatnamesi
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Sağlık Ocakları İşletme Yönetmeliği
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği İl ve Bölgelerde Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Lojmanlarının Tahsis, Yönetim ve Kira Yönetmeliği
- Kanseri Savaş Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Müşavirleri ve Ataşeleri Yönetmeliği
- SSBYB Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hizmet Yönetmeliği

3.3. Diğer Resmi Kurumlar

- Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
- Çevre Bakanlığı Mahalli Çevre Kurulları Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği
- Çevre Şurası Yönetmeliği
- Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
- Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu İle Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik

3.4. Özel Kurum ve Kuruluşlar

- Hususi Hastaneler Kanunu
- Seriri ve Gıda Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teahmüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu
- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun
- Gözlükçülük Hakkında Kanun
- Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun

- Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Nizamname
- Özel Hastaneler Tüzüğü
- Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik
- Turizm Yatırım ve İşletmeleri Yönetmeliği
- Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik

IV. FİNANSMAN

- Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun
- Belediye Kanunu
- Gemi Sağlık Resmi Kanunu
- Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası İle 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun
- Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Hususi Hastaneler Kanunu
- Özel Hastaneler Tüzüğü
- Emekli, Adi Malullük veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Buldukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük
- Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname
- PTT Sağlık Yardım Sandığı Nizamnamesi
- Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşılanması ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Ayakta Tedavi Edilen Fakir Hastalara İlaç ve Sıhhi Malzeme Verilmesi Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik

V. DİĞER MEVZUAT

- Adli Tıp Kurumu Kanunu
- Tababeti Adliye Kanunu
- Askeri Hastabakıcı Hemşireler Hakkında Kanun
- Askeri Nekahethane ve Sanatoryumlarda Bulunan ve Sevkedilenlere ve Harb Yaralılarının ve Tebdilhavalıların Sureti İaşelerine Dair Kanun
- Askeri Hastaneler İle Hastane Gibi Kullanılacak Revirlerde Hastaların Beslenme ve Bakımları Hakkında Kanun
- Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü
- Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname
- Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği
- Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği
- İnsan Cesedi Üzerinde Bilimsel Araştırma Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

**Liste 2: KONULARA GÖRE
KANUNLAR VE KHK' LER LİSTESİ**

I. KAMU SAĞLIĞININ KORUNMASI

1.1. Bulaşıcı Hastalıklar

- Verem Savaşı Hakkında Kanun
- Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun
- Çeltik Ekimi Kanunu
- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu

1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller

- Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun

1.3. Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler

- UHK
- 181 Sayılı KHK
- Türk Kodeksi Hakkında Kanun
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
- Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
- Kozmetik Kanunu
- Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun

1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri

- Kan ve Kan Ürünleri Kanunu
- Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun

1.5. Çevre Sağlığı

1.5.1.Sular

- Sular Hakkında Kanun
- Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun
- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Yalova Kaplıcalarının İşletilmesi ve Kaplıcaların İnkişafı İşlerinin Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletine Bağlı Hükmi Şahsiyeti Haiz Bir Teşekküle Devri Hakkında Kanun
- Yeraltı Suları Hakkında Kanun
- Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun
- Köy İçme Suları Hakkında Kanun
- Sağlık Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname

1.5.2.Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Durumlar

- Çevre Kanunu
- UHK
- Belediye Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun

1.5.3.Mezarlıklar, Ölülerin Nakli

- UHK
- Belediye Kanunu
- Köy Kanunu
- Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun

1.5.4. Radyasyon Güvenliği

- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu
- Radyoloji, Radyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun

1.5.5.Beslenme ve Gıda Güvenliği

- UHK
- Belediye Kanunu
- Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu

1.6.Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması

1.6.1.Anne ve Çocuk Sağlığı

- UHK
- Belediye Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu
- Nüfus Planlaması Hakkında Kanun

1.6.2. Çalışanların Sağlık Açısından Korunması

- UHK
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

II. SAĞLIK ALANINDAKİ MESLEKLER

- Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun
- Hemşirelik Kanunu
- Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
- Türk Tabipleri Birliği Kanunu
- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- Türk Eczacıları Birliği Kanunu
- Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu
- Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
- Gözlükçülük Hakkında Kanun

III. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

3.1. Genel Mevzuat

- Umumi Hıfzısıhha Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun
- Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun

3.2. Sağlık Bakanlığı

- Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu
- Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 181 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun
- Ankara Merkez Hıfzısıhha Müessesesinde Kullanılacak Yabancı Uzmanlara Ait Kanun
- Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna Müzeyyel Kanun
- Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilatı Yapılmasına ve 3017 Sayılı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu' nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun
- Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun
- Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu
- UHK

3.3. Diğer Resmi Kurumlar

- Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname

3.4. Özel Kurum ve Kuruluşlar

- Hususi Hastaneler Kanunu
- Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu
- Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun
- Gözlükçülük Hakkında Kanun
- Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun

IV. FİNANSMAN

- Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun
- Belediye Kanunu
- Gemi Sağlık Resmi Kanunu
- Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası İle 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun
- Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- Hususi Hastaneler Kanunu
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun

V. DİĞER MEVZUAT

- Adli Tıp Kurumu Kanunu
- Tababeti Adliye Kanunu
- Askeri Hastabakıcı Hemşireler Hakkında Kanun
- Askeri Nekahethane ve Sanatoryumlarda Bulunan ve Sevkedilenlere ve Harb Yaralılarının ve Tebdilhavalıların Sureti İşelerine Dair Kanun
- Askeri Hastaneler İle Hastane Gibi Kullanılacak Revirlerde Hastaların Beslenme ve Bakımları Hakkında Kanun

**Liste 3: KONULARA GÖRE TÜZÜKLER
LİSTESİ**

I. KAMU SAĞLIĞININ KORUNMASI

1.1. Bulaşıcı Hastalıklar

- Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü
- Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname
- Uluslararası Sağlık Tüzüğü

1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller

- Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü

1.3. Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler

- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi
- Ayakkabı Murakabe Nizamnamesi
- Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname

1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri: Bu başlık altında incelenebilecek tüzük yoktur.

1.5. Çevre Sağlığı

1.5.1. Sular

- Yeraltı Suları Tüzüğü
- Sular Kanununun Uygulanışını Gösteren Tüzük

1.5.2. Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Durumlar (İlgili tüzük yoktur)

1.5.3. Mezarlıklar, Ölülerin Nakli

- Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname

1.5.4. Radyasyon Güvenliği

- Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük
- Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname
- Radyasyon Güvenliği Tüzüğü

1.5.5.Beslenme ve Gıda Güvenliği

- Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük
- Mezbaha Yapı Tüzüğü
- İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname

1.6.Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması

1.6.1.Anne ve Çocuk Sağlığı

- Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük
- Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük

1.6.2. Çalışanların Sağlık Açısından Korunması

- Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü
- Fazla Çalışma Tüzüğü
- Gebe Veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük
- Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü
- Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri Tüzüğü
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- İş Süreleri Tüzüğü
- İş Teftişi Tüzüğü
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük
- Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük
- Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük
- Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük
- Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü
- Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük
- Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname
- Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük
- Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Tüzük

II. SAĞLIK ALANINDAKİ MESLEKLER

- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi
- Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü
- Tababet Uzmanlık Tüzüğü

III. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

3.1.Genel Mevzuat: Bu başlık altında incelenebilecek tüzük yoktur.

3.2.Sağlık Bakanlığı

- Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü

3.3.Diğer Resmi Kurumlar (Çevre Bakanlığı): Bu başlık altında incelenebilecek tüzük yoktur.

3.4.Özel Kurum ve Kuruluşlar

- Özel Hastaneler Tüzüğü
- Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Nizamname

IV. FİNANSMAN

- PTT Sağlık Yardım Sandığı Nizamnamesi
- Özel Hastaneler Tüzüğü
- Emekli, Adi Malullük veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Buldukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük
- Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname

V. DİĞER MEVZUAT

- Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü
- Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname

**Liste 4: KONULARA GÖRE YÖNETMELİKLER
LİSTESİ**

I. KAMU SAĞLIĞININ KORUNMASI

1.1. Bulaşıcı Hastalıklar

- Frengi Savaş Yönetmeliği
- Hudut Sağlık İdareleri Yönetmeliği
- Uçaklarda Uygulanacak Sağlık İşlemlerine Ait Yönetmelik
- Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Çıktığında Alınacak Tedbirlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Ceza Yönetmeliği

1.2. Afetler ve Olağanüstü Haller

- Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik

1.3. Tıbbi Ürün, Farmasötik Madde ve Sağlık Malzemeleri, Zirai İlaç ve Aletler

- Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hıfız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname
- Kozmetik Yönetmeliği
- Radyofarmasötik Yönetmeliği
- Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoçeşdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik
- Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
- İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği
- İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik
- Beşeri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtımında Gerekli Kurallar Yönetmeliği
- Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
- İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliği
- Farmasötik ve Tıbbi Müstahzar, Madde, Malzeme ve Terkipler İle Bitkisel Preparatların Geri Çekilmesi ve Toplatılması Hakkında Yönetmelik
- Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthali Hakkında Yönetmelik

1.4. Organ ve Doku Nakli, Kan ve Kan Ürünleri

- Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği
- Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği
- İnvitro Fertilizasyon ve Embriyo Transferi Merkezleri Yönetmeliği
- Kornea Naklinde Kornea Sağlanması ve Paylaşımı Yönetmeliği

1.5.Çevre Sağlığı

1.5.1.Sular

- Kaynak Suları Yönetmeliği
- Maden Suları Yönetmeliği
- Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi Yönetmeliği
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği
- 7478 Sayılı Kanun Gereğince Vilayetlere Bırakılan Köy İçmesuyu İşlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik

1.5.2. Çevre Sağlığını Etkileyebilecek Durumlar

- Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği
- Meskenlerde Bulunması Gereken Sağlık Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Lağım Mecrası İnşası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik
- Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
- Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği
- Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği
- Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik
- Gürültü Kontrol Yönetmeliği
- Mevcut Binalarda Isı Yalıtımı İle Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmelik
- Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği
- Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği
- Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik

1.5.3.Mezarlıklar, Ölülerin Nakli

- Ölülerin Bir Yerden Diğer Bir Yere Taşınmasına İlişkin Yönetmelik

1.5.4.Radyasyon Güvenliği:

- Radyasyon Sağlığı Yönetmeliği

1.5.5.Beslenme ve Gıda Güvenliği

- Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği
- Özel ve Resmi Kombinaların Kuruluş ve İşleyişini Gösterir Yönetmelik
- Süt ve Süt Mamüllerinin İstihsal ve Satışına Mahsus Mahal ve Levazım İle Süt Veren Hayvanların Yaşadıkları ve Sağıldıkları Yerlerin Sıhhi Şartlarının Tesbitine Dair Yönetmelik
- Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği
- Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Veya Bulunmak Üzere İmal Edilen Plastikler Hakkında Yönetmelik
- Kasaplık Kanatlı Hayvanların Kesim Yerlerinin Asgari Teknik ve Hijyenik Şartlarını Gösterir Yönetmelik
- Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik
- Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği

1.6.Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması

1.6.1.Anne ve Çocuk Sağlığı

- Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik
- İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik

1.6.2.Çalışanların Sağlık Açısından Korunması

- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik
- Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik

II. SAĞLIK ALANINDAKİ MESLEKLER

- Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Örgütlenme Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Personel İç Yönetmeliği
- Türk Eczacıları Birliği Eczaneler Bölge Temsilcilikleri ve Eczacılar İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği
- Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik
- Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği
- Sağlık Eğitimcisi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik
- Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik

- Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
- Tababet Uzmanlık Yönetmeliği
- Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik
- Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği
- Türk Dişhekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Anlaşmalı Dişhekimlerinin Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik

III. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

3.1. Genel Mevzuat

- Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik

3.2. Sağlık Bakanlığı

- Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği
- Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği
- Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği
- Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği
- SSBY Disiplin Amirleri Yönetmeliği
- SSBY Teşkilatında Çalışan Personele Sicil Raporu Vermeye Yetkili Amirleri Gösterir Yönetmelik
- SSBY Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği
- Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- SSBY Yayın Yönetmeliği
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulacak Ders Kitapları İle Eğitim Araçları Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarını Hizmete Açma, Kapatma ve Bunlara Ad Verme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik
- Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Sicil Amirleri Yönetmeliği
- Kaza Sağlık İdareleri Motorlu Taşıtların Talimatnamesi
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Sağlık Ocakları İşe Yönetmeliği
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği İl ve Bölgelerde Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Lojmanlarının Tahsis, Yönetim ve Kira Yönetmeliği

- Kanser Savaş Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Müşavirleri ve Ataşeleri Yönetmeliği
- SSBYB Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hizmet Yönetmeliği

3.3. Diğer Resmi Kurumlar (Çevre Bakanlığı)

- Çevre Bakanlığı Mahalli Çevre Kurulları Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği
- Çevre Şurası Yönetmeliği
- Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
- Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu İle Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik

3.4. Özel Kurum ve Kuruluşlar:

- Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik
- Turizm Yatırım ve İşletmeleri Yönetmeliği
- Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik

IV. FİNANSMAN

- Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşlanması ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Ayakta Tedavi Edilen Fakir Hastalara İlaç ve Sıhhi Malzeme Verilmesi Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik

V. DİĞER MEVZUAT

- Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği
- Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği
- İnsan Cesedi Üzerinde Bilimsel Araştırma Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

ALFABETİK LİSTELER

Sıra No	Liste 5: KANUNLAR VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER LİSTESİ
1.	Adli Tıp Kurumu Kanunu
2.	Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun
3.	Ankara Merkez Hıfzıssıhha Müessesesinde Kullanılacak Yabancı Uzmanlara Ait Kanun
4.	Askeri Hastabakıcı Hemşireler Hakkında Kanun
5.	Askeri Hastaneler İle Hastane Gibi Kullanılacak Revirlerde Hastaların Beslenme ve Bakımları Hakkında Kanun
6.	Askeri Nekahethane ve Sanatoryumlarda Bulunan ve Sevkedilenlere ve Harb Yaralılarının ve Tebdilhavalıların Sureti İşelerine Dair Kanun
7.	Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun
8.	Belediye Kanunu
9.	Çeltik Ekimi Kanunu
10.	Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
11.	Çevre Kanunu
12.	Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
13.	Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
14.	Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası İle 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun
15.	Gemi Sağlık Resmi Kanunu
16.	Gözlükçülük Hakkında Kanun
17.	Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu
18.	Hemşirelik Kanunu
19.	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna Müzeyyel Kanun
20.	Hususi Hastaneler Kanunu
21.	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
22.	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun
23.	Kalıtıl Hastalıklarla Mücadele Kanunu
24.	Kan ve Kan Ürünleri Kanunu
25.	Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun
26.	Kozmetik Kanunu
27.	Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilatı Yapılmasına ve 3017 Numaralı Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun
28.	Köy Kanunu
29.	Köy İçme Suları Hakkında Kanun
30.	Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun
31.	Nüfus Planlaması Hakkında Kanun
32.	Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun
33.	Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun
34.	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
35.	Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun

<i>Sıra No</i>	<i>Kanunlar ve KHK ler Listesi -Alfabetik- Devam-</i>
36.	<i>Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname</i>
37.	<i>Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu</i>
38.	<i>Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun</i>
39.	<i>Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu</i>
40.	<i>Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun</i>
41.	<i>Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları İle Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun</i>
42.	<i>Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aramılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu</i>
43.	<i>Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun</i>
44.	<i>Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu</i>
45.	<i>Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun</i>
46.	<i>Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun</i>
47.	<i>Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu</i>
48.	<i>Sular Hakkında Kanun</i>
49.	<i>Tababeti Adliye Kanunu</i>
50.	<i>Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun</i>
51.	<i>Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu</i>
52.	<i>Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu</i>
53.	<i>Türk Eczacıları Birliği Kanunu</i>
54.	<i>Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun</i>
55.	<i>Türk Kodeksi Hakkında Kanun</i>
56.	<i>Türk Tabipleri Birliği Kanunu</i>
57.	<i>Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun</i>
58.	<i>Umumi Hıfzısıhha Kanunu</i>
59.	<i>Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun</i>
60.	<i>Verem Savaşı Hakkında Kanun</i>
61.	<i>Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun</i>
62.	<i>Yalova Kaplıcalarının İşletilmesi ve Kaplıcaların İnkişafı İşlerinin Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine Bağlı Hükmi Şahsiyeti Haiz Bir Teşekküle Devri Hakkında Kanun</i>
63.	<i>Yeraltı Suları Hakkında Kanun</i>

<i>Sıra No</i>	<i>Liste 6: TÜZÜKLER LİSTESİ -ALFABETİK-</i>
1	<i>Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü</i>
2	<i>Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname</i>
3	<i>Ayakkabı Murakabe Nizamnamesi</i>
4	<i>Emekli, Adi Mallullük Veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla, Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Buldukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük</i>
5	<i>Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname</i>
6	<i>Fazla Çalışma Tüzüğü</i>
7	<i>Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Nizamname</i>
8	<i>Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük</i>
9	<i>Gemilerde Yolcuların Sıhhi Emniyeti Hakkında Nizamname</i>
10	<i>Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü</i>
11	<i>Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük</i>
12	<i>Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü</i>
13	<i>Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri Tüzüğü</i>
14	<i>İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi</i>
15	<i>İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname</i>
16	<i>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük</i>
17	<i>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü</i>
18	<i>İş Süreleri Tüzüğü</i>
19	<i>İş Teftişi Tüzüğü</i>
20	<i>İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük</i>
21	<i>Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük</i>
22	<i>Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük</i>
23	<i>Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname</i>
24	<i>Mezbaha Yapı Tüzüğü</i>
25	<i>Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük</i>
26	<i>Özel Hastaneler Tüzüğü</i>
27	<i>Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük</i>
28	<i>Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük</i>
29	<i>PTT Yardım Sandığı Nizamnamesi</i>
30	<i>Radyasyon Güvenliği Tüzüğü</i>
31	<i>Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname</i>
32	<i>Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük</i>
33	<i>Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü</i>
34	<i>Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Tüzük</i>
35	<i>Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü</i>
36	<i>Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü</i>
37	<i>Sular Kanununun Uygulanışını Gösteren Tüzük</i>
38	<i>Tababet Uzmanlık Tüzüğü</i>

<i>Sıra No</i>	<i>Tüzükler Listesi -Alfabetik-devam-</i>
39	<i>Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi</i>
40	<i>Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü</i>
41	<i>Uluslararası Sağlık Tüzüğü</i>
42	<i>Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük</i>
43	<i>Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname</i>
44	<i>Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü</i>
45	<i>Yeraltı Suları Tüzüğü</i>
46	<i>Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname</i>

<i>Sıra No</i>	<i>Liste 7: BAKANLAR KURULU KARARIYLA YÜRÜRLÜĞE KONULAN YÖNETMELİKLER LİSTESİ-ALFABETİK-</i>
1.	<i>Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik</i>
2	<i>Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik</i>
3	<i>Çeltik Ekimi Kanununun Sureti Tatbikatına Dair Talimatname</i>
4	<i>Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik</i>
5	<i>Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği</i>
6	<i>İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik</i>
7	<i>Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği</i>
8	<i>Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik</i>
9	<i>Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütme Yönetmeliği</i>
10	<i>Özel ve Resmi Kombinaların Kuruluş ve İşleyişini Gösterir Yönetmelik</i>
11	<i>Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Yatak ve Kadro Standartı Yönetmeliği</i>
12	<i>Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik</i>
13	<i>Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname</i>
14	<i>Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapan Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanununa Müteferri Olarak Tanzim Olunan Yönetmelik</i>
15	<i>Süt ve Süt Mamullerinin İstihsal ve Satışına Mahsus Mahal ve Levazım İle Süt Veren Hayvanların Yaşadıkları ve Sağıldıkları Yerlerin Sıhhi Şartlarının Tesbitine Dair Yönetmelik</i>
16	<i>Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik</i>
17	<i>Turizm Yatırım ve İşletmeleri Nitelikleri Yönetmeliği</i>
18	<i>Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği</i>
19	<i>Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin Hesap Usulleri ve Alım-Satım Muameleleri Talimatnamesi</i>
20	<i>Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği</i>

Sıra No	Liste 8: DİĞER YÖNETMELİKLER LİSTESİ (ALFABETİK)
1.	Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği
2.	Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarjı Yönetmeliği
3.	Beşeri, İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtımında Gerekli Kurallar Yönetmeliği
4.	Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Çıktığında Alınacak Tedbirlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Ceza Yönetmeliği
5.	Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik
6.	Çevre Bakanlığı Mahalli Çevre Kurulları Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği
7.	Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
8.	Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu İle Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik
9.	Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği
10.	Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği
11.	Çevre Şurası Yönetmeliği
12.	Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik
13.	Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoeşdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik
14.	Farmasötik ve Tıbbi Müstahzar, Madde, Malzeme ve Terkipler İle Bitkisel Preparatların Geri Çekilmesi ve Toplatılması Hakkında Yönetmelik
15.	Frengi Savaş Yönetmeliği
16.	Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği
17.	Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği
18.	Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Veya Bulunmak Üzere İmal Edilen Plastikler Hakkında Yönetmelik
19.	Gürültü Kontrol Yönetmeliği
20.	Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği
21.	Hudut Sağlık İdareleri Yönetmeliği
22.	İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik
23.	İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği
24.	İnsan Cesedi Üzerinde Bilimsel Araştırma Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
25.	İnvitro Fertilizasyon ve Embriyo Transferi Merkezleri Yönetmeliği
26.	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliği
27.	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik
28.	Kanser Savaş Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik
29.	Kasaplık Kanatlı Hayvanların Kesim Yerlerinin Asgari Teknik ve Hijyenik Şartlarını Gösterir Yönetmelik
30.	Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
31.	Kaynak Suları Yönetmeliği
32.	Kaza Sağlık İdareleri ve Sağlık Merkezleri Motorlu Taşıt Talimatnamesi
33.	Kornea Naklinde Kornea Sağlanması ve Paylaşımı Yönetmeliği
34.	Kozmetik Yönetmeliği
35.	Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik
36.	Lağım Mecrası İnşası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik

<i>Sıra No</i>	<i>Diğer Yönetmelikler Listesi (Alfabetik)-Devam-</i>
37	<i>Maden Suları Yönetmeliği</i>
38	<i>Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik</i>
39	<i>Meskenlerde Bulunması Gereken Sağlık Önlemlerine İlişkin Yönetmelik</i>
40	<i>Mevcut Binalarda Isı Yalıtımı İle Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmelik</i>
41	<i>Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik</i>
42	<i>Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik</i>
43	<i>Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği</i>
44	<i>Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşlanması ve Yeşil Kart Uygulanması Hakkında Yönetmelik</i>
45	<i>Ötülerin Bir Yerden Diğer Bir Yere Taşınmasına İlişkin Yönetmelik</i>
46	<i>Radyasyon Sağlığı Yönetmeliği</i>
47	<i>Radyofarmasötik Yönetmeliği</i>
48	<i>Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik</i>
49	<i>Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği</i>
50	<i>Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Sicil Amirleri Yönetmeliği</i>
51	<i>Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği</i>
52	<i>Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarını Hizmete Açma, Kapatma ve Bunlara Ad Verme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik</i>
53	<i>Sağlık Eğitimcisi ve Sağlık Eğitimi Teknisyenlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik</i>
54	<i>Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği</i>
55	<i>Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Sağlık Ocakları İlaç Yönetmeliği</i>
56	<i>Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği İl ve Bölgelerde Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Lojmanlarının Tahsis, Yönetim ve Kira Yönetmeliği</i>
57	<i>Sağlık İstatistikçisi, Sağlık İstatistik Teknisyeni, İstatistik Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarını Gösterir Yönetmelik</i>
58	<i>Sağlık Müşavirleri ve Ataşeleri Yönetmeliği</i>
59	<i>Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği</i>
60	<i>Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik</i>
61	<i>Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulacak Ders Kitapları İle Eğitim Araçları Yönetmeliği</i>
62	<i>Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Ayakta Tedavi Edilen Fakir Hastalara İlaç ve Sıhhi Malzeme Verilmesi Hakkında Yönetmelik</i>
63	<i>Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği</i>
64	<i>SSYB Disiplin Amirleri Yönetmeliği</i>
65	<i>SSYB Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği</i>
66	<i>SSYB Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hizmet Yönetmeliği</i>
67	<i>SSYB Teşkilatında Çalışan Personele Sicil Raporu Vermeye Yetkili Amirleri Gösterir Yönetmelik</i>
68	<i>SSYB Yayın Yönetmeliği</i>
69	<i>Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi Yönetmeliği</i>
70	<i>Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği</i>
71	<i>Tababet Uzmanlık Yönetmeliği</i>
72	<i>Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği</i>
73	<i>Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik</i>

Sıra No	Diğer Yönetmelikler Listesi (Alfabetik)-Devam-
74	Türk Dişhekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Anlaşmalı Dişhekimlerinin Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
75	Türk Eczacıları Birliği Eczaneler Bölge Temsilcilikleri ve Eczacılar İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği
76	Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Örgütlenme Yönetmeliği
77	Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Personel İç Yönetmeliği
78	Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği
79	Uçaklarda Uygulanacak Sağlık İşlemlerine Ait Yönetmelik
80	Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
81	Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği
82	Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerin Kontrolü Yönetmeliği
83	7478 Sayılı Kanun Gereğince Vilayetlere Bırakılan Köy İçmesuyu İşlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik

KRONOLOJİK LİSTELER

<i>Tarih</i>	<i>Liste 9: KANUNLAR VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER LİSTESİ-</i>	<i>Kanun-KHK No</i>	<i>Sayfa No</i>
12.3.1921	Tababeti Adliye Kanunu	38	27
7.4.1924	Köy Kanunu	442	28
17.3.1926	Türk Kodeksi Hakkında Kanun	767	30
10.5.1926	Sular Hakkında Kanun	831	31
30.6.1926	Sıcak ve Soğuk Maden Sularının İstismarı İle Kaplıcalar Tesisatı Hakkında Kanun	927	32
12.3.1927	Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun	984	33
30.3.1927	Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu	992	34
31.5.1927	Askeri Nekahethane ve Sanatoryumlarda Bulunan ve Sevkedilenlere ve Harb Yaralılarının ve Tebdilhavalıların Sureti İşlerine Dair Kanun	1034	35
14.4.1928	Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun	1219	35
26.5.1928	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu	1262	36
14.4.1930	Belediye Kanunu	1580	38
6.5.1930	Umumi Hıfzısıhha Kanunu	1593	39
27.4.1933	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki 14 Nisan 1930 Tarih ve 1587 Numaralı Kanuna Müzeyyel Kanun	2151	42
5.6.1933	Hususi Hastaneler Kanunu	2219	43
24.6.1933	Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun	2313	44
24.12.1934	Askeri Hastaneler İle Hastane Gibi Kullanılacak Revirlerde Hastaların Beslenme ve Bakımları Hakkında Kanun	2615	45
8.6.1935	Ankara Merkez Hıfzısıhha Müessesesinde Kullanılacak Yabancı Uzmanlara Ait Kanun	2755	45
15.6.1935	Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun	2767	46
23.6.1936	Çeltik Ekimi Kanunu	3039	46
23.6.1936	Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanunu	3017	47
28.4.1937	Radyoloji, Radiyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun	3153	48
25.6.1938	Askeri Hastabakıcı Hemşireler Hakkında Kanun	3433	49
4.7.1939	Yalova Kaplıcalarının İşletilmesi ve Kaplıcaların İnkişafı İşlerinin Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletine Bağlı Hükmi Şahsiyeti Haiz Bir Teşekküle Devri Hakkında Kanun	3653	50
4.1.1941	Gözlükçülük Hakkında Kanun	3958	50
4.1.1941	Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Müessesesi Teşkiline Dair Kanun	3959	51
16.7.1943	Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilatı Yapılmasına ve 3017 Numaralı Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti Teşkilat ve Memurin Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun	4459	52
15.4.1949	Verem Savaşı Hakkında Kanun	5368	53
31.1.1953	Türk Tabipleri Birliği Kanunu	6023	53
24.12.1953	Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun	6197	55
20.2.1954	Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun	6269	56

<i>Tarih</i>	<i>Kanunlar ve KHK ler Listesi-Kronolojik-Devam</i>	<i>Kanun-KHK No</i>	<i>Sayfa No</i>
2.3.1954	Hemşirelik Kanunu	6283	57
18.3.1954	Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun	6343	58
2.2.1956	Türk Eczacıları Birliği Kanunu	6643	59
25.5.1959	Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun	7269	60
11.1.1960	Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun	7402	61
16.5.1960	Köy İçme Suları Hakkında Kanun	7478	62
23.12.1960	Yeraltı Suları Hakkında Kanun	167	63
9.1.1961	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları İle Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun	209	64
12.1.1961	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun	224	65
10.4.1965	Sağlık Eğitim Enstitüleri Kuruluş Kanunu	555	66
16.7.1968	Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun	1053	67
3.6.1979	Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun	2238	67
31.12.1980	Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun	2368	68
25.8.1981	Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun	2514	69
10.11.1981	Gemi Sağlık Resmi Kanunu	2548	70
20.4.1982	Adli Tıp Kurumu Kanunu	2659	71
13.7.1982	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu	2690	72
27.5.1983	Nüfus Planlaması Hakkında Kanun	2827	73
27.5.1983	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu	2828	74
25.6.1983	Kan ve Kan Ürünleri Kanunu	2857	75
11.8.1983	Çevre Kanunu	2872	76
14.12.1983	Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	181	88
25.6.1985	Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu	3224	78
16.5.1986	Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu	3285	80
15.5.1987	Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu	3359	81
31.3.1988	Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası İle 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun	3418	82
17.6.1989	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun	3572	83
13.11.1989	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname	383	90
21.8.1991	Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	443	91

<i>Tarih</i>	<i>Kanunlar ve KHK ler Listesi-Kronolojik-Devam</i>	<i>Kanun-KHK No</i>	<i>Sayfa No</i>
3.7.1992	Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşlanması Hakkında Kanun	3816	84
30.12.1993	Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu	3960	85
26.2.1994	Kozmetik Kanunu	3977	86
13.6.1994	Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun	3998	87

<i>Tarih</i>	<i>Liste 10: TÜZÜKLER LİSTESİ-KRONOLOJİK-</i>	<i>Sayfa No</i>
2.1.1921	Askeri Hastanelere Alınacak Ahali ve Fukara Hakkında Nizamname	92
29.8.1928	Sular Kanununun Uygulanışını Gösteren Tüzük	93
9.8.1931	Mezarlıklar Hakkındaki Nizamname	93
21.9.1931	Evlenme Muayenesi Hakkında Nizamname	94
23.9.1935	İспенçiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi	95
6.5.1939	Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname	96
28.1.1943	Gemilerde Yolcuların Sıhhi Emniyeti Hakkında Nizamname	97
28.4.1947	Mezbaha Yapı Tüzüğü	98
8.11.1951	Vazife Malullüklerini Belirten Usul ve Belgeler Hakkında Tüzük	99
18.10.1952	Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük	100
15.8.1953	Vazife Malullüklerinin Nevileri İle Dereceleri Hakkında Nizamname	103
15.9.1954	PTT Yardım Sandığı Nizamnamesi	104
27.4.1956	İspirtolu İçkilerin Vasıflarıyla Bira Fabrika ve İmalathanelerinin Kontrol ve Muayeneleri İle İlgili Nizamname	105
12.10.1957	Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Nizamname	106
15.5.1958	Ayakkabı Murakabe Nizamnamesi	107
4.2.1959	Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamname	107
19.2.1960	Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi	108
19.4.1961	Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü	109
8.8.1961	Yeraltı Suları Tüzüğü	111
27.7.1968	Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü	112
22.6.1972	Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü	113
19.2.1973	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük	114
12.3.1973	Hazırlama, Tamamlama, Temizleme İşleri Tüzüğü	115
17.3.1973	Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü	116
4.4.1973	Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük	117
4.4.1973	Fazla Çalışma Tüzüğü	118
9.4.1973	Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü	119
18.4.1973	Tababet Uzmanlık Tüzüğü	120
25.4.1973	Uluslararası Sağlık Tüzüğü	121
16.7.1973	Emekli, Adi Mallullük Veya Vazife Malullüğü Aylığı Bağlanmış Olanlarla, Bunların Kanunen Bakmakla Yükümlü Buldukları Aile Fertleri, Dul ve Yetim Aylığı Alanların Muayene ve Tedavileri Hakkında Tüzük	122
22.8.1973	Kadın İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük	123
24.12.1973	Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük	124
11.1.1974	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü	125
12.9.1974	Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü	127
28.8.1979	İş Teflişi Tüzüğü	128
10.1.1983	Özel Hastaneler Tüzüğü	129
18.12.1983	Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük	130
19.12.1983	Mükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük	132
11.5.1984	İş Süreleri Tüzüğü	133

<i>Tarih</i>	<i>Tüzükler Listesi-Kronolojik- Devam-</i>	<i>Sayfa No</i>
27.7.1984	Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Tüzük	133
22.10.1984	Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük	134
7.9.1985	Radyasyon Güvenliği Tüzüğü	135
10.4.1987	Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük	136
14.6.1987	İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerinin Kapatılmasına Dair Tüzük	137
16.7.1990	Seferberlik ve Savaş Hali Tüzüğü	138
14.9.1990	Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü	139

<i>Tarih</i>	<i>Liste 11: BAKANLAR KURULU KARARIYLA YÜRÜRLÜĞE KONULAN YÖNETMELİKLER LİSTESİ -KRONOLOJİK-</i>	<i>Sayfa No</i>
28.12.1927	Sanayi ve Ziraatte Kullanılan Zehirli Maddelerin Eczanelerde Sureti Hıfız ve Alım Satımı Hakkında Talimatname	141
31.7.1928	Seriri ve Gıdaı Taharriyat ve Tahlilat Yapan Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanununa Müteferri Olarak Tanzim Olunan Yönetmelik	142
12.10.1936	Çeltik Ekimi Kanununun Sureti Tatbikatına Dair Talimatname	143
18.10.1944	Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin Hesap Usulleri ve Alım-Satım Muameleleri Talimatnamesi	143
30.4.1956	Süt ve Süt Mamullerinin İstihsal ve Satışına Mahsus Mahal ve Levazım İle Süt Veren Hayvanların Yaşadıkları ve Sağıldıkları Yerlerin Sıhhi Şartlarının Tesbitine Dair Yönetmelik	144
8.9.1964	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik	145
6.2.1981	Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik	146
20.11.1981	Bazı Sağlık Personeline Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Uygulaması Esaslarına Dair Yönetmelik	147
12.12.1982	Özel ve Resmi Kombinaların Kuruluş ve İşleyişini Gösterir Yönetmelik	148
13.1.1983	Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği	149
19.4.1983	Turizm Yatırım, İşletme ve Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Yönetmelik	151
6.10.1983	Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütme Yönetmeliği	152
25.11.1983	Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği	153
9.7.1984	İçkili Yerlere Verilecek İzinlerde Gözönünde Bulundurulacak Esaslara Dair Yönetmelik	154
24.11.1986	Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği	155
4.5.1988	Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik	156
8.5.1988	Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik	157
15.3.1989	Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği	160
14.10.1993	Turizm Yatırım ve İşletmeleri Nitelikleri Yönetmeliği	161
26.10.1994	Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Yatak ve Kadro Standardı Yönetmeliği	162

<i>Tarih</i>	<i>DİĞER YÖNETMELİKLER LİSTESİ-KRONOLOJİK- (Tarihi belli olmayan 6 yönetmelik hariç olup, bu yönetmeliklerin özetleri sayfa 162-166 da yer almaktadır)</i>	<i>Sayfa No</i>
5.4.1960	Kaza Sağlık İdareleri ve Sağlık Merkezleri Motorlu Taşıt Talimatnamesi	167
12.1.1963	7478 Sayılı Kanun Gereğince Vilayetlere Bırakılan Köy İçmesuyu İşlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik	167
14.8.1965	Çevre Sağlığı Memurları Yönetmeliği	168
27.6.1967	Radyoloji ve Tedavi Laboratuvarı Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik	169
27.6.1967	Laboratuvar Teknisyeni Sağlık Memurlarının Görev ve Yetkilerine İlişkin Yönetmelik	169
7.8.1968	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Sağlık Ocakları İlaç Yönetmeliği	170
6.12.1968	Radyasyon Sağlığı Yönetmeliği	170
15.3.1969	Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin Sağlık Kurulları Yönetmeliği	171
19.3.1971	Lağım Mecrası İnşası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik	171
13.6.1973	Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Çıktığında Alınacak Tedbirlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Ceza Yönetmeliği	172
22.5.1974	Tababet Uzmanlık Yönetmeliği	173
17.6.1974	Kaynak Suları Yönetmeliği	174
15.7.1975	Kanser Savaş Konseyi Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik	174
19.3.1976	Sağlık Müşavirleri ve Ataşeleri Yönetmeliği	175
7.5.1979	Hudut Sağlık İdareleri Yönetmeliği	176
13.11.1979	Sağlık Meslek Liseleri Yönetmeliği	177
12.6.1980	Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Veya Bulunmak Üzere İmal Edilen Plastikler Hakkında Yönetmelik	178
29.12.1980	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Yataklı Tedavi Kurumlarında Ayakta Tedavi Edilen Fakir Hastalara İlaç ve Sıhhi Malzeme Verilmesi Hakkında Yönetmelik	178
29.5.1981	Uçaklarda Uygulanacak Sağlık İşlemlerine Ait Yönetmelik	179
29.5.1982	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği İl ve Bölgelerde Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi Lojmanlarının Tahsis, Yönetim ve Kira Yönetmeliği	179
17.6.1982	İnsan Cesedi Üzerinde Bilimsel Araştırma Yapılmasına İlişkin Yönetmelik	180
19.10.1982	SSYB Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hizmet Yönetmeliği	181
21.11.1982	Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik	182
12.4.1983	Frengi Savaş Yönetmeliği	182
10.9.1983	Nüfus Planlaması Hizmetlerini Yürütecek Personelin Eğitimi, Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik (507 sayılı)	183
26.10.1983	Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği	184
23.11.1983	Sağlık Eğitim Enstitüleri Genel Yönetmeliği	185
14.2.1984	Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği	186
13.3.1984	Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarjı Yönetmeliği	186
1.11.1984	Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Personel İç Yönetmeliği	187
1.11.1984	Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Örgütlenme Yönetmeliği	187
1.11.1984	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzar İmalathaneleri Yönetmeliği	188

<i>Tarih</i>	<i>Diğer Yönetmelikler Listesi -Kronolojik- Devam-</i>	<i>Sayfa No</i>
19.11.1984	Mevcut Binalarda Isı Yalıtımı İle Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmelik	188
12.12.1984	Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında 3030 Sayılı Kanun'un Uygulanması İle İlgili Yönetmelik	188
5.10.1985	Türk Eczacıları Birliği Eczaneler Bölge Temsilcilikleri ve Eczacılar İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği	189
22.12.1985	Türk Eczacıları Birliği Yönetmeliği	190
15.8.1986	Farmasötik ve Tıbbi Müstahzar, Madde, Malzeme ve Terkipler İle Bitkisel Preparatların Geri Çekilmesi ve Toplatılması Hakkında Yönetmelik	191
2.11.1986	Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği	191
5.11.1986	SSYB Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği	193
11.12.1986	Gürültü Kontrol Yönetmeliği	194
8.1.1987	SSYB Teşkilatında Çalışan Personele Sicil Raporu Vermeye Yetkili Amirleri Gösterir Yönetmelik	194
3.2.1987	Tıpta Uzmanlık Eğitimi İçin Öğrenci Seçme Sınavları Hakkında Yönetmelik	195
15.7.1987	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik	195
1.9.1988	Maden Suları Yönetmeliği	196
4.9.1988	Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	197
7.11.1988	SSYB Yayın Yönetmeliği	198
20.11.1988	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulacak Ders Kitapları İle Eğitim Araçları Yönetmeliği	198
22.11.1988	SSYB Disiplin Amirleri Yönetmeliği	199
9.3.1989	İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik	200
17.12.1989	Yan Dal Asistanlık Sınavı Yönetmeliği	201
12.1.1990	Kasaplık Kanatlı Hayvanların Kesim Yerlerinin Asgari Teknik ve Hijyenik Şartlarını Gösterir Yönetmelik	202
10.2.1990	Su Kirlenmesi Araştırmaları ve Kontrolü Türk Milli Komitesi Yönetmeliği	202
1.6.1990	Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı İle Gözlükçü Ünvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik	203
7.6.1990	Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği	203
15.6.1990	Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği	204
14.9.1990	Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik	205
14.3.1991	Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği	205
23.3.1991	Türk Dişhekimleri Birliği ve Diş Hekimleri Odalarının Anlaşmalı Dişhekimlerinin Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik	206
24.4.1991	İlaçlarda Ambalaj Yönetmeliği	207
14.9.1991	Çevre Şurası Yönetmeliği	208
9.2.1992	Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği	208
13.8.1992	Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Devlet Tarafından Karşlanması ve Yeşil Kart Uygulaması Hakkında Yönetmelik	209

<i>Tarih</i>	<i>Diğer Yönetmelikler Listesi -Kronolojik- Devam-</i>	<i>Sayfa No</i>
13.10.1992	<i>Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik</i>	210
29.1.1993	<i>İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik</i>	211
7.2.1993	<i>Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği</i>	211
8.3.1993	<i>Çevre Bakanlığı Mahalli Çevre Kurulları Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği</i>	212
12.5.1993	<i>Çevre Bakanlığı Taşra Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Yönetmeliği</i>	213
20.5.1993	<i>Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği</i>	213
16.6.1993	<i>Çevre Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu İle Çevre Teknik Komitesi Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik</i>	214
11.7.1993	<i>Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerin Kontrolü Yönetmeliği</i>	215
20.8.1993	<i>Organ Nakli Merkezleri Yönetmeliği</i>	216
20.8.1993	<i>Kornea Naklinde Kornea Sağlanması ve Paylaşımı Yönetmeliği</i>	217
26.10.1993	<i>Sağlık Bakanlığı Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Sicil Amirleri Yönetmeliği</i>	217
23.12.1993	<i>Radyofarmasötik Yönetmeliği</i>	218
6.1.1994	<i>Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarını Hizmet Açma, Kapatma ve Bunlara Ad Verme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik</i>	218
8.4.1994	<i>Kozmetik Yönetmeliği</i>	219
27.5.1994	<i>Farmasötik Müstahzarların Biyoyararlanım ve Biyoesdeğerliliğinin Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik</i>	220

**LİSTE NO 13: SAĞLIKLA İLGİLİ KANUNLARDA ÖNGÖRÜLEN PARA
CEZALARI**

<i>Kanun No</i>	<i>Kanunun Adı</i>	<i>Para Cezası Hükümü İçeren Madde Numarası</i>	<i>Para Cezası (x 1000) TL (1993 Yılı İtibariyle)</i>
1219	Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun	25	160-720
		26	40
		27	40
		42	40
		44	40
		54	40
		55	40
		56	40
		61	21
		62	40
		67	40
		68	40
		70	40
1593	Umumi Hıfzısıhha Kanunu	282	120-720
		285	160
		288	40
		289	40
		294	160
		295	160
		302	160
6197	Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun	40/1	240-2400
		40/2	480-800
		41/1	160
		41/2	160-480
		42/1	160
		42/2	240
		44	48
		45	160
6343	Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun	65	160
		66	160
		67	40
		68	160-240
		69	235
		70	40

SAĞLIKLA İLGİLİ KANUNLARDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI LİSTESİ
- Devam -

<i>Kanun No</i>	<i>Kanunun Adı</i>	<i>Para Cezası Hükümü İçeren Madde Numarası</i>	<i>Para Cezası (x 1000) TL (1993 Yılı İtibariyle)</i>
7478	<i>Köy İçme Suları Hakkında Kanun</i>	16/1	160-360
3285	<i>Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu</i>	44	4800-48000
		46/1	720-7200
		53/1-1	24000-240000
		54/1	4800-48000
		47	480
		48	240
		49/1	240
		49/2	720
		50	160
		51	240
		52/1.C	4800
		52/1-2.C	1200
		53/1-2.C	2400
		54/2.C	2400
2313	<i>Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun</i>	4/2	160-360
		4/3	240-1200
		23	400
		25	160
984	<i>Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun</i>	21	72
992	<i>Seriri ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu</i>	9	72
		10	72
1262	<i>İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu</i>	18	192
		19	192
		20	40

SAGLIKLA İLGİLİ KANUNLARDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI LİSTESİ
- Devam -

<i>Kanun No</i>	<i>Kanunun Adı</i>	<i>Para Cezası Hükümü İçeren Madde Numarası</i>	<i>Para Cezası (x 1000) TL (1993 Yılı İtibariyle)</i>
2219	<i>Hususi Hastaneler Kanunu</i>	41	144
		42	288
		43	432
		44	144
		45	72
2767	<i>Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanun</i>	2	240
3153	<i>Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun</i>	11/1.1.C	160
		11/1.2.C	288
		11/2.1.C	160
		11/2.2.C	432
		13	160
3958	<i>Gözlükçülük Hakkında Kanun</i>	12	160
		15/1	40
		15/2-1.C	40
		15/2-2.C	48
		16	40
6283	<i>Hemşirelik Kanunu</i>	11	40
6023	<i>Türk Tabipleri Birliği Kanunu</i>	Ek Madde 1/1	240
		Ek Madde 1/2	480
6269	<i>Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun</i>	7/1.C	160
		7/2.C	470
7402	<i>Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun</i>	15	160
		16/1	40
167	<i>Yeraltı Suları Hakkında Kanun</i>	18/a	160
		18/b	160
2827	<i>Nüfus Planlaması Hakkında Kanun</i>	8	1200
3224	<i>Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu</i>	46	2400

ONAY

Jüri Başkanı

UYGUNDUR

Adı Soyadı (İmza)

Jüri Üyesi

UYGUNDUR

Adı Soyadı (İmza)

Jüri Üyesi

UYGUNDUR

Adı Soyadı (İmza)

Jüri Üyesi

UYGUNDUR

Adı Soyadı (İmza)

Jüri Üyesi

UYGUNDUR

Adı Soyadı (İmza)